ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣ

ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡ

(ପ୍ରଥମ ଭାଗ)

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

ଶ୍ରୀ କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପଦ୍ୟାନୁବାଦିତ

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର୍

ଅଲିଶା ବଜାର କଟକ-୨

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ:—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରୋ: ପା: ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶା ବଜାର କଟକ-୨

ଫୋନ ନମ୍ବର—୨୪୭୯୬

ମୂଲ୍ୟ ଟ୪-୦୦

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ **ପୃଷ୍ଠା**

ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡର ସୂଚୀପତ୍ର ସମାପ୍ତ

ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣ

ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡ

ମଙ୍ଗଳା ଚରଣ

ସୁରାଶ୍ଚ ଯକ୍ଷାଶ୍ଚ ନରାଶ୍ଚ ସାଧକାଃ ।
ଯମଶ୍ଚ ଦେବେଶ୍ଚ ସରସ୍ୱତୀ ତଥା ॥
ଭଜନ୍ତି ସର୍ବେ ମନବୋ ସମୀଶ୍ୱରଂ ।
ନମାମି ଭକ୍ତ୍ୟା ତମନନ୍ତ କାମଜମ୍ ॥
ଅକ୍ଷରଣମକରସ୍ୱ ଯୋ ଜଗତାଣ୍ଡଦକାର ନମ୍ ।
ପଳକୋ ସର୍ବ ଭୂତାନାଂ ତଂ ବଭୁଂ ପ୍ରଣମାମ୍ୟହମ୍ ॥
ଯୋଽସ୍ତି ତ୍ରିଗୁଣ ସଂଯୁକ୍ତଂ ନିର୍ବିକାରେ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ଅନାଦିରାଦ୍ୟ ସର୍ବେଷାଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାମ ଗୋଚରଃ ॥
କାଳସ୍ତାପି ମହାକାଳଃ ସର୍ବ ଭୂତନ୍ତରେ ରତଃ ।
ମହାନପି ଅଣୁଶ୍ରେଷ୍ଟୈବ ଧାତାରଂ ତଂ ନମାମ୍ୟହମ୍ ॥
ନରାଃ ମୁନୀନ୍ଦ୍ରାଃ ଯତ୍ପ୍ରେଷ୍ଠ ସାଧବଃ ।
ସର୍ବୈବ ଯୋଗେ ସ୍ତିମିତୈଶ୍ଚ ଲୋଚନୈଃ ॥
ତ୍ୱମଞ୍ଚ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାପି ଭଜନ୍ତି ନା ସୁଖଃ ।
ଭଜାମି ତଂମେହୃଦ ପାନରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଯନ୍ନାମ ସ୍ମରଣେ ନେବ ଭବଶ୍ରାନ୍ତଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ବନ୍ଦେ ତଂ ନିର୍ଗୁଣେ ଦେବଂ ନିଖିଳଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରମ୍ ॥
ଶ୍ରୁତିସୁଖକରଞ୍ଚାପି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନମ୍ ।
ବେଦବ୍ୟାସ କୃତଞ୍ଚୈବ ତତ୍ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣମ୍ ॥
ଶୃଣୋତି ପଠନ୍ତିଯଶ୍ଚ ତଥାଚ ବନ୍ଧୁମନ୍ୟତେ ।
ଇହଲୋକେ ସୁଖଂ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ସ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ଗତିମାପ୍ନୁୟାତ୍ ॥
ଓଁ ନାରାୟଣଂ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ନରଞ୍ଚୈବ ନରୋତ୍ତମଂ ।
ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀଞ୍ଚୈବ ତତୋ ଜୟ ମୁଦୀରୟେତ୍ ॥

—*—

ତାହା ଶୁଣି ଗଣପତି ବୋଇଲେ ସେ ତୁମ୍ଭେ
ଅସୁରଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇବ ଶାପ ଦେଲୁ ଆମ୍ଭେ ।
ସେ ଅନ୍ତରେ ପୁଣି ବୃକ୍ଷ ସ୍ୱରୂପ ହୋଇବ
ଆମ୍ଭର ବଚନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟଥା ନୋହିବ ।
ଏମନ୍ତ ଶାପ ଦେବାର ଶୁଣିଣ ତୁଳସୀ
ଉତ୍ତରେ ଗଣପତିଙ୍କ ସମୀପରେ ବସି ।
ରୋଦନ କରି ତାହାଙ୍କୁ ଅନୁନୟ କଲେ
ତା ଦେଖି ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ୍ୱର ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ହେ ମାତ ତୁମ୍ଭେ ନ ହୁଅ କାତର
ବୃକ୍ଷରୂପେ ଯେବେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ହେବ ଅବତାର ।
ତୁମ୍ଭ ପତ୍ର ହେବ ସବୁ ପୁଷ୍ପରୁ ଅଧିକ
ଆଦରେ ସେବିବେ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ନାୟକ ।
କଳାଂଶରେ ନାରାୟଣ ପ୍ରିୟା ତୁମ୍ଭେ ହେବ
ବିଶେଷରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରୀତି ବଢ଼ାଇବ ।
ସକଳ ଦେବେ କରିବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଆଦର
କେବଳ ମୁଁ ନ ଛୁଇଁବି ବୋଲି ମନେକର ।
ଏମନ୍ତରୂପ କହି ସୁରଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଣପତି
ବଦରିକା ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲେ ସେ ତ୍ୱରିତି ।
ତପସ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ହେଲେ ତତ୍ପର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସ୍ମରଣା କଲେ ନିରନ୍ତର ।
ତୁଳସୀ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ଆପଣାର ମନେ
ତପସ୍ୟା କରିବାପାଇଁ ଚଳିଲେ ବହନେ ।
ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥକୁ ଯାଇ ସଂଯତ ଭାବରେ
ଲକ୍ଷେ ବରଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ନିରାହାରେ ।
ତପସ୍ୟା କରିଣ ଦିନରାତି କଟାଇଲେ
ସେ ଅନ୍ତେ ମୁନିଙ୍କ ଶାପ ପୁଣି ସେ ପାଇଲେ ।
ପୂର୍ବ୍ବରୁ ଗଣେଶ ଶାପ ପାଇଥିଲେ ସଖି
ସେ ସକାଶୁ ହେଲେ ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ ପ୍ରିୟବତୀ ।
ପୁଣି ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ ବୀର କେତେକାଳ ଅନ୍ତେ
ଶଙ୍କର କରରେ ମରି ସ୍ୱର୍ଗପୁର ଯାନ୍ତେ ।
ସେ ତୁଳସୀ ଗୋଟି ବୃକ୍ଷରୂପ ହୋଇକରି
ନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କର ହେଲେ ମନୋହାରୀ ।

ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଶିବ ଦୁର୍ଗା ଗଣେଶଙ୍କୁ
ତପ ଲାଗି ପର୍ଶୁରାମ ଗମିଲେ ବଣକୁ ।
ସେ ଦିନୁଁ ସକଳ ଜନେ ପୂଜିତ ହୋଇଲେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ କ୍ଷଣେମାତ୍ର ନ ଭୁଲିଲେ ।
ଶିବ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପାଶେ ରହିଲେ ଗଣେଶ
କହିଲେ ନାରଦଙ୍କର ଆଗେ ଋଷିଈଶ ।
ଗଣେଶଖଣ୍ଡ ଏଠାରେ ହୋଇଲା ସମାପ୍ତ
ଶୁଣ ଆହେ ସାଧୁଜନେ ହୋଇକରି ଶାନ୍ତ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଏହାକୁ ଯେ କରଇ ଶ୍ରବଣ
ରାଜସୂୟ ଯୋଗଫଳ ଲଭିକରେ ଜାଣ ।
ଅପୁତ୍ରିକ ଜନ ଯେବେ ପ୍ରତ୍ୟହ ପଢ଼ଇ
ଗଣେଶ ସମାନ ପୁତ୍ର ପ୍ରାପତ ହୁଅଇ ।
ଅଷ୍ଟ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାପତ ହୁଅଇ ତାହାର
ଆବର ଦୀର୍ଘାୟୁ ହୋଇ ବଞ୍ଚଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ।
ବନ୍ଧ୍ୟା ରମଣୀଏ ଯେବେ ଏହାକୁ ଶୁଣିବେ
ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରୀ କୋଳେ ଘେନି ସୁଖେ ବଳସିବେ
ଧନ ଧାନ୍ୟରେ ଭଣ୍ଡାର ହୋଇବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଦୟାକରିବେ ତାହାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଜଗତ ଜନନୀଙ୍କର ପାଦ ଅନୁସରି
ଲେଖିଲି ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁହିଁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ।
ସ୍ୱଭାବେ ଅଜ୍ଞାନଜନ କିଛି ନ ଜାଣଇ
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଗହଣେ କେବେହେଁ ବସିନାହିଁ ।
ଯଦ୍ୟପି ଏଥିରେ ତ୍ରୁଟି ମାନ ରହିଥିବ
ଅପାରି କରୁଣା ଗୁଣେ ମୋତେ କ୍ଷମାଦେବ ।
ଏଠାରେ ଗଣେଶଖଣ୍ଡ ହୋଇଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଗୀତ ଛନ୍ଦେ ବିରଚିଲି କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ହୀନ ।
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଷାରୁ ସ୍ୱୀ କରିଣ ଗ୍ରହଣ
ଉତ୍କଳ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦ କଲି ଜାଣ ।
ଜଗତ ଜନନୀ ସେ ଉମାସୁତଙ୍କ ପଦରେ
ମଥାନତ କରି ଜଣାଉଛି ଭକ୍ତିଭରେ ।
ଯେପରି ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ସଦା ହୋଇବ ଆଦୃତ
ଏତିକି ମାଗଇ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ଯୋଡ଼ିହାତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ଗଣେଶଖଣ୍ଡେ ନାରାୟଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତୁଳସୀ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ପଞ୍ଚଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—※—

ମୁଦ୍ରାକା—ଶଶୀ ବେହେରା, ଶଶିକା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପ୍ରେସ
ଅଲିଶା ବଜାର, କଟକ-୨

ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣ

ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡ

ମଙ୍ଗଳା ଚରଣ

ସୁରଶ୍ଚ ଯକ୍ଷଶ୍ଚ ନରଶ୍ଚ ସାଧକାଃ ।
ସମସ୍ତ ଦେବେଶ୍ଚ ସରସ୍ୱତୀ ତଥା ॥
ଭଜନ୍ତି ସର୍ବେ ମନବୋ ସମୀଶ୍ୱରଂ ।
ନମାମି ଭକ୍ତ୍ୟା ତମନନ୍ତ କାମଦମ୍ ॥
ଅକ୍ଷରଣମକରେ ଯୋ ଜଗଦ୍ଭାଣ୍ଡକାର ନମ୍ ।
ପାଳକୋ ସର୍ବ ଭୂତାନାଂ ତଂ ବିଭୁଂ ପ୍ରଣମାମ୍ୟହମ୍ ॥
ଯୋହି ତ୍ରିଗୁଣ ସଂଯୁକ୍ତଂ ନିର୍ବିକାରେ ନିରଞ୍ଜନଃ ।
ଅନାଦିରାଦି ସର୍ବେଷାଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଣାମ ଗୋଚରଃ ॥
କାଳସ୍ତାପି ମହାକାଳଃ ସର୍ବ ଭୂତସ୍ୱତେ ରତଃ ।
ମହାନପି ଅଣୁଶ୍ଚୈବ ଧାତାରଂ ତଂ ନମାମ୍ୟହମ୍ ॥
ନରାଃ ମୁନୀନ୍ଦ୍ରାଃ ଯତ୍ନେଷୁ ସାଧବଃ ।
ସଦୈବ ଯୋଗେ ସ୍ତିମିତୈଶ୍ଚ ଲୋଚନୈଃ ॥
ଧ୍ୟାନଞ୍ଚ ଦୃଷ୍ଟ୍ୱାପି ଭଜନ୍ତି ନା ସୁଖଃ ।
ଭଜାମି ତଂମେଦୃଢ ଧ୍ୟାନରଞ୍ଜନମ୍ ।
ଯନ୍ନାମ ସ୍ମରଣେ ନୈବ ଭବଶ୍ଚିତଂ ପ୍ରଜାୟତେ ।
ବନ୍ଦେ ତଂ ନିର୍ଗୁଣେ ଦେବଂ ଅଖିଳଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରମ୍ ॥
ଶ୍ରୁତିସୁଖକରଞ୍ଚାପି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନମ୍ ।
ବେଦବ୍ୟାସ କୃତଞ୍ଚୈବ ତତ୍ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣମ୍ ॥
ଶୃଣୋତି ପଠତିଯଶ୍ଚ ତଥାଚ ବନ୍ଧୁମନ୍ୟତେ ।
ଇହଲୋକେ ସୁଖଂ ଭୁକ୍ତ୍ୱା ସ ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ ଗତିମାପ୍ନୁୟାତ୍ ॥
ଓଁ ନାରାୟଣଂ ନମସ୍କୃତ୍ୟ ନରଞ୍ଚୈବ ନରୋତ୍ତମଂ ।
ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀଞ୍ଚୈବ ତତୋ ଜୟ ମୁଦୀରୟେତ୍ ॥

—*—

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପାଦ
ବ ନ୍ଦ ନା

ବନ୍ଦଇ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗତ ଜୀବନ
ତବ ପାଦ ପଦ୍ମତଳେ କୋଟି ନିବେଦନ ।
ଅନାଦି ଭଞ୍ଜନ ପ୍ରଭୁ ଗତିମୁକ୍ତିଦାତା
ଦୀନଜନ ମାନଙ୍କର ନିସ୍ତାର କର୍ତ୍ତା ।
ଶ୍ରୀ ନୀଳାଚଳରେ ବଟେ କଳ୍ପବଟ ମୂଳେ
ଫରଫର ଧ୍ୱଜା ଉଡ଼େ ନୀଳଚକ୍ର ଚୂଳେ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତ ବଳରାମ ସଙ୍ଗତେ ଅଛନ୍ତି
ମଧ୍ୟରେ ଭଦ୍ରା ଭଗିନୀ ଯେ ଶୋଭା ପାଆନ୍ତି ।
ରତ୍ନସିଂହାସନେ ବସି କରିଛ ଆପଣ
ମହିମା ମହିମା ଡାକ ଦିଅନ୍ତି ଭକ୍ତଗଣ ।
ଛପନ ପଉଟି ଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜ ଅବିରତ
ଛପନ କୋଟି ଜୀବଙ୍କୁ ପଡ଼ ବାଣ୍ଟ ନିତ୍ୟ ।
ସ୍ୱୟଂ କମଳା ଦେବୀ ଯେ ଘରଣୀ ତୁମ୍ଭର
ପଡ଼ ବାଣ୍ଟିବା ଦାୟିତ୍ୱ ତାହାଙ୍କ ହସ୍ତର ।
କୀଟଠୁଁ ପତଙ୍ଗ ଯାଏ ଛନ୍ତି ଯେତେ ଜୀବ
ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱାସ ତୁମ୍ଭେ କରିଅଛ ଦେବ ।
ଆବର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟେ ବିଜେ କରିଅଛ
ଏହି ଜଗତ ଜନଙ୍କୁ ପାଳନା କରୁଛ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ତେତିଶ କୋଟି ଅମର ମଣ୍ଡଳୀ
ତବ ପାଦ ପଦ୍ମତଳେ ହୋନ୍ତି କୃତାଞ୍ଜଳି ।
ମହାଯୋଗୀ ଶିବ ସଦା ତବ ନାମ ଧ୍ୟାୟୀ
ଯୋଗ ମାୟାକୁ ଅଛନ୍ତି ଅଙ୍କରେ ବସାଇ ।
ପୁଣି ଅମର ହୋଇଣ ସେହୁ ରହିଛନ୍ତି
ମୂଳ କମଳରେ ଲୟ ଲଗାଇ ଅଛନ୍ତି ।
ତବ ଆଜ୍ଞାବଳେ ଇନ୍ଦ୍ର ଅମରାଧିପତି
ସ୍ୱରଗ ପୁରରେ ନାନା ଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜୁଛନ୍ତି ।
ପବନ ତବ ଆଦେଶେ ମନ୍ଦମନ୍ଦ ବହେ
ଅନଳ ଆଦେଶ ପାଇ ତ୍ରିଭୁବନ ଦହେ ।
ଆଦେଶ ପାଇ କୁବେର ଭଣ୍ଡାର ଜଗିଛି
ବରୁଣ ସପ୍ତ ସାଗରେ ରାଜା ହୋଇଅଛି ॥
ଯମପତି ନେଉଅଛି ଜୀବଙ୍କର ପ୍ରାଣ
ଦଣ୍ଡ ଦେଉଅଛି ପାପ ପୁଣ୍ୟ ବିଚାରଣ ।
ଯୋଗିଋଷି ମାନେ କରି ପବନ ଆହାର
ତବ ନାମ ଜପୁଥାନ୍ତି ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତର ।
ଏହି ପରକାରେ ସର୍ବେ କରନ୍ତି ଭଜନ
କେତେ ବା ବର୍ଣ୍ଣିବ ମୂର୍ଖ ଅଟେ ଦୀନଜନ ।
ଯେଉଁ ପାଦ ଦରଶନ କରିବାକୁ ତିଳେ
ମୁନି ସୁତା ତପି ତପ କରନ୍ତି ଶାୟୁଳେ ।
ତେବେହେଁ କାମନା ତାଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉନାହିଁ
ମୁଁ କେମା ସେ ବୃଥା ଆଶା କରିବ ଗୋସାଇଁ ।
କେବଳ ଏତିକ ମାତ୍ର ବାନ୍ଧିଣ ସାହାସ
ତବ ନାମ ଗାଇବାକୁ କରୁଛି ପ୍ରୟାସ ।
ଶୁଣିଛି ଅନେକ ପାପୀ ତାପୀ ମୂଢ଼ଜନ
ମହାଘୋର ବିପଦରେ ହୋଇଣ ମଗନ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଚିନ୍ତି ଅନନ୍ତ ଆହେ ଚିନ୍ତାମଣି
ରକ୍ଷିଛ ତାହାଙ୍କୁ ତତକ୍ଷଣେ କମ୍ବୁପାଣି ।
ସେହିପରି ମୂର୍ଖ ଜଣେ ନିର୍ବୋଧ ନିର୍ଦ୍ଧନ
ନାହିଁ ମୋଠାରେ ତିଳେ ମାତ୍ର ବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ ।
କେବଳ ତୁମ୍ଭ ନାମକୁ ରଖି ଅଗ୍ରତର
ଅଗାଧ ସିନ୍ଧୁ ଲଙ୍ଘନେ ହେଉଛି ତତ୍ପର ।
ଜାଣେ ନାହିଁ ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ କ ଲେଖିଛ ସାଇଁ
ଭଲ କ ଭେଲ ହୋଇବ ତାହା ନ ଜାଣଇ ।
ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ବୋଲିଣ ଅଟଇ ଯେ ଗ୍ରନ୍ଥ
ସୌତି ମୁନିଙ୍କର ତାହା ଅଟେ ନିଜ କୃତ୍ୟ ।
ନୈମିଷାରଣ୍ୟେ ଋଷିଗଣଙ୍କର ମେଳେ
ବ୍ରହ୍ମ ଧର୍ମନ୍ଦିରେ ସୌତି ମୁନି ତତକାଳେ ।
ଯାହା ବୁଝାଇଣ ଥିଲେ ସେ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ
ବୋଲି ଏ ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ହୋଇଅଛି ଖ୍ୟାତ ।
ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ତାହା ହୋଇଥିଲା ଯେଣୁ
ସର୍ବ ସାଧାରଣ ଜାଣି ନ ପାରିଲେ ତେଣୁ ।
ତାହାକୁ ପାଠ କରିଣ ଯେ ରାମଲୋଚନ
ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ କଲେ ପ୍ରାକୃତେ ଲିଖନ ।
ଆବର ବହୁ ଭାଷାରେ ହୋଇଛି ରଚିତ
ଜନ ସମାଜରେ ହୋଇବାରୁ ସମାଦୃତ ।
ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କରିବାକୁ ଅନୁବାଦ
ବଳାଇଛି ମନ ଦୟା କର ଆଦିକନ୍ଦ ।
ଆଦ୍ୟଠାରୁ ପ୍ରାନ୍ତଯାଏ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେପରି
ସୁନ୍ଦର ହୋଇବ ଦୟାକର ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ପୁଣି ପ୍ରତି ଘରେ ଘରେ ସମାଦୃତ ହେବ
ବ୍ରହ୍ମନାମ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖରେ ଶୋଭିବ ।

ଏତେକ ଦୟା କରନ୍ତୁ ଜଗତ ଜୀବନ
ମାଗୁଅଛୁ ପାଦେ ଦାନ୍ତେ ଧଇଣ ତୃଣ ।
ତବ ପଟରାଣୀ ଯେଣୁ ମାତ ସରସ୍ୱତୀ
ଯା ଆଦେଶ ଦେବେ ସେହୁ ପାଳିବେ ଝଟତେ
ଜୀବଜନ ପରେ ବାରେ ମାତ୍ର ଦୟାବନ୍ତ
ଯଦ୍ୟପି ତାଙ୍କୁ ଆଦେଶ କରନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ।
ତାହେଲେ ଏ ଦାସ ନଷ୍ଟେ ହୁଅନ୍ତା କୃତାର୍ଥ
କଣ୍ଠତଟେ ବସି ପଦ କହନ୍ତ୍ୟନ୍ତେ ମାତ ।
କେବଳ ଲେଖନୀ ମୁହିଁ କରନ୍ତି ଗ୍ରହନ
ପଦ ଆଉ ଅର୍ଥ ମାତ କରନ୍ତ୍ୟନ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣ କାର୍ତ୍ତିକ ହୋଇଛୁ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ନାମ କମା ଆଦ୍ୟରେ ରଚୁଛୁ ।
ତାହା ବ୍ୟାସଶିଷ୍ୟ ଭାବେ ସୌତ ମୋହପର
ତପସ୍ୱୀଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଛନ୍ତି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ।
ସେହି ପରକାରେ ଯେହ୍ନେ ଉତ୍କଳ ଭାଷାରେ
ହୋଇବ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରଭୁ ଦୟା କର ବାରେ ।
ତବ ନାମ ଜଗତରେ ହୋଇବ ବିଖ୍ୟାତ
ଏହି ବର ମାଗେ ଦୟାକର ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ।
ଏହା ବିନୁ ଆନେ ମୋର ନାହିଁ ଦରକାର
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ମାଗେ ଯୋଡ଼କର ।

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ

ନୈମିଷାରଣ୍ୟରେ ସୌତିଙ୍କୁ ଦେଖି ଋଷିମାନଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଓ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ପୁରାଣ ଶ୍ରବଣ କରିବା ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ସବୁଠାରୁ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ
ଅଟଇ ନୈମିଷାରଣ୍ୟ ନାମେ ଏକ ବନ ।
ଶୌନକାଦି ମୁନି ଋଷି ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି
ସର୍ବଦା ବସନ୍ତ ବହେ କରି ମନ୍ଦଗତି ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ସିଂହ ଗଣ୍ଡା ଆଉ ଗୟଳ ଶୂକର
ଆନନ୍ଦରେ ସେ ବନରେ କରନ୍ତି ବିହାର ।
ଋଷିଗଣ ମାନଙ୍କର ତପ ପ୍ରଭାବରେ
ହିଂସା ନ କରନ୍ତି ତିଳେ କେହି କାହାପରେ ।
କୁହୁ କୁହୁ ହୋଇ ନଦୀ ଋଷି ବହିଯାଏ
ପକ୍ଷୀଗଣ ମାନଙ୍କର ସ୍ୱନ ମନ ମୋହେ ।
ଜନ୍ତୁପତି ସେ ଠାବରେ ପଶି ନ ପାରଇ
ରୋଗ ଶୋକ ଜରା ମୃତ୍ୟୁ ସେ ବନରେ ନାହିଁ ।
ଆଉ ବଶିଷ୍ଠ ଯେ ଭୃଗୁ ପୌଲସ୍ତ୍ୟ ଅତ୍ରିତେ
ଶୁକଆଦି କରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯତି ଛନ୍ତି ଯେତେ ।
ସେହି ନୈମିଷ ଅରଣ୍ୟେ ତପ ସିଦ୍ଧ କରି
ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ହୋଇଛନ୍ତି ତପସ୍ୱୀ ।
ଏକ ଦିନ କରି କଥା ଶୁଣି ମନ ଦେଇ
ସର୍ବ ଋଷିମାନେ ସ୍ନାନ ଶୁଚିମନ୍ତ ହୋଇ ।
ବସିଲେକ କୁଶାସନେ ହୋଇ ସମବେତ
ଏହି ସମୟେ ମିଳିଲେ ସୌତି ତପୋବନ୍ତ ।

ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସର୍ବ ଋଷିଗଣ
ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ଦେଲେ ଆସନ ତକ୍ଷଣ ।
ପୌରାଣିକ ଶାନ୍ତଶୀଳ ସୌତି ବକ୍ତାବର
କୁଶଳ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାଙ୍କୁ ହୋଇ ହର୍ଷଭର ।
ତାରକା ମଧ୍ୟରେ ଯେହ୍ନେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଶୋଭନ୍ତି
ତଦ୍ରୂପ ଶୋଭା ଦିଶନ୍ତି ଋଷି ମଧ୍ୟେ ସୌତି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୟ ହୋଇ ଶୌନକ ସୁଜନ
ସାଦରେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାଙ୍କୁ ମଧୁର ବଚନ ।
ବୋଇଲେ କେଉଣ ଠାରୁ ଆସିଲ ଏଠାକୁ
ଆବର ପ୍ରାସରେ ଯିବ କେଉଣ ସ୍ଥାନକୁ ।
କୁଶଳ ବାରତା କହି ଆମ୍ଭର ଅଗ୍ରତେ
ସଂଶୟ ଛୁଟାଅ ମନୁ ଆହେ ତପୋବନ୍ତେ ।
ଆଜ କେଉଁ ଭାଗ୍ୟବଳେ ପାଇଥିଲୁ ରାତି
ସେ ଯୋଗେ ଭେଟିଲୁ ମହାଜ୍ଞାନବନ୍ତ ସୌତି
ତୁମ୍ଭେ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ ଭକ୍ତ ପୁରାଣ ପ୍ରବର
ତବ ଦରଶନେ ବଢ଼ ସୌଭାଗ୍ୟ ଆମ୍ଭର ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ସୌତି ତପୋବନ୍ତ
ବୋଇଲେ ସଫଳ ହେଲା ଆଜ ମୋର ନେତ୍ର ।
କାମନା ରହିତ ଋଷିମାନଙ୍କ ଦର୍ଶନ
କରିବା ମାତ୍ରେ ସଫଳ ହେଲା ହୃଦବନ ।

ଏହି ପ୍ରକାରେ ତପିମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତର
ବୋଇଲେ ମଧୁର ବାକ୍ୟେ ସୌତି ଉପବିଷ୍ଟ ।
ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ସବୁ ଅଟେ ମଙ୍ଗଳ
ଯଥା ସମୟରେ ମିଳୁଅଛି କନ୍ଦ ଫଳ ।
ଦୁଷ୍ଟ ଦାନବ କରୁତ ନାହାନ୍ତି ଉତ୍ପାତ
ଯଥାଶକ୍ତି ଚଳୁଛି ନା ଆଶ୍ରମର କୃତ୍ୟ ।
ତାହା ଶୁଣି ଋଷିମାନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ସୌତିଙ୍କ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ସେହୁ ଉତ୍ତରିଲେ ।
ବୋଇଲେ ଆପଣଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ବଳେ
କୁଶଳରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ରହୁଛୁ ଏ ସ୍ଥଳେ ।
ପୂର୍ବ ଭାଗ୍ୟବଳେ ଆଜି ତବ ଦରଶନ
କରି ଆମ୍ଭେ ସର୍ବଋଷି ହୋଇଅଛୁ ଧନ୍ୟ ।
ଏହିପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ସମୟରେ
ତପି ମଣ୍ଡନ ଶୌନକ ବୋଇଲେ ସଧୀରେ ।
ଆଜ ଯେଉଁପରି ମୋର ହେଉଅଛି ମନ
ହୋଇନାହିଁ ହେବନାହିଁ ଆଉ କଦାଚନ ।
ଅନସ୍ୱାତେ ମେଘମାଳ ଅକାଳରେ ଆସି
ବରଷିଲେ ଯେପରି ତୋଷ ହୋନ୍ତି ଶସ୍ୟରାଶି ।
ସେହିପରି ଆପଣଙ୍କ ଶୁଭ ଆଗମନେ
ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଅଛୁ ତବ ଦରଶନେ ।
ମହା ଭୟଙ୍କର ପାପମୟ କଳିଯୁଗ
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଆସି କେତେ ହୋଇଲାଣି ଭୋଗ ।
ନିତ୍ୟ ସୁଖବାଞ୍ଛା କରି ଅତି ପ୍ରୀତମନେ
ଆଶାଲତା ଫଳବତୀ ବୁଝି ଏହିକ୍ଷଣେ ।
ଯେଣୁ ହୋଇଅଛି ଆଜ ତବ ଆଗମନ
ଆମ୍ଭ ଆଶା ଫଳବତୀ ହୋଇବ ଏକ୍ଷଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ସାଧୁ ମନ୍ତ୍ର ଆଉ ସରଳ ସୁମତି
ପୁରାଣରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲଭିଅଛୁ ଅତି ।
ଏଣୁ ପୌରାଣିକ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ପାଇଅଛ
ଭାଗ୍ୟବଳେ ତୁମ ଦେଖା ପାଇଲେ ତାପସ ।
ଆମ୍ଭର ବଚନ ବାରେ ଶୁଣ ତପିବର
କୁହ ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ହରି ଭକ୍ତିଗିର ।
ସେହି ଭକ୍ତି ଉଦ୍ଦୀପିତ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତରେ
ଭବବନ୍ଧ ଦୁଃଖ ନ ରହିବ ଏ ସଂସାରେ ।
ସଂସାର ସ୍ୱରୂପ ଦାବାନଳେ ସେହି ଜନ
ଦଗ୍ଧ ହୋଇ ମହାକଷ୍ଟ ପାଏ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ସେହି ଭକ୍ତି ଅନ୍ତରରେ ଉଦ୍ରେକ ହୋଇଲେ
ଦଗ୍ଧ ହୃଦୟରେ ଶାନ୍ତି ମିଳେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଯାର ଦୟାବଳେ ଜୀବଗଣ ଆନନ୍ଦରେ
ବିଚରଣ କରୁଛନ୍ତି ଏ ଭବ ସଂସାରେ ।
ତା ପ୍ରତି ଅଚଳ ଭକ୍ତି ଯାହାର ଜନ୍ମଇ
ସର୍ବ ପାପ ତାପ ତାର ଦୂର ହୋଇ ଯାଇ ।
ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଯେଉଁପରି ହୋଇବଟି ଜାତ
ସେ ମାର୍ଗ ବତାଇ ଦିଅ ଆହେ ତପୋବନ୍ତ !
ଆବର ଯହିଁରେ ଅଛି ବ୍ରହ୍ମ ନିରୂପଣ
ତାର ଆଲୌକିକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ସାକାର ଅଥବା ସେହୁ ହେଉ ନିରାକାର
ତାହାର ସ୍ୱରୂପ ଧ୍ୟାନ କେମନ୍ତ ପ୍ରକାର ।
କି ରୂପେ ମାନବ ଗଣ ତାହାକୁ ଭଜିବେ
କିପରି ସ୍ୱରୂପ ତାର ଦଳନ କରିବେ ।
ବୈଷ୍ଣବର ଉପାସନା କରିବେ କିପରି
ସାଧିବେ କେମନ୍ତେ ସାଧୁଯୋଗୀ ଏ ଈଶ୍ୱର ।
କେଉଁପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଜାଣିବେ ସମସ୍ତ
ବେଦରେ କିରୂପେ ଅଛି ଆହେ ତପୋବନ୍ତ ।
ପ୍ରକୃତିରେ ଗୁଣ କିବା କିପରି ଲକ୍ଷଣ
ଆକାର ତାର କିଭଳି ଅଛି ନିରୂପଣ ।
ଗୋଲୋକ ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁଣି ଶିବଙ୍କ ନଗର
ଏ ସର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛି ଯାହାର ଭିତର ।
ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପୂର୍ବ ଗାଥା ରହିଛି ଯହିଁରେ
ଅଂଶକଳା ନିରୂପିତ ହୋଇଛି ବିଧିରେ ।
ପ୍ରକୃତି ସ୍ୱରୂପ ଅଛି ଯହିଁରେ ବର୍ଣ୍ଣନ
ଏମନ୍ତ ପୁରାଣ ସୌତେ କରନ୍ତୁ ବଖାଣ ।
ପ୍ରକୃତି ଅଜ୍ଞାତ ଆମ୍ଭାବଦାତ ସଂସାରେ
ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଅଛି ଯା ଭିତରେ ।
ଦେବଗଣ ଦେବନାରୀ ସମୁଦ୍ର ସକଳ
ନଦନଦୀ ଆଦିକରି ଯେତେ ଗିରିବନ ।
ଏମାନଙ୍କ ସମୁତ୍ପତ୍ତି ଅଛି ଯେ ପୁରାଣେ
ସେହି ପୁରାଣ ପଠନ କର ବିଦ୍ୟମାନେ ।
ପ୍ରକୃତିର ଅଂଶ କେ ବା ଅଂଶାଂଶ କେମନ୍ତ ।
ତାହାର ଚରିତ ଧ୍ୟାନ ପୂଜା ଆଦି ସ୍ତୋତ୍ର ।
ଯେଉଁ ପୁରାଣରେ ଏହା ହୋଇଛି ବର୍ଣ୍ଣିତ
ଏ ସଭା ସ୍ଥଳରେ ତାହା କର ପ୍ରକାଶିତ ।

ଗିରିଜା ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ
ସାବିତ୍ରୀ ରାଧିକା ଆଦି ଯେତେକ ଶକତି ।
ଏମାନଙ୍କ ଉପାଖ୍ୟାନ ରହିଛି ଯହିଁରେ
ତାହା ପଠନ କରନ୍ତୁ ଏ ସଭା ସ୍ଥଳରେ ।
କରମ ବିପାକ ଆଉ ନରକ କଥନ
କର୍ମର ଖଣ୍ଡନ ପୁଣି ମୁକତି ବିଧାନ ।
ଏ ସମସ୍ତ ରହିଅଛି ଯେଉଁ ପୁରାଣରେ
ତାହା ଶୁଣାଇ ମୁକତ କରନ୍ତୁ ଆମ୍ଭରେ ।
ଯେଉଁ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକରି ସର୍ବ ଜୀବଗଣ
ଶୁଭ ଶୁଭ ସ୍ଥାନେ ଶେଷେ କରନ୍ତି ଗମନ ।
କେବଣ କର୍ମରେ କେଉଁ ଯୋନିକୁ ଲଭନ୍ତି
ଆଉର କେଉଁ କର୍ମରେ ରୋଗ ଉତପତ୍ତି ।
କେଉଁ କର୍ମକଲେ ପାପୀ ହୁଅନ୍ତି ମୁକତ
ତାହା ବିସ୍ତାରିତ କରି କହ ତପୋବ୍ରତ ।
କେଉଁ କର୍ମ କଲେ ପୁନର୍ମୁକ୍ତି ହୁଏ ନର
ବିଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ଯା ମଧ୍ୟର ।
ମନସା ତୁଳସୀ ଭାଗୀରଥି କାଳୀ ଗାଥା
ସବସଂଦା ଭାରବଦା ବସୁମତୀ କଥା ।
ଯହିଁରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ଏ ଆଖ୍ୟାନ
ବର୍ଣ୍ଣନ କରହେ ସୌତି ତାଦୃଶ ପୁରାଣ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଆଉ ଦାନର ବିଷୟ
ଯେ ପୁରାଣେ ଅଛି ଧର୍ମାଧର୍ମ ପରିଚୟ ।
ଗଣେଶଙ୍କ ଜନ୍ମକର୍ମ କବଚ ଚରିତ
ସ୍ତୋତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଯହିଁ ହୋଇଅଛି ପ୍ରକାଶିତ ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଉପାଖ୍ୟାନ ଯହିଁ ଅଛି
ବର୍ଣ୍ଣନ କରନ୍ତୁ ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ବାଛି ।

ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଭାରତର ଯେତେ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ
ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜନ୍ମ ବିବରଣ ।
ଯେବଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଛି ପ୍ରକାଶ
ତାହା ଶୁଣିବା ପାଇଁକି ବଡ଼ ଅଭିଳାଷ ।
ପୁଣି କେଉଁ ପୁଣ୍ୟବତୀ ରମଣୀର କୋଳେ
ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି କୃଷ୍ଣ ଧରଣୀ ଜଠରେ ।
ସେହି ପୁଣ୍ୟଗାଥା ଯହିଁ ହୋଇଛି ବର୍ଣ୍ଣନ
ପ୍ରକାଶକରି ଶୁଣାଅ ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତେଣ ।
ଜନମ ହୋଇଣ ଥିଲେ କୃଷ୍ଣ କି କାରଣେ
ସେ ତେଜ ଚଳିଲେ କମ୍ପ ଅନ ଅନ ସ୍ଥାନେ ।
ଆପଣା ଅବସ୍ଥା ତହିଁ କରିଣ ସାଧନ
କି ହେତୁ ପ୍ରକଟ ତଥା କଲେ ଆଗମନ ।
କାହାର କଥାରେ କରି ଭୂଭାର ହରଣ
ମାନବ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପ୍ରଭୁ କରିଲେ ରକ୍ଷଣ ।
କି ହେତୁ ଗୋଲକ ଧାମେ କଲେ ସେ ପ୍ରୟାଣ
ଏଇ ସବୁ ଉପାଖ୍ୟାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ ପୁରାଣ ।
ତାହା ପଠନ କରିଣ ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ
ମନର ମାଳିନ୍ୟ ସବୁ ଦୂର କର ବାରେ ।
ଶୁଣିବା ପାଇଁ ବାସନା ବଳିଛି ଅପାର
ଦୟାକର ବାରେ ମାତ୍ର ଆହେ ବଙ୍କବର ।
ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ତାହା କରନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ
ତୁମ୍ଭେ ଯେଣୁ ମହାବିଜ୍ଞ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ସଦୃଶ୍ୟ ।
ଅତଏବ କୃପାକରି କରନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣନ
ଲଭିବୁଁ ନିର୍ମଳ ଜ୍ଞାନ ଆହେ ତପୋଧନ ।
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କହେ ଯୋଡ଼କର
ଏ ସବୁ ଶୁଣାଇ ଆମ୍ଭ ମନୁଁ ଦୁଃଖ ହର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନୈମିଷାରଣ୍ୟରେ ସୌତିଙ୍କର ପ୍ରବେଶ
ହେତୁ ଋଷିମାନଙ୍କର ପୁରାଣ ଶ୍ରବଣେ ନାମ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶୌନକାଦ୍ଦି ମୁନିଗଣ ମାନଙ୍କୁ ସୂତଙ୍କର ଉତ୍ତରପ୍ରଦାନ

ଶୁଣ ୨ ସୁଜ୍ଞଜନେ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟଇ ମହାନ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଉ ଭକତିରେ ଯେ ଜନ ପଢ଼ିବେ
ଅନ୍ତକାଳେ ଯାଇଁ ବଇକୁଣ୍ଠରେ ବସିବେ ।
ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କରି ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ଅକ୍ଷର
ଏହି ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଅଟେ ମୂଳାଧାର ।
ବ୍ରହ୍ମ ନାମାନୁସାରେ ଯେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ହୋଇଛି
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟରେ ବ୍ରହ୍ମ ପୂରି ରହି ଅଛି ।
ଏଣୁ ସୁଜ୍ଞସାଧୁଙ୍କୁ ମୁଁ କରେ ନିବେଦନ
ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ିଣ ସ୍ୱାଦୁ କର ଆସ୍ୱାଦନ ।
ସୌତି ବୋଲି ନାମ ଅଟେ ଯେଉଁ ଋଷିଙ୍କର
ଲୋମହର୍ଷଣଙ୍କର ସେ ଅଟନ୍ତି କୁମର ।
ମହାଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ ସୌତି ମହାମତି
ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ର ତାଙ୍କଠୁଁ ଅନେକ ଉତ୍ପତ୍ତି ।
ଶୌନକାଦ୍ଦି ବିଜ୍ଞ ଋଷିମାନେ ନୈମିଷାରେ
କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଅତି ବିନମ୍ର ଭାବରେ ।
ଆହେ ମହାମନା ବାରେ ଶୁଣ ଆମ୍ଭ ଗିର
ପୁରାଣ ଶୁଣାଇ ପାପ ତାପ କର ଦୂର ।
ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କରି ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ଅକ୍ଷର
କେଉଁଠୁଁ ଉତ୍ପତ୍ତି କିଏ ମୂଳ ଅଟେ ତାର ।
ତାହା ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ବଳିଅଛି ଆଶ
ଦୟାକରି କୁହ ଲୋମହର୍ଷଣଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ।
ଏହାଶୁଣି ସୌତି ମନେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ
କହିଲେ ଶୁଣନ୍ତୁ ଅହେ ଋଷିଙ୍କର ସାଇଁ ।
ଯାହା ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ପଚାରିଲେ ମୋତେ
ତାହା କହୁଅଛି କର ଶ୍ରବଣ ସମସ୍ତେ ।
ପୌରାଣିକ ବ୍ୟାସ ମୁଖୁଁ ଯେ ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ
ଶ୍ରବଣ କରିଛି ତାହା କରିବି ବ୍ୟକ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋଟି ହୋଇଛି ତତ୍ପର
ସବୁପରି ଅଟେ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଅଧିକାର ।
କୀଟ ପତଙ୍ଗ ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ସହିତେ
ଯେତେକ ଜୀବଗଣ ରହିଛନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ।

ସଭିଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ବ୍ରହ୍ମସତ୍ତା ରହିଅଛି
ତାହା ବିସ୍ତାରିତ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି ।
ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ନାମରେ ଅଟେ ଯେ ପୁରାଣ
ବିଭିନ୍ନ ଖଣ୍ଡରେ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତ ଅଟି ଜାଣ ।
ପ୍ରଥମରେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡ ହୋଇଛି ତତ୍ପର
ଯେଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ବହୁ ସମାଚାର ।
ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯେଉଁ କଥା ପଚାରିଲ ମୋତେ
ତାହା ରହିଅଛି ଜାଣ ବ୍ରହ୍ମବଇବର୍ତ୍ତେ ।
ପୁରାଣ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଅଟଇ ଏ ସାର
ବହୁ ତତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ପୂରି ଅଛି ଯ୍ୱା ମଧୁର ।
ଅଧ୍ୟୟନ କରେ ଯେହୁ ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ଅଥବା ଶ୍ରବଣ କରେ ଭକତିର ଭରେ ।
ତାହେଲେ କାମନା ତାର ପୂରଣ ହୁଅଇ
ଅନ୍ତକାଳେ ମୁକ୍ତିଲଭି ବୈକୁଣ୍ଠେ ବସଇ ।
ଆବର ବୈଷ୍ଣବ ହରି ଭକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ପାଏ
କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ସମ ଏହା ଶୁଣ ଋଷିରାଏ ।
ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ ଏହା କରିଲେ ଶ୍ରବଣ
ଆଶାଲତା ଫଳବତୀ ହୁଏ ସେହିକ୍ଷଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ପଚାରିଲ ମୋତେ ଆହେ ଋଷିବର
ବିବିଧ ସାଧକଙ୍କର କେଉଁ ମତ ସାର ।
କିନ୍ତୁ ଏକକଥା ବୋଲେ ଶୁଣ ତପୋଧନ
ମତ ଭେଦ କିଛି ମାତ୍ର ନ କର ଦର୍ଶନ ।
ସତସଙ୍ଗେ ସଦୁପାଧି ଲଭେ ଜୀବଗଣ
ଯୋଗୀ ନାମ ଲଭେ ଯୋଗୀ ସଙ୍ଗ ନିବନ୍ଧନ ।
ଆଦ୍ୟରେ ଭକତଗଣ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ
ବୈଷ୍ଣବ ନାମରେ ଶେଷେ ଗଣ୍ୟ ସେ ହୁଅଇ ।
ଜ୍ଞାନପରିପାକ ହେତୁ ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ
ବିଭିନ୍ନ ଉପାଧି ଜୀବଗଣ ଲାଭକରେ ।
ଅନ୍ୟାନ କିଛି ନୁହଁଇ ଜାଣ ସେ ଉପାଧି
ମତଭେଦ ଯହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ତହିଁ ନୁହେଁ ସିଦ୍ଧି ।
କିରୂପେ ଦେବତାଗଣେ ଜନମ ହୋଇଲେ
ଜୀବ ଜନ୍ତୁଗଣ କେଉଁପରି ଜାତହେଲେ ।

ସକଳ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଅଛି ଏ ଖଣ୍ଡରେ
ଆଶା ପୂରଣ କରିବ କଳ୍ପ ଏ ଠାବରେ ।
ତ ପରେ ପ୍ରକୃତି ଖଣ୍ଡ ଶୁଣିବେ ସୁଜନ
ଦେବୀଗଣ ଗାଥା ତହିଁ ହୋଇଛି ବର୍ଣ୍ଣନ ।
କରମ ବିପାକ କଥା ତହିଁରେ ଉକ୍ତିଛି
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳାତତ୍ତ୍ୱ କହିବଇଁ ବାଛି ।
ସ୍ତୋତ୍ର ମନ୍ତ୍ର କବଚାଦି ପୂଜା ନିରୂପଣ
ବିଶେଷ ଭାବେ ଏଥିରେ ହୋଇଛି ରଚନ ।
ପ୍ରକୃତି ଲକ୍ଷଣ ମାନ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି
କଳା ଅଂଶ ନିରୂପଣ ତହିଁ ପ୍ରକାଶିଛି ।
ପୁଣ୍ୟବଳେ ପୁଣ୍ୟଆତ୍ମା ସେଠାକୁ ଯାଏ
ପାପୀଗଣ ପାପଫଳେ ତହିଁ ଶାସ୍ତି ପାଏ ।
ରୋଗର ଲକ୍ଷଣ ପୁଣି ନରକ ବର୍ଣ୍ଣନ
ଏହି ଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ଅଛି ଆହେ ତପୋଧନ ।
ତାପରେ ଗଣେଶ ଖଣ୍ଡ ସୁରମ୍ୟ ଆଖ୍ୟାନ
ଗଣେଶଙ୍କ ଜନ୍ମ କଥା ଆହେ ତପୋଧନ ।
ତାହାଙ୍କ ଚରିତ ଆଦି ମନ୍ତ୍ର ସ୍ତୋତ୍ର ଆଦି
କବଚ ଇତ୍ୟାଦି ଅଛି ତା ମଧ୍ୟେ ଅବଧି ।
ଭୃଗୁଙ୍କ ସହ ଗଣେଶ କଥୋପକଥନ
ତାହା ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଛି ବିସ୍ତୃତ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ସବୁଶେଷେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜନ୍ମଖଣ୍ଡ ଅଛି
ସୁମଧୁର ପୁଣ୍ୟଗାଥା ତନ୍ମଧ୍ୟେ ପୂରିଛି ।
ପରଂବ୍ରହ୍ମ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଜନମ ଲଭିଣ
ଯେବଣ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଭାରତବର୍ଷେଣ ।
ବିଶେଷ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି ତହିଁରେ
ସାଧୁ ମତେ ପ୍ରକାଶିବ ତୁମ୍ଭ ସମ୍ମୁଖରେ ।
ଧରଣୀର ଗୁରୁଭାର କରିଣ ହରଣ
ସାଧୁମାନଙ୍କ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରଖିଲେ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ।
ଏହି ଲୀଳା ଶେଷ ଖଣ୍ଡେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି
ସୁମଧୁର ଗାଥା ମାନ ତହିଁ ପୂରିଅଛି ।
ଚାରିଖଣ୍ଡେ ସୁବିଭକ୍ତ ଏ ମହାପୁରାଣ
ପୁରାଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏହା ଜାଣ ।
ସଭିଙ୍କର ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରଣେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ
ତିନିଲୋକେ ସମ ନାହିଁ ଆହେ ତପୋବନ୍ତ ।

ସର୍ବାଭୀଷ୍ଟ ଫଳଦାତା ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟଇ
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଆହେ ଋଷିସାଇଁ ।
ବେଦସମ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥରେ କୃଷ୍ଣ ଦୟାଧର
ତାହାଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ ତତ୍ତ୍ୱ ହୋଇଛି ବିସ୍ତାର ।
ଏ ଲାଗି ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ନାମ ହୋଇଅଛି
ନାନାଦି ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ପୂରିଛି ।
ଏ ପୁରାଣ ସୂତ୍ର ନେଇ ଗୋଲକ ବିହାରୀ
ପ୍ରଥମେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଲେ ସମାଦର କରି ।
ତାପରେ ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥେ ବ୍ରହ୍ମା ମହାଶୟ
କହିଲେ ଧର୍ମଙ୍କୁ ଦାନ ଶୁଣ ତପିଚୟ ।
ଅନନ୍ତର ଧର୍ମ ଦେବ ପ୍ରୀତି ପୂର୍ବକରେ
ନାରାୟଣ ନାମ ଯାର ବିଖ୍ୟାତ ସଂସାରେ ।
ପରେ ନାରାୟଣ ଋଷି କରିଣ ଯତନ
ଦେବ ଋଷି ନାରଦଙ୍କୁ କରିଲେ ଅର୍ପଣ ।
ଦେବର୍ଷି ନାରଦ ପରେ ଜାହ୍ନବୀର ତୀରେ
ବେଦବ୍ୟାସେ ଅରପଣ କରିଲେ ସାଦରେ ।
ସେ ସୂତ୍ରକୁ ବେଦବ୍ୟାସ କରିଣ ବିସ୍ତାର
ରଚିଲେକ ଶ୍ଲୋକଛନ୍ଦେ ଅଠର ହଜାର ।
ପୁଣ୍ୟ ପଦ ସିଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରେ କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱୈପାୟନ
ଆମ୍ଭକରେ ସ୍ନେହଭରେ କରିଲେ ଅର୍ପଣ ।
ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥ ତୁମ୍ଭ ଆଗେ କରିଣ ପ୍ରକାଶ
ଘୁଞ୍ଚାଇବ ମନମଧ୍ୟୁ କାଳିହେ ତାପସ ।
ଶୁଣ ଆହେ ତପୋଧନ ଆମ୍ଭର ବଚନ
ବେଦତୁଲ୍ୟ ଏ ପୁରାଣ ଯେ କରେ ପଠନ ।
ତାହା ସମ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ନାହିଁ ଏ ସଂସାରେ
ଶେଷେ ବିଷ୍ଣୁଲୋକ ମଧ୍ୟେ ସେହୁ ବାସକରେ ।
ଆଦର ଅଧ୍ୟାଏ ଯେହୁ କରିଣ ଅଭ୍ୟାସ
ପଢ଼ିବ ପ୍ରତ୍ୟହ ତାରେ ନ ଲାଗିବ କ୍ଲେଶ ।
କେବଳ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଯେହୁ କରିବ ଶ୍ରବଣ
ତାହା ପୁଣ୍ୟ କହିନୁହେଁ ମୁଖରେ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଏହି ପୁରାଣ ଆଖ୍ୟାନ
ଗୀତ ଛନ୍ଦେ ବିରଚିଲା କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ଦୀନ ।

———

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଶୌନକାଦି ମୁନିଗଣଙ୍କ ସୂତଙ୍କଠ
ଉତ୍ତରପ୍ରଦାନେ ନାମ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟ

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗୋଲକ ଆଦି ସୃଷ୍ଟି ବର୍ଣ୍ଣନ ବିବରଣ

ଶୌନକ ବୋଇଲେ ବାରେ ଶୁଣ ତପିବର
ପ୍ରଥମରେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡ ଶୁଣାଅ ଏଠାରୁ ।
ସେ ପରମ ଗାଥାମାନ ବିସ୍ତାର୍ କରିଣ
ଆମ୍ଭର ମନ କାମନା କରନ୍ତୁ ପୂରଣ ।
ସୌତି ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ଶୁଣ ତପୋଧନ
ଆଦ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ଗୁରୁପାଦ କରଇ ବନ୍ଦନ ।
ହରିପାଦେ ମତି ରଖି ନମି ବିପ୍ରଗଣେ
କହିବି ସକଳ କଥା ସଭା ବିଦ୍ୟମାନେ ।
ବ୍ୟାସ ମୁଖରୁ ପୂର୍ବେ ଶୁଣି ଅଛୁ ଯାହା
ବିସ୍ତାରିତ ଭାବେ ଏଥେଁ ବଖାଣିବି ତାହା
ଅଜ୍ଞାନ ତିମିର ନାଶ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ହୁଏ
ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକେ ଜ୍ଞାନମାର୍ଗ ଦେଖାଯାଏ ।
ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ସବୁ ଥିଲା ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ
ସେଇ ଜ୍ୟୋତି ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପି ଥିଲା ସେ ସମୟ
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟସମ ତେଜ ଅତି ଭୟଙ୍କର
ବିଶ୍ୱର କାରଣ ଏହା ଆହେ ଦ୍ୱିଜବର ।
ସେଇ ଜ୍ୟୋତି ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ମହାମତି
ହରିଙ୍କ ଶରୀର ପ୍ରଭା ଘୋଟିଥିଲା କ୍ଷିତି ।
ତାହା ମଧ୍ୟେ ତିନଲୋକ ହୋଇଥିଲା ଲୀନ
ସ୍ୱର୍ଗ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ରସାତଳ ଆଦି ମିଶାଇଣ ।
ଏ ତିନଲୋକ ଉପରେ ଗୋଲକ ନଗରୀ
ଈଶ୍ୱର ସଦୃଶ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଅତି ମନୋହାରୀ ।
ଗୋଲକ ନଗରୀ ଅଟେ ମଣ୍ଡଳ ଆକାର
ତ୍ରିକୋଟି ଯୋଜନ ମାତ୍ର ତାହାର ବିସ୍ତାର ।
ସେ ଗୋଲକ ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଭା ସଦାକାଳେ
ପ୍ରତିଭାତ କରିଅଛି ତ୍ରିଲୋକ ମଣ୍ଡଳେ ।
କି ଅବା ରତନ ମୟ ଅଟଇ ସେ ପୁର
ସ୍ୱପ୍ନରେ ନ ଶକ୍ତ ପାରେ ତା ମହିମା ସୁର ।
କେବଳ ବୈଷ୍ଣବଗଣ ତା ଦେଖି ପାରନ୍ତି
ଭୁବନ ମଧ୍ୟରେ ନାହିଁ ତାହା ଅବସ୍ଥିତି ।
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୋଲକ ନଗରୀ
ଯୋଗବଳେ ଧରିଅଛି ବିଶ୍ୱନାଥ ହରି ।
ଜରା ନାହିଁ ବ୍ୟାଧି ନାହିଁ ନାହିଁ ମୃତ୍ୟୁଭୟ
ଶୋକ ତାପ ନାହିଁ ସଦା ଅତି ସୁଖମୟ ।
ଅସଂଖ୍ୟ ମନ୍ଦିର ଦିବ୍ୟ ରତନେ ଗଠିତ
ପ୍ରଳୟ କାଳରେ କୃଷ୍ଣ କରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
ସୃଷ୍ଟି କାଳେ ବହୁ ଗୋପ ଗୋପିକା ନିକର
କେତେ ଶୋଭା ତାହା ଅବା ବର୍ଣ୍ଣିବ କେ ନର
ଯୋଜନ ପଞ୍ଚାଶ କୋଟୀ ଗୋଲକ ଦକ୍ଷିଣେ
ବଇକୁଣ୍ଠ ନଗରୀ ଶୋଭେ ଅଧୋଗତ ସ୍ଥାନେ ।
ତାର ବାମେ ଶିବଲୋକ ଅତି ମନୋହର
ଗୋଲୋକ ସଦୃଶ ତାହା ଅତୀବ ସୁନ୍ଦର ।
କୋଟୀଏ ଯୋଜନ ଅଟେ ବୈକୁଣ୍ଠ ବିସ୍ତାର
ଗୋଲୋକ ସମାନ ଏହା ମଣ୍ଡଳୀ ଆକାର ।
ସୃଷ୍ଟି କାଳେ ନାରାୟଣ କମଳାଙ୍କ ସାଥେ
ବିରାଜମାନ କରନ୍ତି ମହାସୁଖେ ଏଥେ ।
ସୃଷ୍ଟି କାଳେ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ
ବିରାଜମାନ କରନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନେଣ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜ ପାରିଷଦ ଗୃହଦ୍ୱାରେ ରହେ
ଜରା ମୃତ୍ୟୁ ଭୟ ଏଠାବରେ ଯେ ନ ଥାଏ ।
ବାମଭାଗେ ଶିବଲୋକ ଅତି ମନୋହର
କୋଟୀଏ ଯୋଜନ ସେହୁ ଅତୀବ ସୁନ୍ଦର ।
ଜରାମୃତ୍ୟୁ କ୍ଳେଶଭୟ ନାହିଁ ଏହିସ୍ଥାନେ
ଶଙ୍କର ବାସ କରନ୍ତି ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ସୃଷ୍ଟି କାଳେ ଦେବଦେବ ଶଶାଙ୍କ ଶେଖର
ବିହାର କରନ୍ତି ଗୀରକାରଙ୍କ ଅନ୍ତର ।
ଗୃହଦ୍ୱାରେ ପାରିଷଦ ଗଣ ରହିଛନ୍ତି
ସେ ଶୋଭା ବର୍ଣ୍ଣିବେ ନାହିଁ କାହାର ଶକତି ।
ପ୍ରଳୟେ ବିନାଶ କିନ୍ତୁ ହୁଏ ଏହି ସ୍ଥାନ
ଶୁଣ ସର୍ବ ସାଧୁଗଣେ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ ।
ସେ ଗୋଲୋକପୁରୀ ଅଟେ ଅତି ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ
ପୁଣି ମନୋହର ତାହା ସଦାନନ୍ଦମୟ ।
ଯୋଗାସନେ ସମାସୀନ ହୋଇ ଯୋଗୀଗଣ
ଜ୍ଞାନନେତ୍ରେ ସେହି ଜ୍ୟୋତି କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ ।

ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ଯୋଗୀଜନ ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ରୂପକୁ ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ସତ୍ୱରେ ।
ପରାତ୍ପର ବ୍ରହ୍ମରୂପ କାରଣ ଚିନ୍ତନ
ଜ୍ୟୋତି ସେବାକରି ହୁଅନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ମଗନ ।
ଧ୍ୟାନେ ମଗ୍ନ ମହାତ୍ମା ଜ୍ୟୋତିର ଭିତରେ
ମନୋହର ମୂର୍ତ୍ତି ଏକ ନିରୀକ୍ଷଣ କରେ ।
ଜ୍ଞାନନେତ୍ରେ ଯୋଗୀଗଣ କରନ୍ତି ଦର୍ଶନ
ମନୋହର ରୂପ ନବ ଜଳଦ ବରନ ।
ବିକଚକଞ୍ଜ ଚକ୍ଷୁ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ
ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱ ସମନେତ୍ର ଅତି ଅନୁପମ ।
ଶୋଭିତ ଈଷତ ହାସ୍ୟ ବଦନ କମଳେ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶୀ ହାରିଯାଏ ଦର୍ଶନ କରିଲେ ।
କୋଟୀକାମ ଜିଣିରୂପ ସୁନ୍ଦର ସୁଠାମ
ଦୁଇଭୁଜେ ଶୋଭିତ ପିତବସ୍ତ୍ର ଯେ ଉତ୍ତମ ।
ତାହା ନବ ଲୀଳାଭାବ ଅତି ମନୋହର
ମୁରଲୀ ଧରିଅଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଭୁଜେ ସୁନ୍ଦର ।
ସହାସ୍ୟ ବଦନ ଶୋଭା ବର୍ଣ୍ଣି ନହୁଅଇ
କୁଙ୍କୁମ କସ୍ତୁରୀ ନବ ଅଙ୍ଗେ ଲିପିଅଛଇ ।
କୌସ୍ତୁଭ ଶୋଭିତ ବକ୍ଷେ ଅତି ମନୋହର
ଚନ୍ଦନ ଭୂଷଣେ ଶୋଭାପାଏ କଳେବର ।
ରତନ କିରୀଟି ଶୋଭା ମସ୍ତକ ଉପରେ
ସେହି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁକୁଟ ଜନ ମନୋହରେ ।
ବିରାଜ କରି ଅଛନ୍ତି ରତନ ଆସନ
ବନମାଳା କଣ୍ଠଦେଶେ ଅତି ଶୋଭାବନ ।
ସେହି ଯେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମ ପରାତ୍ପର
ସ୍ୱେଚ୍ଛାମୟ ସେହି ହରି ଦୟାରବତାର ।
ପରମାତ୍ମା ସର୍ବବୀଜ ସେହି ସର୍ବାଧାର
କିଶୋର ବୟସେ ସେହି ଗୋପର ଆକାର ।
ଏକବେ ଉଦୟ ହେଲେ କୋଟି ଶଶଧର
ସମ ନୋହିବେ ତଥାପି ରୂପକୁ ତାହାର ।
ଭକ୍ତଗଣ ପ୍ରାଣକାନ୍ତ ସେହି ସନାତନ
ନିର୍ଗୁଣ ନିସ୍ପୃହ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ।

ବିଶ୍ୱର ନିୟନ୍ତା ସେହି ମହା ନିର୍ବିକାର
ମନ୍ତ୍ରମାତ୍ର ସମାଧାନ ସାରମଧ୍ୟେ ସାର ।
ସପ୍ତ ମଣ୍ଡଳାଧିପତି ସିଂହାସନ ପରେ
ଭୁବନ ମୋହନ ଶ୍ୟାମ ଜନ ମନ୍ଦିରେ ।
ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ତାରସମ ନାହିଁ ବେ ଜଗତେ
କଲ୍ୟାଣ ଦାନ କରନ୍ତି ଭକ୍ତ କୃପାଅର୍ଥେ ।
କଲ୍ୟାଣ ଜନକ ସେହି ମଙ୍ଗଳ ସ୍ୱରୂପ
ଜଗତର ଶୁଭପ୍ରଦ ଅରୂପ ସ୍ୱରୂପ ।
ସେହି ପରମ ଆନନ୍ଦ ପାତ୍ର ଏକମାତ୍ର
ଅଜ୍ଞାନ ସମ୍ଭୂତ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ଅବ୍ୟକ୍ତ ।
ସିଦ୍ଧିର ଈଶ୍ୱର ସେହି ସିଦ୍ଧିର ସ୍ୱରୂପ
ସିଦ୍ଧି ପ୍ରଦ ଅଟନ୍ତି ସେ ସର୍ବ ବିଶ୍ୱ ରୂପ ।
ଜନମ ମରଣ ଆଦି କିଛି ତାର ନାହିଁ
ସର୍ବଶକ୍ତି ମାନସେହି ନିର୍ଗୁଣ ଗୋସାଇଁ ।
କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ସେହି ପୁରୁଷ ପ୍ରଧାନ
ପ୍ରକୃତି ଅତୀତ ବେଦବରଙ୍କ ସମାନ ।
ନିର୍ଲେପ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସେହି କରନ୍ତି ଶାସନ
ତାଙ୍କସମ ପ୍ରଭାଶୀଳ ନାହିଁ କେହୁ ଜନ ।
ଏକମାତ୍ର ବ୍ରହ୍ମସେହୁ ନାହିଁ ପରାତ୍ପର
ସତ୍ତ୍ୱରୂପୀ ସ୍ୱ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟାପ୍ତ ଚରାଚର ।
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ସର୍ବଦା ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ
ଭଜନ କରନ୍ତି ପରମ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।
ଶୁଣ ଶୁଣ ମହାଭାଗ ଶୁଣ ତପୋଧନ
ଏକମାତ୍ର ଜ୍ୟୋତିର୍ଥିଲ ପ୍ରଳୟ କାଳେଣ ।
ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ଅବଶେଷେ ଜ୍ୟୋତିର ଭିତରେ
ଏହିରୂପେ ନବଘନ ଶ୍ୟାମରୂପ ଧରେ ।
ଏହିରୂପ ଧରି ଶ୍ୟାମ ଚୌଦିଗେ ଦୃଷ୍ଟିଲେ
କେବଳ ରହିଛି ଶୂନ୍ୟ ନୟନେ ଦେଖିଲେ ।
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କହେ ଯୋଡ଼କର
ସେ ବ୍ରହ୍ମକୁ ଚିନ୍ତି ଆଜ୍ଞା ପାପ ତାପ ହର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଗୋଲକ ଆଦି ସୃଷ୍ଟି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

କୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରୁ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶିବଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି

ଶୁଣ ଆହେ ସୁଜ୍ଞଜନେ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅପୂର୍ବ ବିଧାନ ।
ଶୌନକ ମୁନି ବୋଇଲେ ସୌତିଙ୍କୁ ଅନାଇ
ତା'ହାପର କି କହିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ।
ବିସ୍ତାରଣ ଆମ୍ଭ ଆଗେ କରନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ
ଶୁଣିବା ପାଇଁକି ତାହା ବଳିଅଛି ଆଶ ।
ସୌତି ବୋଇଲେ ଆହେ ଶୁଣ ତପୋଧନ
ଶ୍ୟାମରୂପଧର ପ୍ରଭୁ କଲେ ନିରୀକ୍ଷଣ ।
ଘୋର କାଳବୃତ୍ତ ହୋଇଅଛି ଏ ସଂସାର
ଜୀବହୀନ ଜଳହୀନ ପବନ ଆବର ।
ସମସ୍ତ ଦେଖା ଯାଉଛି ଅତି ଭୟଙ୍କର
ନାହିଁ ବୃକ୍ଷ ନାହିଁ ଧାତୁ ନାହିଁ ଯେ ସାଗର ।
ଶସ୍ୟ ତୃଣ ପର୍ବତାଦି କିଛିମାତ୍ର ନାହିଁ
ଜଙ୍ଗମ ପଦାର୍ଥହୀନ ସର୍ବତ୍ର ଅଟଇ ।
ଏହା ଦେଖି ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱେଚ୍ଛାମୟ ହରି
ସୃଷ୍ଟି ହେତୁ ସମୁଦ୍ୟତ ହୋଇଲେ କାଣ୍ଡାରୀ ।
ଅନ୍ତରେ ହୋଇଲା ଯହୁଁ ଇଚ୍ଛାର ଉଦୟ
ଇଚ୍ଛାରୁ ଜନ୍ମିଲେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ଗୁଣତ୍ରୟ ।
ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ତାଙ୍କ ଯେହୁ ଜନମିଲା
ଜାଣିଲେ ସକଳେ ଭବ ଉଦୟ ହୋଇଲା ।
ଗୁଣ ତିନିପରେ ହୋଇଲା ଯେ ମହାତତ୍ତ୍ୱ
ମହତତ୍ତ୍ୱ ପରେ ହେଲା ଅହଂକାର ଜାତ ।
ଅହଂକାର ପରେ ପୁଣି ଯେହୁ ଜନମିଲା
ରୂପରସ ଗନ୍ଧ ଆଦି ତାର ନାମ ହେଲା ।
ସତ୍ତ୍ୱ ରଜତମ ହେଲା ପ୍ରଥମରେ ଜାତ
ତ୍ରିଗୁଣ ନାମରେ ସେହୁ ହୋଇଲା ବିଖ୍ୟାତ ।
ରୂପରସ ଗନ୍ଧ ସ୍ପର୍ଶ ଶବ୍ଦ ଆଦିପରେ
ପ୍ରଭୁନାରାୟଣ ଜନ୍ମ ହୋଇଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗୁ ଜନମ ତାଙ୍କର
ବର୍ଣ୍ଣିବେ ଅକ୍ଷମ ଯାରେ ନାଗ ସୁର ନର ।
ତାହାଙ୍କର ରୂପକଥା ଅତି ଚମତ୍କାର
ନବୀନ ନୀରଦ ବର୍ଣ୍ଣ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ।

ପୀତବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ଚତୁର୍ଭୁଜଧାରୀ
କଣ୍ଠତଟେ ବନମାଳା ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧାରୀ ।
ତାହାପରେ ଗଦାପଦ୍ମ ଆରଦୁଇ କରେ
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଦ୍ମର ଶୋଭା ବକ୍ଷର ଉପରେ ।
ରତନେ ଭୂଷିତ ଅଟେ ଦିବ୍ୟକଳେବର
ସଦାହାସ୍ୟ ବିରାଜିତ ପୁରୁଷ ପ୍ରବର ।
ଶରତ କାଳୀନ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଯେଉଁପରି
ମନୋହର ମୁଖକାନ୍ତି ଶୋଭିତ ସେପରି ।
କନ୍ଦର୍ପ ଜିଣା ସ୍ୱରୂପ ସୁଠାମ ସୁନ୍ଦର
ଏମନ୍ତ ଯେ ନାରାୟଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସମୁର ।
ଉଭା ହୋଇ ସ୍ତୁତିକଲେ ଶିରେ ଦେଇ କର
ବୋଇଲେ ନମୋ କରୁଣାମୟ ଚକ୍ରଧର ।
ନମ ହେ ଜଗତପତି ସର୍ବ ସୁଖଦାତା
ବରେଣ୍ୟ ବରଦ ଦେବ ଭୁବନ ବିଧାତା ।
କରଣ କାରଣ ତୁମ୍ଭେ ଆହେ ଭଗବାନ
ସକଳ ଜୀବ ମଧ୍ୟରେ ତବ ଅବସ୍ଥାନ ।
କରମ କାରଣ ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ ଯେ ସକଳ
ତୁମେ ତପ ତୁମେ ଜପ ତୁମେ ତପଫଳ ।
ତପସ୍ୱୀଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ତୁମେ ଯେ ତାପସ ।
ତପଫଳ ଦାତା ତୁମେ ତୁମେ ଭକ୍ତି ରସ ।
ଆତ୍ମାରାମ ତୁମେ ଦେବ ଶ୍ୟାମଳ ବରନ
ଭକ୍ତଙ୍କର ମନୋବାଞ୍ଛା କର ହେ ପୂରଣ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ତବ ପାଦେ କଲେ ନମସ୍କାର
ତୁମେ ଦେବ ଦୟାକର ଦୟାର ଆଧାର ।
ନିଷ୍କାମ ହୋଇଣ କର କାମନା ପୂରଣ
ତୁମେ କାମ କାମ ହର୍ତ୍ତା କାମର କାରଣ ।
ବିଶ୍ୱରୂପ ବୀଜରୂପ ସର୍ବଙ୍କ ଈଶ୍ୱର
ବେଦର କାରଣ ତୁମେ ବେଦର ଗୋଚର ।
ବେଦଫଳ ଦାତା ତୁମେ ବେଦର ସ୍ୱରୂପ
ଜ୍ଞାନ ଭାବ ନପାଏ ସେ ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱରୂପ ।
ତୁମ୍ଭଠାରୁ ଯେତେ ବେଦ ହୋଇଛି ପ୍ରକାଶ
ଦୟାକର ଆହେ ଦେବ ଜଗତ ନିବାସ ।

ଏହିରୂପେ ନାରଦମୁଣେ କରିବାରୁ ସ୍ତୁତ
ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋଷ ହୋଇଲେକ ଅତ ।
ବସିବା ପାଇଁକ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ଦେଲେ
ତାହାପାଇ ନାରଦମୁଣ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ଅଗ୍ରତେ ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ
ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ପୁଣ ବଳାଇଲେ ମନ ।
ନାରଦମୁଣ କୃତ ଏହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସ୍ତୋତ୍ର
ପଠନ କଲେ ଭକ୍ତିରେ ହେବ ସେ ପବିତ୍ର ।
ତ୍ରି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପଢ଼ିବ ଯେ ଅଭ୍ୟାସ କରିଣ
କି ଅବା ସୁମନେ ଯେହୁ କରିବ ଶ୍ରବଣ ।
ସକଳ ପାପ ତାହାର ଅଙ୍ଗୁ ଦୂର ହେବ
ଅନ୍ତକାଳେ ଯାଇ ବଇକୁଣ୍ଠରେ ବସିବ ।
ଯେ ଯାହା କାମନା କରି ପଢ଼ିବ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ
ପୂରଣ କରିବେ ତାକୁ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ତାହାପରେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହାନ ।
କୃଷ୍ଣ ଦେହୁଁ ଜନମିଲେ ଯହୁଁ ନାରାୟଣ
ସୃଷ୍ଟି ସରଜନେ ମନ କଲେ ଭଗବାନ ।
ବାମ ଭାଗକୁ ତକ୍ଷଣ ବିଅନ୍ତେ ଅନାଇଁ
ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଲେ ହର ଦେଖି ଲୋକ ସାଇଁ ।
ଅତି ମନୋହର କାନ୍ତି ଅଟଇ ତାଙ୍କର
ସ୍ଫଟିକ ବରନ ପଞ୍ଚମୁଖ ଦିଗମ୍ବର ।
ବିରାଜଇ ମସ୍ତକରେ ଜଟାର ମଣ୍ଡଳ
ତପତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟ ତେଜ ଅନର୍ଗଳ ।
ଅଳପ ଅଳପ ହାସେ ଶୋଭିତ ବଦନ
ଶିରେ ଶୋହେ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ମୁଖେ ତ୍ରିନୟନ ।
ତ୍ରିଶୂଳ ପଟ୍ଟିଶ ଜପାମାଳା ହସ୍ତେ ଧରି
ଦେଖାଯାନ୍ତି ଶସ୍ତ୍ରଧାରୀ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପରି ॥
ଶରଦ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟ ଦିଶେ ମୁଖ କାନ୍ତି
ଥିବାରୁ ସେ ଅତି ମନୋହର ଦିଶୁଥାନ୍ତି ।
ସେହି ଦେବ ମହାଦେବ ସଦାନନ୍ଦ ମୟ
ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ଦେଇ ପାରନ୍ତି ଅଭୟ ।
ତାଙ୍କ କୃପାବଳେ ଲୋକ ଲଭେ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ
ଆବର ଅଶେଷ ପାପ ହୁଅଇ ଖଣ୍ଡନ ।
ଅଟନ୍ତି ସେ ବଇକୁଣ୍ଠ ମାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି
ବ୍ରହ୍ମତେଜ ହୁଏ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରୁ ଉତ୍ପତ୍ତି ।

କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଗେ ହେଲେ ଠିଆ
ଭୁଜାର ସର୍ବତପଣ ପାଇଥନ୍ତି ଶୋଷ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ତିନନେତ୍ରୁ ଅଶ୍ରୁ ବୁହାଇଲେ
ଗଦ୍ ଗଦ ସ୍ୱରରେ ତାହୁ ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ବୋଇଲେ ତୁମେ ହରତା କରତା ବିଧାତା
ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ତିନଲୋକଙ୍କର ପିତାମାତା ।
ତୁମେ ଜୟରୂପ ଜୟପ୍ରଦ ଜୟେଶ୍ୱର
ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବପରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସକଳ ଈଶ୍ୱର ।
ତୁମ୍ଭେ ଜୟଦାତା ପୁଣି ତୁମେ ପରତନ୍ତ୍ର
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହରାଇ ଦେବା ନାହିଁ କେହିଁ ଜନ ।
ତୁମ୍ଭର ଚରଣ ତଳେ କରେ ନମସ୍କାର
ଦୟାକରି ଭକ୍ତଜନେ କରନ୍ତୁ ଉଦ୍ଧାର ।
ଈଶ୍ୱର ସ୍ୱରୂପ ତୁମେ ଈଶ୍ୱର ଈଶ୍ୱର
ଈଶ୍ୱର କାରଣ ତୁମେ ଅଟ ପରାତ୍ପର ।
ଏ ବିଶ୍ୱରେ ଏକମାତ୍ର ତୁମେ ଦୟାଧର
ବିଶ୍ୱପତି ରୂପେ କର ପ୍ରବୃତ୍ତି ବିସ୍ତାର ।
ଈଶ୍ୱର କାରଣ ଯାହା ଅଟେ ଭଗବାନ
ତାହାର କାରଣ ତୁମେ ଅଖିଳ ଭଞ୍ଜନ ।
ତୁମଠାରୁ ବିଶ୍ୱସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଦୟାମୟ
ତୁମଠାରୁ ଜଗତ ମଧ୍ୟ ସଦା କରେ ଲୟ ।
ଏ ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ନାନା ରୂପେ ଜନ୍ମି ଧରି
ତୁମେ ଫଳଦାଜ ଫଳାଧାର ଏ ସଂସାର ।
ତୁମେ ତେଜୋରୂପି ତେଜଃପ୍ରଦଙ୍କ ପ୍ରଧାନ
ତୁମ ପାଦପଦ୍ମ ତଳେ କରେ ନିବେଦନ ।
ଏହିରୂପେ ସ୍ତବକରି ଦେବ ମହେଶ୍ୱର
ଆଦେଶ ପାଇ ବସିଲେ ଆସନ ଉପର ।
ନିର୍ମଳ ଅନ୍ତର ହୋଇ ଯେଉଁ ସାଧୁଜନ
ମହାଦେବ କୃତ୍ୟସ୍ତୋତ୍ର କରେ ଅଧ୍ୟୟନ ।
ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେହୁ ସିଦ୍ଧି ଲଭକରେ
ପଦେ ପଦେ ଜୟୀହୁଏ ଧରଣୀ ମଧ୍ୟରେ ।
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ବାନ୍ଧବ ଆଦି ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୁଅଇ
ମାତ୍ର ଦୁଃଖ ଶୋକରାଶି ଭସ୍ମ ହୋଇଯାଇ ।
ମହାପାପ ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ ଛୁଇଁ ନ ପାରଇ
ଅନ୍ତ ସୁଖେ ସେହି ଜନ ସଂସାରେ ଚଳଇ ।
ଇହଲୋକେ ସୁଖେ ରହି ଅନ୍ତେ ସେଇଜନ
ଆନନ୍ଦେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଧାମେ କରେ ଆଗମନ ।

ସୂତ ଶୌନକ ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ତପିବର,
କୃଷ୍ଣ ନାଭିପଦ୍ମୁ ବ୍ରହ୍ମା ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ପରମ ତପସ୍ୱି ବୃଦ୍ଧ କମଣ୍ଡଳୁ ଧାରୀ
ଆବର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ନାଭି ଉପରେ ବାହାରି ।
ଶ୍ୱେତ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ଚତୁର ଆନନ
ଆସ୍ୟ ଦେଶେ ଶୋଭାପାଏ ଧବଳ ବସନ ।
ସୃଷ୍ଟି ଶ୍ୱେତ କେଶ ପ୍ରାଣ ଯୋଗିଙ୍କ ପ୍ରଧାନ
ଶିଳ୍ପିଙ୍କ ଈଶ୍ୱର ବେଦ ଅତି ବୁଦ୍ଧିମାନ ।
ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟର ସ୍ରଷ୍ଟା ଅନନ୍ତ ବିଧାତା
ସେହୁ ହର୍ତ୍ତା ସେହୁ କର୍ତ୍ତା ସେହୁ ଫଳଦାତା ।
ବେଦର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତା ଅଟନ୍ତି ଯେ ସେହି
ସୁଶୀଳ ସୁଶାନ୍ତ ଅତି କମଣ୍ଡଳୁ ଦେହି ।
ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର କାନ୍ତ ବେଦର ଜନକ
ସକଳ ଅପ୍ରିୟ ବେଦ କଲ୍ୟାଣ ସ୍ୱରୂପ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ଉଭାହୋଇ ଯୋଡ଼ିକର
ସ୍ତବ ବାକ୍ୟରେ କହିଲେ ଆହେ ଦଣ୍ଡଧର ।
ଗୁଣର ଅତୀତ ତୁମେ ଅଟ ହେ ଗୋସାଇଁ
ଜଗତେ ତୁମ ସମାନ ଆନ କେହିନାହିଁ ।
ଅମର ଅଜୟ ତୁମେ ଗୋବିନ୍ଦ ଆଖ୍ୟାନ
ଅବ୍ୟକ୍ତ କାରଣ ରୂପ ଆହେ ମତିମାନ ।
କର୍ମର ସ୍ୱରୂପ ତୁମେ ଗୋପ ବେଶ ଧାରୀ
ହ୍ରାସ ନାହିଁ ବୃଦ୍ଧି ନାହିଁ ହେଉ ବା କାଣ୍ଡାରୀ ।
ସୁଶୀଳ ଯୁବକ ରୂପେ ତୁମେ ଦଣ୍ଡଧର
ଗୋପୀ କାନ୍ତ ହୋଇ ଗୋପୀ ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକର
କନ୍ଦର୍ପ ଜନିତ ରୂପ ଅତି ମନୋହର
ନବଘନ ଶ୍ୟାମ ବର୍ଣ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ସୁଠାମ ।
ରାସୋଲ୍ଲାସେ ଅଟ ରାସ ମଣ୍ଡଳ ଈଶ୍ୱର
ବୃନ୍ଦାବନେ ବାସ ତବ କାନନ ମଧ୍ୟର ।
ବିରଜାତ ତୁଅ ରାସ ମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରେ ।
ତୁମ ପାଦ ପଦ୍ମ ତଳେ ନମସ୍କାର କରେ ।
ଏଇରୂପେ କୃଷ୍ଣେ ସ୍ତବ କରି ପଦ୍ମାସନ
ନାରାୟଣ ମହେଶ୍ୱରେ କଲେ ସମ୍ଭାଷଣ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ
ବସିଲେକ ମହାସୁଖେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସିଂହାସନେ ।
ପ୍ରାତଃକାଳେ ଯେଉଁ ଜନ ସ୍ନାନ କରିଣ
ବ୍ରହ୍ମାକୃତ ସ୍ତବ ପାଠ କରେ ଆନନ୍ଦେଣ ।
ସମସ୍ତ ପାତକ ନାଶି ମୁକ୍ତି ସେ ଲଭଇ
ଦୁସ୍ୱପ୍ନ ତାର ସୁସ୍ୱପ୍ନେ ପରିଣତ ହୋଇ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଉପରେ ଭକ୍ତି ଜନ୍ମଇ ତାହାର
ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରୀ ବଢ଼େ ଧନ ବଢ଼ଇ ଅପାର ।
ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରର ମହିମା
ତାହାପରେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ମହାତମା ।
ଶୌନକେ ବୋଇଲେ ସୌତି ଶୁଣ ମନଦେଇ
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ବକ୍ଷରୁ ଧର୍ମ ଜନମିଲେ ତହିଁ ।
ଶୁକ୍ଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଜଟାଧାରୀ ସହାସ୍ୟ ବଦନ
ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ସର୍ବବେତ୍ତା ସକଳ କାରଣ ।
ସର୍ବଜୀବେ ସମଦର୍ଶି ହିଂସା ଦ୍ୱେଷ ହୀନ
ଧର୍ମ ଜ୍ଞାମ ଧର୍ମପ୍ରଦ ଧର୍ମର ପ୍ରମାଣ ।
ଧାର୍ମିକର ଏକମାତ୍ର ଧର୍ମ ଅଟେ ସାର
ପରମାତ୍ମା ଅଂଶେ ହେଲା ଜନମ ତାହାର ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସନ୍ତୋଷ ହେତୁ ରହି ସମୁଖରେ
ସ୍ତବ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେ ବିନସ୍ୱରେ ।
ଆହେ କୃଷ୍ଣ ପରମାତ୍ମା କରୁଛୁ ବନ୍ଦନ
ନର ଦେହ ଧରି ସେବା କରେ ଯେଉଁ ଜନ ।
ସଂସାର ଯାତନା ତାକୁ କେବେ ନ ଲାଗଇ
ବ୍ୟାପିଣ ରହିଛ ତୁମ୍ଭେ ଏହି ବିଶ୍ୱମୟୀ ।
ଅଖଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାହା କଲ ଦରଶନ
ସର୍ବ ଜୀବରେ ତୁମର ସ୍ଥିତି ଭଗବାନ ।
ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ଆଦି ଯେତେ ରହିଅଛି
ତୁମ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ପ୍ରଳୟ ହେଉଛି ।
ପରମ ଆନନ୍ଦ ମୟ ତୁମେ ସନାତନ
ଅକ୍ଷୟ ଅଚ୍ୟୁତ ଦେବ ଅଖିଳ ରଞ୍ଜନ ।
ପୁରୁଷ ପ୍ରଧାନ ତୁମେ ଗୋପର ଈଶ୍ୱର
ଗୋପାଳ ଗୋପେଶ ତୁମେ ଆହେ ଗଦାଧର ।
ନିରନ୍ତର ଅବସ୍ଥିତ କରି ବୃନ୍ଦାବନେ
ଅତି ପ୍ରୀତ କରଦାନ ଗୋପୀଙ୍କର ମନେ ।
ନବଘନ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ଆହେ ସନାତନ
ଭକ୍ତିଭରେ ହୃଦେ ଧରି ତୁମର ଚରଣ ।
ଏରୂପେ କୃଷ୍ଣେ ସ୍ତବ କରି ଭକ୍ତିଭରେ
ସମ୍ଭାଷଣ କରି ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱରେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶ ଶିରେ କରିଣ ଗ୍ରହଣ
ରତ୍ନ ଆସନେ ବସିଲେ ସେହୁ ତତକ୍ଷଣ ।

ପ୍ରାତଃକାଳେ ସ୍ନାନ ଶୌଚ ହୋଇ ଯେଉଁଜନ
ଧର୍ମକୃତ ଏଇ ସ୍ତବ କରେ ଅଧ୍ୟୟନ ।
ସୁଖ ଭୋଗ କରେ ସେହୁ ନାହିଁ ସେ ସଂଶୟ
ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ଜୟୀ ହୁଏ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଦ୍ରୁତ୍ୟାହ ଯେ ନର ଏହା କରେ ଅଧ୍ୟୟନ
ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରୁ ଉଦ୍ଧାର ହୁଏ ସେହୁ ଜନ ।
ଦେହ ଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ସ୍ଥାନକୁ ସେ ଯାଏ
ତାହାଙ୍କର ଦାସ ହୋଇ ଅତି ସୁଖେ ରହେ ।
ସବୁବେଳେ ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ତାର ମନ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥାରେ ଭକ୍ତି ହୁଏ ଦିନୁ ଦିନ ।
ତାହାକୁ ଦେଖିଲେ ପାପ ମହାଭୟ କରେ
ପାଶକୁ ନ ଯାଇ ରହୁଥାଏ ଅତି ଦୂରେ ।
ସେହିପରି ସଂସାରର ଦୁଃଖ ଭୟ ଯେତେ
ଗରୁଡ଼କୁ ସର୍ପପରି ଡରନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ଆହେ ଶଉନକ ମୁନି ଏଥୁଁ ଅନନ୍ତରେ
ସରସ୍ୱତୀ ଜାତହେଲେ ଯେବଣ ପ୍ରକାରେ ।
ତାହା କହୁଅଛୁ ଏବେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଶୁଣ
ଧର୍ମ ନିଜ ଆସନରେ ବସିଥିଲେ ଜାଣ ।
ତାଙ୍କ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ହେଲ କନ୍ୟାଟିଏ
ନୋହିବେ ତାହାର ସମ ଚନ୍ଦ୍ରମା କୋଟିଏ ।
ସୁନ୍ଦର ପଣରେ ସେହୁ ହୋଇଥିବ କମଳା
ମୂର୍ତ୍ତି ବୋଲି ତାର ନାମ ସେକାଳେ ହୋଇଲା
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଖରୁ ପୁଣି ହେଲେ ଏକ ଦେବୀ
ଶୁକ୍ଳମୟ ଦିଶୁଥିଲା ତାହାଙ୍କର ଛବି ।
ପୁସ୍ତକ ଧାରଣ କରିଅଛନ୍ତି ହସ୍ତରେ
କୋଟି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭା ବିରାଜେ ଦେହରେ ।
ପଦ୍ମ ପାଖୁଡ଼ା ପରିଯେ ସୁନ୍ଦର ଲୋଚନ
ପରିଧାନ କରିଛନ୍ତି ଶୁକଳ ବସନ ।
ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ଅଙ୍ଗେ ଦିଶେ ଝକଝକ
ଶୁକ୍ଳପୁଷ୍ପ ଗଜ୍ଜନ୍ତି ଶୋଭଇ ମସ୍ତକ ।
ବଦନରେ ମନ୍ଦହାସ ଶୁଭ୍ରଦନ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ
ଦେଖାଯାନ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟାକାଶେ ତାରାପନ୍ତି ଜଣି ।
ଯୌବନ ବୟସ ହୋଇଅଛି ତାହାଙ୍କର
ସବୁଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଯେ ଦିଶେ ମନୋହର ।
ସୁନ୍ଦରୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସେ ଏକା ସୁନ୍ଦରୀ
ନଥିବ ରମଣୀ କେଉଁଠାରେ ତାଙ୍କ ପରି ।

ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଯେ କରନ୍ତି ଜାତ
ତାଙ୍କ କୃପା ହେଲେ ଲୋକ ହୁଅଇ ପଣ୍ଡିତ ।
ଜ୍ଞାନୀ ଜନଙ୍କର ମାତା ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ
କବି ମାନଙ୍କର ଇଷ୍ଟ ଦେବତା ଅଟନ୍ତି ।
ନିର୍ମଳ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣରେ ଅଟନ୍ତି ଭୂଷିତା
ଶାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପିଣୀ ସେହି ବଚନ ଦେବତା ।
କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଆଗେ ଉଭା ହୋଇ
ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଗାନ କଲେ ବୀଣାକୁ ବଜାଇ ।
ଯେଉଁ ଯୁଗେ ଯେଉଁ କର୍ମ କରିଥିଲେ ହରି
ଶୁଣାଇଲେ ତାହା ସବୁ ଗୀତରେ ଉଚ୍ଚାରି ।
ସେ ଅନ୍ତରେ ନାମ ଯଶ କରିଣ ଗାୟନ
ମହା ଆନନ୍ଦରେ ନୃତ୍ୟ କଲେ ପୁନଃପୁନଃ ।
ପୁଣି ଭକ୍ତିଭରେ ଅଳ୍ପ ମସ୍ତକ ନୁଆଇଁ
ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭିଲେ ଅଙ୍ଗେ ପୁଲକିତ ହୋଇ ।
ବୋଇଲେ ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭୁବନ ବିଧାତା
ପରମ ପୁରୁଷ ସର୍ବ ଲୋକ ପିତାମାତା ।
ରାସକ୍ରୀଡ଼ା କଉତୁକୀ ରାସ ମଧ୍ୟେ ସ୍ଥିତ
ରାସ ଯାତ୍ରା ଦରଶନେ ହରଷିତ ଚିତ୍ତ ।
ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ପରେ ପ୍ରକାଶିଛ ଶୋଭା
ଅଙ୍ଗେ ବିରାଜଇ ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରଭା ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ଆଦି ଦେବଙ୍କ ବନ୍ଦନ
ରାସ ପ୍ରିୟ ଗୋପୀଜନ ହୃଦୟ ଚନ୍ଦନ ।
ଭକତ ଜନର ମନ ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକାରୀ
ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ପୀତବାସ ବେଣୁଧାରୀ ।
ତବ ଦରଶନେ ପ୍ରାଣୀ ଲଭଇ ମୁକତି
ଆବର ଖଣ୍ଡନ କରେ ଅଶେଷ ଦୁର୍ଗତି ।
ଅଳପ ଶକତି ମୋର ତବ ଗୁଣ ଗାନ
କରିବା ପାଇଁକି କାହିଁ ହୋଇବି ଭାଜନ ।
ଦୟାକରି ଘେନ ପ୍ରଭୁ ମୋହର ବଚନ
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରି ସରସ୍ୱତୀ ।
ବିଦାୟ ହେଉଛି ବୋଲି କହି ଚଳିଗଲେ
ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ପରେ ଆନନ୍ଦେ ବସିଲେ ।
ସରସ୍ୱତୀ ସ୍ତୋତ୍ର ଗୋଟି କରିଲେ ପଠନ
ବୁଦ୍ଧି ବିଦ୍ୟା ଯଶ ଆଦି ଲଭି କରେ ଜନ ।
ପୁଣି ଧନ ଜନ ଆଦିସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି
ସନ୍ତୋଷେ ଦାନ କରନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ପତି ।

ସୌତି ବୋଲନ୍ତି ଶୌନକ ମୁନିବରେ ଶୁଣି
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯାହା ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ପରମାତ୍ମା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନମଧ୍ୟୁ ଜାତ
ହୋଇଲେକ ଏକ ଦେବୀ ଜଗତର ମାତ ।
ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମ ତାହାଙ୍କର
ପାଳନ୍ତି ସେ ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଚରାଚର ।
ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଭୁବନେ ସ୍ୱର୍ଗ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ବୋଲନ୍ତି
ରାଜଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋଲି ରାଜ ଭବନରେ ଖ୍ୟାତି ।
ଘରେ ଘରେ ବହନ୍ତି ସେ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମ
କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଦ୍ୟନ୍ତି ଫଳ ହବା ଯାମ ।
ସହଜେ ତାହାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଅତିଶୟ ଗୋର
ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାରେ ଦିଶୁଥାଏ ଚୋର ।
ହଳଦିଆ ବସ୍ତ୍ର ଏକ ପରିଧାନ କରି
ଥିବାରୁ ଶୋଭା ଦିଶନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମାଧୁରୀ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବାରୁ ନବଯୌବନ ବୟସ
ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ ।
ରୁଚିର ଶରଦ କାଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ
ଦିଶଇ ଆକାଶ ଯେହ୍ନେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମ ତିଥିରେ ।
ସେହିପରି ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରକାଶିଲେ ଶୋଭା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଗ୍ରତରେ ହୋଇଲେକ ଉଭା ।
ନମ୍ର ଭାବେ କରଯୋଡ଼ି ଆରମ୍ଭିଲେ ସ୍ତୁତି
ହୋଇଲେ ସମସ୍ତେ ଦେବ ବିଶ୍ୱ ଅଧିପତି ।
ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଯୋଗେଶ୍ୱର ବଇଷ୍ଣବ ପ୍ରିୟ
ପରମ ପୁରୁଷ ନିତ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନମୟ ।
ସତ୍ୟରୂପ ସତାଳିଶ ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଭୁ
ସତ୍ୟର କାରଣ ସଦାନନ୍ଦ ମହାପ୍ରଭୁ ।
ସୃଜନ ପାଳନ ନାଶକର୍ତ୍ତା ଆଦିମୂଳ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁରଲୀହସ୍ତ କେଶ ପୁଚ୍ଛ କୂଳ ।
ତୁମେ ଅଟ ମୁକ୍ତିଦାତା ଭବ ଭୟଙ୍କର
ତୁମ୍ଭ ପାଦ ପଦ୍ମେ ମୋର କୋଟି ନମସ୍କାର ।
ଏହିରୂପେ ସ୍ତୁତି କରି ଦେବୀ କମଳାସୀ
ବସିଲେ ଆସନ ପରେ ଅନୁମତି ଘେନ ।
ତପତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତୁଲ୍ୟ ତାହାଙ୍କ ତେଜରେ
ଦଶଦିଗ ଆଲୋକିତ ହେଲା ସେ କାଳରେ ।
ତାଙ୍କ ପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିରୁ ପ୍ରକୃତି
ଜାତ ହେଲେ ଯେ ଅଟନ୍ତି ସର୍ବ ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ।

ମୂଳ ପ୍ରକୃତି ନାମରେ ହୋଇଛନ୍ତି ଖ୍ୟାତ
ସର୍ବ ଦେବ ଦେବଙ୍କର ସେହି ଆଦିମାତ ।
ନିଦ୍ରା ତୃଷା କ୍ଷୁଧା ପୁଣି ଦୟା କ୍ଷମାରୂପେ
ଯେତେ ଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଆପେ ।
ସେହି ସବୁ ଶକ୍ତିଙ୍କର ଅଟଇ ପ୍ରଧାନ
ଦୁର୍ଗତି ନାଶିନୀ ଦୁର୍ଗା ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜାଣ ।
ବସିଛନ୍ତି ଶତେବାହୁ ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି
ଦେଖିବା ଲୋକର ମନେ ଜାତ ହୁଏ ଭୀତି ।
ପରମ ରୂପିଣୀ ଦେବୀ ସଂସାର ଜନନୀ
ତାଙ୍କ ମାୟାରେ ଆବୃତ ହୋଇଛି ଅବନୀ ।
ତ୍ରିଶୂଳ ଶକତି ଖଡ୍‌ଗ ଶାର୍ଙ୍ଗ ଧନୁଶର
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ପରଶୁ ତୋମର ।
ବଜ୍ର ଯେ ଅଙ୍କୁଶ ପାଶ ଭୂଷଣ ମୁଷଳ
ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳୁ ବରାଭୟ ଅକ୍ଷ ମାଳ ।
ନାରାୟଣ ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ରହ୍ମ ଅସ୍ତ୍ର ରୁଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ର
ପାଶୁପତ ପାଞ୍ଚଜନ୍ୟ ଆଗ୍ନେୟ ମାରୁତ ।
ବରୁଣ କୁବେର ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦି ଅସ୍ତ୍ର ମାନ
ସମସ୍ତ ହସ୍ତରେ କରି ଅଛନ୍ତି ଧାରଣ ।
ଆନନ୍ଦରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ
କରଯୋଡ଼ି ସ୍ତୁତି ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ।
ଆହେ କୃଷ୍ଣ ମୁହିଁ ଅଟେ ପ୍ରକୃତି ରୂପିଣୀ
ସର୍ବଦେବ ଦେବଙ୍କର ଶକ୍ତି ବିଧାୟିନୀ ।
ଜଗତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ମୁହିଁ ଶକ୍ତି ଦେଇ ଥାଏ
ସେ ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ କରନ୍ତି ସବୁଏଁ ।
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମୁଁ ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ ତୁମଠାରୁ ଜାତ
ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ଜଗତର ଇଷ୍ଟ ଦଇବତ ।
ସକଳ ଜୀବର ପୁଣି ଅଟ ପିତାମାତା
ସେହିପରି ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ପ୍ରଳୟ କରତା ।
ବିଧିର ବିଧାତା ତୁମେ ଶୋହେ ଦେବଗଣ
ପାଳକର ପାଳୟିତା ଅଟ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ।
ସଂହାର କର୍ତ୍ତାର ଅଟ ସଂହାର କରତା
ତୁମ୍ଭ ଆଦି ଅନ୍ତ ଜାଣି ନ ପାରଇ ଧାତା ।
ପରମ ଆନନ୍ଦ ରୂପ ଅଟ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର
ବନ୍ଦନା କରୁଛି ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀପୟର ।
ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମ ନିମିଷକେ ହୁଏ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ
ତାହାର ମହିମା କେ ବା କରିବ ବର୍ଣ୍ଣନ ।

ନିମିଷ ଅର୍ଦ୍ଧରେ ଯେହୁ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମମୂର୍ତ୍ତି
ସୃଜନା କରିପାରେ ଦେଖାଇ ଶକତ ।
ସେହୁପରି ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଆଦି ଦେବଗଣ
ଚରାଚର ଜୀବ କରି ପାରନ୍ତି ସର୍ଜନ ।
ମୋର ପରି କେତେ ୨ ଦେବୀଙ୍କୁ ହେଳାରେ
ସୃଜିବା ପାଇଁ ଯେହୁ ଶକ୍ତ ହୋଇପାରେ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମର ରୂପ ଗୁଣ କି ବର୍ଣ୍ଣିବ ମୁହିଁ
ବନ୍ଦନା କରଇ ମାତ୍ର ନମସ୍କାରି ହୋଇ ।
ଯାହାଙ୍କର କଳା ଅଂଶ ଆଶ୍ରୟକୁ ପାଇ
କୋଟି ୨ ବିଶ୍ୱଭୁବନ ହୋଇଅଛୁ ଉଭା ।
ସେ ଦେବଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦରେ କରଇ ପ୍ରଣାମ
ନମସ୍ତେ ପରମ ଆତ୍ମା ନିତ୍ୟ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ସହିତରେ ଦେବଗଣ
ଯାର ସ୍ତୁତି କରିବାକୁ ନୁହନ୍ତି ଭାଜନ ।
ତାହାଙ୍କର ପାଦପଦ୍ମେ ରହୁ ମୋର ଚିତ୍ତ
କେତେବେଳେ ଥରେ ହେଲେ ନୋହୁ ବିଚଳିତ

ଏହିରୂପେ କଲ୍ଲ ଦେବୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନମିଲେ
ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ପରେ ଯାଇ ବିଜେକଲେ ।
ଯେ ସ୍ଥାନରେ ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ବୁ ଥିଲେ ବସି
ଦେବୀଙ୍କୁ ଯେ ସ୍ତୁତିକଲେ ମନେ ହୋଇ ତୋଷି
ଦେବୀ କୃତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଏହି ସ୍ତୁତିଗୋଟି
ଯେ ଜନ ପଢ଼ଇ ନିତ ପ୍ରଭାତରେ ଉଠି ।
ତାହାପରେ ଦେବୀ ଦୟା କରନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ
ସକଳ ସମ୍ପଦ ତାର ହୁଅଇ ଉଦୟ ।
ପୂଜା ସମୟରେ ଏହା ପଢ଼େ ଯେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ
ସର୍ବଦା ରହନ୍ତି ଦୁର୍ଗା ସେହି ଲୋକଘରେ ।
ସଂସାରରେ ଥିବାଯାଏ ସୁଖରେ ସେ ରହେ
ଦେହ ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନକୁ ଯାଏ ।
ଦୁର୍ଗା କୃତ ସ୍ତୋତ୍ର ଶେଷ ହେଲା ଏହିଠାରେ
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କହଇ ଗୀତରେ ।

—*—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଦେବୀସ୍ତୁତି ନାମ ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ

କୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରୁ ସାବିତ୍ରୀ ଓ କନ୍ଦର୍ପଙ୍କର ଜନ୍ମ ବିବରଣ

ସୌତି ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ଆହେ ସାଧୁଧୀର
ଅପୂର୍ବ ଘଟଣା ଯେତେ ହୋଇଲା ତାପର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜିହ୍ୱାଗ୍ରେ ଦେବୀ ମନୋହର
ଆବିର୍ଭୂତ ହେଲେ ଏକ ପାପ ଛେଦ କର ।
ବିଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଫଟିକ ସମ ଅଙ୍ଗର ବରନ
ଶ୍ୱେତ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ଅତି ବିମୋହନ ।
ଭୂଷଣେ ଭୂଷିତା ଦେବୀ ଜପମାଳା କରେ
ସାବିତ୍ରୀ ତାହାଙ୍କ ନାମ ଜନମନ ହରେ ।
ଜନନୀ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ କରଯୋଡ଼ି ଧୀରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ବିନମ୍ର ହୋଇ କହେ ଭକ୍ତିଭରେ ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ବ୍ରହ୍ମରୂପେ ସଂସାର କାରଣ
ସର୍ବେ କହନ୍ତି ତୁମକୁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ଏହିପରି ସ୍ତୁତି କରି ପ୍ରଣାମ କରିଲେ
ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଦିବ୍ୟରତ୍ନ ଆସନେ ବସିଲେ ।

ତାହାପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମାନସରୁ ପୁଣି
ଜାତହେଲେ ପୁରୁଷେକ ଦିବ୍ୟତେଜ ଘେନି ।
ବିଶୁଦ୍ଧ କାଞ୍ଚନ ପରି ଦିଶଇ ଶରୀର
ତିନିଲୋକରେ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ପରି କେ ସୁନ୍ଦର ।
ସବୁରି ମନକୁ ଯେଣୁ ସେ ପୁରୁଷ ବର
ମନ୍ଥନ କରନ୍ତି ଧରି ପୁଷ୍ପ ପଞ୍ଚଶର ।
ସେ ନିମନ୍ତେ ବିଜ୍ଞଜନେ ମନମଥ ବୋଲି
ତାହାଙ୍କର ନାମ ସେହୁ ଦେଇଛନ୍ତି ଭଲି ।
ସେହି ମନମଥଙ୍କର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ
ହୋଇଲା ରମଣୀଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁରୂପ ।
ସେ ସୁନ୍ଦରୀ କାମିନୀକୁ ଯେ ଥରେ ଦେଖଇ
ତାର ମନ ଅତଶୟ ମୋହିତ ହୁଅଇ ।
ଏରୂପେ ସକଳେ ତାଙ୍କୁ କରିଣ ଦର୍ଶନ
ରେତ ଜାତ ହୋଇବାରୁ ବିସ୍ମରଣ ମନ ।

ରତି ବୋଲି ତାର ନାମ ରଖିଲେ ପଣ୍ଡିତେ
ସେହୁ ହେତୁଁ ରତି ନାମ ରହିଲା ଜଗତେ ।
କାମର ଘରଣୀ ସେହୁ ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ
ତା ସମ ସୁନ୍ଦରୀ ନାରୀ ନାହିଁ ଏ ଜଗତ ।
ପଞ୍ଚବାଣ କାମଦେବ ରତି ସହିତରେ
ହରିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ରହି ବିନୟ ଭାବରେ ।
ନାନାବିଧ ରୂପେ ସ୍ତବ କରିଣ ତକ୍ଷଣ
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶେ କଲେ ଆସନ ଗ୍ରହଣ ।
ମାରଣ ସ୍ତମ୍ଭନ ଆଉ ଜମ୍ଭନ ଶୋଷଣ
ଉନ୍ମାଦନ ପଞ୍ଚବାଣ କରରେ ସୁଶୋଭନ ।
ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବାଣ ଯୋଡି ଶରାସନେ
ନିକ୍ଷେପ କରିଲେ କାମ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ଆହା କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏହି ଈଶ୍ୱର ଘଟନ
କାମଙ୍କ ବାଣରେ ସର୍ବେ ହେଲେ ଅଚେତନ ।
ନିର୍ବିକାର ହୃଦେ ଜନ୍ମେ କାମର ବିକାର
ଦେଖିଲେ ବସ୍ତୁସ୍ଥ ଜନ୍ମେ ଲାଗେ ଚମତ୍କାର ।
ଦେବ ପଦ୍ମାସନ ବାଣେ ଅଚେତନ ହେଲେ
ରତିଙ୍କୁ ସେ ଷଡାନନ ନିରେଖି ରହିଲେ ।
ତହିଁରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ରେତ ହୋଇଲା ସ୍ଖଳିତ
ଲଜ୍ଜାବଶେ ଅଧୋମୁଖ ହେଲେ ବେଦନାଥ ।
ବସନେ ଢାଙ୍କିଲେ ଦେବ ଆପଣା ବଦନ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ବାରେ ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞଜନ ।
ସେହି ବସ୍ତୁ ଦଗ୍ଧ-କରି ବେଦବର
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟସମ ପ୍ରଭା କରିଲେ ବିସ୍ତାର ।
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱମୁଖେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ସେ ଉଠିଲା
ଜଗତ ଦହିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇଲା ।
ତାହା ଦେଖି ଜଗନ୍ନାଥ ନିଜ ଶକ୍ତିବଳେ
ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରୁ ଉଦ୍‌ଗାରିଲେ ବଦନ କମଳେ ।
ସେହିଠାବରୁ ହୋଇଲା ଜଳର ସୃଜନ
ଅଦ୍ଭୁତ ମହିମା କିବା କରି ବରଣନ ।
ସେ ଜଳେ ପ୍ଲାବିତ ହେଲା ଜଗତ ସଂସାର
କେତେ ଗଲା ସେହି ତେଜ ନ ରହି ମାତର ।
ସେ ଜଳରେ ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଲା ଅନଳ
ଏ ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱ ଗାଥା ଶୁଣନ୍ତୁ ସକଳ ।
ତାପରେ ଜନ୍ମିଲା ଏକ ପୁରୁଷ ପ୍ରବର
ଜଳଦେବତା ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଚରାଚର ।

ସେହି ଜଳରେ ଯେ ଜଳଦେବ ଜନମିଲେ
ବରୁଣ ତାହାଙ୍କ ନାମ ସକଳେ ଜାଣିଲେ ।
ତାହାପରେ ଅନଳଙ୍କ ବାମ ପାରୁଶରେ
ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଲେ ସ୍ୱାହା ଆନନ୍ଦରେ ।
ବରୁଣଙ୍କ ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱେ ବରୁଣୀ ହୋଇଲେ
ତାହାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଭାବେ ସେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲେ ।
ପୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନାସା ନିଶ୍ୱାସରେ
ପବନ ଜାତ ହୋଇଲେ ଆଦ୍ୟରେ ସେଠାରେ ।
ଜୀବର ଜୀବନ ସେହୁ ଜାଣନ୍ତି ସକଳ
ଏହା ଅଂଶରୁ ନାସାରୁ ବହଇ ଅନିଳ ।
ସେ ପବନ ବାମଭାଗୁ ଜନ୍ମେ ଏକ ନାରୀ
ବାୟୁର ଲଳନା ସେହୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବାୟୁବୀ ତାହାଙ୍କ ନାମ ଜାଣନ୍ତୁ ନିପୁର
ଅପୂର୍ବ ଘଟଣା ଏକ ଶୁଣନ୍ତୁ ନିକର ।
ଏଣେ ମଦନ ବାଣରେ ହୋଇଣ ଅସ୍ଥିର
ଦେବ ଦେବ କୃଷ୍ଣ ଧନ ହୋଇଲେ ଅଧୀର ।
ରତି ପ୍ରତି ଘନ ଘନ ନିରେଖି ରହିଲେ
ସ୍ଖଳିତ ହୋଇଲା ଅଙ୍ଗୁ ରେତ ତତକାଳେ ।
ଦେଖି ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇଣ ଦେବ ଗଦାଧର
ସେହି ତେଜଃ ମେଲିଦେଲେ ସଲିଳ ମଧ୍ୟର ।
ସହସ୍ରେକ ବର୍ଷପରେ ସେ ତେଜମଧ୍ୟରେ
ଜନମିଲା ଡିମ୍ବ ଏକ ଅପୂର୍ବ ତେଜରେ ।
ସେହି ଡିମ୍ବ ମଧ୍ୟୁ ହେଲା ବିରାଟ ମୂରତି
ତହିଁରେ ସର୍ବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ହେଲା ଅବସ୍ଥିତ ।
ବ୍ରହ୍ମଠାରୁ ଜାତ ବୋଲି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତା ନାମ
ହୋଇଅଛି ଶୁଣ ଆହେ ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ।
ତାର ଏକ ଲୋମ ମୂଳେ ରହିଛି ଜଗତ
ଧରି ସେ ରଖିଛି ତିନ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିତ ।
ସକଳ ପଦାର୍ଥଠାରୁ ବଡ଼ ଅଟେ ସେହି
ତାହାଠାରୁ ବଡ଼ ଆଉ କିଛି ମାତ୍ର ନାହିଁ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ କୃଷ୍ଣଙ୍କର
ସେ ଡିମ୍ବ ଅଟଇ ମାତ୍ର ବୋଲି ହେତୁକର ।
ଜଳ ମଧ୍ୟେ ପଦ୍ମ ପତ୍ର ଭାଳୁଥ ସେହିପରି
ତେଜୋମୟ ମହାକଷ୍ଟ ଅଟନ୍ତି ସେପରି ।
ଜନମିଣ ମହାର୍ଣ୍ଣବେ କରିଲେ ଶୟନ
ବିରାଟ ମୂରତି ହେଲେ ଅତି ସୁଶୋଭନ ।

ଅକସ୍ମାତ୍ କର୍ଣ୍ଣମୂଳୁଁ ମଧ୍ୟରୁ ତାଙ୍କର
ଜନମିଲେ ବେନି ଦୈତ୍ୟ ଘୋର ଆକାର ।
ମଧୁ ଓ କୈଟଭ ନାମ ହୋଇ ଦୁହିଁଙ୍କର
ସଲିଳ ମଧ୍ୟୁ ଉଠିଲେ ସେହି ବେନିବୀର ।
ପ୍ରଜାପତିଙ୍କୁ ସେ ଦେଖି ପଦ୍ମାସନ ପରେ
ମାରିବା ପାଇଁ ଧାଇଁଲେ ତାଙ୍କୁ ବେନି ବୀରେ
ଦେଖି ଆଚମ୍ବିତ ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ
ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଜଘନ ଦେଶେ କରନ୍ତେ ସ୍ଥାପନ ।
ତକ୍ଷଣ ସେ ବେନି ଦୈତ୍ୟେ ନିଧନ କରିଲେ
ତାଙ୍କୁ ମାରି ପଦ୍ମାସନ ନିର୍ଭୟ ହୋଇଲେ ।
ସେ ବେନି ଦାନବ ମେଦ ଧରି ନିଜ କରେ
ମେଦିନୀ ସ୍ଥାପନ କଲେ ଶ୍ରୀହରି ଆଦ୍ୟରେ ।
ତାହା ପରେ ରଖାଇଲେ ନେଇଁ ବସୁମତୀ
ସମସ୍ତ ପ୍ରସାଦ କଲେ ଚକ୍ରୀ ଅବସ୍ଥିତି ।
ସୃଷ୍ଟି ସରଜନା କଥା କହିଲି ଗାୟନ
ଶ୍ରବଣ କରି ମୁକତ ହୁଅ ସର୍ବଜନ ।
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟଇ ମହାନ
ପଢ଼ିଲ ମାତ୍ରେ ପବିତ୍ର ହୁଏ ଚିତ୍ତ ମନ ।
ଘୋର କଳି କାଳକୁ ଏ ଅଟଇ ତରଣୀ
ତାହାର ସାହାଯ୍ୟେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଗମ ଜ୍ଞାନୀ ଗୁଣି ।
ଅତିହିଁ ଅମୃତମୟ ଅଟଇ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କଲା ବିରଚିତ ।

—o—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ କୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରୁ ସାବିତ୍ରୀ ଓ କନ୍ଦର୍ପଙ୍କର
ଜନ୍ମ ବିବରଣେ ନାମ ପଞ୍ଚମୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ଦେବା ଦେବୀ ଓ ଭୂତ ପ୍ରେତାଦିଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି

ଶୁଣ ୨ ସାଧୁଜନେ ହୋଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟଇ ମହାନ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଉ ଭକତିରେ ଯେ ଏହା ପଢ଼ିବ
ଅନ୍ତକାଳେ ଯାଇ ବିଷ୍ଣୁଲୋକେ ବିଶ୍ରମିବ ।
ନିନ୍ଦା କରିବେ ଏହାକୁ ଜାଣ ଯେଉଁଜନ
ନରକେ ନିବାସ ତାର ଅଟେ ଚିରଦିନ ।
ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭ କାଳରେ ହୋଇଥିଲ ଯାହା
ମୁନିଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ସୌତି ବଖାଣିଲେ ତାହା ।
ପୁଣି ଶୌନକ ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଅନାଇ
ଆଉ ଏକ କଥା ମୋତେ କହନ୍ତୁ ଗୋସାଇଁ ।
ଗୋପୀ ଗୋପାଳ ଦେବସ୍ତ୍ରୀ ଆଦିଙ୍କର ଗିର
ଶୁଣାଇ ମନୁଁ ସନ୍ଦେହ ଘୁଞ୍ଚାଅ ଆମ୍ଭର ।
କହିଲ ସେମାନେ ନିତ୍ୟ ବାସ କରିଥିଲେ
ଶିରକାନ୍ତୁଁ କି ସେଠାରେ ସେହୁ ରହିଥିଲେ ।
କି ଅବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ କଲେ ସରଜନ
ତାହା ଶୁଣାଇ ସନ୍ତୋଷ କର ଆମ୍ଭ ମନ ।
ସୌତି ବୋଇଲେ ପୁଚ୍ଛିଲ ଯାହା ତୁମ୍ଭେମୋତେ
ଶ୍ରବଣ କରନ୍ତୁ ତାହା ବଖାଣୁଛି ଏଥେଁ ।
ଯେତେବେଳେ ସୃଷ୍ଟି ସରଜିଲେ ଭଗବାନ
ଆଦ୍ୟରୁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କଲେ ସରଜନ ।
ସୃଷ୍ଟି ଯେତେବେଳେ କାଳବଳେ ପ୍ରଳୟ ହୁଅଇ
ତହିଁରୁ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କ୍ଷୟ ଯେ ନ ଯାଇ ।
ଯେଉଁ ସୃଷ୍ଟି ତାହା ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ରତେ କହିଲି
ଜାଣ ହେ ତାହାକୁ ସେହୁ ଆଦ୍ୟସୃଷ୍ଟି ବୋଲି
ଆଦ୍ୟେ ଜନମିଲେ ଯେଉଁ ନାରାୟଣ ହର
ପ୍ରଳୟ କାଳରେ ମୃତ୍ୟୁ ନ ହୁଏ ତାଙ୍କର ।
ଆଉରି ପ୍ରକୃତି ଦେବୀ ଅକ୍ଷୟ ଅଟନ୍ତି
ତାହାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି କ୍ଷୟେ ନ ହୁଅଇ କ୍ଷତି ।
ଆଦ୍ୟରେ କହନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମକଳ୍ପ ମୁଁ ବିସ୍ତାରି
ଆନ କଳ୍ପ ଗାଥାମାନ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣଭରି ।
ବ୍ରହ୍ମ ବରାହ ଯେ ପଦ୍ମ ଏହିପରି ତିନ
କଳ୍ପ ଭୋଗ ହୋଇଥାଏ ଜାଣ ଆହେ ମୁନି ।
ସେ ପ୍ରକାରେ ଚାରୋଟି ଯୁଗ ହୁଏ ତହିଁ
ସତ୍ୟ ତ୍ରେତା ଦ୍ୱାପର ଯେ କଳି ନାମ ବହି ।
ଛିଅଣ ପାଠିଏ ଯୁଗ ଭୋଗ ହୁଏ ଯେବେ
ବୋଲାଏ ସେ ଏକ ଦିବ୍ୟ ଯୁଗ ବୋଲି ତେବେ ।

ବାସ୍ତରି ଯୁଗେ ଏକ ମନ୍ୱନ୍ତର ହୁଏ
ଚଉଦଟି ମନୁଁ ଯେବେ ଗତ ହୋଇଯାଏ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ସେହିକାଳେ ହୁଏ ଏକ ଦିନ
ତିନିଶ ଷାଠିଏ ଦିନ ହୋଇଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ଗୋଟିଏ ବରଷ ଭୋଗ କରେ ପ୍ରଜାପତି
ଶହେ ଆଠ ବର୍ଷ ସେହି ପରାୟୁ ବଞ୍ଚନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କ ଜୀବନ କାଳ ହୁଅଇଟି ସେହି
ଏକ କଳ୍ପ ବୋଲି ତାକୁ ପୁରାଣରେ କହି ।
ଅତଏବ ଆୟୁଃଶେଷ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର
କଳ୍ପ ଅବସାନ ହୁଏ ଜାଣିବେ ସୁଧୀର ।
ସେହି କଳ୍ପ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯେ ନମିଷେ ହୁଅଇ
ଶୁଣ ଆହେ ସଜ୍ଜନେ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।
ଦୈତ୍ୟଙ୍କ ମେଦରେ ପୃଥ୍ୱୀ ହୋଇଲା ଗଠନ
ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ଏହା ଏ ସଭ ସ୍ଥଳେଣ ।
ସଲିଳ ଭିତରୁ ସୁଧା ହୋଇବାକ ଜାତ
ବରାହ ରୂପେ ଆଣିଲେ ତାକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ପ୍ରକାଣ୍ଡ ବରାହ ମୂର୍ତ୍ତି ଧରିଣ ଶ୍ରୀହରି
ଧରା ଧାରଣ କରିଲେ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ବିହାରୀ ।
ବରାହ କଳ୍ପରେ ଅଛି ଏହି ବିବରଣ
ପଦ୍ମକଳ୍ପ କଥା ଶୁଣ କରିବି ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ଏହି କଳ୍ପେ ମହାବିଷ୍ଣୁ ସଲିଳ ଉପରେ
ଭାସିଣ ଭ୍ରମଣ କଲେ ସାରା ଜଗତରେ ।
ତାଙ୍କ ନାଭି ଶତଦଳେ ଦେବ ପଦ୍ମାସନ
ଜନମ ଧାରଣ କଲେ ଶୁଣ ମୁନିଜନ ।
ଏହିରୂପେ କ୍ରମେ ୨ ବିଶ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ
ସଂକ୍ଷେପେ ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ରତେ କହିଲୁ ଗୋସାଇଁ ।
ସୌତିଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣି ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ
ସାଦରେ ପୁଛିଲେ ପୁଣ ସେ ଶୌନକ ଯତି ।
କୁହ କୁହ ତାହାପରେ ଆହେ ମହାମତି
କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ଦେବ ଅଗତିର ଗତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ଆଦି ସର୍ବ କରିଣ ସୃଜନ
କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ଶେଷେ ଦେବ ସନାତନ
ବିସ୍ତାର କରିଣ କୁହ ଆହେ ମହାମତି
ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ବଳଅଛି ଅତି ।
ଋଷିମାନଙ୍କର ବାକ୍ୟ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
କୌତୁହଳ ହୋଇ ସୌତି କହିଲେ ତକ୍ଷଣ ।

ହେ ତାପସ ଗଣେ ମୋରେ ପୁଚ୍ଛିଲ ଯେ ଗୀର
କହିବି ସେ ସର୍ବକଥା କରିଣ ବିସ୍ତାର ।
ଜଗତ ଆଧାର ହରି ଗୋଲକ ନଗରେ
ରାସ ମଞ୍ଚ ଆରମ୍ଭିଲେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ଅତି ମନୋହର ରାସ ମଞ୍ଚ ଯେ ଅଟଇ
ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରକେ ତନୁ ମନ ପୁଲକଇ ।
ସ୍ଥାନେ ୨ କଳ୍ପତରୁ କରିଲେ ରୋପଣ
ଭୁବନ ମୋହନ ଶୋଭା ଚିତ୍ତ ବିମୋହନ ।
ଅପୂର୍ବ ଏ ରାସ ମଞ୍ଚ ଶୋଭାର ଆଧାର
ରତନେ ମଣ୍ଡିତ ସେହୁ ଅତି ଚମତ୍କାର ।
ସ୍ଥାନ ମାନ ଯେତେ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଛି ତହିଁରେ
ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷ ନାହିଁ ଜାରେ ।
ସେହିଦିଗେ ନେତ୍ରମେଲି କରି ଦରଶନ
ନବତୃଣ ନବଦୂର୍ବା ଅତି ସୁଶୋଭନ ।
ନବ ନବ ଧାନ୍ୟ ମାନ ତହିଁ ଶୋଭାପାଏ
ଯେତେ ଦ୍ରବ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିକଲେ ତୁଳନା ନ ଯାଏ ।
ପଞ୍ଚ ସୁରମ୍ୟ ବସନେ ବେଷ୍ଟିତ କରିଲେ
ମଙ୍ଗଳ କଦଳୀ ତରୁ ଚୌଦିଗେ ରୋପିଲେ ।
ତିନକୋଟି ରାସମଞ୍ଚ ହୋଇଲା ନିର୍ମାଣ
ସୁନାର ପ୍ରଦୀପମାନ ଜଳେ ମଣ୍ଡପେଣ ।
ମନୁଷ୍ୟର କଥା ଛାଡ଼ି ଦେବତାଙ୍କ ମନ
ଶୋଭା ଦେଖି ଭୁଲିଗଲେ ଶୁଣ ତପୋଧନ ।
ସୌରଭ ଆମୋଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଲକ ନଗର
ଦେଖିଣ ଗୋଲକ ବାସୀ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ।
ଅବଶେଷେ ନିରଞ୍ଜନ ଗୋଲକ ବିହାରୀ ।
ବସିଲେ ମଣ୍ଡପପରେ ଆନନ୍ଦେ ଆବୋରି ।
ମଞ୍ଚ ଉପରେ ବସିଲେ ଯହୁଁ ନାରାୟଣ
ଏକ ମନୋହର ନାରୀ ଜନ୍ମିଲା ତକ୍ଷଣ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ସେହୁ ନାରୀ ଜନମିଲା
ଭୁବନ ମୋହିନୀ ବାମୁଁ ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଲା ।
ଅପୂର୍ବ ମୂରତି ତାର ସର୍ବ ପରେ ସାର
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ ଯୋଗୀ ହୋଇବେ ଅଧୀର
ତୁଳନା ନାହିଁ ତା ସଙ୍ଗେ ଏ କନ୍ଧରେ କେହି
ରୂପ ଦେଖି ପୂର୍ଣ୍ଣଶଶୀ ଯିବେ ଲାଜ ପାଇ ।
ତାର ଭାଲପଟେ ଶୋଭେ କମଳ ନୟନ
ପରିଧାନ ମନୋହର ସୁନୀଳ ବସନ ।

ନବୀନ ଯୁବତୀ ଧନୀ ସୁହାସ ଅଧରେ
ରତ୍ନସମ ବୁଡ଼ିଅଛି ରୂପର ସାଗରେ ।
ତ୍ରିଭୁବନ ମଧ୍ୟରେ ନାହିଁ ତା ରୂପ ତୁଳନ
ଲଲାଟେ ସିନ୍ଦୁର ବିନ୍ଦୁ ଅତି ଶୋଭାବନ ।
ମନୋହର ଅଳଙ୍କାର ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଶୋଭଇ
ମାଳତୀର ମାଳ କଣ୍ଠ ତଟରେ ଲମ୍ବଇ ।
ତପ୍ତ କାଞ୍ଚନ ସମାନ ଅଙ୍ଗର ବରନ
ମୁକ୍ତାମାଳା ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଦିଶେ ଶୋଭାବନ ।
ଚନ୍ଦନେ ଭୂଷିତ ହୋଇଅଛି କଳେବର
ସୌରଭେ ଆମୋଦ କରେ ଲାଗେ ଚମତ୍କାର ।
ତାହାଙ୍କ ନାମ ରାଧିକା ଜଗତ ମୋହିନୀ !
କୃଷ୍ଣ ମତି କୃଷ୍ଣ ଧନୀ କୃଷ୍ଣ ସନାତନୀ ।
ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଗେ ରହି କୃତାଞ୍ଜଳି କରେ
ନମସ୍କାର କଲେ ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେଇ ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମରେ ।
ତାପରେ ବାମେ ବସିଲେ ଆସନ ଉପରେ
ସଞ୍ଚଳ ଠୁଳ ହୋଇଛି ରୂପର ସାଗରେ ।
ପତିଙ୍କୁ ପାଇଣ ଧନୀ ଆନନ୍ଦେ ମଗନ
ଘନ ଘନ ପତି ମୁଖ କଲେ ନିରୀକ୍ଷଣ ।
ତାହାପର ଲୋମ ମୂଳୁ ଶ୍ରୀ ରାଧିକାଙ୍କର
ଲକ୍ଷ କୋଟି ଗୋପୀ ଜନ୍ମ ହୋଇଲେ ସେଠାର
ପରମ ସୁନ୍ଦରୀ ସର୍ବେ ନବୀନ ଯୌବନା
ଧରାତଳେ ନାହିଁ କେହି ରୂପର ତୁଳନା ।
ସମୁନ୍ନତ କୁଚଭରେ ସର୍ବେ ମନ୍ଦଗତି
ଷୋଡ଼ଶୀ ରୂପସୀ ସର୍ବେ ଅପୂର୍ବ ମୂରତି ।
ଗୋପୀକାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଗୋଲକ ନଗରୀ
ତାହା ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଲେ ମୁରାରି ।
ଶୁଣ ୨ ତାହାପରେ ଆହେ ତପୋଧନ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ଯେତେ ହୋଇଲା ଘଟନ ।
ବଳବାନ ଲକ୍ଷେ କୋଟି ଗୋପାଳ ନିକର
କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଲୋମ ମୂଳୁ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ତାଙ୍କକରେ ଗୋପୀକାଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ ଅରପିଲେ
ଗୋପୀଙ୍କୁ ପାଇ ଗୋପାଳେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହେଲେ
ଆନନ୍ଦେ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମଜ୍ଜିଲେ ସତ୍ୱର
ବାସକଲେ ଗୋପୀ ଆଉ ଗୋପାଳ ନିକର ।
ଅବଶେଷେ କାମଧେନୁ ଜନମ ହୋଇଲା
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଙ୍ଗମଧ୍ୟୁ ସେହି ଜାତ ହେଲା ।

ବୃଷ ଆଉ ବସ୍ତ୍ରାପଦ ଲଭିଲେ ଜନମ
ମହାବଳ ଶାଳୀ ବୃଷ ବହନ୍ତ ଭୁବନ ।
ସେ ବୃଷଭ ନେଇ ହର ଦେବ ପଞ୍ଚାନନେ
ବାହନ ନିମନ୍ତେ ଦେଲେ ହରଷିତ ମନେ ।
ତଦପରେ ସିଂହ ଏକ ଜନମ ହୋଇଲା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦକ୍ଷକର୍ଣ୍ଣୁ ସେହୁ ବାହାରିଲା ।
ମହାବଳ ସିଂହ ସେହି ଖ୍ୟାତ ଚରାଚର
ବଳିଷ୍ଠ ଦେଖିଲେ ସର୍ବେ ତାହାକୁ ସୁଧର ।
ବାହନ ନିମନ୍ତେ ତାହା ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ଅର୍ପିଲେ
ସିଂହ ଲଭି ଦୁର୍ଗା ଦେବୀ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ପାଞ୍ଚଟି ଦିବ୍ୟ ବିମାନ ହୋଇଲା ତାପର
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ହେଲା ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ରତନେ ଖଚିତ ସେହୁ ଅତି ମନୋରମ
ଉନ୍ନତ ତାହାର ଶତ ସହସ୍ର ଯୋଜନ ।
ସେହି ପରକାର ପ୍ରସ୍ଥ ଅଟଇ ତାହାର
ଏକ ଲକ୍ଷ ରଥ ଚକ୍ର ସର୍ବପରେ ସାର ।
ତାର ମଧ୍ୟେ ଲକ୍ଷେ ଗୃହ ଶୋଭାର ଆକାର
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦୀପ ତହିଁ ଜଳୁଛି ଅପାର ।
ଚକ ୨ ଜ୍ୟୋତି ତାର ଅତି ଚମତ୍କାର
ନୟନ ଝଲସି ଉଠେ ଦେଖିଲେ ଆବର ।
ଅସଂଖ୍ୟ ତୁରଙ୍ଗ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଛି ବିମାନେ
ସ୍ଥିତ ହୋନ୍ତି ମହାଦେବ ଦେଖିଣ ନୟନେ ।
ପୁଣି ନାନା ଧ୍ୱଜା ଶୋହେ ରଥର ଉପରେ
ପବନରେ ନାଚ ଦିଶେ ଅତି ଶୋଭା ଦୂରେ ।
କାଞ୍ଚନ ମୁକୁର କେତେ କଳନା ନ ଯାଏ
ମନୁଷ୍ୟର କଥା ଛାଡ଼ ସୁରମନ ମୋହେ ।
ସେ ମନୋହର ବିମାନ କରି ଦରଶନ
ସ୍ୱସ୍ତିକ ତାହାର ନାମ ଦେଲେ ଭଗବାନ ।
ଯେତେ ଯେତେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ରହିଛି ବିମାନେ
ତୁଳନା କରିବା ପାଇଁ ନାହିଁ ତ୍ରିଭୁବନେ ।
ମଣି ମାଣିକ୍ୟ ଅପାର ଖଚିତ ଯହିଁରେ
ଅର୍ପଣ କଲେ ତାହାକୁ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ କରେ ।
ଆଉ ଏକ ରଥ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ
ଅପାର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେକ ମନେ ମନ ।
ତାହାପରେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ମନଦେଇ
ଅବଶେଷେ ଗୁହ୍ୟକ ଯେ ଜନମିଲେ ତହିଁ ।

କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୁହ୍ୟ ଦେଶୁ ହୋଇବାରୁ ଜାତ
ଗୁହ୍ୟକ ବୋଲି ତାଙ୍କର ନାମ ହେଲା ଖ୍ୟାତ ।
ପିଙ୍ଗଳ ବରନ ସର୍ବେ ଅତି ମନୋହର
ଏକ ଯୁବା ତାହା ମଧ୍ୟେ ଅତୀବ ସୁନ୍ଦର ।
କୁବେର ତାହାର ନାମ ରଖିଲେକ ହରି
ସେ କୁବେର ବାମୁଁ ଏକ ଜନମିଲା ନାରୀ ।
ପରମ ସୁନ୍ଦରୀ ନାରୀ ଭୁବନ ମୋହନ
ରୂପ ଦେଖି ଭୁଲି ଯାଏ ମଦନର ମନ ।
ସେ ରମଣୀ ହେଲା ଶେଷେ କୁବେର ଘରଣୀ
ମୁରଜା ତାହାର ନାମ ଦେଲେ କମ୍ବୁପାଣି ।
ଧର୍ମ ନିଷ୍ଠା ପତିବ୍ରତା ମୁରଜା ସୁନ୍ଦରୀ
ଆନନ୍ଦ ଲଭିଲା ହୋଇ କୁବେରର ନାରୀ ।
କୁବେର ବାମ ଭାଗରେ ଯାଇ ଉଭାହେଲା
ଦେଖିଣ ପତିଙ୍କୁ ଅତି ହରଷ ହୋଇଲା ।
ଅନନ୍ତରେ ବେନି କର ଯୋଡ଼ି ସୁନ୍ଦରୀ
ଗୋଲକ ଈଶ୍ୱରେ ସ୍ତବ କଲା ସୁକୁମାରୀ ।
ବୋଇଲା ହେ ଜଗନ୍ନାଥ ଜଗତ ଜୀବନ
କିଏ ବା ଜାଣିବ ତବ ତତ୍ତ୍ୱ ତ୍ରିଭୁବନ ।
ତୁମେ ପ୍ରଭୁ କୃପାମୟ ସର୍ବର ଈଶ୍ୱର
ଅନାଦି ଅନନ୍ତ ତୁମେ ଦୟାର ସାଗର ।
ନିରାକାର ବ୍ରହ୍ମ ତୁମେ ଆହେ ସନାତନ
ଜୀବ ଉଦ୍ଧାରଣେ ହେଲ ସାକାର ଏକ୍ଷଣ ।
ନାହିଁ ପାଦ ନାହିଁ ପାଣି ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମର
ତଥାପି ଉଦୟ ହୋଇଛ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଝର ।
ତୁମଠାରୁ ଗୁଣ ତ୍ରୟ ହୋଇଛି ସୃଜନ
ସଗୁଣ ନିର୍ଗୁଣ ତୁମେ ଆହେ ସନାତନ ।
ସେ ତ୍ରିଗୁଣ ମଧ୍ୟୁ ତୁମେ ଅତୀତ ହେ ସାଇଁ
ବେଦରେ ତବ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛଇ ।
ତୁମଠାରୁ ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ତୁମଠାରୁ ଲୟ
ପଲକ ମାତ୍ରକେ କରି ପାର ଯେ ପ୍ରଳୟ ।
ଏତିକ ବିନତି କରୁଅଛି ଶ୍ରୀପଦରେ
ସଦା ମୋର ମତି ରହୁ ଥାଉ ତୁମଠାରେ ।
ଅନ୍ତକାଳେ ପାଏ ଯେହ୍ନେ ସେ ପଦ୍ମଚରଣ
ଏହି ମାଗୁଣି ଅଟଇ ଆହେ ସନାତନ ।
ସ୍ତବ ଶୁଣି ତୁଷ୍ଟହୋଇ ଗୋଲକ ଈଶ୍ୱର
ବସିବା ପାଇଁ ଆସନ ଦେଲେ ତତପର ।

ଆଦେଶ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ମୁରଜା ସୁନ୍ଦରୀ
ବସିଲେକ ପତି ପାଶ୍ୱେ ତୋଷ ହୋଇକରି ।
ତାହାପରେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ମୁନିବର
ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରବଣ ପଠନରେ ସର୍ବ ତର ।
ଯେମନ୍ତେ ଦେବେ ମୁଖ୍ୟ ଗଣ ଜନମ ହୋଇଲେ
ହରିଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ସେହିକାଳେ ।
ଭୂତ ପ୍ରେତ ପିଶାଚାଦି ଲଭିଲେ ଜନମ
ଶିବଙ୍କ କରେ ଅର୍ପିଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଗବାନ ।
ଦେବ ଯୋଗ୍ୟ ପାଇ ଶିବ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ
ବଦନ କମଳ ତାଙ୍କ ଯେହ୍ନେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ।
ତାହାପରେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞଜନ
ଅବଶେଷେ ଜନମିଲେ ଯେ ବୈଷ୍ଣବଗଣ ।
ତେଣୁ ସେ ବୈଷ୍ଣବଗଣ ହରିଙ୍କ ଚରଣେ
ଭଜନ କରନ୍ତି ଦିବାନିଶି ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦରେ ପଶ ହେ ଶରଣ
ସକଳ ପାପରୁ ନିଷ୍ଟେ ହୋଇବ ମୋଚନ ।
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ଶୋଭିତ ଶ୍ରୀକରେ
ସୁଶୋଭନ ବେଶେ ପୀତବସ୍ତ୍ର ଯେ କଟିରେ ।
ରତ୍ନ ଖଚିତ କିରୀଟ ମସ୍ତକେ ଶୋଭିତ
ହରି ୨ ବୋଲି ସର୍ବେ ହୋଇ ଆନନ୍ଦିତ ।
ତୁଳସୀର ମାଳମାନ ଦିବ୍ୟ କରେ ଶୋଭେ
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରି ପ୍ରଭା ଜନମନ ମୋହେ ।
ଶଶାଙ୍କ ବଦନେ ସୁମଧୁର ହାସ୍ୟ ଶୋଭା
ବୈଷ୍ଣବ ମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଚନ୍ଦ୍ରମା ।
ସେ ବୈଷ୍ଣବ ଗଣେ ସୃଷ୍ଟି ଜଗତ ଈଶ୍ୱର
ନାରାୟଣେ ସମର୍ପଣ କଲେ ଗଦାଧର ।
ବୈଷ୍ଣବ ଜନଙ୍କୁ ଲଭି ଦେବ ନାରାୟଣ
ଆନନ୍ଦ ଜଳଧି ମଧ୍ୟେ ହୋଇଲେ ମଗନ ।
ଶେଷେ ଭୈରବ ଜନ୍ମିଲେ ଆହେ ଋଷିଗଣ
ହରିଙ୍କ ଦକ୍ଷ ଚକ୍ଷୁରୁ ହୋଇଲା ଉତ୍ପନ୍ନ ।
ଭୟଙ୍କର ବଳ ତାର ଭୀଷଣ ମୂରତି
ଶିରେ ଶୋଭେ ପିଙ୍ଗଜଟା ଅଦ୍ଭୁତ ଆକୃତି ।
ଭୀଷଣ ନୟନ ତାର ଅତି ଭୟଙ୍କର
ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ହୃଦୟରେ କମ୍ପିବ ଶରୀର ।
ଭୈରବ ଜନମ ଲଭି ବିନୟ ବଚନେ
ଭକ୍ତିଭରେ ସ୍ତବ କଲା କୃଷ୍ଣ ସନାତନେ ।

ବୋଇଲ ଜଗତନାଥ ସେନ ନମସ୍କାର
ମୁକ୍ତିର କାରଣ ତୁମେ ସର୍ବ ଜୀବଙ୍କର ।
ତୁମ ଯୋଗେ ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ସଭଙ୍କର ହୁଏ
ତୁମ ଲାଗି ଭକ୍ତ ଭବ ବନ୍ଧ ହୁଏ କ୍ଷୟ ।
ତୁମରି ମାୟାରେ ଜୀବ ବିମୋହିତ ହୁଏ
ତୁମ ମାୟା ଜାଲେ ପଡ଼ି ସେହୁ ଘୁରୁଥାଏ ।
ନିବେଦନ କରେ ପ୍ରଭୁ ତବ ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ
କୃପା କରି ଯଦି ନାଥ ସୃଜିଲେ ଦାସରେ ।
ଏହି ଭିକ୍ଷା ତବ ପାଦେ ଆହେ ସନାତନ
ହୃଦ ପଦ୍ମେ ଲଭେ ଯେମନ୍ତେ ଏ ରଙ୍ଗା ଚରଣ
ଆଉ ମୋ ହୃଦରେ କିଛି ମାତ୍ର ବାଞ୍ଛା ନାହିଁ
ଏହି ଅନୁଗ୍ରହ କର ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଗୋସାଇଁ ।
ଭୈରବର ସ୍ତବ ଶୁଣି ଗୋଲକ ଈଶ୍ୱର
ପରମ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ତାହାର ଉପର ।
ବସିବା ପାଇଁ ଆସନ କରିଲେ ଅର୍ପଣ
ଆଦେଶ ପାଇ ଭୈରବ ବସିଲା ତକ୍ଷଣ ।
ତାହାପରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାମ ଚକ୍ଷୁ ପର
କ୍ଷେତ୍ରପାଳ ଜନ୍ମ ଧରେ ମହାଭୟଙ୍କର ।
ତ୍ରିନେତ୍ର ଶୋଭିତ କିବା ଅତି ଚମତ୍କାର
ଦିଗମ୍ବର ଭସ୍ମକାୟ ଶୈବ ଅବତାର ।
ବସ୍ତ୍ରାବୃତ ଜଟାଭାର ଶୋହେ ଶିରପରେ
ଖଡ୍ଗ ତ୍ରିଶୂଳ ଶୋଭେ ଭୟଙ୍କର କରେ ।

ଶିବଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଭେଦ ତିଳେ ମାତ୍ର ନାହିଁ
ଆନନ୍ଦେ ସୃଜିଲେ ପୁଣି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ।
ଶତ ଶତ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଡାକିନୀ ଯୋଗିନୀ
ଜନମ ଲଭିଲେ ଗଣି ନୁହେଁ ତାହା ପୁଣି ।
ଏହାଙ୍କୁ ଜନମ କରି ଜଗତ ଈଶ୍ୱର
ଶିବଙ୍କ କରେ ଅର୍ପଣ କରିଲେ ସତ୍ୱର ।
ଏମାନଙ୍କୁ ପାଇ ଶିବ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ହରିଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ସାଦରେ ବନ୍ଦିଲେ ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଲୀଳା କିବା ଶୁଣ ତପିବର
ତିନି କୋଟି ବେଦ ଜନ୍ମ ହୋଇଲେ ସତ୍ୱର ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କର ପୃଷ୍ଠ ଦେଶୁ ସକଳେ ଜନ୍ମିଲେ
ଏ ଜଗତରେ ବେଦ ନାମେ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇଲେ
ଶୁଣ ଆହେ ସୁଜ୍ଞଜନ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଲୀଳା କେବା କରିବ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଏହା ଯେହୁ କରିବ ଶ୍ରବଣ
ଶୋକ ତାପ ଭବବ୍ୟାଧି ହୋଇବ ହରଣ ।
ତାହାଙ୍କ ହୃଦରେ ହରି ଭକ୍ତି ଜନମିବ
ଅନ୍ତକାଳେ କୃଷ୍ଣଲୋକେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶିବ ।
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ କରେ ନିବେଦନ
କୃଷ୍ଣ ନାମ ଭଜ ସର୍ବେ ହୋଇବ ମୋଚନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଦେବାଦେବୀ ଉତ୍ପତ୍ତି କଥନେ ନାମ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନା କରିବାକୁ ବିଧାତାଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେବା ଓ ଦେବତା ମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପତ୍ନୀ ପ୍ରଦାନ

ଋଷିଗଣଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧି ସୌତି ମହାମତି
ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ସର୍ବେ ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ ।
ହରିଙ୍କ ସମସ୍ତ ଲୀଳା ଯେତେ ଶୁଣୁଥିବ
ଶ୍ରବଣ ମଧ୍ୟେ ଅମୃତ ବରଷା ହୋଇବ ।
ଅଙ୍ଗରୁ ସକଳ ପାପ ହୋଇବ ମୋଚନ
ଦୟା କରିବେ ଈଶ୍ୱର କୃଷ୍ଣ ଭଗବାନ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଯଦ୍ୟପି ସଦାକାଳେ ଭଜୁଥିବ
ଜପ ତପ କରିବାକୁ ଆଉ ନ ଲାଗିବ ।

ଏତିନ କଥାରେ ଏକା ହରିନାମ ସାର
ହରିହରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କେହି ନାହିଁ ହେତୁକର ।
ଯେହୁଁ ଜନ ରଖେ ଭକ୍ତି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମରେ
ଅନ୍ତମେ-ସେଜନ ଯାଏ ବୈକୁଣ୍ଠ ନଗରେ ।
ଇହଲୋକେ ବହୁ ସୁଖ ଲଭଇ ସେ ସେହି
ଏକାଗ୍ରିତ ହୃଦେ ବାସ କରେ ସବୁଠାଇଁ ।
ସୁରଗଣମାନେ ତାକୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା କରନ୍ତି
ଯମଦୂତେ ତାହା ପାଶେ ପଶି ନ ପାରନ୍ତି ।

ଯେ ନାମ ସତତ ମୁଖେ ଗାନ୍ତି ପଞ୍ଚାନନ
ଯେଉଁ ନାମ ଗାଇ ଶିବ ବିମୋହିତ ମନ ।
ସେ ନାମକୁ ଯେଉଁଜନ ମୁଖରେ ନ ଗାଏ
ତାହାଠାରୁ ପାପୀ ନାହିଁ ଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ।
ସେହି ନରଙ୍କ ଅଧମ ଅତି ଦୁରାଚାର
ଅନ୍ତିମେ ନରକେ ବାସ ଅଟଇ ତାହାର ।
ଅତଏବ ଶୁଣ ଶୁଣ ଆହେ ତପୋଧନ
ଜଗତରେ ସାର ମାତ୍ର ଏକା କୃଷ୍ଣ ଧନ ।
ଏଇରୂପେ ଦେବା ଦେବୀ କରିଣ ସୃଜନ
ଯଥା ଯୋଗ୍ୟ ନାରୀ କଲେ ସଭିଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ଦେଲେ ନାରାୟଣ କରେ
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ରହିବାକୁ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କଲେ ସାବିତ୍ରୀ ସୁନ୍ଦରୀ
ଧର୍ମଙ୍କୁ କରିଲେ ଦାନ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ନାରୀ ।
କନ୍ଦର୍ପ କରେ ରତିଙ୍କୁ କରିଲେ ପ୍ରଦାନ
ମନୋରମାକୁ ଲଭିଲେ ଯେ ଯକ୍ଷ ରାଜନ ।
ଯାହା ବାମ ଉରୁଁ ଜନ୍ମି ଥିଲା ଯେଉଁ ନାରୀ
ତାହାକୁ ଅର୍ପିଲେ ତାରେ ଦେବ ଦେବ ହରି
ଏଇରୂପେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରିଣ ଅର୍ପଣ
ଶିବଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧିପରେ କହିଲେ ବଚନ ।
ଆମ୍ଭର ବଚନ ରଖ ଆହେ ଦିଗମ୍ବର
ଦୁର୍ଗାଦେବୀ ଭଗବତୀ ରୂପର ଆକର ।
ତାଙ୍କପରି ଲୀଳାବନ୍ତ ନାହିଁ କେଉଁଠାରେ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୁ ସୁନ୍ଦରୀ ସେହି ଅଟନ୍ତି ତ୍ରିପୁରେ ।
ପତ୍ନୀରୂପେ କର ତୁମ୍ଭେ ତାହାଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ
ତାହାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ ।
ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ପ୍ରଭୁ ବଚନ ମୋହର
ରମଣୀରେ କିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆହେ ଗୁଣାଧାର ।
ଅହର୍ନିଶି ତବ ପାଦ କରିଣ ଚିନ୍ତନ
ଏକମାତ୍ର ହୃଦେ ମୋର ଅଟେ ଏ ବାସନ ।
ସର୍ବଦା ଗାଇବି ତବ ଗୁଣ ପଞ୍ଚମୁଖେ
କରିବି ମୁରତି ଧ୍ୟାନ ମୁହିଁ ମନ ସୁଖେ ।
ଭକତି ରହିବ ସଦା ଚରଣେ ତୁମ୍ଭର
ଏଇ ମାତ୍ରକ କାମନା ଆହେ ଗୁଣାଧାର ।
ନିବେଦନ କରେ ପ୍ରଭୁ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ତବ ମୂର୍ତ୍ତି ଭିନ୍ନ ଆନେ ନାହିଁ ଲୋଭେ ମନ ।
ସୁଧାସମ ନାମ ମୂର୍ତ୍ତି ମାଗୁଛି ମୁଁ ସତ୍ୟ
କିନ୍ତୁ ଏକ କଥା ବୋଲେ ଶୁଣ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ନୟନରେ ସୁଧାସମ ଦେଖୁଅଛି ମୁହିଁ
ହୃଦରେ ଗରଳ ଥାଇପାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇ ।
ଜଗତକୁ ଭୁଲାଉଛି ଏହି ନାରୀ ରୂପ
ଭକତି ପଥରେ ଅଟେ ଏ କଣ୍ଟା ସ୍ୱରୂପ ।
ଧର୍ମର କଣ୍ଟକ ନାରୀ ନାହିଁ ଯେ ସଂଶୟ
ଭକ୍ତିର ପରମ ବିଘ୍ନ ଆହେ ଦୟାମୟ ।
କାଳ ଭୁଜଙ୍ଗିନୀ ସମ ନାରୀଏ ଅଟନ୍ତି
ସମସ୍ତେ ଦଂଶନ କରି ପରାଣ ନିଅନ୍ତି ।
କାମିନୀ ପାପିନୀ ତଥା ଆହେ ନିରଞ୍ଜନ
ଭକ୍ତିର କଣ୍ଟକ ନାରୀ ପିଶାଚୀ ସମାନ ।
ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ବାଞ୍ଛା ଅନ୍ତରେ ଜନ୍ମଇ
ନାରୀମାନଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶେ ତାହା ନାଶ ଯାଇ ।
ନାରୀ ଲାଗି ଆତ୍ମାତତ୍ତ୍ୱ ପରମତତ୍ତ୍ୱ ଯାଏ
ବରଂ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ରମଣୀ ବୁଲାଏ ।
ହୃଦୟେ ସତତ ଆଶା ଅଟେ ଏହି ମୋର
ତବ ଚିନ୍ତାବିନା ନାହିଁ ଆନେ ପ୍ରତିକାର ।
ଦିବସ ରଜନୀ କରି ତବ ପାଦେ ଧ୍ୟାନ
ବିତାଇବି କାଳ ଦୟାକର ସନାତନ ।
ଦୟାମୟ ନାମ ତବ ବିଦିତ ସଂସାରେ
ତେବେ କିମ୍ପା ଦୟା ନାହିଁ ମୋହର ଉପରେ ।
ତପସ୍ୟାରେ ବିଘ୍ନ ଯେହୁ ଘଟାଇବ ମୋର
କିମ୍ପା ସେ ଆଦେଶ କରୁଅଛ ଚକ୍ରଧର ।
ନାରୀ ସହବାସେ ମୋର ନାହିଁ ଯେ ବାସନା
ମହାବିଘ୍ନକର ପ୍ରଭୁ ଅଟନ୍ତି ଲଳନା ।
ସଦା ଯେହ୍ନେ ମତି ରହେ ତବ ଶ୍ରୀଚରଣେ
ମୁକ୍ତି ଯେହ୍ନେ ଲଭି ପୁଣ ଆସିବି ଏ ସ୍ଥାନେ ।
କିବା ଜପ କିବା ତପ ତୀର୍ଥ ଦରଶନ
ତବ ପାଦ ସମ ନୋହେ ଆହେ ନିରଞ୍ଜନ ।
ଭକ୍ତିଯୋଗେ ଭକ୍ତମାନେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଆନ୍ତି
ଭକତର ଧନ ତୁମେ ହେ ଜଗତ ପତି ।
ନାରୀ ସହବାସେ ଆଜ୍ଞା ନ କରନ୍ତୁ ମୋରେ
ଏହି ଭିକ୍ଷା ମାଗୁଅଛି ତବ ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ ।
ଶିବଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତର ପାଇ ଦୟାମୟ
ଦରହସି ସୁ ମଧୁରେ ବୋଲେକ ଅଭୟ ।

ବୋଇଲେ ଆମ୍ବର ଗିରି ଶୁଣ ପଞ୍ଚାନନ
ସଂସାରରେ ଭକ୍ତନାହିଁ କେ ତବ ସମାନ ।
ବୈଷ୍ଣବ ସମ ନୋହିବେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗଲରେ
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ସଂସାରେ ।
ସର୍ବଦା ରହିବୁ ଆମ୍ଭେ ଅନ୍ତରେ ତୁମ୍ଭର
ମହାସୁଖ ହେବ ତୁମ୍ଭେ ତନ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ।
ଶତକୋଟି କଳ୍ପ ତପ କର ଆଚରଣ
ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ଲଭିବଟି ଆହେ ପଞ୍ଚାନନ ।
ଶମନ ଭୟ ତୁମ୍ଭର ଦୂର ହୋଇଯିବ
ମୃତ୍ୟୁକୁ ଜୟ କରଣ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ହେବ ।
ଶତ ଶତ ପ୍ରଜାପତି ହୋଇବେ ପତନ
ତଥାପି ତୁମ୍ଭର ନାଶ ନ ହୋଇବ ଜାଣ ।
ତବ ସମ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ କେହି ନ ହୋଇବେ
ମୋର ପ୍ରିୟତମ ହେବ ଏହି ଜନ ଭବେ ।
ଧରାଧାମେ ଯେ କରିବ ତୁମ୍ଭକୁ ନିନ୍ଦନ
ବିମୁଖ ହୋଇବୁ ଆମ୍ଭେ ତାହାପରେ ଜାଣ ।
କୃପ ଦୃଷ୍ଟି ନ ରହିବ ତା ପ୍ରତି ଆମ୍ଭର
ସେ ଜନ ଅନ୍ତମେ ଯିବେ ନରକ ଗହ୍ୱର ।
ଯାବତ ଧରାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର ଥିବେ
ତାବତ କାଳ ନରକ ସେ ଜନ ଭୋଗିବେ ।
ଏକଥି ଆମ୍ଭର ବାକ୍ୟ କରି ହେ ଶ୍ରବଣ
ତୁମ୍ଭର ନିମନ୍ତେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ଉତପନ ।
ଶତକୋଟି କଳ୍ପ ସେହୁ ତପସ୍ୟା କରଇ
ରମଣୀ ଭାବେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ କେ ଜରେ ଧରଇ ।
ତବ ସମ ଭାଗ୍ୟବାନ ନାହିଁ ଆନ ଜନ
ଯେ ହେବୁ ତୁମ୍ଭ ଉପରେ ଦୁର୍ଗା ସୁପ୍ରସନ୍ନ ।
ଉମାପତି ତବ ନାମ ରଟିବେ ସଂସାର
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ କହିଲ ମୁଁ ତବ ଅଗ୍ରତର ।
ପାର୍ବତୀର ସହ ତବ ହୋଇବ ମିଳନ
ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ ପାଇବ ହେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
କେବଳ ତପସ୍ୱୀ ତୁମ୍ଭେ ନୁହଁ ମହେଶ୍ୱର
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ଆବର ଯେ ଯୋଗୀବର ।
କେତେବେଳେ କରିବ ଯେ ଗୃହରେ ବସତି
କେତେବେଳେ ବନମଧ୍ୟେ ଭ୍ରମିବ ସମ୍ପ୍ରତି ।
ତୀର୍ଥବାସୀ ହେବ କେବେଁ ଆହେ ପଞ୍ଚାନନ
ତବ ତତ୍ତ୍ୱ ନ ବୁଝିବେ ସାଧାରଣ ଜନ ।

ପତିବ୍ରତା ସତୀ ଥିବ ଯାହା ମଙ୍ଗଳରେ
ତାର ସମ ସୁଖି କେବା ଅଛୁ ଅବନୀରେ ।
ଯଦ୍ୟପି ଦୁଃଶୀଳ ପତି ଭାଗ୍ୟବଶେ ହୁଏ
ପତିବ୍ରତା ତାରେ ରତ ତଥାପି ଓ ରହେ ।
କୁଳଟା ରମଣୀ ସେହୁ ଅବନୀ ମଧ୍ୟରେ
ପତି ଭକ୍ତି ମୁଖେ ମାତ୍ର ଗରଳ ଅନ୍ତରେ ।
ପତିବ୍ରତା ନାରୀ ଅଟେ ରମଣୀ ପ୍ରଧାନ
ଜଗତେ ନାହିଁ ଜେ ସମ ସତୀର ସମାନ ।
ସତୀ ସହ ସମିଳନ ହୁଏ ଯେଉଁ ଜନ
ଅପାର ଆନନ୍ଦେ ସେହୁ ହୁଏ ନିମଗନ ।
ଭଗବତୀ ଦୁର୍ଗା ଦେବୀ ସତୀଙ୍କ ପ୍ରଧାନ
ବୈଷ୍ଣବ ପ୍ରଧାନ ସେହୁ ଆହେ ପଞ୍ଚାନନ ।
ତାହାଙ୍କ ମିଳନେ ହେବ ମହା ସୁଖୋଦୟ
ଅତଏବ ଶୁଣ ମନେ ନକର ସଂଶୟ ।
ଅଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରୂପେ ତାରେ ଯେନ ଶୂଳପାଣି
ପାଇବ ପରମ ସୁଖ ଅନ୍ତରରେ ଜାଣି ।
ଯେଉଁ ଜନ ଭକ୍ତି କରି ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ତୁମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପୂଜିବେ ମନ ଆନନ୍ଦରେ ।
ଦେହ ଅନ୍ତେ ସେଇ ଜନ ଲଭିବେ ସୁଗତି
ସୁରପୁରେ ମହାନନ୍ଦେ କରିବେ ବସତି ।
ଅପୂର୍ବ କଳପ ସେହୁ ରହିବେ ସ୍ୱର୍ଗରେ
କର୍ମ୍ମକ୍ଷୀଣ ହୋଇ ପୁଣ ଆସିବେ ସଂସାରେ ।
ଧନେ ଧନବାନ ହୋଇ ସେହି ସାଧୁଜନ
ପୁତ୍ର ପୌତ୍ରି ଯେନ ସୁଖେ କଟାଇବେ ଦିନ ।
ଅବନୀ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ମାନ ସେ ପାଇବେ
ବହୁ ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ି ଣ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇବେ ।
ଶ୍ମଶାନେ ଏକାନ୍ତେ କିବା ବିଜନ କାନନେ
ଯେ ଜନ ପୂଜିବେ ତୁମ୍ଭ ଦୁହେଁ ଏକମନେ ।
ମହାସାଧୁ ସେହୁଜନ ଜାଣିବେ ଧରାରେ
ପଢ଼ନ୍ତି ତାହାର ନାମ କହିଲୁ ତୁମ୍ଭରେ ।
ତାହାର ପବିତ୍ର ନାମ ଯେଉଁଜନ ସ୍ମରେ
ପାପରାଶି ନ ରହଇ ତାହାର ଅନ୍ତରେ ।
ବିଖ୍ୟାତ ତୁମ୍ଭର ଭକ୍ତ ସେଇ ସାଧୁଗଣ
ଯେ ଜନ ସାଦରେ ନିଏ ତୁମ୍ଭର ଶରଣ ।
ଦେହଅନ୍ତେ ସେଇଜନ ସୁରପୁରେ ଯାଏ
ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ କଥା ଏହା ନ କର ସଂଶୟେ ।

ତାହା ପୁଣ୍ୟ କଥା କେହୁ ବର୍ଣ୍ଣି ନ ପାରଇ
ପାତକ ସକଳହେଁ ତାର ଅଙ୍ଗେ ନ ରହଇ ।
ଶୁଣ ୨ ଆମ୍ଭ ବାକ୍ୟ ଆହେ ପଞ୍ଚାନନ
ତବ ନାମ ଯେଉଁ ଜନ କରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ତାହାର ପୁଣ୍ୟର ଗାଥା କହି ନ ହୁଅଇ
ଅନନ୍ତ ଅନନ୍ତ ମୁଖେ ବର୍ଣ୍ଣି ନ ପାରଇ ।
ଦେହତ୍ୟାଗ କାଳେ ଶିବ ନାମକୁ ସ୍ମରଲେ
ସେ ଜନ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଯାଇ ବସେ ଆନନ୍ଦରେ
ଏତେକ କହିଣ ହରି ଦେବ ମହେଶ୍ୱରେ
ମଧୁର ବଚନ ପୁଣି କହିଲେ ଦୁର୍ଗାରେ ।
ଇଚ୍ଛାବନ ରୁହ ଦେବୀ ଗୋଲକ ଆଳୟ
ତାପରେ ଲଭ କରିବ ଶିବ ଦୟାମୟ ।
ଶିବଙ୍କ ବାମରେ ଶେଷେ ବସିବ ସୁନ୍ଦରୀ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରତେ ତୁମେ ପରମ ଈଶ୍ୱରୀ ।
ପତିରତା ପତିବ୍ରତା ତୁମେ ଭଗବତୀ
ସତୀ ଶିରୋମଣି ତୁମେ ଶିବ ପ୍ରିୟବତୀ ।
ତୁମ୍ଭର ଉପମା ନାହିଁ ଏ ତିନ ଭୁବନେ
ହର କଣ୍ଠହାର ହେବ ନିଶ୍ଚେ ରଖ ମନେ ।
ଯାବତ ତୁମକୁ ସ୍ୱାମୀ ନାହାନ୍ତି ଈଶ୍ୱର
ତାବତ କାଳ ଏଠାରେ ସୁଖେ ବାସ କର ।
ତୁମ ଛଟାରେ ଗୋଲକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇବ
ଆଦ୍ୟମା ପ୍ରକୃତି ତୁମେ ରମଣୀ ଉତ୍ତମ ।
ତବ ଶକତି ଦେଖିଣ ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ
କାନ୍ତାବଶେ ନେବେ ସ୍ନେହେ କରି ଆଲିଙ୍ଗନ
କଳ୍ପ ଶେଷେ ସତ୍ୟଯୁଗ ହୋଇଲେ ଉଦୟ
ଦକ୍ଷଙ୍କ ଆଳୟେ ତୁମ୍ଭେ ଜନ୍ମିବ ନିଶ୍ଚୟ ।
ସେତେବେଳେ ହୋଇବ ତୁମେ ଦକ୍ଷର ନନ୍ଦନୀ
ତୁମ୍ଭରେ କରିବେ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଶଶୀଚୂଡ଼ାମଣି ।
ତ୍ରିଭୁବନେ ଧନ୍ୟ ହେବ ତୁମେ ରୂପବତୀ
ହର ପ୍ରଣୟିନୀ ହେବ ଆହେ ମହାସତୀ ।
ଯଜ୍ଞ ଆୟୋଜନ ଦକ୍ଷ ଯେ ବେଳେ କରିବେ
ଶିବଙ୍କୁ ସେକାଳେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ନ କରିବେ ।
ତାହାଙ୍କ ନିନ୍ଦା କରିବେ ଦକ୍ଷ ନିରଦୟ
ସେ ସବୁ ଶ୍ରବଣ କରି ମନ କରି ଥୟ ।
ଯେତେବେଳେ ଦକ୍ଷ ଯଜ୍ଞେ ଶିବେ ନ ବରିବେ
ନାନା ପରକାର ଅପମାନ ତାଙ୍କୁ ଦେବେ ।

ତାହା ସହ୍ୟ ନ କରିଣ ତୁମେ ମହାସତୀ
ପତି ନିନ୍ଦା ଶୁଣି ତହିଁ ମିଳିବ ତତ୍ତ୍ୱତ ।
ଦେଖିବ ସକଳେ କ୍ଷାନ୍ତ ତବ ପତି ନାହିଁ
କ୍ରୋଧେ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅନଳେ ପଡ଼ିବ ଯେ ଡେଇଁ ।
ତାହାପରେ ହିମାଳୟେ ଜନମ ଲଭିବ
ମେନକା ଦେବୀ ତୁମ୍ଭର ଜନନୀ ହୋଇବ ।
ସେ ଜନ୍ମେ ପାର୍ବତୀ ନାମ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର
ବିବାହ ହେବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପୁଣି ଦେବ ହର ।
ହରଙ୍କୁ ପାଇଣ ତୁମେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇବ
ପତିପତ୍ନୀ ଦୁଇଜଣେ ସୁଖେ ବିହରିବ ।
କହିଲୁ ତୁମ୍ଭର ଆଗେ ଏ ଆଗତ ଗିର
ତଳେ ମହ ମିଥ୍ୟା ନାହିଁ ଜାଣ ସ୍ୱା ମଧୁର ।
ପୁନଃ ପୁନଃ ଯେତେ ବାର ଜନମ ଲଭିବ
ପ୍ରତିଥର ପତିରୂପେ ଶିବଙ୍କୁ ପାଇବ ।
ସକଳ ଜନେ ପୂଜିବେ ତୁମ୍ଭର ଚରଣ
ଯକ୍ଷ ରକ୍ଷ ନାଗ ସୁର ଆଉ ନରଗଣ ।
ଏତେ କହି ହରି ତାଙ୍କୁ ଆନନ୍ଦ ମନରେ
ଦଶାକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ର ଅର୍ପଣ କରିଲେ ସାଦରେ ।
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନେ ଶେଷେ ହୋଇ ହୃଷ୍ଟମନ
ଶିବଙ୍କୁ କରିଲେ ମହାମନ୍ତ୍ର ସମର୍ପଣ ।
ତ୍ରୟୋଦଶାକ୍ଷର ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେକ ତାହାଙ୍କୁ
ମନ୍ତ୍ର ପାଇ ତୋଷ ହେଲା ଶିବଙ୍କର ବୁକୁ ।
ଅବଶେଷେ ଦେବ ଦେବ କୃଷ୍ଣ ସନାତନ
ଅପର ସଭିଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ର କରିଲେ ପ୍ରଦାନ ।
ଧର୍ମ ବାୟୁ ଅଗ୍ନି କାମ ଥିଲେ ଯେତେ ଜନ
ସଭିଙ୍କୁ ଅର୍ପିଲେ ମନ୍ତ୍ର ଜଗତ ଜୀବନ ।
ଶେଷରେ ଡକାଇ ବିଭୁ ଦେବ ପଦ୍ମାସନେ
ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସେହିସ୍ଥାନେ
ହୋଇଲେ ବିରଞ୍ଚି ନାମ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର
ତପସ୍ୟାରେ ରତ ହୁଅ କହିଲୁ ସତ୍ୱର ।
ସହସ୍ର ବରଷ ତପ କରି ଅନୁଷ୍ଠାନ
ଜୀବଙ୍କୁ ସର୍ଜନା କର ଆହେ ମତିମାନ ।
ଏତେ ବୋଲି ନିଜ ମାଳା ଦେଇଣ ସାଦରେ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଗଳାରେ ଦେଲେ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ଦେବ ପଦ୍ମାସନ
ପ୍ରଣମି କାର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶେ କରିଲେ ଗମନ ।

ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଦେବୀ ଯେତେ କୃଷ୍ଣ ଆଦେଶରେ
ଚଳିଲେ ସକଳେ ନିଜ କର୍ମ ଅନୁସାରେ ।
ଗୋପ ଗୋପାଙ୍ଗନା ସହ ଦେବ ନିରଞ୍ଜନ
ଗୋକୁଳର ବୃନ୍ଦାବନେ କଲେ ବିଚରଣ ।
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ ସୁଧାମୟ
ଶୁଣିବ ପଢ଼ିବ ଯେହୁ ତରିବ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଏକମନେ ଯିଏ କେହୁ କରେ ଅଧ୍ୟୟନ
ଘେରି ନ ପାରଇ ତାକୁ ଏ ଭବ ବନ୍ଧନ ।
ପୁରାଣେ ହରିଙ୍କ ଗାଥା ଅତି ସୁଧାମୟ
ଶୁଣିଲେ ମାନବେ ହୋଇବ ଭକ୍ତ ନିଶ୍ଚୟ ।
ତେଣୁ ବୋଲେ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ଆହେ ସାଧୁଗଣ
ଭକ୍ତିଭରେ ହୃଦପଦ୍ମେ କୃଷ୍ଣେ କର ଧ୍ୟାନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଶିବ ପାର୍ବତୀ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ସପ୍ତମୋଧ୍ୟାୟ ।

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ

ସ୍ୱର୍ଗ ପାତାଳ ଓ ସାଗର ଆଦିଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି ବିବରଣ

ନୈମିଷାଅରଣ୍ୟେ ସର୍ବ ତପସ୍ୱୀଙ୍କୁ ଅନାଇଁ
ବୋଇଲେକ ପୌରାଣିକ ସୌତି ତୋଷହୋଇ
ଆହେ ତପୋଧନମାନେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଆଦେଶେ ତପ କଲେ ପଦ୍ମାସନ
ନିର୍ଜନ କାନନେ ବସି ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ଆରାଧନା କଲେ ସେହୁ ରାତ୍ର ଦିବସରେ ।
ସହସ୍ର ବରଷ ତପ କରି ଆଚରଣ
ସିଦ୍ଧିଲାଭ କଲେ ଦେବ ସାବିତ୍ରୀ ରମଣ ।
କୃଷ୍ଣପାଦେ ମତି ରଖି ଦେବ ପଦ୍ମାସନ ।
ସୃଷ୍ଟି ସରଜନ କାର୍ଯ୍ୟେ ଆଦ୍ୟେ ଦେଲେ ମନ
ମଧୁ କୈଟଭଙ୍କ ମେଦ କରି ସେ ଗ୍ରହଣ
ପ୍ରଥମେ କରିଲେ ଦେବ ବସୁଧା ଗଠନ ।
ଅଷ୍ଟଗିରିବର ସରଜିଲେ ତାହାପର
ଅତୀବ ସଦୃଶ୍ୟ ଯାହା ଅତି ମନୋହର ।
କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ବହୁ ଗିରି କରିଲେ ସୃଜନ
କେବା ତାର ସଂଖ୍ୟା କହି ପାରିବ ମୁଖେଣ ।
ଅଷ୍ଟଗିରିଙ୍କ ଉପରେ ଅଟେ ଯେ ପ୍ରଧାନ
ତାହାନାମ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ।
ସୁମେରୁ କୈଳାସ ହିମାଳୟ ବିନ୍ଧ୍ୟାଚଳ
ଗନ୍ଧମାଦନ ଅସ୍ତ ମଳୟ ସୁବଳ ।
ଏଇ ଅଷ୍ଟ ଗିରିବର ବିଦିତ ଭୁବନେ
ସୃଜିଲେକ ପଦ୍ମାସନ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ସପତ ସମୁଦ୍ର ସୃଷ୍ଟି କଲେ ତାହାପରେ
କେତେକ ନଦ ନଦୀ ବୃକ୍ଷ ଗ୍ରାମାଦି ନଗର ।
ସେ ସପ୍ତ ସାଗର ନାମ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ସେମାନଙ୍କ ପରିମାଣ କରିବି ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ସୁରାସର୍ପି ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ ଲବଣ ସାଗର
ଇକ୍ଷୁ ଜଳ ଏଇ ସପ୍ତ ଆହେ ମୁନିବର ।
ଏହିରୂପେ ସପ୍ତ ସିନ୍ଧୁ ବିଧାତା ସୃଜିଲେ
ଲବଣ ସାଗର ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ରଖିଲେ ।
ତାହାର ଦ୍ୱିଗୁଣ ଇକ୍ଷୁ ସିନ୍ଧୁ ପରିମାଣ
ଇକ୍ଷୁର ଦ୍ୱିଗୁଣ ସୁଧା ଆହେ ମୁନିଗଣ ।
ସୁରାର ଦ୍ୱିଗୁଣ ଲମ୍ବ ଘୃତର ସାଗର
ତାହାର ଦ୍ୱିଗୁଣ ଅଟେ ଦଧି ଯେ ଆକର ।
ଦଧିଠାରୁ ଦୁଗ୍ଧ ସିନ୍ଧୁ ଅଟେ ଦୁଇଗୁଣ
ଦୁଗ୍ଧର ଦ୍ୱିଗୁଣ ଲମ୍ବ ଅମୃତର ଜାଣ ।
ଏରୂପେ ସାଗର ସୃଷ୍ଟି କରି ପଦ୍ମାସନ
ଅସଂଖ୍ୟ ତରୁଲତା ଯେ କରିଲେ ନିର୍ମାଣ ।
ବନ ଉପବନ ଯେତେ କଲେ ସେ ବିସ୍ତାର
ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ କାର ।
ତାହାପରେ ସପ୍ତ ଉପଦ୍ୱୀପ ନିର୍ମାଣିଲେ
ଧରଣୀ ମଧ୍ୟରେ ତାକୁ ସ୍ଥାପନ କରିଲେ
ଶାକ ଜମ୍ବୁ କୁଶ ପ୍ଲକ୍ଷ କ୍ରୌଞ୍ଚ ଓ ପୁଷ୍କର
ନ୍ୟଗ୍ରୋଧ ସହିତେ ସପ୍ତ ଦ୍ୱୀପ ଅଟେ ସାର ।
ନାନାରୂପ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେବ ପଦ୍ମାସନ
ଅନ୍ତରୀକ୍ଷେ ଅଷ୍ଟପୁରୀ କଲେକ ସୃଜନ ।
ମନୋହର ପୁରୀ ଦେଖି ଗିରିଶୃଙ୍ଗ ପରେ
ଲୋକପାଳ ଦେବଙ୍କୁ ବିଧି ସୃଜିଲେ ତାହାରେ

ଗିରିତଳେ ଶତସହସ୍ର ଋଷିଙ୍କ ନଗର
ଶୁଣିକେତେ ସହସ୍ର ଗ୍ରାମ କଲେ ଯେ ତସ୍କାର ।
ତା ହାପରେ ସପ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗ କଲେ ସେ ସର୍ଜନ
ମନୋହର ସ୍ଥାନ ଏହା ଚିତ୍ତ ବିନୋଦନ ।
ସେଠି ନାହିଁ ରୋଗ ଶୋକ ଜରା ମୃତ୍ୟୁଭୟ
ଅନନ୍ତ ସୁଖର ସ୍ଥାନ ସଦାନନ୍ଦ ମୟ ।
ସପ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗ ନାମ ସର୍ବେ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ଭୂଲୋକ ଦ୍ୟୁଲୋକ ଜନଲୋକ ଏ ପ୍ରମାଣ ।
ତପଃ ସତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମ ଧ୍ରୁବ ଲୋକ ତାର ପର
ଧ୍ରୁବ ଲୋକ ସବୁପରେ ଅଟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠତର ।
ସପ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗ ନାମ ଆମ୍ଭେ କହିଲୁ ବର୍ଣ୍ଣିନ
ପାତାଳ ପୁରର କଥା କରହେ ଶ୍ରବଣ ।
ଅତଳ ବିତଳ ତଳାତଳ ମହାତଳ
ଅଥଳ ପାତାଳ ଆଦି ସପ୍ତରସାତଳ ।
ବିଧିର ସର୍ଜନା ଏହା ଜାଣିବେ ସମସ୍ତ
ଏରୂପେ ହୋଇଲା ସ୍ୱର୍ଗ ରସାତଳ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ।
ଏ ସମସ୍ତ ମିଳିହେଲା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗଠନ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ସର୍ଜନା ଏହା ଆହେ ମତିମାନ ।
ଯାବତ ସଂସାର ରହେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭବରେ
ବିଧି ଅଧିକୃତ ସର୍ବ ଜାଣିବେ ଅନ୍ତରେ ।

ମହାବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଲୋମ ଅଙ୍ଗେ ଯେତେ ଜାଣ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସଂଖ୍ୟା ତେତେ ଆହେ ତପୋଧନ ।
କେବା ଶିବ କେବା ବିଷ୍ଣୁ କେବା ଦେବଗଣ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ ଘବେଛନ୍ତି ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ବାଣବିମ୍ବ ବିନଶ୍ୱର ଅଟଇ ଯେମନ୍ତ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସେମନ୍ତ ଅଟେ ଆହେ ତପୋଧନ ।
ସମୟେ ସମସ୍ତ ପୁଣି କ୍ଷୟ ହୋଇଯାଏ
ସ୍ୱପନ ଦେଖିଲା ପରି କିଛି ନ ରହେ ।
କୈଳାସ ଗୋଲକ ଆଉ ବୈକୁଣ୍ଠ ଆଳୟ
ଚିର ନିତ୍ୟ ଏହି ତିନ ଜାଣିବେ ନିଶ୍ଚୟ ।
ଆତ୍ମା ଓ ଆକାଶ ସମ ଜାଣିବେ ଏମାନ
କଦାପି ନୁହଁନ୍ତି ଏହି ବ୍ରହ୍ମାର ଅଧୀନ ।
ଏ ତିନ ମଧ୍ୟରୁ ସୃଷ୍ଟି ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଏ
ପ୍ରକାଶ କହିଲି ତବ ଆଗେ ତପୀରାଏ ।
ଜ୍ଞାନ ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ କରେ ନିବେଦନ
ଛିଣ୍ଡିବାକୁ ଯହିଁ ଯନ୍ତ୍ର ସଂସାର ବନ୍ଧନ ।
ଭେଦଭାବ ହୃଦ ମଧ୍ୟୁ କର ପରିହାର
ଲାଭ କରିବ ଅକ୍ଳେଶେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପୟର ।

—*—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ୍ୟ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଧାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ରଚନେ ନାମ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟ ।

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ବେଦଶାସ୍ତ୍ର, ଯୁଗ ଓ ସମୟ ଆଦିର ଉତ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ନାରଦଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଅଭିଶାପ ପ୍ରଦାନ

ଶୌନକଆଦି ସକଳ ଋଷିଙ୍କୁ ଅନାଇଁ
ବୋଇଲେକ ସୌତି ସର୍ବେ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଏହାପରେ ଆନଯାହା କରିବ ଗାୟନ
ଶ୍ରବଣେ ପବିତ୍ର ହେବ ତବ ତନୁ ମନ ।
ବିଶ୍ୱର ସର୍ଜନା କରି ଦେବ ପ୍ରଜାପତି
ସାବିତ୍ରି ସହିତ କଲେ ରଙ୍ଗରସେ ରତି ।
କାମୁକ ବିହରେ ଯଥା କାମୁକୀ ସଙ୍ଗରେ
ତଥାବିଧି କେଳି କଲେ ପତ୍ନୀ ସହିତରେ ।

ତାଙ୍କ ସହବାସେ ଗର୍ଭ ହୋଇଲେ ସାବିତ୍ରୀ
ଦିବ୍ୟ ଶତ ବର୍ଷ ସମାନରେ ଗଲା ବିତି ।
ତାହାପରେ ଋଗବେଦ ଜନମ ହୋଇଲେ
ପୁଣି ନାନାବିଧ ଶାସ୍ତ୍ର ତହୁଁ ଜନମିଲେ ।
ନବିଂଶ ରାଗିଣୀ ଜନ୍ମ ହୋଇଲେ ତାପର
ପ୍ରସବ କଲେ ଦେବୀ ଯେତେ ଯୁଗବର ।
ଦଣ୍ଡ କ୍ଷଣ ବର୍ଷ ମାସ ତିଥି ସନ୍ଧ୍ୟା ବାର
ଦିବାରାତ୍ରି ପୁଷ୍ଟି ଯୋଗ ଆଦି ସହିତର ।

ତାହାପରେ କଲୁସପ୍ତ ଲଭିଲେ ଜନମ
ସାବର୍ଣୀଠାରୁ ଜନ୍ମିଲେ ସର୍ବ ବ୍ୟାଧିଗଣ ।
ଯେତେ ପୁତ୍ର ଯେତେ କନ୍ୟା ଜନମ ଲଭିଲେ
ତାହା ଦେଖି ବେଦବର ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ।
ପୁନରପି ସୃଷ୍ଟିକଲେ ଦେବ ପଦ୍ମାସନ
ତାହାଙ୍କ ମାନସୁ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ଜନମ ।
ପୃଷ୍ଠ ଦେଶରୁ ଅଧର୍ମ ଜନମ ହୋଇଲା
ତା ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱ ଅଲକ୍ଷ୍ମୀ ଉତପନ ହେଲା ।
ମହାଶିଳ୍ପୀ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ଶରେ
ବିଧିଙ୍କ ନାଭି କମଳୁଁ ଜାତ ହେଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ
ପୁଣି ଅଷ୍ଟବସୁ ତାହାପରେ ଜନମିଲେ
ସେଇ ଆଠଜଣ ମହା ପରାକ୍ରମୀ ହେଲେ ।
ବିଧିର ମାନସୁଁ ହେଲେ ଚାରୋଟି କୁମର
ବ୍ରହ୍ମତେଜେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଆକାର ।
ତାହାଙ୍କ ନାମ କହୁଛି କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ସନକ ସାନନ୍ଦ ପରେ ଜନ୍ମେ ସନାତନ ।
ଚତୁର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିର ନାମ ସନତ କୁମାର
ଚାରିଜଣ ମହାତେଜା ଜ୍ଞାନର ଆଧାର ।
ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ଜନ୍ମେ ଶେଷେ ବ୍ରହ୍ମାର ବଦନେ
ଜନମିଲେ ପତ୍ନୀସହ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ମନେ ।
ଶତ ରୂପା ନାମେ ଯାଙ୍କ ବନ୍ଦିତ ଭୁବନ
କ୍ଷତ୍ରିୟ କୁଳର ରାଜ ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ଜାଣ ।
ଅବଶେଷେ ପୁତ୍ରଗଣେ ଡାକି ପଦ୍ମାସନ
ସୃଷ୍ଟି କରଣାର୍ଥେ ଆଜ୍ଞା କଲେକ ପ୍ରଦାନ ।
କିନ୍ତୁ ପୁତ୍ରଗଣେ ତାହା ନ କଲେ ସ୍ୱୀକାର
ମହାକ୍ରୋଧ ହେଲେ ତାଙ୍କ ପରେ ବେଦବର ।
ସେଇ କ୍ରୋଧୁ ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ରଙ୍କର ଜାତ
ବଢ଼ଧ ମସ୍ତକ ତାଙ୍କ ଭୁବନ ବନ୍ଦିତ ।
କାଳଅଗ୍ନି ନାମେ ଯେଉଁ ରୁଦ୍ର ଜନମିଲେ
ସଂସାରର ହର୍ତ୍ତା ରୂପେ ପରିଚୟ ହେଲେ ।
ତମୋଗୁଣ ଅବଲମ୍ବୀ ସେ ରୁଦ୍ର ଅଟନ୍ତି
ରଜଗୁଣ ଅବଲମ୍ବୀ ସାବର୍ଣୀଙ୍କ ପତି ।
ଶିବ ବିଷ୍ଣୁ ଦୁଇଜଣ ସତ୍ତ୍ୱ ଗୁଣ ଧାରୀ
ପ୍ରକୃତ ଅଂଶିତ ଦେବ ଗୋଲକ ବିହାରୀ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନିର୍ଗୁଣ ଏହା ଜାଣିବେ ଅନ୍ତରେ
ଆତ୍ମାରାମ ବୋଲି ସେହୁ ବନ୍ଦିତ ସଂସାରେ ।

ପଞ୍ଚାନନ ସଦାହେଲେ ହରି ପରାୟଣ
ତମୋଗୁଣୀ ବୋଲୁଥାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ମୂର୍ଖଗଣ ।
ସୌତି ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ତାପସ ଶେଖର
ପିତାମହ ଯେଉଁ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ତାହାପର ।
ପୁଲସ୍ତ୍ୟ ପୁଲହ ଜନ୍ମେ ଦକ୍ଷ ବାମ କାନେ
ଜନମ ଲଭିଲେ ଅତ୍ରି ଦକ୍ଷିଣ ନୟନେ ।
ବାମ ନୟନରୁ ହେଲା କ୍ରତୁଙ୍କର ଜାଣ
ଅରଣି ଜନମ ହେଲେ ସେ ନାସା ଅଗ୍ରେଣ ।
ଅଙ୍ଗିରା ଜନମ ହେଲା ବଦନୁ ତାଙ୍କର
ଭୃଗୁଦେବ ବାମପାର୍ଶ୍ୱୁ ଜନ୍ମିଲେ ତାପର ।
ଦକ୍ଷିଣ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ହେଲା ଦକ୍ଷଙ୍କ ସର୍ଜନ
ଛାୟାରୁ କର୍ଦ୍ଦମ ଜାତ ହେଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ପଞ୍ଚଶିଖ ଜନମିଲେ ବିଧି ନାଭି ଦେଶେ
ଗରୁଡ଼ ଜନମ ହେଲେ ହୃଦୟ ପ୍ରଦେଶେ ।
କଣ୍ଠ ଦେଶରୁ ନାରଦ ମୁନି ହେଲେ ଜାଣ
ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଚୂଡ଼ାମଣୀ ନିଖିଳରେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ସ୍କନ୍ଧ ଦେଶରୁ ମାରୀଚ ହେଲେ ଉତପନ୍ନ
ଗଳାରୁ ଜନମ ହେଲେ ଅପାନ୍ତ ରତନ ।
ତାଙ୍କ ରସନାରୁ ହେଲେ ବଶିଷ୍ଠ ଉଦ୍ଭବ
ପ୍ରଚେତା ଅଧର ମଧ୍ୟୁ ଲଭିଲେ ଜନମ ।
ବାମ କାଖରୁ ହଂସର ହୋଇଲା ଉତ୍ପତ୍ତି
ଦକ୍ଷିଣ କାଖରୁ ଯତି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଅନ୍ତି ।
ଏହିରୂପେ ପୁତ୍ରଗଣେ ସର୍ଜି ପ୍ରଜାପତି
ବୋଇଲେ ସଭିଙ୍କୁ ଚାହିଁ ମଧୁର ଭାରତୀ ।
ସକଳେ ଅମ୍ଭ ଆଦେଶ କରିଣ ପାଳନ
ସୃଷ୍ଟି ହେତୁ ଅମ୍ଭମାନ କର ନିୟୋଜନ ।
ପିତାଙ୍କ ବଚନ ପୁତ୍ରେ ଶ୍ରବଣ କରିଣ
ନାରଦ ବିନୟ ଭାବେ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
କ୍ଷମାକର ଆହେ ପିତା ପଡ଼ୁଛି ଚରଣେ
ସକ୍ଷମ ନୁହଇଁ ମୁହିଁ ଆଦେଶ ପାଳନେ ।
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସନ୍ତାନ ଗଣେ କରନ୍ତୁ ଆଦେଶ
ପୁଣି ଚରଣେ ନିବେଦ ହୋଇଲେକ ଶେଷ ।
ସର୍ବଦା କରନ୍ତି ଧ୍ୟାନ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚରଣ
କୃଷ୍ଣ ଗୁଣମାନ ହୃଦେ କରନ୍ତି ଧାରଣ ।
ଯେ ନାମ ଜପିଲେ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ନର
ସେ ନାମ ଗାଇବ ସଦା ଶୁଣ ହେ ପିଅର ।

ରମଣୀ ଭୁଜଙ୍ଗୀ ସମ ଏ ଘଣ୍ଟ ସଂସାରେ
ତାଙ୍କୁ ଭଜିଲେ ପଡ଼ିବ ଭବ କୂପ ଘୋରେ ।
ସେଥିରେ ମୋ ମନ ନାହିଁ ଶୁଣନ୍ତୁ ଗୋସାଇଁ
କ୍ଷମାକର ଏହି ଭିକ୍ଷା ଚରଣେ ମାଗଇ ।
ନାରଦଙ୍କ ଏହିବାକ୍ୟ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ରୋଷେ ଘନଘନ କମ୍ପିଲେକ ପଦ୍ମାସନ ।
ଅବଶେଷେ ଅଭିଶାପ ଦେଲେକ ନାରଦେ
ଲଙ୍ଘିଲୁ ମୋହର ବାକ୍ୟ ଶୁଣ ଦୁଷ୍ଟ ହାଦେ ।
ଏହାର ଉଚିତ ଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ଲଭିବୁ
ଗନ୍ଧର୍ବ କୁଳରେ ତୁହି ଜନମ ହୋଇବୁ ।
ଉପବର୍ହଣ ନାମ ହୋଇବ ତୋହର
ପଞ୍ଚାଶ ରମଣୀ ନେଇ କରିବୁ ବିହାର ।
ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ନ ରହିବ କଦାପି ଅନ୍ତରେ
କାମୁକ ସମ ହୋଇବୁ ଅବନୀ ମଧ୍ୟରେ ।
ଲକ୍ଷେ ଯୁଗ ଏହିପରି କରିଣ ଯାପନ
ଦାସୀକୁଳେ ତାହାପରେ ଲଭିବୁ ଜନମ ।
ଶେଷରେ ବୈଷ୍ଣବ ସଙ୍ଗେ ହୋଇବୁ ମିଳନ
ତାହାଙ୍କ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ତୁହି କରିବୁ ଭୋଜନ ।
ତାପରେ ପୁଣି ମୋର ଆତ୍ମଜ ରୂପରେ
ଜନମ ଲଭିବୁ ବସ୍ତ୍ର ବଦ୍ଧର ମନରେ ।
ସେ ବେଳେ ତୁମକୁ ପୁଣି ଦେବି ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ
ଏତେବୋଲି ଅଭିଶାପ କରିଲେ ପ୍ରଦାନ ।
ମଳିନ ବଦନେ ପିତାଙ୍କର ପାଦ ତଳେ
ପଡ଼ି ନାରଦ ବୋଇଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକଳେ ।
ଯେତେକ ଜନମ ମୋର ହୋଇବ ଧରାରେ
ଏଇ ଭିକ୍ଷା ମାଗେ ପିତାଚରଣ ତଳରେ ।
ହରି ଭକ୍ତି ଯେହ୍ନେ ମୋର ହୃଦୁ ନ ଘୁଞ୍ଚିବ
ଯାହାଙ୍କ ପ୍ରଭାବେ ଭବବନ୍ଧ ନାଶିବ ।
ଆଉଏକ କଥା ପିତା କରେ ନିବେଦନ
ବିନାଦୋଷେ ମୋତେ ଶାପ କରିଲେ ଅର୍ପଣ
ପ୍ରତିଶାପ ଦେବି ମୁହିଁ ନ ହେବ ଲଙ୍ଘନ
ମୋହର ବଚନ ମିଥ୍ୟା ନୋହେ କଦାଚନ ।
ତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର କବଚାଦି ଯେତେକ ତୁମରି
ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇବ ସବୁ ଅବନୀ ମଧ୍ୟରୁ ।
ଅପୂଜ୍ୟ ହୋଇଣ ତିନିକଳ୍ପ ଯେ ରହିବ
ତହାପରେ ପୁଣି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ପୂଜାହେବ ।
ଯଜ୍ଞାଦିରେ ଛବି ଭାଗ ନେବେ ଦେବତାଏ
ନାମମାତ୍ର ପୂଜାହେବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ସହିଁଏ ।
ନାରଦ ଏତେକ କହି ନୀରବ ରହିଲେ
ଖେଦ ଉପୁଜିଲା ଧାତା ହୃଦୟ କମଳେ ।
ପିତାଙ୍କର ଅଭିଶାପ ପାଇଣ ନାରଦ
ଗନ୍ଧର୍ବ ବେଶେ ଧରାକୁ ବଢ଼ାଇଲେ ପାଦ ।
ଦାସୀ ପୁତ୍ରଭାବେ ପରେ ଜନମ ହୋଇଲେ,
ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଶେଷେ ଆସିଣ ମିଳିଲେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ସେହି ଶାପ ମୁକ୍ତ ହୋଇ
ଧାତାଙ୍କ ନିକଟେ ପୁଣି ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଧାତା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ
ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ତାହାଙ୍କୁ ସେ କରିଲେ ପ୍ରଦାନ ।
ସେ ସବୁ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପରେ କରିବି ବର୍ଣ୍ଣନ
ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଶୁଣ ସବୁ ତପୋଧନ ।
କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କହଇ ଆହେ ମୂଢ଼ ନର
ହରି ନାମ ଏକମାତ୍ର ଅଟଇ ଯେ ସାର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନାରଦ ପ୍ରତି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଅଭିଶାପ
ବିଧାନେ ନାମ ନବୋମୋଽଧ୍ୟାୟ ।

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ

କଶ୍ୟପଆଦି ଋଷି ମାନଙ୍କର ଜନ୍ମ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଶାପ ପ୍ରାପ୍ତି କଥନ

ଶୁଣ ୨ ସୁଜ୍ଞଜନେ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟଇ ମହାନ ।
ତାହାପରେ ବେଦବର ବ୍ରହ୍ମା ପଦ୍ମାସନ
ପୁତ୍ରଗଣେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ସୃଷ୍ଟିର କାରଣ ।
ତାହାଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ସକଳ ନନ୍ଦନ
ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନା ନିମନ୍ତେ ବଳାଇଲେ ମନ ।
ନାରଦ ବ୍ୟତୀତ ସର୍ବେ ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭିଲେ
ମରୀଚି ମାନସ ପୁତ୍ର କଶ୍ୟପ ହୋଇଲେ ।

ଅତ୍ରୀ ନେତ୍ର ମଳମଧ୍ୟୁ ଖିଂଗଦ ସ୍ୱାଗତେ
ଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲ ସୃଷ୍ଟି ଶୁଣ ତପୀବରେ ।
ପ୍ରଚେତାଙ୍କ ମନମଧ୍ୟୁ ଗୌତମ ଜନ୍ମିଲେ
ତାହାପର ତପୀଗଣମାନେ ଶୁଣ ହେଲେ ।
ପୁଲସ୍ତ୍ୟ ମହର୍ଷି ମୈତ୍ରୀ ବରୁଣଙ୍କୁ ମନ
ମଧ୍ୟରୁ ଯେ ସେହୁଷଷ୍ଟି କଲେ ଉତପନ ।
ଶତରୂପାଠାରେ ମନୁ ତିନଗୋଟି କନ୍ୟା
ଜାତ କଲେ ରୂପଗୁଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସେ ଧନ୍ୟା ।
ଆକୂତି ଯେ ଦେବହୂତି ପ୍ରସୂତି ଆବର
ନାମ ହୋଇଥିଲା ଯେହୁ ତିନ କନ୍ୟାଙ୍କର ।
ଦୁଇଗୋଟି ପୁତ୍ର ଜାତ କଲେ ତାଙ୍କପରେ
କନ୍ଦର୍ପ ସମାନ ଦିଶୁଥିଲେ ଯେ ତେଜରେ ।
ପ୍ରିୟବ୍ରତ ଉତ୍ତାନ ପାଦ ଯେ ତାଙ୍କ ନାମ
ସକଳ ଗୁଣରେ ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କର ସମ ।
ଉତ୍ତାନ ପାଦଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟାରୁ ଧ୍ରୁବ ହେଲେ ଜାତ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସେ ଧର୍ମବନ୍ତ ସତ୍ୟ ଚରିତ ।
ଜ୍ୟୋତିଷ୍କ ରୂପରେ ଯାଇ ଆକାଶ ମଣ୍ଡଳେ
ପରକାଶି ତେଜୋପୁଞ୍ଜ ରହିଲେ ନିଶ୍ଚଳେ ।
ଆକୂତି କନ୍ୟାକୁ ନେଇ ରୁଚି ପାଶେ ଦେଲେ
ପ୍ରସୂତିକାକୁ ଦକ୍ଷକୁ ସମର୍ପଣ କଲେ ।
ସେହିପରି କର୍ଦ୍ଦମଙ୍କୁ ଡକାଇ ଆଣିଲେ
ଦେବହୂତି କନ୍ୟା ତାଙ୍କ ପାଶେ ସମର୍ପିଲେ ।
କପିଳ ମହର୍ଷି ସେହି ଦେବହୂତିଙ୍କର
ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ହୋଇଲେ ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ଭାର୍ଯ୍ୟା ସଂଯୋଗରୁ
ଜନ୍ମିଲେ ଷାଠିଏ କନ୍ୟା ପ୍ରସୂତି ଉଦରୁ ।
ତହିଁରୁ ଆଠୋଟି କଲେ ଧର୍ମଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ
ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ଯେ ଏଗାରଟି ପୁଣ ।
ସତୀ ନାମେ ପତିବ୍ରତା ତନୟାକୁ ନେଇ
ଶିବଙ୍କ ପାଖରେ ଦେଲେ ମହାତୋଷ ବହି ।
କଶ୍ୟପ ମୁନିଙ୍କୁ କରି ସାଦରେ ବରଣ
ତେରଗୋଟି କନ୍ୟା ପାଦେ କରିଲେ ଅର୍ପଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଡକାଇ ପୁଣି ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି
ସମର୍ପିଲେ ତାଙ୍କୁ ସପ୍ତ ବିଂଶତି ଦୁହିତା ।
ଯେଉଁମାନେ ଧର୍ମଙ୍କର ଭାରିଯା ହୋଇଲେ
ତାଙ୍କ ନାମ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ସର୍ବେ ହେଳେ ।
ଶାନ୍ତି ପୁଷ୍ଟି ଧୃତି ତୁଷ୍ଟି କ୍ଷମା ଶ୍ରଦ୍ଧା ମତି
ସ୍ମୃତି ସହିତରେ ଏହି ଅଷ୍ଟ ମହାସତୀ ।
ଧର୍ମ ଦେବତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମାତି କାମରସେ
ସମସ୍ତ ସନ୍ତାନ ଜାତ କଲେ ଅବଶେଷେ ।
ଶାନ୍ତି ଦେବୀଠାରୁ ଯେଉଁ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମିଲା
ସନ୍ତୋଷ ବୋଲିଣ ତାର ନାମ ଖ୍ୟାତ ହେଲା
ପୁଷ୍ଟିର ତନୟ ନାମ ହୋଇଲା ମହାନ
ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାମ ବହିଲା ଧୃତିର ସନ୍ତାନ ।
ତାହାପରେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ
ତୁଷ୍ଟି ଦେବୀ ଦୁଇ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ କଲେ ତହିଁ ।
ହର୍ଷ ଦର୍ପ ଦୁଇଭାଇ ଖ୍ୟାତ ତତପର
କ୍ଷମାଗର୍ଭେ ଜନ୍ମେ ଶେଷେ ଏକ ପୁତ୍ରବର ।
ସହିଷ୍ଣୁ ପଣରେ ସେହି ବିଦିତ ଭୁବନ
ଧାର୍ମିକ ନାମରେ ହେଲା ଶ୍ରଦ୍ଧାର ନନ୍ଦନ ।
ଜ୍ଞାନନାମେ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମେ ମତିର ଉଦରେ
ଜାତିସ୍ମର ନାମେ ସୁତ ସ୍ମୃତିର ଜଠରେ ।
ଧର୍ମର ଯେ ଆଠ ପତ୍ନୀ କହିଲୁ ବର୍ଣ୍ଣନ
ତାହା ସନ୍ତାନଙ୍କ କଥା କରିଲେ ଶ୍ରବଣ ।
ଏହା ଭିନ୍ନ ମୂର୍ତ୍ତି ନାମ୍ନୀ ଧର୍ମ ପତ୍ନୀ ଥିଲା
ତାହାର ଜଠରେ ଦୁଇ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମିଲା ।
ସେମାନେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲେ ନରନାରାୟଣ
ଦୁଇଜଣେ ଧର୍ମନିଷ୍ଠ ଧର୍ମ ପରାୟଣ ।
ରୁଦ୍ରର ଏଗାର ପତ୍ନୀ କହିଲୁ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ତାହାଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ହେଲେ ଅନେକ ନନ୍ଦନ ।
ସେ ସର୍ବ ପୁତ୍ରେ ରହିଲେ ଶିବଙ୍କ ଗୋଚରେ
ଶିବ ପାରିଷଦ ପଣେ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସାରେ ।
ସତୀ ଦେବୀ ଦତ୍ତ ହେଲେ ମହେଶ୍ୱର କରେ
ଏ କଥା ପୂର୍ବରୁ କହିଛୁ ସଭିଙ୍କ ଗୋଚରେ ।
ଦକ୍ଷ ଯଜ୍ଞେ ପତି ନିନ୍ଦା କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ସତୀ ଦେବୀ ନିଜ ଦେହ କରି ବିସର୍ଜନ ।
ମେନକା ଉଦରେ ଜନ୍ମ ହିମାଳୟ ଘରେ
ଉମାରୂପେ ଶିବେ ଲଭ କଲେ ପୁଣି ଥରେ ।
ଏମନ୍ତି ଅପୂର୍ବ କଥା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
କଶ୍ୟପଙ୍କ ବଂଶ ଗାଥା କରିବ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ତ୍ରୟୋଦଶ ପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ସେମାନଙ୍କ ନାମ ଏବେ କରିବ ବର୍ଣ୍ଣନ ।

ତାହାଙ୍କର ଗର୍ଭେ ଯେହ୍ନୁ ଜନମ ଲଭିଲେ
ସେଇ କଥା ବିସ୍ତାରଣ କହିବି ଏଠାରେ ।
ଅଦିତି ଗର୍ଭେ ଜନ୍ମିଲେ ଅମର ନିଚୟ
ଦିତି ଉଦରେ ଜନ୍ମିଲେ ଯେ ଅସୁର ମୟ ।
କଦ୍ରୁ ହୋଇଲେ ଯେ ସର୍ପକୁଳର ଜନନୀ
ବିନତା ବିହଙ୍ଗଗଣ ପ୍ରସବ କାରିଣୀ ।
ଗୋ ମହିଷ ଆଦି ଜନ୍ମେ ସୁରଭି ଜଠରେ
କୁକ୍କୁରାଦି ଜନ୍ମହେଲେ ସରମା ଉଦରେ ।
ମନୁର ଗର୍ଭେ ଜନ୍ମିଲେ ଦାନବ ନିକର
ଏ ରୂପେ କଶ୍ୟପ ଲଭି କରିଲେ କୁମର ।
ଦ୍ୱାଦଶ ଆଦିତ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ର ଉପେନ୍ଦ୍ରାଦି ସର୍ବେ
ଅଦିତି ଗର୍ଭେ ଜନ୍ମିଲେ ବିଧି ସୃଷ୍ଟି ଭାବେ ।
ଶଚୀ ଗର୍ଭେ ଇନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଜନ୍ମିଲେ ସନ୍ତାନ
ଜୟନ୍ତ ତାହାର ନାମ ସର୍ବ ଗୁଣବାନ ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଲଭିଲେକ ସବର୍ଣ୍ଣା ଆଖ୍ୟାନ
ତାହା ଉଦରେ ଜନ୍ମିଲେ ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ।
ଆଦିତ୍ୟଙ୍କ ଔରସରେ ଜନ୍ମ ଦୁହିଙ୍କର
ଶନି ଆଉ ଯମ ନାମ ବିଖ୍ୟାତ ସଂସାର ।
ଏହା ଭିନ୍ନ କନ୍ୟା ଜନ୍ମେ ସବର୍ଣ୍ଣା ଉଦରେ
କାଳିନ୍ଦୀ ତାହାର ନାମ ଖ୍ୟାତ ଚରାଚରେ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଔରସେ ଶେଷେ ଜନମେ ମଙ୍ଗଳ
ଧାରର ଉଦରୁ ଜନ୍ମି ଖ୍ୟାତ ଧରାତଳ ।
ଏତେକ ବଚନ ଶୁଣି ଶୌନକ ଧିମାନ
ସୌତିରେ ସମ୍ବୋଧି ଧିରେ କହିଲେ ବଚନ ।
ବସୁଧାର ଗର୍ଭେ ଆଜ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଔରସେ
କରୂପେ ଜନ୍ମିଲା କୁଜ କୁହନ୍ତୁ ବିଶେଷେ ।
ସୌତି ବୋଲେ ଶୁଣ ଶୁଣ ତପୋଧନଗଣ
ଏହାର କାରଣ ତାହା କରନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ଏକଦା ଉପେନ୍ଦ୍ର ଗଲେ ମଳୟ ଅଚଳେ
ଚନ୍ଦନ ଲେପନ ଶୋଭା ଦିବ୍ୟ କଳେବରେ ।
ଭୂଷଣେ ଭୂଷିତ ଶୋଭା ଅତି ମନୋହର
ଭ୍ରମଣ କରଇ ସେହି ନର୍ଜନ ସ୍ଥାନର ।
ତାହାର ସ୍ୱରୂପ ଦେଖି ବସୁଧା ତକ୍ଷଣ
କାମବଶେ ହେଲେ ଦେବୀ ଆକୁଳିତ ମନ ।
ଅପୂର୍ବ ରମଣୀ ବେଶ ଧରଣ କରିଣ
ହସି ହସି ମିଳିଲେକ ଉପେନ୍ଦ୍ର ପାଶେଣ ।

ଯେ ବେଳେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା ସେ ଶୟନ କରି
ସହାସ୍ୟ ବଦନେ ମିଳି ସେ ଧରା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ମୋହନ ମାଳତୀ ମାଳ ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇ
କାମ ହାବଭାବ ଚର୍ଷ୍ଟି ଦେଖାଇଲେ ସେହି ।
ଧରାର ଉନ୍ମତ୍ତ ଦେଖି ଦେବ ନିରଞ୍ଜନ
ରସିରସେ ତାଙ୍କ ସହ ରସିଲେ ତକ୍ଷଣ ।
କାମବଶେ ଧରାଦେବୀ ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ହୋଇଲେ
ଉପେନ୍ଦ୍ର ସେ ସ୍ଥାନ ତେଜି ପ୍ରସ୍ଥାନ ଯେ ହେଲେ
ମୂର୍ଚ୍ଛିତ କି ଅବା ମୃତ ହୋଇଛି ଧରଣୀ
ସେ କାଳରେ ତାହା ସେହି ନ ପାରିଲେ ଜାଣି ।
ସେ ମୀନନୟନା ମୃଦୁହାସୀ ପୀନସ୍ତନୀ
ବିପୁଳ ନିତମ୍ବା କ୍ଷୀଣ ମଧ୍ୟମା ସୁଶ୍ରେଣୀ ।
ଉଲଟ ଭାବରେ ମାଣି ତରଙ୍ଗ ରସେ
ପଡ଼ିଥିଲେ ସେ ସ୍ଥାନରେ ସୁନ୍ଦରୀ ବେହୋସେ ।
ଏ ସମୟେ ସେହିବାଟେ ଉର୍ବଶୀ ଅପ୍ସରୀ
ଗମନ କରୁଣ ଥିଲା ବ୍ରହ୍ମ ବିମ୍ବାଧରୀ ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ନୟନରେ
ମିଳିଲା ତାହାଙ୍କ ସନ୍ନିଧରେ ଯେ ସତ୍ୱରେ ।
ଦେଖିଲା ଶିଥିଳ କୋମଳାଙ୍ଗୀ ପିଡ଼ାପାଇ
ପଡ଼ି ରହିଅଛି ଶଯ୍ୟାରେ ଚେତାନାହିଁ ।
ତାହାପରେ ମୁଖେ ଜଳସିଞ୍ଚି ସୁହାସିନୀ
ଚେତା କରାଇଲା ପୃଥ୍ୱୀ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ ଧନୀ ।
ତହିଁ କାରଣ ପୁଚ୍ଛିଲା କରି ପ୍ରବୋଧନା
କହିଲେ ସକଳ କଥା ବସୁଧା ସୁମନା ।
ରତିରସ ଶ୍ରମେ ହୋଇଥିଲେ ସେ ଦୁର୍ବଳ
ବସିଲେ କଛୁ ସମୟ ହୋଇଣ ନିଶ୍ଚଳ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଗର୍ଭେ ଧରି ନ ପାରିଲେ
ପ୍ରବାଳ ତଳୁରେ ବେଗେ ତେଜ୍ୟ କରିଦେଲେ
ସେହି ପ୍ରବାଳ ଗହଳେ ପଡ଼ିବାରୁ ରେତ
କହୁକ୍ଷଣ ପରେ ଜନମିଲା ଏକ ସୁତ ।
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ ତେଜ ଅଟଇ ତାହାର
ତା ନାମ ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହ ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ରେମା ନାମେ ଏକନାରୀ ପତିବ୍ରତା ସତୀ
ସେ ହେଲା ମଙ୍ଗଳଙ୍କର ପ୍ରାଣ ପ୍ରିୟବତୀ ।
ତାହାଙ୍କ ଅଙ୍ଗରୁ ଯେଉଁ ସୁତ ଜନମିଲା
ଘଣ୍ଟେଶ୍ୱର ନାମ ମହା ପରାକ୍ରମୀ ହେଲା ।

ବ୍ରୁଣବାଚା ଜଗତରେ ଅଟଇ ଯେ ସେହି
ତାଙ୍କୁ ପୂଜେ ଯେଉଁ ନର ବ୍ରୁଣୁ ମୁକ୍ତହୋଇ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ନୃପବର
ଦିତିଙ୍କ ଉଦରୁ ଜାତ ହେଲେ ଦ୍ୱି କୁମର ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସମାନ ସେହୁ ମହା ତେଜବାନ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଳିଷ୍ଠ ବପୁ ସୁନ୍ଦର ଗଠନ ।
ହିରଣ୍ୟ କଶିପୁ ଆଉ ହିରଣାକ୍ଷ ନାମ
ବହିଥିଲେ ସେ କୁମର ଶୁଣ ନରୋତ୍ତମ ।
ଆବର ଜନ୍ମିଲା ଏକ ଅପୂର୍ବ କୁମାରୀ
ସିଂହିକା ବୋଲିଣ ନାମ ଅଟଇ ତାହାରି ।
ନର୍ଭ୍ୱିତ ସେ କନ୍ୟା ଭଲେ ବିବାହ ହୋଇଲେ
ତାହାଙ୍କ ଔରସେ ସେହୁ ପୁତ୍ର ପ୍ରସବିଲେ ।
ସେହି କୁମରର ନାମ ରାହୁ ଯେ ଅଟଇ
ନୈର୍ଋତ ନାମ ତାହାର ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ସିଂହିକା ତନୟ ହେଲୁ ସୈଂହିକେୟ ବୋଲି
ତାର ନାମ ହୋଇଅଛୁ କହିଦେଲି ଖୋଲି ।
ହିରଣାକ୍ଷ୍ୟ ମହାବୀର ଅପୁତ୍ରିକ ଥିଲା
ବରାହରୂପୀ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ହସ୍ତେ ନାଶ ହେଲା ।
ହିରଣ୍ୟ କଶିପୁ ଥିଲା ତାହାର ଅଗ୍ରଜ
ମହା ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ଅଟେ ଅତି ତେଜ ।
ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନାମରେ ପୁତ୍ର ହୋଇଲା ତାହାର
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ଭକ୍ତ ତିନି ପୁରେ ସାର ।
ତା ସମାନ ଭକ୍ତକେହି ଜଗତରେ ନାହିଁ
ବିରୋଚନ ତାର ସୁତ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ସେହି ବିରୋଚନଠାରୁ ବଳିହେଲା ଜାତ
ବଳି ପୁତ୍ର ବାଣାସୁର ଜାଣନ୍ତି ଜଗତ ।
ଅତି ପରାକ୍ରମୀ ଶିବ ଭକ୍ତ ସେ ଅଟଇ
ଦାନବ କୁଳରେ କେହି ତାରସମ ନାହିଁ ।
ଦିତିଙ୍କର ବଂଶାବଳୀ ଶୁଣିଲ ତ ତୁମ୍ଭେ
କଦ୍ରୁଙ୍କର ବଂଶ କଥା ବଖାଣିବା ଏବେ ।
ଗୋଟି ୨ କରି ତାହା କହିବି ବିସ୍ତାରି
ମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଶୁଣ ଆହେ ତପସ୍ୱୀ ।
ଅନନ୍ତ ବାସୁକୀ ଆଉ ତକ୍ଷକ କାଳୀୟ
କର୍କୋଟକ ଐରାବତ ପଦ୍ମ ଧନଞ୍ଜୟ ।
ମହାପଦ୍ମ ସମ୍ବରଣ ଦୁର୍ଦ୍ଧରସ ଶଙ୍ଖ
ଶଙ୍କୁ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ବଳି ଦୁର୍ଜୟ ଦୁର୍ମୁଖ ।।

ଗୋଷ ଗୋକା ମୂଳ ବିରୁପାକ୍ଷ ଆଦିକରି
ଯେତେଜନ ସର୍ପ ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ପୂରି ।
ସେ ସମସ୍ତ ଅଟନ୍ତି ଟପ କଦ୍ରୁଙ୍କର ବଂଶ
ମହାବଳ ଭୁଜଙ୍ଗମ ପୂରି ଅଛି ବିଷ ।
ତାହାଙ୍କର କନ୍ୟାଟିଏ ହୋଇଲା ଜନମ
ମନସା ତାହାର ନାମ ରମଣୀ ଉତ୍ତମ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଅଂଶ ମଧ୍ୟ ଜାତ ହୋଇବାରୁ
ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ ସେହୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁବୃତ୍ତ ।
ମହାତେଜସ୍ୱିନୀ ପୁଣି ମହା ତପସ୍ୱିନୀ
ସକଳ ଲକ୍ଷଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାନନୀ ।
ଜରତ୍କାରୁ ମୁନିଙ୍କର ହେଲେ ପ୍ରିୟବତୀ
ସେ ମୁନି ବିଷ୍ଣୁ ଅଂଶରେ ଜନ୍ମିଥିଲେ ଶିଷ୍ଟ ।
ଆସ୍ତିକ ସେ ଋଷିଙ୍କର ଅଟନ୍ତି କୁମର
ବିଷ୍ଣୁ ତୁଲ୍ୟ ତେଜଃଶୀଳ ତପସ୍ୱୀ ଶେଖର ।
ଆସ୍ତିକଙ୍କ ନାମ ଯେହୁ ସୁମରଣା କରେ
ସର୍ପମାନେ ନ ଆସନ୍ତି ପଶି ତାହାରେ ।
ଆବର ଉତ୍କଟ ବିଷ ମାନ ନ ରହଇ
ଅଚିରେ କାମନା ତାର ପୂରଣ ହୁଅଇ ।
ଆହେ ମୁନିମାନେ କଦ୍ରୁ ବଂଶର ଚରିତ
କହିଲି ଆଦ୍ୟନ୍ତୁଁ ପ୍ରାନ୍ତ ଯାଏ ମୁଁ ସମସ୍ତ ।
ଆନ କଥାମାନ ଶୁଣ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ
ବିନତାଙ୍କ ଠାରୁ ଜନ୍ମ ହେଲେ ପୁତ୍ର ଦୁଇ ।
ବିଷ୍ଣୁ ତୁଲ୍ୟ ବଳ ପରାକ୍ରମ ସେ ବହିଲେ
ଅରୁଣ ଗରୁଡ ନାମ ସେ ଦୁହେଁ ହୋଇଲେ ।
ଅରୁଣ ସାରଥି ହେଲା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବଙ୍କର
ଗରୁଡ଼ ହୋଇଲା ବାହାନ ଯେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ।
ଯେତେ ପକ୍ଷୀ ରହିଅଛୁ ଏହି ଜଗତରେ
ଏ ଦେନ ବଡ଼ ଅଟନ୍ତି ସଭିଙ୍କ ଉପରେ ।
ତାଙ୍କଠାରୁ ନାନାବିଧ ଉଡ଼ା ପକ୍ଷୀଗଣ
ଜନ୍ମହୋଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଗଗନ ମଣ୍ଡଳ ।
ସୁରଭୀଙ୍କଠାରୁ ଗୋରୁ ମହିଷ ଜନ୍ମିଲେ
କ୍ରମେ ୨ ସାରା ଜଗତରେ ବ୍ୟାପିଗଲେ ।
ସରମାଙ୍କ ଉଦରରୁ ସାରମେୟ ଜାତ
ଜାତ ହେଲେ ଆହେ ସଉନକ ମହାମତି ।
ଦାନବେ ଅଟନ୍ତି ଦନୁଙ୍କର ବଂଶଧର
ଅନ୍ୟ ନାରୀଠାରୁ ହେଲେ ଆନ ଯେ ସଞ୍ଚାର ।

ଏହିରୂପେ କଶ୍ୟପଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଜଗତ
ସୃଷ୍ଟି ହେଲ ନାନା ଜୀବ ଜନ୍ତୁରେ ସମସ୍ତ ।
ଆବର ଶ୍ରବଣ କର ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଚରିତ
ବ୍ୟାସଦେବ ଯାହା କହି ଅଛନ୍ତି ବ୍ୟକତ ।
ଯେଉଁ ସତାଇଶ କନ୍ୟା ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କଲେ ମନେ ହୋଇ ପ୍ରୀତି ।
ସେହି କନ୍ୟାଗଣଙ୍କର ନାମ ମାନ ଶୁଣ
ଅଶ୍ୱିନୀ ଭିଜା କୃତ୍ତିକା ରୋହଣୀ ଯେ ପୁଣ ।
ମୃଗଶିର ଆର୍ଦ୍ରା ଯେ ପୁନର୍ବସୁ ସତୀ
ଆବର ପୁଷ୍ୟା ଅଶ୍ଳେଷା ଦିବ୍ୟ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ।
ପୂର୍ବା ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ ପୁଣି ଉତ୍ତର ଫାଲ୍‌ଗୁନୀ
ହସ୍ତା ଚିତ୍ରା ସ୍ୱାତୀ ତଥା ବିଶାଖାକୁ ଘେନି ।
ଅନୁରାଧା ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ମୂଳା ପୂର୍ବାଷାଢ଼ାବାଳା
ଉତ୍ତରାଷାଢ଼ା ଶ୍ରବଣା ସୁରୂପ କୁନ୍ତଳା ।
ଧନିଷ୍ଠା ଆବର ପୂର୍ବଭାଦ୍ର ସହିତରେ
ଉତ୍ତର ଭାଦ୍ର ରେବତୀ ମିଶି ଏ ପ୍ରକାରେ ।
ସତେଇଶ ଗୋଟି କନ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘରଣୀ
ସୁନ୍ଦରୀ ମସ୍ତକଭୂଷା ସତୀ ଶିରୋମଣି ।
ରୋହିଣୀ ସଭିଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଯେ ଅଟନ୍ତି
ସକଳ ଗୁଣରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି ।
କାମକଳା ବିଧି ସେ ଜାଣନ୍ତି ଭଲକରି
ହସାଇ ରସାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ମନ ନିଅନ୍ତି ହରି ।
ତାହାଙ୍କ ବଶରେ ରହି ନିଶା ଅଧୀଶ୍ୱର
ପ୍ରୀତ ନ ହୋଇଲେ ଅନ୍ୟ ନାରୀଙ୍କ ଉପର ।
ରୋହିଣୀଙ୍କ ଘର କେଉଁ କାଳେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ
ଦାସ ପରି ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଳନ କରିଲେ ।
ନିଶିଦିନ କାମରସେ ବୁଡ଼ାଇ ମାନସ
ତାହାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗରେ ହୋଇଲେ ସନ୍ତୋଷ ।
ଆନ ପତ୍ନୀମାନେ ତାହା ଯେବେ କାଳେ ଜାଣିଲେ
ନ ସହି ପାରି ପିତାଙ୍କ ଗୃହକୁ ଚଳିଲେ ।
ଦେଖି ଦକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କୁ କରିଲେ ଆଦର
କହିଲେ କନ୍ୟାଏ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବ ସମାଚାର ।
ବୋଇଲେ ହେ ପିତା ଆମ୍ଭ ସ୍ୱାମୀ କଳାନିଧି
କରିଛନ୍ତି ଆମ୍ଭଠାରେ ପକ୍ଷପାତ ବୁଦ୍ଧି ।
ସର୍ବଦା ରହିଅଛନ୍ତି ରୋହିଣୀ ପାଶରେ
ଛୁଉଁ ନାହାନ୍ତି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସେ ଥରେ ।
ଭଗିନୀ ଆମ୍ଭର ସଉତୁଣୀ ବାଦ ସାଧି
ଏତେ ଦୁଃଖ ଦେଉଅଛି ଦଶ ତାରେ ବଧି ।
ଏହା ଶୁଣି ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି କୋପ କଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଅନାଇଁ ସେହିକ୍ଷଣି ଶାପ ଦେଲେ ।
ବୋଇଲେ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ମୋର ବଶ ହୋଇକରି
ଦୁଃଖ ଦେଉଅଛୁ ଆଗ ପଛ ନ ବିଚାରି ।
ସେହି ଦୋଷେ ତବ ଅଙ୍ଗେ କ୍ଷୟ ରୋଗ ହେଉ
ଆମ୍ଭର ବଚନ କେବେଁ ଅନ୍ୟଥା ନ ହେଉ ।
ଏହିରୂପେ ଶାପ ଯହୁଁ ଦେଲେ ପ୍ରଜାପତି
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଶରୀରେ ରୋଗ ଘୋଟିଲା ଝଟତି ।
ଦେଖୁ ୨ ତାଙ୍କ ଦେହ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଗଲା
ତା ଜାଣି ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମନ ବିରସ ହୋଇଲା ।
ଭୟ ପାଇ ଆପଣାର ପୁର ଛାଡ଼ିଦେଇ
ଶରଣ ପଶିଲେ ଶିବଙ୍କର ପାଦେ ଯାଇ ।
ଜଣାଇ ସମସ୍ତ କଥା କଲେ ବହୁ ସ୍ତୁତି
ତାହାଙ୍କର କଷ୍ଟ ଦେଖି ସତୀଙ୍କର ପତି ।
ଦୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ
କରିବାରୁ କ୍ଷୟ ରୋଗ ହୋଇଲା ନିଧନ ।
ପୁଣି ଶୂଳପାଣି ଚନ୍ଦ୍ରପରେ ଦୟାବନ୍ତ
ଆପଣା ମସ୍ତକ ପରେ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ଅମର ନିର୍ଜର ହୋଇ ସେଠାରେ ଶଶାଙ୍କ
ବାସ କଲେ ମାନସରୁ ଛାଡ଼ି ସର୍ବଦଳ ।
ସେ ଦିନୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଶିରେ ବହିବାରୁ ହର
ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ନାମ ହୋଇଛି ତାଙ୍କର ।
ଶିବଙ୍କ ସମାନ କେହି ଶରଣ ପଞ୍ଜର
ନଥିବେ ଏ ତ୍ରିଜଗତେ ଆହେ ମୁନିବର ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଆନ ସମାଚାର
ଶଯବ ସବେ ବୁଝାଇ କହିବା ସତ୍ୱର ।
ଚନ୍ଦ୍ର ମାତ୍ର ଶିବଙ୍କର ମସ୍ତକେ ରହିଲେ
ଦକ୍ଷ କନ୍ୟାମାନେ ଏଣେ ହତାଶ ହୋଇଲେ ।
କାନ୍ଦି ସର୍ବେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ଶିରେ ତାଡ଼ିକରି
ପତିଙ୍କି ସୁମରି ତଳି ପଡ଼ିଲେ ମହୀର ।
ପୁଣି ଚେତା ପାଇ ସର୍ବେ ଏକତ୍ର ହୋଇ
ଆଉ ଥରେ ଗଲେ ପିତା ସନ୍ନିଧିକୁ ଧାଇଁ ।
ମସ୍ତକ କରୁଡ଼ି ଅତି ବ୍ୟାକୁଳିତ ଚିତ୍ତେ
ଦକ୍ଷଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ିଲେ ଦୁହିତା ସମସ୍ତେ ।

ବୋଇଲେ ହେ ପିତା ଆମ୍ଭେ ପତି ପାଇବାକୁ
ଆସିଲୁ ସକଳେ ପିତା ତୁମ୍ଭର ପାଖକୁ ।
ଏବେ ସ୍ୱାମୀ ଲଭି କରିବାର କଥା ଥାଉ
ଘୁଡ଼ି ପଳାଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ନ ଆସିଲେ ଆଉ ।
ତୁମ୍ଭ ଶାପ ଫଳବାରୁ କ୍ଷୟ ରୋଗ ଆସି
ଆମ୍ଭ ପତିଙ୍କ ଶରୀର ପକାଇଲା ଗ୍ରାସି ।
ସେ ସକାଶୁ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ନ ପାରିଲେ
ଶଙ୍କରଙ୍କ ପାଦତଳେ ଶରଣ ପଶିଲେ ।
ଦୟାକୁ ସାଗର ଦେବଦେବ ତ୍ରିଲୋଚନ
ରୋଗ ଶୂନ୍ୟ କରି ତାଙ୍କ ଶିରେ ଦେଲେ ସ୍ଥାନ
ତାହାଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦର ପାଇ ପ୍ରାଣନାଥ
ଆଉ ନ ଆସନ୍ତି ଆମ୍ଭ ପାଖକୁ ହେ ତାତ ।
ଦେଖ ଆମ୍ଭ ଚକ୍ଷୁ ଥାଇ ଜଗତ ଅନ୍ଧାର
କିଛୁ ଦିଶୁନାହିଁ ତଳେ ମାନ ହେ ପିଅର ।
ପତିବ୍ରତା ନାରୀଙ୍କର ପତି ସେ ଜୀବନ
ପତିଏକା ଗତିମୁକ୍ତି ସଉଭାଗ୍ୟ ଧନ ।
ପରାଣଠାରୁ ସେ ଜାଣ ଅଧିକ ଅନନ୍ତ
ତାହାଙ୍କ ବିନେ ନାରୀର ନାହିଁ ଆନ ଗତି ।
ଗତି ଏକା ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ହେତୁ
ସଂସାର ସାଗର ପାର ହୋଇବାର ସେତୁ ।
ରମଣୀ ମାନଙ୍କ ପତି ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ
ଏହା ଭିନ୍ନ ମୁଖ୍ୟବ୍ରତ ନେବ ସନାତନ ।
ପତି ବିମୁଖ ହୁଅନ୍ତି ଯେଉଁ ନାରୀଠାର
ସବୁ ଧର୍ମ ସବୁକର୍ମ ବୃଥା ଯେ ତାହାର ।
ସକଳ ତୀର୍ଥେ ଯଦ୍ୟପି କରିଥିବ ସ୍ନାନ
ନାନା ଯାଗ ଯଜ୍ଞ କରି ଦେଇ ଥିବ ଦାନ ।
ଅନେକ ପ୍ରକାର ବ୍ରତ ନିୟମ ପାଳିବ
ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେତେ ପୁଣ୍ୟ ଲଭି ହେବ ।
ସେ ସମସ୍ତ ସୁକୃତକୁ ଏକଠାବେ ଥୋଇ
ତୁଳନା କରିଲେ ପତି ସେବା ସଙ୍ଗେ ନେଇ ।
ଷୋଡଶ ଭାଗରୁ ତାର ଏକ ଭାଗ ମାତ୍ର
ସମାନ ନୋହିବ ଏହା କହୁଅଛି ଶାସ୍ତ୍ର ।
ବାପଭାଇ ବନ୍ଧୁଠାରୁ ଜାତ କଲ ସୁତ
ଅଧିକ ବୋଲି ରମଣୀ ବରିଅନ୍ତି ପତି ।
ଏହାର କାରଣ ଅଟେ ସ୍ୱାମୀ ଔରସରେ
ଜାତ ହୋଇଅଛି ସେହି ସନ୍ତାନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ।

କିନ୍ତୁ ଯେଉଁପତି ଶତେପୁତ୍ର ଠାରେ ତେତେ
ସ୍ନେହ ଏକା ପତିଠାରେ ନାରୀର ଯେ ଯେତେ ।
ଯେଉଁ ଅଧମ ରମଣୀ ପତି ନିନ୍ଦାକରେ
ଚିର ଯୁଗ ଯୁଗ ହୋଇ ସେହୁ ପଡ଼ଇ ନର୍କରେ ।
ଆଦର କରଇ ହିଂସା ଦ୍ୱେଷ ନାନାମତେ
ପର ପୁରୁଷରେ ମନ ରଖଇ ମନ୍ଦମତେ ।
ସେ ଅବଳା ବହୁ ପାପ ବହି ନିଜ ମୁଣ୍ଡେ
ଅନ୍ତକାଳେ ପଡ଼ି ଯାଇ ରଉରବ କୁଣ୍ଡେ ।
ପତିତ କୁଳୀନ ଅବା ନିରୋଗୀ ବା ରୋଗୀ
ଦରିଦ୍ର ଅଥବା ହେଉ ଧନଧାନ୍ୟ ଭୋଗୀ ।
ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱରୂପବନ୍ତ ଗୁଣବନ୍ତ ଯୁବା
ନିର୍ଗୁଣ କୁରୂପ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ଅବା ।
ଆପଣା ପତିକୁ ଘୃଣା ସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସଜ୍ଜନ
ଆନଠାକୁ ଯିବାପାଇଁ ନ ବଳାଏ ମନ ।
ନ ଜାଣିବା ପଣରେ ବା ଯେବଣ କାମିନୀ
ଛାଡନ୍ତି ପତିଙ୍କ ପାଶ ଲୋଭ ମୋହଯୋଗେ ।
ସେ ନାୟିକା ସଦାକାଳେ ନରକରେ ପଡ଼ି
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥିବାଯାଏ ମରୁଥାଏ ଶଡ଼ି ।
ସୂଚୀ ମୁଖା କୀଟଗଣ ବିବିଧ ଜାତିରେ
କାଟନ୍ତି ତାର ଅଙ୍ଗକୁ କଦର୍ଯ୍ୟ ସ୍ୱଭାବରେ ।
ଯେତେବେଳେ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଲାଗଇ ତାହାଙ୍କୁ
ପଚା ଶବ ମାଂସ ଖାଇ ପିଅନ୍ତି ମୂତ୍ରକୁ ।
ଯଦ୍ୟପି ସେ ଘୋର ନରକରୁ ମୁକ୍ତ ହୋନ୍ତି
କୋଟିଏ ଜନମ ଯାଏ ଗୃଧ୍ରପକ୍ଷୀ ହୋନ୍ତି ।
ତାହାପରେ ଶତେ ଜନ୍ମ ଶୂକର ହୁଅଇ
କୁକୁର ହୁଅଇ ଶତେ ଜନ୍ମଯାଏ ସେହି ।
ଯେବେ ପୂର୍ବ କର୍ମ ଫଳେ ମାନବ ଯୋନିରେ
ଜନ୍ମ ହୁଏ ବନ୍ଧୁ ନାଶ କରେ ସ୍ୱଅନ୍ତରେ ।
ତଦନ୍ତରେ ପତି ଦ୍ରୋହ କରିଥିବା ଯୋଷା
ଧନହୀନା ହୋଇ ହୁଏ ବନ୍ଧ୍ୟା ବା ରୋଗିଣୀ ।
ଏ ସକାଶୁଁ ଆମ୍ଭେ ତାତ କହୁଅଛୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ
ପତି ଧରି ଦିଅ ଶୀଘ୍ର ତେଜିବୁ ଜୀବନକୁ ।
ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ତୁମ୍ଭେ ଅଟଇ କୁମର
ତାହାଙ୍କ ଧର୍ମୁ ସୃଷ୍ଟି ଧରଣୀ କର ।
ତବ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି କହୁଛୁ ବିନତି
ଅଣାଇ ଦିଅ ପାଶକୁ ଆମ୍ଭ ପ୍ରାଣପତି ।

ଏହିପରି ସୁତାଙ୍କର ବଚନକୁ ଶୁଣି
ଆପଣା ମନରେ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି ଗୁଣି ।
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ ପରବେଶ ହେଲେ
ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ଦେଖି ଶିବ ଆସନୁଁ ଉଠିଲେ ।
ଭକ୍ତିରେ ପାଦ ବନ୍ଦି କରି ନମସ୍କାର
ଆସନ ଦେଇ ପୁଛିଲେ ଶୁଭ ସମାଚାର ।
ଶିବଙ୍କ ବିନୟ ଦେଖି ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି
ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ ତୋଷଜନକ ସେହୁମତି ।
ତଦନ୍ତରେ ପଥଶ୍ରମ କରି ନିବାରଣ
କହିଲେ ଅତି କୋମଳ ମଧୁର ବଚନ ।
ବୋଇଲେ ମୋହର ଗିର ଶୁଣ ସଦାଶିବ
ଚନ୍ଦ୍ର ଯେ ଅଟନ୍ତି ମୋର ସୁତାଙ୍କର ଧବ ।
ତାଙ୍କଠାରେ ମୋର ସୁତାମାନେ ଅବିରତ
କରନ୍ତି ଆପଣା ପ୍ରାଣଠାରୁ ବଳି ଭକ୍ତି ।
ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ରଖି ମସ୍ତକରେ
ବିଚରଣ କରୁଅଛ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ତେଣୁ ମୋର କନ୍ୟାମାନେ ବୁଦ୍ଧି ହଜାଇଣ
ବାଇ ପ୍ରାୟ ବୁଲୁଛନ୍ତି ପତିଙ୍କୁ ଚିନ୍ତିଣ ।
ଦିବସ ରଜନୀ ବସି କରନ୍ତି କ୍ରନ୍ଦନ
ପତିମୁଖ ନ ଦେଖିଲେ ତେଜିବେ ଜୀବନ ।
ଏ ନିମନ୍ତେ ତବ ପାଶେ ଆସିଅଛୁ ମୁହିଁ
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ବହନ ଦିଅ ଯିବ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ।
ତୁମେତ ସହଜେ ଅଟ ଜାମାତା ମୋହର
ମୁଁ ଯାହା ବୋଲୁଛି ତାହା ତୁମ୍ଭେ ରକ୍ଷା କର
ନୋହିଲେ ଦାରୁଣ ଶାପ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେବି
ନିବାରଣ କରି ନ ପାରିବେ ତା କଦାପି ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶୁଣି ଦକ୍ଷ ପତିଙ୍କର
କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଶିବ ସୁମଧୁର ଗିର ।
କରୁଣା ସାଗର ସେତ ଶରଣ ସୋଦର
ପୀୟୂଷ ଧାର ସମାନ ପ୍ରକାଶିଣ ଗିର ।
ବୋଇଲେ ଶ୍ୱଶୁର ବାରେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ଆପଣଙ୍କ କଥାରେ ମୋ ନ ମାନଇ ମନ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଆସି ମୋହପାଦେ ଶରଣ ପଶିଲେ
ତାହାଙ୍କୁ ଅଭୟ ଦେଇ ରଖିଅଛି ହେଳେ ।
ଶରଣଃ ହେବା ଜନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେବାର
ନୁହଇଁ କଦାପି ପ୍ରଭୁ ଉଚିତ ବେଭାର ।

ରଖିବା ବୋଲିଣ କରିଅଛି ବାକ୍ୟଦାନ
ସେକଥା କଦାପି ମୋର ନହୋଇବ ଆନ ।
ତେଣୁ ବୋଲୁଅଛ ପିତା ଶାପ ଦେଇକରି
ଦହନ୍ତୁ ପଛକେ ମୋତେ ପଇଣୁ ସହାରି ।
କି ଅବା ମୋ ପ୍ରଭୁପଣ ନିଅନ୍ତୁ ଛଡ଼ାଇ
କଦାପି ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପାଶୁଁ ଘୁଡ଼ି ନ ପାରଇ ।
ଶିବଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ଦକ୍ଷ କଲେ କୋପ
ହସ୍ତରେ ଧରିଲେ ଜଳ ଦେବା ପାଇଁ ଶାପ ।
ଦେଖିଣ ତାହାଙ୍କ ସ୍ଥିତ ଦେବ ମହେଶ୍ୱର
ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କୁ ଚିନ୍ତାକଲେ ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟର ।
ବୋଇଲେ ବିପଦ ତାରଣକର୍ତ୍ତା ତୁମେ ହରି
ଏ ବିପଦ ହେଳେ ମୋତେ ରଖ ଆସିକରି ।
ଶିବଙ୍କ କାତର ବାଣୀ ଶୁଣି ନାରାୟଣ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶେଣ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଦକ୍ଷ ଶିବ ଦୁଇ
ଭକ୍ତିଭାରେ ପାଦତଳେ ପ୍ରଣମିଲେ ତହିଁ ।
ଶୁଭ ଆଶୀର୍ବାଦ ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚରି ଗୋବିନ୍ଦ
ବସିଲେ ଆସନପରେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ।
ବ୍ୟାକୁଳ ହେବାର ଦେଖି ଶିବଙ୍କର ଚିତ୍ତ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ୱରୂପଧାରୀ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ନାଥ ।
ଅଶେଷ ପ୍ରକାର ମୋହ ନାଶର କାରଣ
କହିଲେ ତାହାଙ୍କୁ ଧୀରେ ଲଳିତ ବଚନ ।
ବୋଇଲେ ମୋହର ଗିର ଶୁଣ ହେ ଶଙ୍କର
ଯେତେକ ଜୀବ ବାସ କରିଛନ୍ତି ଜଗତର ।
ଆପଣା ମଙ୍ଗଳ ବାଞ୍ଛା ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି
ଅଧିକ ନୁହଇଁ ନିଜଠାରୁ ବନ୍ଧୁ ଜ୍ଞାତି ।
ଦେହ ଥିବାଯାଏ ସବୁକଥା ରହିଥାଏ
ବିନାଶ ମାତ୍ରକେ ତାର ସଙ୍ଗେ ସବୁ ଯାଏ ।
ଏ ନିମନ୍ତେ କହୁଅଛୁ ଆହେ ସୁରେଶ୍ୱର
ଦକ୍ଷଙ୍କରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅର୍ପି ଆତ୍ମ ରକ୍ଷା କର ।
ତୁମ୍ଭେତ ତପସ୍ୱୀ ଗଣ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତମ
ନଥିବ ବୈଷ୍ଣବଗଣ ମଧ୍ୟେ ତୁମ୍ଭସମ ।
ହିଂସା କ୍ରୋଧ ଲୋଭ ମୋହ ବିବର୍ଜିତ କରି
ସବୁ ପ୍ରାଣୀଠାରେ ସମ ଭାବ ଅଛ ଧରି ।
ଏଇଥି ଲାଗି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହୁଅଛି ମୁହିଁ
ଦେଶ କାଳ ଭାବ କାର୍ଯ୍ୟ କର ମନେ ଧ୍ୟାଇ ।

ଧାତାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ଏହି ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି
ମହା ତେଜୋବନ୍ତ ମହାକ୍ରୋଧ ଦୁଷ୍ଟମତି ।
ଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ ତୁମ୍ଭଠାରୁ ନ ପାଇବେ ଯେବେ
ଏହିକ୍ଷଣି ଶାପ ଦେଇ ଅନଷ୍ଟ କରିବେ ।
ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଠାରୁ ସାଧୁଜନଙ୍କର ଭୟ
ହୋଇଥାଏ ଜାଣ ସବୁ କାଳରେ ଉଦୟ ।
କିନ୍ତୁ ଦୁଷ୍ଟେ ସାଧୁଙ୍କୁ ଯେ ଭୟ ନ କରନ୍ତି
ଏ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥାଅ ମହାପତି ।
ଏଣୁ ମୋହ କଥାମାନ ଦିଅ ହେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ
ସଙ୍ଗତରେ ଘେନ ଦକ୍ଷ ଯାଆନ୍ତୁ ପୁରକୁ ।
ଏହିପରି ନାରଦଙ୍କର ବାକ୍ୟ ଶୁଣି
ହସିଣ ଶଙ୍କର ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେକ ବାଣୀ ।
ଶୁଣ ଆହେ ଦ୍ୱିଜବର ଇଚ୍ଛା କଲେ ମୁହିଁ
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ ଆଦି ସବୁ ଦେଇ ମୁଁ ପାରଇ ।
ସକଳ ସମ୍ପଦ ତୁଲେ ପରାଣକୁ ମଧ୍ୟ
ଦେବାକଥା ମୋ ପକ୍ଷରେ ନୁହଇ ଦୁଃସାଧ୍ୟ ।
ମାତ୍ର ଯେ ଶରଣାଗତ ହୋଇଥିବ ଆସି
ତାହାକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ନପାରେ ତେଜାଣି ।
ଲୋକରେ କହା ଭୟରେ ଯେଉଁଣ ମୂରୁଖ
ଶରଣାଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନ ରଖଇ ପାଖ ।
ରଖେ ପୁଣ ଆନହସ୍ତେ ସମର୍ପଣ କରେ
ତାହାକୁ ତେଜଇ ଧର୍ମ ସକଳ ପ୍ରକାରେ ।
ପୁଣ ତାରେ ନିଦାରୁଣ ଶାପ ଦେଇଯାଏ
ଅଧରମ ତାର ଅଙ୍ଗେ ଆସିଣ ଯେ ରହେ ।
ସକଳ ବିଷୟ ତେଜ ପାରେ ମୁଁ କଷ୍ଟରେ
ତେଜ ନ ପାରଇ ନିଜ ଧର୍ମ କଦାଚିତେ ।
ଆପଣା ଧର୍ମକୁ ଯେଉଁ ଜନ ତ୍ୟାଗକରେ
ଅଟଇ ଜାଣ ସେ ଜନ ଜଗତ ବାହାରେ ।
କିନ୍ତୁ ନିଜ ଧର୍ମ ଯେହୁ ଯତନରେ ରଖେ
ଧର୍ମ ତାକୁ ସାହା ହୁଏ ରହି ପାଖେ ପାଖେ ।
ତୁମ୍ଭେତ ଧର୍ମ ସ୍ୱରୂପ ଆହେ ଦେବଋଷି
ମାୟାରେ କମ୍ପାଇ ମୋହୁଅଛ ମୋ ମାନସ ।
ଜଗତର ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ସଂହାର କରତା
ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବମୟ ବିଧାତାର ଧାତା ।
ତୁମ୍ଭ ଠାବେ ଦୃଢ଼ ଭକ୍ତି କରଇ ଯେ ନର
କାହାଠାରେ ଆଉ ଭୟ ରହିବ ତାହାର ।

ଏହିରୂପେ କହି ତୁନି ହେଲେ ଶୂଳପାଣି
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଣିଣ ତାହା ଉଠି ସେହିକ୍ଷଣି ।
ଶିବଙ୍କ ମସ୍ତକ ହେତୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଆଣିଲେ
କଳାଟିଏ କାଟି ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଲେ ।
ପନ୍ଦରଟି କଳା ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି କରେ
ଅର୍ପିଣ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ନିଜପୁରେ ।
ରଖିଥିବା କଳାଟିକୁ ଶଙ୍କରଙ୍କୁ ଦେଇ
ବୋଇଲେ ମୋଠାରୁ ଶୁଣ ସଙ୍ଖଦେବା ପାଇଁ ।
ତୁମ୍ଭର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ
କଳା ଏକ ଦେଲି ଏବେ ନିଅ ତୋଷଚିତ୍ତେ ।
ଶୁଣିଣ ଶଙ୍କର ତାହା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ସେ କଳାକୁ ନେଇ ପୁଣି ମସ୍ତକେ ସ୍ଥାପିଲେ ।
ତାଙ୍କନାମ ତହୁଁ ହେଲା ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର
ଶୁଣ ଆହେ ଶଉନକ ମୁନିଙ୍କ ପ୍ରବର ।
ବ୍ୟାଧି ଜନ୍ମ ଶୂନ୍ୟ ସେହି କଳା ଯେ ଅଟଇ
ଶିବଙ୍କ ଶିରଭୂଷଣ ରୂପେ ଶୋଭାପାଇ ।
ଆନ କଳାମାନ ନେଇ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତି
ଦେଖିଲେ ତାହାଙ୍କ ଦେହ କ୍ଷୀଣ ହୁଏ ଅତି ।
ଗ୍ରାସିବାରୁ ଯକ୍ଷ୍ମାରୋଗ ଦିଶୁଛି ବିବର୍ଣ୍ଣ
ସେ ଘେନ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ଆପଣାର ମନ ।
ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମେ ବହୁ ସ୍ତୁତି କଲେ
ଯାହାଦେଖି ନାରାୟଣ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ହେ ପ୍ରଜାପତି ଚିନ୍ତା ପରିହର
ତବ ଜାମାତାଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେ ଦେଉଅଛୁ ବର ।
ଆଜଠାରୁ ଏକପକ୍ଷ କ୍ଷୟ ହେଉଥିବେ
ଏକ ପକ୍ଷ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବେ ।
ଏହିରୂପେ କହି ପ୍ରଭୁ ନିଜ ପୁରେ ଗଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ଦକ୍ଷ ଘେନିଣ ଆସିଲେ ।
କନ୍ୟାମାନଙ୍କର ପାଶେ କଲେ ସମର୍ପଣ
ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ସେହି ଯୁବାଗଣ ।
ଆପଣା ପତ୍ନୀମାନଙ୍କୁ ପାଇ ଶଶଧର
ଭକ୍ତିରସେ ମାତି ସୁଖେ କଲେକ ବିହାର ।
ସମାନ ଭାବେ ସଭିଙ୍କୁ ଆଦର କରିଲେ
ଦକ୍ଷ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କୁ ସେ ଉପକାର ହେଲେ ।
ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥରେ ମୁହିଁ ତପସ୍ୟା ବଳରେ
ଗୁରୁଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣି ଥିଲି ଯା ଯେଠାରେ ।

ତାହାସବୁ ବସ୍ତାରେ କୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲ
ସୃଷ୍ଟିର କଥିତ ସମ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଲ ।

ମୁନିମାନଙ୍କ ଚରଣେ ଜଣାଇ ସ୍ତୁତି
ପାନ ଧ୍ୟାନ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ବରଚାଳ ଗୀତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ କଶ୍ୟପଆଦି ଋଷିମାନଙ୍କର ଜନ୍ମ
ବିବରଣ ନାମ ଦଶମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଋଷି ବର୍ଗ ଓ କୁବେରଙ୍କ ଜନ୍ମ ବିବରଣ

ଶୁଣନ୍ତୁ ବିବୁଧ ଜନେ ମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲ କହୁଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ଭୃଗୁଙ୍କ ଔରସେ ଜାତ ଦୁଇଟି କୁମର
ଚ୍ୟବନ ଓ ଶୁକ୍ର ଜାଣି ଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ପ୍ରବର ।
କ୍ରତୁଙ୍କ ଔରସେ ଆଉ କ୍ରିୟାର ଉଦରେ
ବାଳଖିଲ୍ୟ ଋଷିଗଣ ଜନ୍ମିଲେ ସଦରେ ।
ଅଙ୍ଗିରଙ୍କ ତିନିପୁତ୍ର ବିଦିତ ଭୁବନ
ଉତଥ୍ୟ ସମ୍ବର ବୃହସ୍ପତି ତିନିଜଣ ।
ବଶିଷ୍ଠ ଔରସେ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ଜନମିଲ
ଶକ୍ତିବୋଲି ତାହାଙ୍କର ନାମ ଖ୍ୟାତହେଲ ।
ସେହି ଶକ୍ତିଙ୍କର ପୁତ୍ର ହେଲେ ପରାଶର
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପଣ୍ଡିତ ସେହୁ ଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ପ୍ରବର ।
ପରାଶରଙ୍କର ପୁତ୍ର କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱୈପାୟନ
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସେହୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିପୁଣ ।
ତାହାଙ୍କ ସମାନ କେହି ନାହିଁ ଜଗତର
ମହାମୁନି ବ୍ୟାସଦେବ ନାମ ତାହାଙ୍କର ।
ଯେହୁ ବ୍ୟାସ ସେହି କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱୈପାୟନ ଜାଣ
ସେହି ବ୍ୟାସଙ୍କ ଔରସୁ ଜନମିଲେ ପୁଣ ।
ତାହାଙ୍କର ନାମ ଶୁକଦେବ ଯେ ଅଟଇ
ଜ୍ଞାନୀ ଗଣ ମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣସେହି ।
ପୌଲସ୍ତ୍ୟ ମହର୍ଷିଙ୍କର ହେଲେ ଯେଉଁ ସୁତ
ବିଶ୍ରବା ନାମ ତାଙ୍କର ଶୁଣ ତପୋବନ୍ତ ।
ସେ ବିଶ୍ରବା ଔରସରୁ ଜନ୍ମିଲେ କୁବେର
ତାଙ୍କ ସମ ଧନଶାଳୀ ନାହିଁ କେ ତ୍ରିପୁର ।
ଶୌନକ ଏମାନ ଶୁଣି ବିସ୍ମୟ ଅନ୍ତରେ
ଶୁଣି ପଚାରିଲେ ସୌତି ମୁନିଙ୍କୁ ପାଦରେ ।
ଆହେ ପୌରାଣିକ ସୌତି ଶୁଣ ମୋ ବଚନ
ତବ କଥା ଶୁଣି ଲାଗେ ସନ୍ଦେହ ମୋ ମନ ।

ପୂର୍ବରୁ କହିଲେ କୁବେରଙ୍କ ଜନ୍ମଗିର
ପରମ-ଈଶ୍ୱର ପିତା ଅଟନ୍ତି ତାଙ୍କର ।
ପୁଣି ବର୍ତ୍ତମାନ କହୁଅଛନ୍ତି ଆନଗାଥା
ବିଶ୍ରବା ଋଷି ଅଟନ୍ତି ସେ କୁବେର ପିତା ।
ଏହା ଶୁଣି ସୌତି ତାଙ୍କୁ ଦେଲେକ ଉତ୍ତର
ଯାହା କହିଅଛି ତାହା ଅଟେ ସତ୍ୟଗିର ।
କୁବେର ଜନମିଥିଲେ ଶିବଙ୍କ ବୀର୍ଯ୍ୟରେ
ବ୍ରହ୍ମଶାପେ ନାଶହେଲ ସେ ଦେହ ମଧ୍ୟରେ
ତାପରେ ବିଶ୍ରବା ଅଂଶେ ହେଲେ ଯେଉଁପୁନ ।
ଶୁଣିଣ ଜ୍ଞାନୀଏ କର ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ ।
ଗୁରୁ ଦକ୍ଷିଣା ନିମନ୍ତେ ପୂର୍ବେ କେଉଁକାଳେ
ଉତଥ୍ୟ ମହର୍ଷି ଗଲେ କୁବେରଙ୍କ ଆଳେ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ମିଳି ମାଗିଲେକ ସେହି
କୋଟି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା ଆଜ ମୋ ଲୋଡ଼ା ଅଟଇ ।
ତାହାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଇଲେ କୁବେର
ନିଶ୍ଚୟ ଦେବଇଁ ଧନ ଅପେକ୍ଷା ଯେ କର ।
କିନ୍ତୁ ଏହା କହି ମନେ ଭାବିଲେ କୁବେର
ଏକାବେଳେ ଏତେଧନ ଦେବି କି ପ୍ରକାର ।
ଏତେ କହି କୁବେର ଯେ ବିରସ ମନରେ
ବସିଲେ ମୁଖ ଶୁଖାଇ କରଦେଇ ଶିରେ ।
ତାହାଙ୍କ ମୁଖର ଭାବ କରି ନିରୀକ୍ଷଣ
ଅଭିଶାପ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧେଣ ।
ସେହି ଶାପେ ପୁନଃ ଜନ୍ମ ହୋଇଲେ କୁବେର
କହିଲି ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱ ଶୁଣ ତପିବର ।
କୁବେର ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ତିନୋଟି ନନ୍ଦନ
ବିଶ୍ରବାଙ୍କ ଔରସୁ ହେଲେ ଉତପନ୍ନ ।
ରାବଣ ନାମରେ ଏକ ଜଣ ହେଲ ଖ୍ୟାତ
ତାହାପରେ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଜାଣନ୍ତି ସମସ୍ତ ।

ବିଭୀଷଣ ତାହାପରେ ଜନମ ହୋଇଲେ
ଧାର୍ମିକଙ୍କ ଚୂଡ଼ାମଣି ହରିଙ୍କୁ ଭଜିଲେ ।
ଏ ତିନି ଗୋଟି କୁମର ଋଷି ଔରସରେ
ଜନମ ଲଭିଲେ ଏକ ଦାନବୀ ଗର୍ଭରେ ।
ତାହାର ନାମ କୈକଷୀ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ
ଦେବୀ କି ଗାନ୍ଧର୍ବୀ କେହି ନୁହେଁ ସମସରି ।
ଆଉର ରୁଚିରଙ୍କର ହେଲେ ଯେ କୁମର
ଶାଣ୍ଡିଲ୍ୟ ତାହାଙ୍କ ନାମ ବିଦିତ ସଂସାର ।
ସୁନନ୍ଦ ମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର ବାତ୍ସ୍ୟ ମହାମୁନି
ଏହିତିନି ଜଗତରେ ଅଟନ୍ତି ସେ ଜ୍ଞାନୀ ।
ଗୌତମ ଔରସେ ହେଲେ ସାବର୍ଣ୍ଣି ଉତ୍ପନ୍ନ
କାଶ୍ୟପଠାରୁ କଶ୍ୟପଙ୍କର ବିଦ୍ୟମାନ ।
ଭରଦ୍ୱାଜ ହେଲେ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ତନୟ
ଏହି ପାଞ୍ଚ ହେଲେ ପାଞ୍ଚ ଗୋତ୍ରର ନିର୍ଣ୍ଣୟ
ଏହା ଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବହୁ ଋଷିଗଣ
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ବଦନ ମଧ୍ୟୁ ଜନ୍ମିଲେ ତକ୍ଷଣ ।
ଏହିମାନଙ୍କର ଗାଥା ଶୁଣ ମନଦେଇ
ନାନା ଦେଶ ବିଦେଶରେ ଭ୍ରମୁଥାନ୍ତି ସେହି ।
ଜାତି ଆଉ ଗୋତ୍ର ବୋଲି ନାହିଁ କିଛିମାତ୍ର
ଭିନ୍ନ ୨ ଗୋତ୍ରରେ ଅଟନ୍ତି ଅବସ୍ଥିତ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଏହାଙ୍କର ବଂଶ ଯେ ବଢ଼ିଲା
କାହାର କେବଳ ଗୋତ୍ର ବାର ନ ହୋଇଲା
ଗୋତ୍ର ବିବର୍ଜିତ ହୋଇ ସକଳ ସ୍ଥାନରେ
ପରିଚିତ ହେଲେ ସେହିମାନେ କାଳାନ୍ତରେ ।
ଆହେ ସଉନକ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନୁଙ୍କର
ତେଜରୁ ଯେଉଁ କ୍ଷତ୍ରିୟ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ତାଙ୍କର ପ୍ରବର ଏହି ତିନହେଁ ଅଟନ୍ତି
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ବାହା ମୂଳରୁ ଯାତ ହେଲେ କ୍ଷତ୍ରୀ ।
ସେମାନେ ପ୍ରବର ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଣ ରହିଲେ
ବିଧାତାଙ୍କର ଉରୁରୁ ବୈଶ୍ୟ ଜନମିଲେ ।
ପାଦ ଦେଶରୁ ଜନମ ହେଲେ ଶୂଦ୍ରଜାତି
ଏହିପରି ଚତୁର୍ବର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି ।
ପରସ୍ପର ତାହାଙ୍କର ମିଶ୍ରଣ ହେବାରେ
ବର୍ଣ୍ଣ ଶଙ୍କର ଜାତି ଯେ ହେଲେ ତା ଅନ୍ତରେ
ଗୋପାଳ ବଣିକ ବୈଶ୍ୟ ଗୁଡ଼ିଆ କମାର
କୁଦେଇ ତାମ୍ବୋଳ କୃଷିକାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ।

ଏହି ପରକାରେ ଯେତେଗୋଟି ଜାତି ଅଛି
ଉତ୍ତମ ଶୂଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଗଣନା ହୁଅନ୍ତି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଆଉ ବୈଶ୍ୟ ସ୍ୱବଜାତ
ଜଳସ୍ପର୍ଶ ଜାତିମଧ୍ୟେ ଗଣନା ଅଟନ୍ତି ।
ଶୂଦ୍ରନାରୀ ଗର୍ଭେ ବୈଶ୍ୟ ପୁରୁଷର ରେତ
ପଡ଼ିବାରୁ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ହୋଇଲେକ ଜାତ ।
କରଣ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ହେଲେ ସେ ସଂସାରେ
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବୀର୍ଯ୍ୟ ପଡ଼ି ବୈଶ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭରେ ।
ଅମ୍ବଷ୍ଠ ନାମରେ ପୁତ୍ର ହୋଇଲେକ ଜାତ
ଏ ଅନ୍ତରେ ଆନ ଗାଥା ଶୁଣ ତପୋବନ୍ତ ।
ଥରେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଯାଇଁ ବିଜନ ସ୍ଥଳରେ
ଶୂଦ୍ର ଯୁବତୀକୁ ରତି ମାଗିଲେ ସ୍ନେହରେ ।
ତାହାଶୁଣି ସମ୍ମତ କରିଲେ ସେ ବାଳା
ସେହିଠାରେ ଦୁହିଙ୍କର ସଙ୍ଗମ ହୋଇଲା ।
ତାହାଗର୍ଭେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ହେଲେ ବୀର୍ଯ୍ୟଧାର
ତା ଠାରୁଁ ଜନମ ହେଲେ ନଅଟି କୁମର ।
ସକଳେ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାରେ ହୋଇଲେ ନିପୁଣ
ଶୁଣ କହୁଅଛୁ ତାହାଙ୍କର ବିବରଣ ।
ଶଙ୍ଖାରୀ ମାଳି ଆଉର କମ୍ମାର ଯେ ତନ୍ତୀ
କୁମ୍ଭାର କଂସାରି ମିସ୍ତ୍ରି ନଅଟି ସନ୍ତତି ।
ଶିଳ୍ପକାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲାଇଲେ
ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ସମ୍ମାନ ପାଇଲେ ।
ସୂତ୍ରଧାର ଚିତ୍ରକାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ତିନି
ପତିତ ହୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମ ଶାପରେ ଅବନୀ ।
ଆଉର ବର୍ଣ୍ଣ ଶଙ୍କର ଯେତେ ବୋଲାଇଲେ
କେହିହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦର ନ କଲେ ।
ଏହାଶୁଣି ସଉନକ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ
ସଉତି ମୁନିଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛା କଲେ ସେ ଠାବଇଁ ।
ଆହେ ପୌରାଣିକ ସୌତି କୁହନ୍ତୁ ଆମ୍ଭରେ
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ମହାମତି ବିଦିତ ସଂସାରେ
ସେ କିମ୍ପା କଲେ ଏପରି ଘୋର ଅନ୍ୟାୟର
ବୀର୍ଯ୍ୟଦାନ କଲେ ପୁଣି ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଜଠର ।
କି ହେତୁ ପତିତ ହେଲେ ତିନୋଟି ନନ୍ଦନ
ଏହା ବିସ୍ତାରି କହିଣ କହ ତପୋଧନ ।
ସନ୍ଦେହ ଜନ୍ମିଛି ହୃଦେ ଆହେ ଜ୍ଞାନବର
ବିସ୍ତାରି କହିଣ କୁହ ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତର ।

ପୁରାଣେ ବହୁ ଅଭିଜ୍ଞ ଅଟ ମହାମତି
ସନ୍ଦେହ ବିନାଶ କର କହିଣ ଭାରତୀ ।
ପୁରାଣର ସାର ଗାଥା ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ବିରଚିଲା ଗୀତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଋଷିବର୍ଗ ଓ କୁବେରଙ୍କର ଜନ୍ମ ବିବରଣେ ନାମ ଏକାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଘୃତାଚୀ ଉପାଖ୍ୟାନ

ସୌନକ ଆଦି ମୁନିଙ୍କ ବିନୟ ବଚନ
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ସୌତି ତପୋଧନ ।
ବୋଇଲେ ହେ ମୁନିଗଣେ ପଚାରୁଛ ଯାହା
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗହନ କଥା ଅଟଇ ଯେ ତାହା ।
ଘୃତାଚୀ ସ୍ୱରଗ ବେଶ୍ୟା ବିଜନ ଭୁବନେ
କାମବଶେ ରମ୍ୟବେଶ ହୋଇ ଏକଦିନେ ।
ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥକୁ ସେହୁ କରିଲା ଗମନ
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ପଥ ମଧ୍ୟେ କରି ଦରଶନ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଲୋକକୁ ଯେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଆସିଥିଲେ
ଯୁବତୀକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଣ ଦେଖିଲେ ।
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନେ ଯାଇ ଯୁବତୀର ପାଶ
ଆପଣା ମନର ଭାବ କରିଲେ ପ୍ରକାଶ ।
କାମବଶେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ହତଚିତ୍ତ ହୋଇ
ଶୃଙ୍ଗାର ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ତା ପାଶରେ ଯାଇ ।
ମନୋହର ରୂପ ଦେଖି ହୋଇ କାମେ ମତ୍ତ
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଭୁଲିଗଲେ ସ୍ଥାନ କାଳପାତ୍ର ।
ହୀରାମାଣିକ୍ୟ ଭୂଷଣରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର
ସୂକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତ୍ର ଉଡ଼ିଯାଏ ବାତେ ଫରଫର ।
ଷୋଡ଼ଶୀ ବର୍ଷୀୟା ଧନୀ ନବୀନା ଯୁବତୀ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶଧର ସମ ବଦନର କାନ୍ତି ।
ଅଧରେ ମଧୁର ହାସ ଅତି ଶୋଭାପାଏ
ପକ୍ୱବିମ୍ବ ସମ ଓଷ୍ଠ ତ୍ରିଭୁବନ ମୋହେ ।
କନକ କୁଣ୍ଡଳ ଶୋହେ ଶ୍ରବଣ ଯୁଗଳେ
କଟାକ୍ଷ ତାହାର ବଙ୍କା ଧନୁ-ସମ ଖେଳେ ।
ରୂପ ଦେଖି ବିଶ୍ୱକର୍ମା ହୋଇଲେ ମୋହିତ
ଘୃତାଚୀ ନିକଟେ ଯାଇ ହେଲେ ଉପଗତ ।
ହସି ୨ ବୋଇଲେକ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ
କାମବଶେ ଦେଖ ମୋର ଅଙ୍ଗ ହୁଏ ଥରି ।

ତୁମରି ନିମନ୍ତେ ମୁହିଁ ବୁଲେ ବନେବନେ
ରତି ଭିକ୍ଷା ମାଗି ଯାଚେ ଉଦ୍ଧାର ଏ ସ୍ଥାନେ ।
ସାମାନ୍ୟ ବୋଲିଣ ମୋତେ ନ ଭାବ ସୁନ୍ଦରୀ
କାମ ପାଶୁଁ ଅଛି ମୁହିଁ ରତି ଶିକ୍ଷା କରି ।
ଅଗ୍ନିଦେବ ତୋଷ ହୋଇ ମୋହର ଉପରେ
ଦିବ୍ୟବସ୍ତ୍ର ଦେଇଛନ୍ତି ଶୁଣ ନାରୀବରେ ।
ବରୁଣ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ରତନର ମାଳା
ଶିବଙ୍କ ଦୟାରୁ ନାହିଁ ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ଜ୍ୱାଳା ।
କୁବେରଙ୍କୁ ପରାଜୟ କରି ବଳମନେ
ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ କେତେ ଆଣିଛି ଭବନେ ।
ତୁମରି ନିମନ୍ତେ ସବୁ ରଖିଅଛି ଘରେ
ଏବେ ମୋର କଥା ରକ୍ଷାକର ନାରୀବରେ ।
ଦେଖ ନିକୁଞ୍ଜ କାନନ କେଡ଼େ ଶୋଭାପାଏ
ଗୁଳ୍ମ ଲତା ରଙ୍ଗେ ବିହରିବା ଆମ୍ଭେ ଦୁହେଁ ।
ପରମ ରୂପସୀ ତୁମେ ଅବଳା ମଧ୍ୟରେ
ମୁହିଁ ପଣ୍ଡିତ ଅଟଇ ଯେ କାମ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ।
ଏହା ଶୁଣି ବାରନାରୀ କହଇ ବଚନ
ମୋ କହିଲେ ସତ୍ୟ ଅଟେ ଆହେ ମତିମାନ ।
କିନ୍ତୁ ଏକ କଥା କହେ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ବାରାଙ୍ଗନା ମୁହିଁ ସତ୍ୟ ଆହେ ମହାତ୍ମନ ।
ତଥାପି ନିୟମ ଅଛି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର
ଯେ ଦିନ ଯାହା ପାଶକୁ ହୋଇଛୁ ବାହାର ।
ସେଦିନ ସେ ଜନ ହୁଏ ଆମ୍ଭର ଯେ ପତି
ଅତଏବ କ୍ଷମାକର ଆହେ ମହାମତି ।
କାମ ନିକଟକୁ ମୁହିଁ କରୁଛି ଗମନ
ଆଜି ମୋର ପତି ସେହୁ ଆହେ ମହାତ୍ମନ ।
ଆବର କହୁଛି ତୁମେ ଶୁଣ ମୋର ଗୀର
ଶିକ୍ଷା ଗୁରୁ କାମଦେବ ଅଟନ୍ତି ତୁମର ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁରୁପତ୍ନୀ ତୁମ୍ଭର ଯେ ମୂର୍ତ୍ତି
ଗୁରୁଦାର ମାତୃବତ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଯେଉଁ ଜନ ଗୁରୁପତ୍ନୀ କରଇ ହରଣ
ତାହାର ସମାନ ପାପୀ ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ।
ଦାରୁଣେ ନରକେ ଅନ୍ତେ ପଡ଼ଇଟି ସେହି
ଅତଏବ ଆଜ ମୋତେ ଘୃଡ଼ ଦସ୍ୟୁବନ୍ତ ।
ବଳତ୍କାରେ ମୋ ସଙ୍ଗତେ କଲେ ରତିରସ
ଲଭିବଟି ଗୁରୁଦାର ପରଦାର ଦୋଷ ।
ବିଦ୍ୟାଦାତା ମନ୍ତ୍ରଦାତା ଅଟନ୍ତି ଯେ ଗୁରୁ
ଜନ୍ମକଲ ପିତା ମଧ୍ୟ ନ୍ୟୂନ ତାଙ୍କଠାରୁ ।
ଆବର ଗୁରୁପତ୍ନୀ ଯେ ମାତାହୁଁ ଅଧିକ
ବର୍ଣ୍ଣନ କରନ୍ତି ଏହା ଶାସ୍ତ୍ରଇ ଅନେକ ।
ଜଗତରେ ପୂଜ୍ୟ ପିତାମାତା ଦୁହେଁ ଯାକ
ପିତାଠାରୁ ମାତ ବଳି ଗୁଣରେ ଅଧିକ ।
ସେହିପରି ଗୁରୁଠାରୁ ଗୁରୁଙ୍କ ଭାରିଯା
ଅଧିକ ଶତେ ଗୁଣରେ ପାଇବାକୁ ପୂଜା ।
ବେଦ ଆଦିରେ ଏ ସବୁ ପ୍ରମାଣ ଅଛଇଁ
ଆହେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଧାର୍ମିକ ମହର୍ଷିମାନେ ଧରମ ଶାସ୍ତ୍ରରେ
ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି ଯାହା ଶୁଣ ଏବେ ବାରେ ।
ମାତା ସହ ପୁତ୍ର ଯେବେ ଶୃଙ୍ଗାର କରଇ
ସେ ଦୋଷରୁ ଯେଉଁ ମହାପାପ ଉପୁଜଇ ।
ତହିଁରୁ ଲକ୍ଷେ ଗୁଣରେ ଅଧିକଟି ଜାଣ
ପାପ ହୁଏ ଗୁରୁପତ୍ନୀ କରେ ଯେ ହରଣ ।
ମାତା ବୋଲି ଥରେ ଯେଉଁ ନାରୀକୁ ଡାକିବ
ଅଥବା ମାତା ବୋଲିଣ ଅନ୍ତରେ ଭାବିବ ।
ଜନ୍ମ କରିବା ମାତାର ସମ ସେ ଅଟଇ
ସାକ୍ଷାତରେ ଧର୍ମଦେବ ସାକ୍ଷୀ ଥାଏ ରହି ।
ଜ୍ଞାନରେ ବା ଅଜ୍ଞାନରେ ସେ ରମଣୀ ସହ
ଶୃଙ୍ଗାର କରିଲେ ନର୍କ ଭୋଗିବ ନିଶ୍ଚୟ ।
ପୁଣି କାଳସୂତ୍ର ପାଶେ ବନ୍ଧା ହୋଇକରି
କୁତ୍ସିତ କର୍ମରେ ପଡ଼ି ହେଉଥାଏ ଘାରି ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥିବାଯାଏ ପୁଣ ୨ ଯାଇ
ମହାଘୋର କୁମ୍ଭୀନର୍କେ ଦୁଃଖ ଭୋଗୁଥାଇ ।
ମାତୃହରଣରେ ତହିଁ ଶତଗୁଣ ଦୋଷ
ହୁଏ ବୋଲି ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ର କରିଛି ପ୍ରକାଶ ।

ତାହାର ଶତସହସ୍ର ଗୁଣରେଟି ଜାଣ
ଦୋଷ ହୁଏ ଗୁରୁପତ୍ନୀ କରିଲେ ହରଣ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଯେତେ ଯୁଗ ଅଟଇ ବୟସ
ତେତେଯୁଗ ନରକରେ କରେ ସେ ନିବାସ ।
ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରେ ବା ବେଦରେ ଏ ମହାପାପର
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଲେଖା ହୋଇନାହିଁ କେଉଁଠାର
କୁମ୍ଭକାର ଚକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାର ଖଡ୍ଗ ସମ
ସେ କୁମ୍ଭୀ ନରକ ଅଟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଷମ ।
ଆବର ତହିଁରେ ମଳମୂତ୍ର ମାଂସ ମେଦ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବାରୁ ଜାତ ହୁଅଇ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ।
ଶୂଳକଳ୍ପ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ମୁଖ କୃମିଗଣ ପୂରି
ବିଚରଣ କରୁଥାନ୍ତି ଜଳ ଜନ୍ତୁ ପରି ।
ଫୁଟୁଥାଏ ସବୁବେଳେ ଟକ ମକ ହୋଇ
ଅନଳ ଜ୍ୱାଳା ସମ ସେ ତପତ ଲାଗଇ ।
ମହାପାପୀ ମାନଙ୍କର ଅଟଇ ସେ ସ୍ଥାନ
ଭୋଗ ସେ କରନ୍ତି ତହିଁ ପାପ ଫଳମାନ ।
ଗୁରୁପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗମରେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କର ଯେତେ
ପାତକ ହୁଅଇ ଜାଣ ଆହେ ମହାମତେ ।
ସେହିପରି ଗୁରୁପତ୍ନୀ ତାଙ୍କ ଠାରେ ଯେବେ
କାମୁକୀ ହୁଅଇ ପାପ ଭୋଗ କରେ ତେବେ ।
ଆଉତ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଗୁରୁ କାମଦେବଙ୍କର
ଭାରିଯା ହୋଇଣ ଯାଇଅଛୁ ତାଙ୍କ ଘର ।
ଏ ସକାଶୁଁ ପରସ୍ପରେ ହେବାର ଆସକ୍ତ
ଆଜ ଆମ୍ଭ ଦୁହିଁଙ୍କର ନୁହଇଁ ଉଚିତ ।
ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ ଅଭିଳାଷ
କରିଅଛ ମନେ ତେବେ ନ ହୁଅ ନିରାଶ ।
ଆଉ ଜନମରେ ବେଶଭୂଷା ହୋଇ ମୁହିଁ
ଆସିବି ନିଶ୍ଚୟ ତବ ମାନସ ରଞ୍ଜାଇ ।
ଏହିପରି ସ୍ତ୍ରୀଜାତୀର ହତାଶ ବଚନ
ଶୁଣି ବିଶ୍ୱକର୍ମା ହୋଇ ଅତି କ୍ରୋଧମନ ।
ବୋଇଲେ ପାମରୀ ଯାହା ମୋହର ବଚନେ
ନ ରଖି ବଞ୍ଚିତ ମୋତେ କଲୁ ଅନ୍ତଶପ୍ତୁ ।
ସେ ସକାଶୁଁ ମୋର ଶାପେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଯାଇ
ରହିବୁ ଶୂଦ୍ରଯୋନିରେ ଜନମ ସେ ପାଇ ।
ଏହାଶୁଣି ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଶାପ ଦେବା ଶୁଣି
କ୍ରୋଧରେ ତାହାଙ୍କୁ ଶାପ ଦେଲେ ସେ ତରୁଣୀ ।

ହୋଇଲ କାମରେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଣ ପୀଡ଼ିତ
ଗୁରୁପତ୍ନୀ ହରିବାରେ ବଳାଇଲ ଚିତ୍ତ ।
ଧର୍ମମସ୍ତ ବଚନ ଯେ କହିବାରୁ ମୁହିଁ
ନ ଶୁଣିଲ ମୋତେ ଶାପ ଦେଲେ କ୍ରୋଧ ବହି
ଏ ହେତୁ ବୋଲୁଛି ଆଜ ସ୍ୱର୍ଗେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୁଅ
ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ମାନବ ରୂପେ ରହି ଦିନ ନିଅ ।।
ଏହିରୂପେ ଶାପ ଦେଇ ଘୃତାଚୀ ସୁନ୍ଦରୀ
ଗଲା କାମଦେବ ପାଶେ ଲୁବ୍ଧ ହୋଇକରି ।
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ରତି ରସରେ ମାତିଲା
ମହାସୁଖେ ବିହାରରେ ଦିନ କଟାଇଲା ।
ଏ ଅନ୍ତେ ସମସ୍ତ କଥା ତାହାଙ୍କ ଆଗରେ
କହିଲା ଆମୂଳ ଚୂଳ ବସି ସରାଗରେ ।
ଶୁଣିଣ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ କନ୍ଦର୍ପ ଅଇଶ
କହିଲେ ସେ ସୁନ୍ଦରୀକୁ ପ୍ରବୋଧନା କରି ।
ଶୁଣ ଆଗୋ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ପ୍ରୟାଗ ନଗରେ
ଜନମିବ ତୁମ୍ଭେ ଗୋପେ ମଦନଙ୍କ ଘରେ ।
ପୂର୍ବ ଜନ୍ମକଥା ଥିବ ତୁମ୍ଭର ସ୍ମରଣ
କରିବ ବାଲ୍ୟରୁ କାନ୍ତ ତପ ଆଚରଣ ।
ଏହିପରି କେତେ ଦିନେ ଶାପୁ ମୁକ୍ତହୋଇ
ଚଳିବ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ତୁମ୍ଭେ ଆରେ ଚନ୍ଦମୁହିଁ ।

ଆହେ ସଉନକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ୱର୍ଗ ବାର ନାରୀ
ମଦନ ଗୋପାଳ ପତ୍ନୀ ଗର୍ଭେ ଅବତରି ।
ଜାତିସ୍ମର ହୋଇ ବାଲ୍ୟକାଳୁଁ ତପ କଲା
ସଂସାର ବିଷୟୁ ଯୋଗୁଁ ଦୂରରେ ରହିଲା ।
ନଛୁଇଁ ତିଳେହେଁ ଆନ ପୁରୁଷର କର
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ରକ୍ଷଣରେ ହେଲା ତତ୍ପର ।
ବରନ ତାହାର ଅଟେ ତପ୍ତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପରି
ଦିଶିଲା ତପସ୍ୟାବଳେ ତୋରସେ ଆକୃତି ।
ପବିତ୍ର ଜାହ୍ନବୀ ତୀରେ ଦିବ୍ୟ ସମ୍ବତ୍ସର
ହୋଇଲା ଶତେକ ଏହି ପ୍ରକାରେ ଅନ୍ତର ।
ସମୟରେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତାର ପତି ହେଲେ
ନବଗୋଟି ସୁତ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ହେଲେ ।
ସେତେବେଳେ ଶାପରୁ ସେ ଲଭିଣ ମୁକତି
ପୂର୍ବରୂପ ପାଇ କଲା ସୁରପୁରେ ଗତି ।
ଶୁଣିଲତ ମୁନିଗଣ ଏ ସମସ୍ତ ଗିର
ପଚାର ମନେ ସଂଶୟ ଥିଲେ ହେ ତୁମ୍ଭର ।
ଏହାକହି ସୌତି ମୁନି ହୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ
ଚିନ୍ତନେ ହରିଚଳା ଶ୍ରୀ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ।

—୦—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଘୃତାଚୀ ଉପାଖ୍ୟାନେ ନାମ ଦ୍ୱାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ତ୍ରୟୋଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଭିଶାପ ପାଇ ଘୃତାଚୀ ଓ ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କର ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଉତ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଶିଳ୍ପିକାର ମାନଙ୍କ ଜନ୍ମ ବିବରଣ ।

ଏଥିଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ଦେଇମନ
ସୌତିଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛିଲେ ସଉନକ ତପୋଧନ ।
ବୋଇଲେ ହେ ବ୍ରହ୍ମଦର୍ଶୀ ତପୀଙ୍କ ଶେଖର
ତୁମ୍ଭର ବାକ୍ୟେ ସନ୍ଦେହ ଲାଗେ ମୋ ମନର ।
ଘୃତାଚୀ ଓ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଶାପତ ପାଇଲେ
କିଏ କେଉଁ ପରକାରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଜନମିଲେ ।
ପୁଣି ଜନମ ଲଭିଲେ କିପା କେଉଁଠାରେ
ପରିଚୟ ହେଲେ କିଏ ପୁଣି କି ଜାତିରେ ।
କେଉଁ ପରକାରେ ତାଙ୍କ ମିଳନ ହୋଇଲା
କେଉଁପରି ନବ ଗୋଟି ପୁତ୍ର ଜନମିଲା ।

ତାହା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ
ବୁଝାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ଆହେ ପୌରାଣିକ ବରେ ।
ଏହାଶୁଣି ସୌତି ମୁନି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ
ବୋଇଲେ ସକଳ ତପୀଙ୍କର ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ଆହେ ମହାଜ୍ଞାନୀ ମାନଙ୍କର ଶିରୋମଣି
ଯେବେ ଶୁଣିବାକୁ ଆଉ ମନ ବଳଲାଣି ।
ତାହେଲେ ବିସ୍ତାର ଭାବେ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଘୃତାଚୀର ଶାପକୁ ଶୁଣିଣ ।
ବିଷୟ କ୍ରୋଧରେ ଅତି ଦୁଃଖିତ ସେ ହୋଇ
ବିଧାତାଙ୍କ ସନ୍ନିଧିରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯାଇ ।

ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ଯୋଡ଼ି ବେନି କର
କହିଲେ ସମସ୍ତ ଶୋକେ ହୋଇଣ ଅସ୍ଥିର ।
ଏହା ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମା କ୍ଷଣେ ନୀରବ ହୋଇଲେ
ତାପରେ କୋମଳ ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ
ବୋଇଲେ ହେ ବତ୍ସ ତୁମ୍ଭେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଂଶରେ
ଜନମ ହୋଇବ ଯାଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମଣ୍ଡଳରେ ।
କିଛି ଦିନ ଗତ ପରେ ଘୃତାଚୀ ସହିତ
ଏକତ୍ରେ କରିଲେ ବାସ ହୋଇବ ମୁକତ ।
ଏମନ୍ତ ଆଦେଶ ଯହୁଁ ଦେଲେ ବେଦବର
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ହେଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁମର ।
ଜାତି ସ୍ମର ହୋଇବାରୁ ପୂର୍ବ କଥାମାନ
ସର୍ବଦା ମନ ପାଡ଼ିଲ ମନରେ ଆସନ ।
ନିପୁଣ ହୋଇଲେ ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟାରେ ସମସ୍ତ
ଶିଳ୍ପୀକାର ଦ୍ୱିଜରୂପେ ହୋଇଲେ ସେ ଖ୍ୟାତ
ରାଜ ପ୍ରାସାଦରେ କିବା ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଘରେ
ନାନାବିଧ ଶିଳ୍ପୀକାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ନିରନ୍ତରେ ।
ଆବର ଯାହାର ଯେଉଁ ଚିଜ ଲୋଡ଼ାହେଲା
ଏହାଙ୍କ ହାତରେ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ।
ତାହାଙ୍କ ଶିଳ୍ପ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖି ନିପୁଣରେ
ପ୍ରଶଂସା ନକରି ରହି ନ ପାରନ୍ତି ଧିରେ ।
ଏହିପରି ବହୁକାଳ ଗତ ହେଲା ପରେ
ଦିନେ ସେ ମିଳିଲେ ଯାଇ ପ୍ରୟାଗ ତୀର୍ଥରେ ।
ତହିଁ ରାଜାଙ୍କର ଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ସାରି
ସ୍ନାନାର୍ଥେ ମିଳିଲେ ଗଙ୍ଗା କୂଳେ ଯାଇକରି ।
ଦେଖିଲେ ସେଠାରେ ଏଇ ଅପୂର୍ବ କାମିନୀ
ସୁଖ ଭୋଗ ଛାଡ଼ି ହୋଇଅଛି ତପସ୍ୱିନୀ ।
ଜାତି ସ୍ମର ହୋଇ ସେତ ଜନ୍ମ ପାଇଥିଲେ
ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଘୃତାଚୀ ବୋଲି ସେ ଜାଣିଲେ
ଘୃତାଚୀତ ହୋଇଥିଲା ମଧ୍ୟ ଜାତି ସ୍ମର
ଚିହ୍ନିଲା ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କୁ ନହୋଇ ପାସୋର ।
ଏହିରୂପେ ଦୁଇଜଣେ ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି ହେଲେ
ଯୁବତୀ ରୂପରେ ଦ୍ୱିଜ ଜ୍ଞାନ ହରାଇଲେ ।
କାମତ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲା ଅତି ପୀଡ଼ା
ଲଜ୍ଜାଛାଡ଼ି ତପସ୍ୱୀଙ୍କ ଆଗେ ହେଲେ ଛିଡ଼ା ।
ମଧୁର କୋମଳ କରି ବଚନ କହିଲେ
କାହିଁକି ତପସ୍ୟା କରୁଅଛ ତୁ ବୋଇଲେ ।

ଘୃତାଚୀ ଅପ୍‌ସରା ତୁମ୍ଭ ଅଟ ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ
ଚିହ୍ନି ପାରି ତୋତେ ପୂର୍ବକଥାମାନ ସ୍ମରି ।
ମୁଁ ଅଟଇ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁଳରେ
ଜନମ ଲଭିଛି ପ୍ରିୟେ ତୋହର ଶାପରେ ।
ଗତ କଥା ସୁମରଣା କର ଆଗୋ ବାଳା
ମୋଠାରେ ପୀରତି କର ନ କରିବ ହେଳା ।
ତୋତେ ଯେଉଁ ଶାପ ମୁହିଁ ଦେଇଅଛି ପୂର୍ବେ
ଉଦ୍ଧାର ଲଭିବା ପାଇଁ ତହିଁରୁଟି ଏବେ ।
ଆସିଅଛୁ ମୋତେ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଦାନ କରି
ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ତେଜି ଯାଅ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ।
ତୋ ନିମନ୍ତେ କାମାନଳେ ଦହଇ ମୁଁ ଦହି
ବହନ ଉଠ ବିଳମ୍ବ ନ କରରେ ସଖି ।
ଏହିରୂପେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଚନକୁ ଶୁଣି
କହିଲେ ଈଷତ ଶବ୍ଦେ ସେ ଗୋପ ତରୁଣୀ ।
ସୁମଧୁର ମିଠାସ୍ୱ ବଚନ କହିଲା
ଆହେ ଦ୍ୱିଜବର ଶୁଣ ମୋଠାରୁ ବୋଇଲା ।
ମୁହିଁ ମଧ୍ୟ ଜାତି ସ୍ମର ହୋଇ ଜନମିଛି
ତୁମେ ଅଟ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ମୋତେ ଜଣାଅଛି ।
କିନ୍ତୁ ଯାହା କହୁଅଛି ମନଦେଇ ଶୁଣ
ମୋହଠାରେ କ୍ରୋଧ ଆଉ ନ କରିବ ପୁଣ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ଦିନ ବାଟରେ ଦେଖିଲି
ସେଦିନ ମଦନ ଦେବ ପତ୍ନୀ ହୋଇଥିଲି ।
ସେନିମନ୍ତେ ସେତେ ତୁମେ କହିଲେ ହୋ ମୋରେ
ଶୃଙ୍ଗାର ପ୍ରଦାନ ନ କରଇ ସେ ଭୟରେ ।
ଏବେତ ଜାହ୍ନବୀ ତଟରେ କରୁଛି ତପସ୍ୟା
କିରୂପେ ରମିବ ତବସଙ୍ଗେ ନମଇଷ୍ଟା ।
ଭାରତବର୍ଷରେ ତଙ୍ଗାଜଳୀ ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର
ଏଥେଁ ସ୍ନାନକରି ଜନେ ହୁଅନ୍ତି ପବିତ୍ର ।
ଯେଉଁ ୨ କର୍ମ କରାଯାଏ ଏଠାରେ
ତାର ଫଳ ଭୋଗକରେ ଅପର ଜନ୍ମରେ ।
ଧାର୍ମିକ ପୁରୁଷମାନେ ପୂର୍ବେ ତପଫଳେ
ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତି ମୋକ୍ଷଲାଗି ମହୀତଳେ ।
ପୁଣି ମୋହିତ ହୋଇଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମାୟାରେ
କରୁଥାନ୍ତି ନାନା କର୍ମମାନ ସେଠାବରେ ।
ଯାହାକୁ ସେ ବିଷ୍ଣୁ ମାୟା ସୁଦୟା କରଇ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ତାର ଭକ୍ତି ଉପୁଜଇ ।

ଆଜନ୍ମମଧ୍ୟ ବିଷୟ ଆଶକ୍ତ ସେ ନର
ଜନ୍ମ ଲଭି କରିଥାନ୍ତି ମସ୍ତ ମଣ୍ଡଳର ।
ସେମାନେ ଜଗତକର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ
ମନ୍ତ୍ର ଧ୍ୟାନ ଆଦି ସବୁ କରି ବନ୍ଦନ ।
ମାୟାମୋହ ଜାଲେ ପଡ଼ି ସାଙ୍ଗେ ହେଉଥାନ୍ତି
ଶୁଦ୍ଧ ଶୁଭ ଭଲମନ୍ଦ କିଛି ନ ଜାଣନ୍ତି ।
ପୂର୍ବ ଜ୍ଞାନ ଥିବାରୁଟି ହୃଦରେ ମୋହର
ଜାଣୁଛି ସକଳ କଥା ଆହେ ଦ୍ୱିଜବର ।
ଘୃତାଚୀ ନାମରେ ପୂର୍ବେ ସ୍ୱର୍ଗେ ବାରନାରୀ
ହୋଇଥିଲି ଏବେ ତୁମ୍ଭ ଶାପ ପାଇକରି ।
ଗୋପାଳ ବାଳିକା ହୋଇ ଜନମ ଲଭିଛି
ଏଥିରେ କହିବା ପାଇଁ କଥା ନାହିଁ କିଛି ।
ଏ ଘୋର ଜଞ୍ଜାଳୁ ମୁକ୍ତ ପାଇବା ଆଶାରେ
ତପସ୍ୟା କରୁଛି ବସି ପୁଣ୍ୟ ନଦୀତଟରେ ।
ଜାଣୁଛି ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗରେ କଲେ ରତିରସ
ହୋଇବ ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ଶାପ ତାପ ନାଶ ।
କିନ୍ତୁ ଏ ପବିତ୍ର ଭୂମି ନୁହେଁ କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥାନ
ଶୁଣ ଆହେ ଶିଳ୍ପକାର ବାରେହେଉ ମନ ।
ଯେତେ ପାପ ଆନଠାରେ କରିଥାଏ ନର
ଏ ନଦୀରେ ସ୍ନାନକଲେ ହୋଇଯାଏ ଦୂର ।
ଏ ସ୍ଥାନରେ ପାପ ଯେବେ କରଇଟି କେହି
ଲକ୍ଷେଗୁଣ ହୋଇଥାଇ ସେ ପାପ ବଢ଼ଇ ।
ନାରାୟଣ ଅର୍ଥେ ତପ ନକରଇ ଯେବେ
ଏ ମହାପାପରୁ ମୁକ୍ତି ନ ମିଳଇ ତେବେ ।
ଏଣୁ ବୋଲୁଅଛି ମୁହିଁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନେ ଯାଇ
କରିବା ଅନଙ୍ଗ କ୍ରୀଡ଼ା ମନକୁ ରଞ୍ଜାଇ ।
ସେ ଘୃତାଚୀ ମୁଖୁଁ ଏହା ଶୁଣନ୍ତେ ବାହାର
ସେହିକ୍ଷଣି ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଜ୍ଞାନଙ୍କର ବର ।
ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯେନ ମଳୟ ବନରେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ବିଶାଳ ଚନ୍ଦନବୃକ୍ଷ ଗଣରେ ସେ ବନ
ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବୁ ଶୋଭେ ଯେହ୍ନେ ନନ୍ଦନ କାନନ
ସୁବାସ କୁସୁମ ବାସ ବହି ଗନ୍ଧବହ
ପୁଲକିତ କରୁଅଛି ଦେଖାଙ୍କର ଦେହ ।
ଏମନ୍ତ ସୁରମ୍ୟ ବନ ଦେଖି ବେନିଜନ
ଇପ୍ସୁ ତେଜି ଗଲେ ସେହି ନିର୍ଜନ କାନନ ।

ସେଠାରେ ସୁନ୍ଦର ପୁଷ୍ପ ତଳପ ଉପରେ
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ବସି ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦରେ ।
ସେ ଅନ୍ତରେ କାମସୁଖ ସୋହାଗରେ ମାତି
ନ ଜାଣିଲେ କେତେବେଳେ ସେ ଦିବସରାତି ।
ଦେଖୁ ୨ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ
ଭାବିଲେ ସେ କ୍ଷଣେ ଅବା ହୋଇନାହିଁ ଶେଷ ।
ପୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ୱରୂପୀ ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କର
ସଙ୍ଗମରେ ଗର୍ଭବତୀ ହେଲା ନାରୀବର ।
ଯଥାକାଳେ ପ୍ରସବ ଯେ କରିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ
ନଅଗୋଟି ପୁତ୍ର ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ତାହାରି ।
ପୁତ୍ରମାନଙ୍କର ଜାତ ସଂସ୍କାର ବିଧାନ
ସେହିଠାରେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା କଲେ ସମାପନ ।
ଲାଳନ ପାଳନ କରି ଘୃତାଚୀ ସୁନ୍ଦରୀ
ବଢ଼ାଇଲେ ଅତିଯତ୍ନେ କାଖେ କୋଳେ ଧରି ।
ସମୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଖଡ଼ି ଛୁଆଁଇଲେ
ନାନାବିଧ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଜ୍ଞାନ ସକଳେ ପାଇଲେ ।
ଅନନ୍ତେ ତ ନିଜ ପିତା ଶିଳ୍ପ ବିଦ୍ୟା ଗୁରୁ
ଶିକ୍ଷା କଲେ ସବୁ ବିଦ୍ୟାମାନ ତାଙ୍କଠାରୁ ।
ପ୍ରାକ୍ତନ ସିଦ୍ଧି ବଳରେ ସର୍ବେ ବଳବାନ
ବିଚକ୍ଷଣ ହୋଇଲେ ସେ ଶୁଣ ତପୋଧନ ।
ମାଳାକାର କର୍ମକାର କଂସେଇ ଶଙ୍ଖାର
କୁନ୍ଦକ କୁମ୍ଭକାର ପୁଣି ସୂତ୍ରଧାର ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ଚିତ୍ରକାର ଏ ନବ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ
ଦେଖି ପିତା ମାତା ତୋଷ ହୋଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ
ଆପଣାଇଚ୍ଛା ମୁତାବ ବରଦାନ କଲେ
ଦେଶରେ ତାହାଙ୍କୁ ନେଇ ରଖାଇଣ ଦେଲେ
ଶାପରୁ ମୁକତି ପାଇ ନିଜ ୨ ଘରେ
ମାନବ ଶରୀର ତେଜି ଗଲେ ସେ ଅନ୍ତରେ ।
ଯେ ଯାହାର ବ୍ୟବସାୟ କଲେ ଇଚ୍ଛାମତେ
ଆଗରୁତ ଶିଳ୍ପେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ପୂର୍ବେ
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ଅଳଙ୍କାର ମାନ
ନାନା ପରକାରେ ସେହୁ କରିଲେ ଗମନ ।
ତେଣୁ ସବୁ ଲୋକଙ୍କର ପ୍ରିୟ ସେହୁ ହେଲା
ଦିନେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣର ସୁନା ଚୋରିକଲା ।
ତାହାଜାଣି କୋପଭରେ ବୋଇଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଆହେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ଚୋରିକଲୁ ଆମ୍ଭଧନ ।

ଏଣୁ ତୁ ପତିତ ହୋଇ ରହ ଏ ସଂସାରେ
ଆଜଠାରୁ କେହି ନ ମିଶିବେ ତୋ ସଙ୍ଗରେ
ଏହିରୂପେ ଶାପ ଦେଇ ଗଲେ ଦ୍ୱିଜବର
ପତିତ ହୋଇଲା ତହୁଁ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣକାର ।
ଶୁଣ ଆହେ ସଜ୍ଜନକ ମୁନି ମହାଭାଗ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ମିଳିତ ହୋଇ କରୁଥିଲେ ଯାଗ ।
ଯାଇଥିଲା କାଷ୍ଠ ହାଣିବାକୁ ସୂତ୍ରଧର
ଆସିଲା ବେଳକୁ ହେଲା ବହୁତ ଉଛୁର ।
ସେ ନିମନ୍ତେ ବିପ୍ରଗଣ ମହାକ୍ରୋଧ କଲେ
ପତିତ ହୁଅ ତୁ ବୋଲି ଶାପ ତାକୁ ଦେଲେ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର ପରି ମଧ୍ୟ ପତିତ ସେ ହେଲା
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କଠାରେ ଯହୁଁ ଦ୍ରୋହ ଆଚରିଲା ।
ଚିତ୍ରକାର ନିଜକର୍ମ ବିପରୀତ କରି
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାପେ ପତିତ ହୋଇଲା ସେପରି ।
କ୍ରୋଧରେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଏ ତିନିଜଣଙ୍କୁ
ପତିତ କରାଇ ଦେଲେ ଦେଇଣ ଶାପକୁ ।
ବଣିକ ସୁବର୍ଣ୍ଣକାର ସଙ୍ଗତରେ ମିଶି
ବ୍ୟବହାର କରୁଥାଏ ରହି ଦିବା ନିଶି ।
ସେ ସକାଶୁଁ ତାହାଠାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଚୋରି ଦୋଷ
ଥିବାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାପ ଦେଲେ ବହି ରୋଷ ।
ସେ ମଧ୍ୟ ପତିତ ହୋଇ ରହିଲା ମହୀରେ
ଶୁଣ କହୁଅଛି ଯାହା ହେଲା ଏ ଅନ୍ତରେ ।
ବେଶ୍ୟା ହୋଇଥିଲା ଏକ ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଯୁବତୀ
ଚିତ୍ରକାର ଯାଇଁ ବଳେ କଲା ତାକୁ ରତି ।
ତାହାଠାରୁ ଯେଉଁ ସୁତ ଜନମ ହୋଇଲା
ଅଟ୍ଟାଳିକାକାର ହୋଇ ଜାଣ ସେ ରହିଲା ।
ଜାରଜାତ ହେବାରୁଟି ସେ ଅଟେ ପତିତ
ତା ବୀର୍ଯ୍ୟରେ କୁମ୍ଭକାର ସ୍ତ୍ରୀଠାରେ ଜାତ
ହେଲା ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ସେହୁ ବୋଲାଏ କୋଟକ
ତା ଚରିତ ଶୁଣ ଆହେ ଦ୍ୱିଜ ଶନ୍ଦନକ ।
ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ଗୃହକାର ସେ ହୋଇଲା
ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିବା ବୃତ୍ତି ଆଶ୍ରେକଲା ।
କୋଟକ ଯୁବତୀ ପାଶେ କୁମ୍ଭକାର ଯାଇ
ପୀରତିରେ ରତିକଲା ନାନାଭାବେ କହି ।
ତାଙ୍କଠାରୁ ତୈଳକାର ହୋଇଲା ସମ୍ଭୂତ
କୁଟିଳ ପ୍ରକୃତି ହେତୁ ହେଲା ସେ ପତିତ ।

ରାଜକୁଳ ଯୁବତୀକି ଅନ୍ୟ ରାଜସୁତ
ବଳାତ୍କାରେ ଧରି ନେଇ କରନ୍ତେ ସୁରତ ।
ତୀବର ଜନମ ହେଲା ତାହାର ଗର୍ଭରୁ
ପତିତ ହୋଇଲା ପୁଣି ଜାରଜ ଦୋଷରୁ ।
ସେ ତୀବର ତୈଳକାର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଶେ ଗଲା
ରୂପବତୀ ଦେଖି ତାକୁ ରତି ଆରମ୍ଭିଲା ।
ତାହାର ଉଦରୁ ଜାତ ହେଲା ଯେ ତନୟ
ପାଇଲା ଜଗତେ ଲେଟ ନାମେ ପରିଚୟ ।
ସବୁବେଳେ ଚୌରବୃତ୍ତି କଲା ସେ ଚଣ୍ଡାଳ
ଏଥିଅନନ୍ତରେ କଥା ଶୁଣ ତପଶୀଳ ।
ତୀବର କନ୍ୟାକୁ ଆଣି ଲେଟ ଭୋଗକଲା
ତାଠାରୁ ତିନିଟି ସୁତ ଜାତ କରାଇଲା ।
ତାହାଙ୍କର ନାମମାନ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ମଣି ମଲ୍ଲ ମାତାର ଯେ ଉଡ଼ ବୋଲି କହି ।
କଳନ୍ଦର ଏହିପରି ନାମେ ଖ୍ୟାତ
ହୋଇଲେ ଯେ ସେ ସମସ୍ତ ଅଟନ୍ତି ପତିତ ।
କାମୁକୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଠାରୁ ଶୂଦ୍ର ବୀର୍ଯ୍ୟେ ଜନ୍ମ
ହୋଇଲା ଯେବଣ ସୁତ ପତିତ ସେ ଜାଣ ।
ଚଣ୍ଡାଳ ସେ ବୋଲାଇଲା ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ
ଅଶୁଚି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଲା ଲୋକରେ ।
ଚଣ୍ଡାଳ ଯୁବତୀ ସଙ୍ଗ କରନ୍ତେ ତୀବର
ତାହାର ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ହେଲା ଚର୍ମକାର ।
ଚଣ୍ଡାଳ ଯୁବକ ଚର୍ମକାର କନ୍ୟା ମିଶି
ସୁରତ ରସରେ ଶେଷ କଲେ ଦିବାନିଶି ।
ତାଙ୍କଠାରୁ ଜାତହେଲା ଯେବଣ କୁମର
ମାଂସଚ୍ଛେଦୀ ଅଟଇଟି ସେହି ମନେକର ।
ତୀବର ସେ ମାଂସଚ୍ଛେଦୀ କନ୍ୟାଟିଏ ନେଲା
ଭାର୍ଯ୍ୟାକରି ତାହାଠାରୁ ପୁତ୍ର ଜାତ କଲା ।
କୋଞ୍ଚ ଗୋରେଖା ନାମରେ ସେ ସୁତ ବିଖ୍ୟାତ
ହେଲା ମହୀମଣ୍ଡଳରେ ଆହେ ମୁନିବ୍ରାତ ।
ଗୋରେଖ ଯୁବତୀ ଗୋଟି କୈବର୍ତ୍ତ ହରିଲା
କର୍ଣ୍ଣାର ନାମକ ପୁତ୍ର ତାହାଠାରୁ ହେଲା ।
ଚଣ୍ଡାଳ କନ୍ୟାକୁ ଲେଟ କରନ୍ତେ ରମଣ
ତା ଗର୍ଭେ ଜନମ ହେଲେ ଦୁଇଟି ନନ୍ଦନ ।
ସେ ଦୁଇ ତନୟେ ବୋଲାଇଲେ ହାଡ଼ି ଡୋମ
ଦୁଷ୍ଟ ନଷ୍ଟ ପଣରେ କେ ନୁହେଁ ତାଙ୍କ ସମ ।

ହାଡ଼ର ଯୁବତୀ ସେନ ଚଣ୍ଡାଳ ପୁରୁଷ
ଛୁଇଁଲ ରଣରସେ ବଳାଇ ମାନସ ।
କ୍ରମରେ ସେ ସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ପାଞ୍ଚପୁତ୍ର ହେଲେ
ଦୁଷ୍ଟଲକ୍ଷଣ କରି ବନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଲେ ।
ଗଙ୍ଗାନପାଶରେ ଦିନେ ଶବର କନ୍ୟକା
କାହାକୁ ନ ନେଇ ସଙ୍ଗେ ବୁଲୁଥିଲା ଏକା ।
ଦଇବେ ସେଠାରେ ଭେଟ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା
ବଳେ ଧରିଆଣି ତାକୁ ଉପଭୋଗ କଲା ।
ତାହାଠାରୁ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ହୋଇଲା ଉତ୍ପନ୍ନ
ଗଙ୍ଗାପୁତ୍ର ବୋଲି ତାର ନାମ ହେଲା ଜାଣ ।
ବେଶଧାରୀ କନ୍ୟାଠାରେ ଗଙ୍ଗାପୁତ୍ର ଏକ
ପୁତ୍ର ଜାତକଲା ଆହେ ମୁନିଙ୍କ ତିଳକ ।
ଶୁଣ୍ଢୀ ବୋଲିକରି ନାମ ସେ ପୁତ୍ର ପାଇଲା
ଶୁଣ ମନଦେଇ ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ।
ଆଉର କନ୍ୟାକାଠାରେ ବୈଶ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଜାତ
ହେବାର ତନୟ ଶୁଣ୍ଡି ନାମେ ହେଲା ଖ୍ୟାତ
ଏହିପରି ଶୁଣ୍ଡି କନ୍ୟାଠାରୁ ଯେ ଜନ୍ମିଲା
ପୌଣ୍ଡ୍ରକ ବୋଲିଣ ସେହୁ ନାମକୁ ପାଇଲା ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ରମଣ କଲା କରଣ ଯୁବତୀ
ତାହାଠାରୁ ରାଜପୁତ୍ରେ ହେଲେ ଉତପତ୍ତି ।
ରାଜପୁତ୍ର ତନୟାର ସ୍ୱରୂପ ଦେଖି
କରଣ ଗ୍ରହଣ କଲା ହୋଇ ମହାସୁଖୀ ।
ତାହାଙ୍କର ସମ୍ମିଶ୍ରଣେ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ହେଲା
ଆଗରୀ ବୋଲିଣ ନାମ ତାହାର ହୋଇଲା ।
କୈବର୍ତ୍ତ ନାମରେ ଯେଉଁ ଜାତିଟି ଅଛଇ
କ୍ଷତ୍ରିବୀର୍ଯ୍ୟ ବୈଶ୍ୟସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ହେଲାସେହି ।
କଳିଯୁଗେ ଶବରଙ୍କ ସଂସର୍ଗ ହେତୁରେ
ଧୀବର ପତିତ ହେଲା ଜାଣ ଜଗତରେ ।
ଶବର ରମଣୀ ପୁଣି ଧୀବର ପୀଡ଼ିତ
କରନ୍ତେ ତାଠାରୁ ହେଲା ରଜକ ଉତ୍ପତ୍ତି ।
ଶୁଣ ଆହେ ଶଉନକ ମୁନିଙ୍କ ପ୍ରବର
ରଜକୀ ସଙ୍ଗେ ରମଣ କରିଲା ଧୀବର ।
ତାହାର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ଜନମ ହୋଇଲା
କୋହାଲ ବୋଲି ତାହାର ନାମ ଯେ ହୋଇଲା
ଯୁବକ ନାପିତ ସଙ୍ଗେ ଗୋପିକା ସୁନ୍ଦରୀ
କ୍ରୀଡ଼ା କଲା ନିଜ କୁଳଧର୍ମକୁ ପାଶୋରି ।

କାଳେ ଏକ ସୁତ ତାର ଗର୍ଭୁ ହେଲା ଜାତ
ସର୍ବସ୍ୱୀ ନାମରେ ନାମ ହେଲା ତାର ଖ୍ୟାତ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ସର୍ବସ୍ୱୀ ନାରୀରୂପ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ
ଉତ୍ତମ ସନ୍ତାନ ଏକ ଜନ୍ମ କଲା ତହିଁ ।
ସେ ପୁତ୍ର ବଳିଷ୍ଠ ପୁଣି ହିଂସକ ହୋଇଲା
ଜୀବ ବଧ କରିବାରୁ ବ୍ୟାଧ ବୋଲାଇଲା ।
ଶୁଣ୍ଡି କନ୍ୟାକୁ ଧୀବର ଉପଭୋଗ କରି
ସାତୋଟି ନନ୍ଦନ ଜାତ କଲା ସେହୁନାରୀ ।
ହାଡ଼ି ମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ହୋଇଣ ସେ ମିତ୍ର
ସ୍ୱେଚ୍ଛାକଲେ କଳିଯୁଗେ ଜାଣ ଦିବାରାତ୍ର ।
ତେଣୁ ସେ ଦସ୍ୟୁ ନାମରେ ହୋଇଲେ ବିଖ୍ୟାତ
ନଥିବେ ସଂସାରେ ତାଙ୍କଠାରୁ କେ କୁତ୍ସିତ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ମନଦେଇ
ହେଲା ଯେ ବିଚିତ୍ର ଲୀଳା ତାହା କହିବଇଁ ।
ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବତୀ ଥିଲା ରୁକ୍ମମତୀ
କରୁଥିଲା ଜଳପାଇଁ ସେହୁ ମନ୍ଦଗତି ।
ପ୍ରଥମ ଦିବସ ମାତ୍ର ସେହି ଦିନ ତାର
ନଥିଲେ ତାସଙ୍ଗେ ଜଣେମାତ୍ର ଆପଣାର ।
ଦଇବେ ସେ ଦିନ ଜଣେ ତାପସ କୁମର
ମୋହିତ ହୋଇଣ ଦେଖି ତାରୂପ ସୁନ୍ଦର ।
ବହୁ ଅନୁନୟ କଲା ସମ୍ମୁଖକୁ ଯାଇ
ତା କଥା ଶୁଣିଣ ସେ ଯୁବତୀ କଲା ନାହିଁ ।
ବଳେଧରି ଉପଭୋଗ କଲା ଋଷିସୁତ
ସେ ରମଣୀ ସାଥେ ସାଥେ ହେଲା ଗର୍ଭଗତ ।
ସେହିଠାରେ ପୁତ୍ର ଏକ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଲା
କୁଦେର ତାହାର ନାମ ଜଗତେ ବ୍ୟାପିଲା ।
ମାତ୍ର ସଂସର୍ଗ ଦୋଷରୁ ଅଧମ ଶ୍ରେଣୀରେ
ଗଣନୀୟ ହେଲା ସେହିପୁତ୍ର ନିରନ୍ତରେ ।
ବୈଶ୍ୟ କାମିନୀର ଋତୁ ପ୍ରଥମ ଦିବସେ
ବୀର୍ଯ୍ୟଦାନକଲା ଯାଇ କ୍ଷତ୍ରିୟ ତା ପାଶେ ।
ତାଠାରୁ ଜନମ ହେଲା ଯେବଣ କୁମର
ଅତି ବଳବାନ ଦସ୍ୟୁ ନାମ ଅଟେ ତାର ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ମାନଙ୍କ କଥା ସେ ଅମାନ୍ୟ କଲା
ନାନା ଉତପାତ ତଜ୍ଜଦିଗେ ଘଟାଇଲା ।
ସେ ହେନ ଧା ଜାତି ଦାତତ୍ତୀ ଯେ ଅଟଇ
ଶୁଣ ଆହେ ମୁନିଗଣ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।

ଖଡ୍ଗ ଧୃ ନୃଭୁଷ ବନେ ଯେଣ ମୃଗନାଶ
ସମ୍ଭୋଗ କରନ୍ତେ ଚଣ୍ଡାଳ ନ ଜନ୍ମର ।
ମ୍ଳେଚ୍ଛ ଜାତିରେ ତା ସୁତ ଗଣନାଟି ଜାଣ
କେବଳ ଚଣ୍ଡ ଦୋଷରୁ ଏମନ୍ତ ଘଟଣ ।
ମହା ବଳବନ୍ତ ଦୁଷ୍ଟ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ହେଲେ
ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ଜୀବେ ହିଂସା ଆଚରିଲେ ।
କେବେ ତ ହାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ ହୁଅଇ
ଶୌଚ ଗୁର ଧର୍ମ ହୀନ ଅଟନ୍ତି ଯେ ସେହି ।
ଯୁଦ୍ଧରେ ଦୁର୍ଜୟ ସବୁଠାରେ ସେହିମାନେ
ବୀର ଶୂର ନାହିଁ କେହି ତାହାଙ୍କ ସମାନେ ।
ମ୍ଳେଚ୍ଛ କଳ କୁବନ୍ଦର କନ୍ୟା ସହବାସ
ତାଙ୍କଠାରୁ ଜୋଲଜାତି ହୋଇଲ ପ୍ରକାଶ ।
କୁବନ୍ଦ କନ୍ୟକା ଜୋଲ ଦୁହିଙ୍କ ରତିରେ
ଶରାକ ଜାତ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲ ଜଗତରେ ।
ଏହି ଅନୁରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ହୋଇରୁ
ବହୁତ ଜାତି ହୋଇଲେ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ।
ତାହାଙ୍କର ନାମ ସଂଖ୍ୟା କେ ପାରିବ କହି
ଆହେ ମୁନିଗଣ କହୁ କହିଲଇଁ ମୁହିଁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ରମଣୀଠାରେ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର
ରେତ ଦାନକରି ଜାତ କଲେ ଯେ କୁମାର ।
ବୈଦ୍ୟ ବୋଲିକରି ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ତାହାକୁ
ସେ ବୈଦ୍ୟ ସମ୍ଭୋଗକରି ଶୂଦ୍ର କାମିନୀକୁ ।
ତାଠାରୁ ବହୁତ ପୁତ୍ର ଜାତ କରାଇଲେ
ସେମାନେ ସକଳସ୍ଥାନେ ଚିକିତ୍ସକ ହେଲେ ।
ମନ୍ତ୍ର ଔଷଧି ଶାସ୍ତ୍ର ଜ୍ଞାନରେ ନିପୁଣ
ଏକକୁ ଆରେକ ବଳ ଅଟନ୍ତି ସେ ପୁଣ ।
ସେହି ଚିକିତ୍ସକଙ୍କର ବୀର୍ଯ୍ୟ ସଂଯୋଗରୁ
ଜନମିଲେ ଯେତେ ସୁତ ଶୂଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରେ ।
ବ୍ୟାଳଗ୍ରାହୀ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜାଣ ମୁନିଗଣ
ତାଙ୍କଠାରେ ଥାଏ ବିଷ ଚିକିତ୍ସକ ଗୁଣ ।
ସାପୁଆ ଜାତିଟି ସେହି ସାପ ଧରିବାରେ
କୁଶଳ ଅଟନ୍ତି ସବୁକାଳେ ସବୁଠାରେ ।
ସଉତି ମୁନିଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଏମନ୍ତ ବଚନ
ଶୁଣି ତାଙ୍କୁ ଶଉନକ ପଚାରିଲେ ପୁଣ ।
ବୋଇଲେ ହେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ତପିଗଣ ବର
କିରୂପେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଠାରେ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ।

କେଉଁକାଳେ କାରଣେ ଅବା ବୀର୍ଯ୍ୟ ଦାନ କଲେ
ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ମନ ହେଉଅଛି ଭଲେ ।
ଆମୂଳ କାରଣ କହ ସମସ୍ତ ଚରିତ
ତାହା ଶୁଣି କହି ଆରମ୍ଭିଲେ ସୂତସୁତ ।
ବୋଇଲେ ହେ ଶଉନକ ପଚାରିଲେ ଯାହା
ମନଦେଇ କହି ଶୁଣ କହୁଅଛୁ ତାହା ।
ଦିନେ ଏକ ଦ୍ୱିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ
ଉଦ୍ୟାନ ମାର୍ଗରେ ଯାଉଥିଲି ଏକା ହୋଇ ।
ରମ୍ଭା ତିଳୋତ୍ତମା ଆଦି ଯେତେ ଅପସରା
ସୁନ୍ଦରୀ ପଣରେ କେହି ନୋହିବେ ତା ସରି ।
ସେ ସମୟେ ସୂର୍ଯ୍ୟସୁତ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର
ଆପଣା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯାଉଥିଲେ ସେ ମାର୍ଗର ।
ସେ ଯୁବକ ବ୍ରାହ୍ମଣୀକି ନୟନେ ଦେଖିଲେ
କାମଶରେ ପୀଡ଼ା ପାଇ ତା ପାଶକୁ ଗଲେ ।
ତାର ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଇଚ୍ଛା କରିବା କାଳରେ
ସେ ନାହିଁ କରନ୍ତେ ଯାଇ ଧରିଲେ ବଳରେ ।
କୋମଳ କୁସୁମ ତଳ୍ପେ କରି ଉପଭୋଗ
ସେହିକ୍ଷଣେ ତା ଗର୍ଭରେ ବୀର୍ଯ୍ୟ କଲେ ତ୍ୟାଗ ।
ଅତୁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭିଣୀ ହୋଇଲା
ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ପୁତ୍ର ପ୍ରସବିଲା ।
ତପନ କାଞ୍ଚନ ପରି ଦିଶୁଛି ତା ତନୁ
ତେଜରେ ନିନ୍ଦା କରଇ ଦିନମଧ୍ୟେ ଭାନୁ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ମହାଲଜ କରି
ଘରକୁ ପଳାଇଗଲା କୁମରକୁ ଧରି ।
ସ୍ୱାମୀପାଶେ ଯାଇକରି ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା
ସମସ୍ତ ଘଟଣା ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ କହିଲା ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ତା ଶୁଣିକରି କ୍ରୋଧରେ ଜଳିଲେ ।
ପୁତ୍ରକୁଳେ ଭାରିଯାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କଲେ ।
ତହିଁ ପାଇଁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଯୋଗ ଆସନରେ
ଦିବ୍ୟ ନଦୀରୂପେ ବହିଗଲା ସେ କାଳରେ ।
ଗୋଦାବରୀ ନାମ ତାର ହୋଇଲା ବିଖ୍ୟାତ
ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ ଆହେ ମୁନିବ୍ରାତ ।
ପୁତ୍ରକୁ ଜନମକାଳେ ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର
ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ବାରମ୍ବାର ।
ଏ ବାହାରେ ନାନା ଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର ଯେତେ
ଯତନରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ସେ ସଙ୍ଗତେ ।

ସେ ଯେଣ ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଯୋଗ୍ୟ ସେହୁ ହେଲା
ଶାସ୍ତ୍ରା ବପୁ ଭଲରୂପରେ ଜାଣିଲା ।
ବେଦପାଠ ଅଧ୍ୟୟନ ତେଜ ବସ୍ତ୍ରବର
ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନାପାଠେ ହେଲେ ତତପର ।
ତେଣୁ ସେ ଗଣକ ନାମ ପାଇଁ ମହୀତଳେ
କେତନ ଆଗାରେ ନାନାସ୍ଥାନରେ ଭ୍ରମିଲେ ।
ଅର୍ଥଲୋଭେ ହୋଇ କେତେକ ଶୂଦ୍ରମାନଙ୍କର
ଦାନ ପ୍ରତିଗ୍ରହ କଲେ ନ କରି ବିଚାର ।
ମୃତ୍ୟୁବେଳେ ଗ୍ରହଣରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ
ଅଗ୍ରଦାନୀ ବୋଲାଇଲେ ଆଣିବାରୁ ସେହି ।
ଆଉ ଏକ କଥା ତୁମେ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ଧାତା ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲେ ସୃଷ୍ଟି ଯୋଗେ ତହିଁ ।
ସେ ଯଜ୍ଞ କୁଣ୍ଡରୁ ଏକ ପୁରୁଷ ପ୍ରବର
ବାହାର ହୋଇଲେ ତେଜ ଦଶେ ମନୋହର ।
ଅତି ଧର୍ମ ପରାୟଣ ତାଙ୍କ ନାମ ସୂତ
ଆମର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ଆହେ ତପୋବନ୍ତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଧାତା ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ନିକଟେ ବସାଇ ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ର ବୁଝାଇଲେ ।
ସେ ବହୁ ପୁରାଣ ବକ୍ତା ହୋଇ ସବୁଠାରେ
ଖ୍ୟାତ ଅରଜିଲେ ଏହି ଭାରତ ଭୂମିରେ ।
କାଳୁ ତାହାର ଔରସେ ବୈଶ୍ୟାଗର୍ଭେ ଏକ
ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମିଲା ତାର ନାମ ବୈତାଳିକ ।
ବେଦ ବିଦ୍ୟାରେ ଯେ ପୂତ ଅଟେ ଧୁରନ୍ଧର
ଦେଖିଣ ରାଜନ ତାକୁ କରିଲେ ଆଦର ।
ପଣ୍ଡିତ ପଣରେ ରାଜ ସଭାରେ ରଖିଲେ
ରାଜାଙ୍କୁ ସେ ବହୁ ଉପଦେଶମାନ ଦେଲେ ।
ଜାତର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏହିପରି ଜଗତରେ
କହିଲୁ ବିସ୍ତାରି ତାହା ଶୁଣ ତପୋବରେ ।
ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ହୋଇଛନ୍ତି ଅନେକ ପ୍ରକାର
ଜାତ ରହିଛନ୍ତି ଏହି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟର ।
ସମସ୍ତ ଜାତରେ ଯେଉଁ ପର ପରସ୍ପରେ
ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି ତାହା ଶୁଣନ୍ତୁ ସତ୍ୱରେ ।
ଧାତାଙ୍କ ମୁଖରୁ ବେଦେ ହୋଇଛି କଥିତ
ତାହା କହୁଅଛୁ କର ଶ୍ରବଣେ ସମସ୍ତ ।
ଜନମ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜନକ ବୋଲନ୍ତି
ତାତ ପିତର ବୋଲିଣ ନାମକୁ ବହନ୍ତି ।

ଦଶମାସ ଗର୍ଭେ ଧରେ ଯେହୁ ସନ୍ତାନକୁ
ଜନନୀ ବା ମାତା ପ୍ରସୂ କହନ୍ତି ତାହାକୁ
ପିତୃ ପିତା ପିତାମହ ନାମରେ ବିଖ୍ୟାତ
ପ୍ରପିତାମହ ବୋଲନ୍ତି ତାହାଙ୍କର ତାତ ।
ଆଉ ଯେତେ ସ୍ୱ ଗୋତ୍ରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି
ଜ୍ଞାତି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ପଣ୍ଡିତେ ବୋଲନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କ ଜନକ ମାତାମହ ଯେ ବୋଲନ୍ତି
ତାଙ୍କ ପୂର୍ବ ବଂଶ ଗାଥା ଶୁଣ ଡେଇ ଶ୍ରୁତି ।
ପ୍ରମାତା ମହ ଅଟନ୍ତି ମାତା ମହ ପିତା
ବୃଦ୍ଧ ପ୍ରମାତା ମହ ଯେ ତାହାଙ୍କର ପିତା
ପିତାଙ୍କ ଜନନୀ ନାମ ପିତାମହୀ ଜାଣ
ପ୍ରପିତାମହୀ ତାହାଙ୍କ ଶ୍ୱଶ୍ରୂ ଅଟେ ପୁଣ ।
ବୃଦ୍ଧ ପ୍ରପିତାମହୀଙ୍କୁ ପ୍ରପିତାମହୀର
ଶ୍ୱଶ୍ରୂ ବୋଲିକରି ଜାଣ ବୋଲନ୍ତି ସଂସାର ।
ମାତାମହୀ ବୋଲବନ୍ତି ଜନନୀଙ୍କ ମାତା
ଜନନୀ ସମାନ ସେହୁ ଅଟନ୍ତି ପୂଜିତା ।
ପ୍ରମାତା ମହଙ୍କ ଧର୍ମ ପତ୍ନୀଙ୍କର ନାମ
ପ୍ରମାତାମହୀ ଅଟନ୍ତି ଜାଣ ନରୋତ୍ତମ ।
ଧର୍ମ ପତ୍ନୀ ତାହାଙ୍କର ଶ୍ୱଶୁର ଅଟନ୍ତି
ବୃଦ୍ଧ ପ୍ରମାତା ମହୀଟି ସେହି ବୋଲବନ୍ତି ।
ପିତାମହୀ ଭ୍ରାତାନାମ ପିତୃବ୍ୟ ହୁଅଇ
ଜନନୀଙ୍କ ଅନୁଜଙ୍କୁ ମାତୁଳ ଯେ କହି ।
ପିଉସୀ ବୋଲନ୍ତି ପିତାଙ୍କର ଭଗିନୀକୁ
ମାଉସୀ ବୋଲି କହନ୍ତି ମାତାର ଭଗିନୀକୁ ।
ଆତ୍ମଜ ତନୟ ସୂନୁ ଦାୟାଦ ଯେ ସୁତ ।
ଧନଭାଗୀ ତନୁଜନ୍ମା ପୁତ୍ର ବୀର୍ଯ୍ୟୁଜାତ ।
ନିଜ ବୀର୍ଯ୍ୟୁ ଜନମିବା ଶିଶୁର ଏ ନାମ
ଅଟଇ ହେ ମୁନିଗଣ ମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ ।
ଆପଣା ଔରସେ ଯେଉଁ ବାଳିକା ଜନ୍ମଇ
ତା ନାମ ଦୁହିତା କନ୍ୟା ଆତ୍ମଜା ଅଟଇ ।
ବଧୂ ବୋଲି ତନୟର ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ କହନ୍ତି
ଜାମାତା ନାମକୁ ବହେ ଦୁହିତାର ପତି ।
ବିବାହିତା ରମଣୀକୁ ଭାର୍ଯ୍ୟା ତାହାର
ପତି, ପ୍ରିୟ, ଭର୍ତ୍ତା, ନାଥ ବୋଲନ୍ତି ସତ୍ୱର ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାନ ଭାଇଙ୍କୁ କହନ୍ତି ଦେବର,
ବଡଭାଇ ନାମ ପୁଣି ଅଟେ ଦେଢ଼ଶୁର ।

ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭଉଣୀ ନାମ ନଣନ୍ଦ ଅଟଇ
ଶ୍ୱଶୁର ବୋଲି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଜନକଙ୍କୁ କହି ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଜନନୀ ନାମ ଶାଶୂ ବୋଲିକରି
ବେଦରେ ହୋଇଛି ଏହା ଲେଖା ଉପସ୍ୱରି ।
ଭାର୍ଯ୍ୟାଜାୟା ପ୍ରିୟା କାନ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଯେ ଆଦର
ଦାର ଦାରୀ ଏହି ନାମ ଅଟଇ ପତ୍ନୀର ।
ଭାରଯାର ଭାଇ ସେ ତ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ସୁତ
ଶଳାବୋଲି ତାର ନାମ ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ତାର ଭଗିନୀକୁ ଶାଳୀ ବୋଲନ୍ତି ସକଳେ
ଅନ୍ୟ ନାମ ମାନ ଶୁଣ ଆହେ ନୃପଶୀଳେ
ପତ୍ନୀର ମାତାଙ୍କୁ ଶାଶୂ ବୋଲିକରି ଜାଣ
ଶ୍ୱଶୁର ଅଟଇ ପତ୍ନୀ ପିତାଙ୍କର ନାମ ।
ବୋଲାଏ ଆପଣା ଭାଇ ସଗର୍ଭ ସୋଦର
ସଗର୍ଭ ଭଗିନୀ ନାମ ଅଟେ ଭଉଣୀର ।
ତାହାର ଉଦରୁ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ଜନମଇ
ଭଣଜା ବୋଲି ନାମକୁ ସେହିଟି ବହଇ ।
ସେ ପୁତ୍ରର ଭଗିନୀକୁ ଭାଣିଜୀ କହନ୍ତି
ଭ୍ରାତୃଜ ବୋଲାଏ ନିଜ ଭାଇଙ୍କ ସନ୍ତତି
ଭଉଣୀର ପତିକି ଯେ ବୋଲନ୍ତି ଭିଣୋଇ ।
ଶ୍ୟାଳବୋଲି ମଧ୍ୟ କହୁଥାନ୍ତି କେହି କେହି ।
ସାଳୀର ପତି ଅଟଇ ଧରମରେ ଭାଇ
ଦୁହିଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁର ଏକ ଥିବାରୁଟି ହୋଇ ।
ଜନମ କରିବା ପିତା ସମାନ ଶ୍ୱଶୁର
ଯେଣୁ ତାଙ୍କ ସୁତା ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଙ୍ଗ ଆପଣାର ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ପଞ୍ଚପିତାଙ୍କର ନାମ ଶୁଣ
ଅନ୍ନଦାନ କରି ରକ୍ଷାକରନ୍ତି ଯେ ପ୍ରାଣ
ଆପଦୁଁ ଭୟରୁ ଯେବା ଉଦ୍ଧାର କରନ୍ତି
ପ୍ରେମଲତା ପତ୍ନୀର ଯେ ଜନକ ଅଟନ୍ତି ।
ଜନ୍ମ ଯେ କରନ୍ତି ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ାଅନ୍ତି ଯେହି
ଏ ପାଞ୍ଚ ବୋଲନ୍ତି ପିତା ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏହା କହି ।
ଅନ୍ନଦାତା ପତ୍ନୀ ଗୁରୁ ଭାରିଯା ଭଗିନୀ
ମାତା କନ୍ୟା ବଧୂ ମାତାଙ୍କର ସପତଣୀ ।
ମାତାମହୀ ପିତାମହୀ ଶାଶୂ ଯେ ମାଉସୀ
ପିତୃବ୍ୟ ମାମୁଁଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଆଦର ପିଉସୀ ।
ସାକ୍ଷାତେ ଅଟନ୍ତି ମାତା ଏହି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ
ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରେ ଦ୍ରୋହ କଲେ ଲୋକ ଯାଏ ନାଶ ।

ପୁଅର ତନୟ ହେଲେ ପୌତ୍ର ସେ ବୋଲାଏ
ତା ସୁତ ପ୍ରପୌତ୍ର ନାମେ ଅଭିହିତ ହୁଏ ।
ଝିଅଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ଜାତ ହୁଅନ୍ତି ଯେତେ
କୁଳଜ ବୋଲିଣ ତାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ପଣ୍ଡିତେ ।
ଝିଅର ତନୟ ନାମ ଦୌହିତ୍ର ଅଟଇ
ତାର ପୁତ୍ରାଦିଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ ବୋଲିକରି କହି ।
ଭଣଜାର ସୁତ ଆଦି ଯେତେକ ପୁରୁଷ
ବାନ୍ଧବ ଅଟନ୍ତି ସେହି ଆହେ ମୁନିଈଶ ।
ଭ୍ରାତୃବଧୂଠାରୁ ଯେଉଁ କୁଳ ଉପୁଜଇ
ଜ୍ଞାତି ବୋଲି ତାହା ନାମ ଖ୍ୟାତ ହୋଇଥାଇ ।
ଗୁରୁଙ୍କର ଥିବେ ଯେବା ଭାଇ ପୁତ୍ରଗଣ
ପରମ ବାନ୍ଧବ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ଜାଣ ।
ନିଜପୁତ୍ର ପରି ସେହି ପାଳିବାର ଯୋଗ୍ୟ
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କିଛି ନାହିଁ ମହାଭାଗ ।
ସେହିପରି ଭଗ୍ନୀସୁତା ଗୁରୁଙ୍କର ସେହି
ମାତାଙ୍କ ସମାନ ମାନ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ସେହି ।
ପୁତ୍ରର ଯେ ଗୁରୁ ଭାଇ ସେ ଉତ୍ତମ ବନ୍ଧୁ
ପୋଷିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଗୁରୁଦେବଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୁ ।
ଭାଇ ସମାନ ଅଟନ୍ତି ପୁତ୍ରର ଶ୍ୱଶୁର
ବୈବାହିକ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ମନେକର ।
ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧଟା କନ୍ୟା ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କଠାରେ
ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୁଅଇ ଜାଣ ମୋର କହିବାରେ ।
ଦୁହିତାର ଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଭ୍ରାତାଙ୍କ ସମାନ
ଯେଣୁ ଧର୍ମସ୍ଥ ବନ୍ଧୁ ସେହି ମନରେ ଯେ ସେନ ।
ଶ୍ୱଶୁର ଭାଇଙ୍କ ଗୁରୁ ନିଜ ଗୁରୁ ତୁଲ୍ୟ
ଏ କଥାରେ କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ ଜାଣ ଭୁଲ
ଯାହାସଙ୍ଗେ ସାମାନ୍ୟରେ ହୁଏ ବନ୍ଧୁପଣ
ତାହାକୁ ମିତ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଜାଣିବାର ଗଣ ।
ମିତ୍ର ହୋଇ ଯେଉଁ ଲୋକ ଅହିତ ଆଚରେ
ଗଣନା ହୁଅଇ ସେହି ଶତ୍ରୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।
ହଇବେ ବାନ୍ଧବ ଯେବେ ଦୁଃଖକୁ ହରଇ
ସମ୍ବନ୍ଧ ତାର ଥିଲେହେଁ ପର ସେ ବୋଲଇ ।
ଆହେ ଦ୍ୱିଜବର ଏହି ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ
ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଛି ସ୍ଥିର ତିନ ପ୍ରକାରେ ।
ବିଦ୍ୟାରେ ଜନ୍ମରେ ପୁଣି ପ୍ରୀତି କରିବାରେ
ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖନ୍ତି ଲୋକ ପରସ୍ପର ଠାରେ ।

ସ୍ତ୍ରୀଜନ ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ତା ନାମ ମିତ୍ରତା
ସବୁଅପେକ୍ଷେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅଟଇ ସେ କଥା ।
ମିତ୍ରଙ୍କ ଜନନୀ କନ୍ୟା ମାତାଙ୍କ ସମାନ
ଶାସ୍ତ୍ରେ ନିରୂପିତ ହୋଇଅଛି ସେ ବିଧାନ ।
ଆପଣା ବାପର ସମ ମିତ୍ରଙ୍କର ବାପ
ଯେସ୍ମତେ ମିତ୍ରପିତା ପିତୃତୁଲ୍ୟ ହୋଇ ।
ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ନାମ ସମାନ ହୋଇଲେ
ଚତୁର୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧ ତାକୁ ବୋଲନ୍ତି ଭଲେ ।
ବେଦ ପୁରାଣରେ ଏହା କମଳ ଆସନ
ନିଶ୍ଚୟ କରି ଅଛନ୍ତି ଆହେ ମୁନିଗଣ ।
ସମ୍ଭୋଗ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଠାରେ ଉପପତି ଯାର
ସେ ନାରୀ [illegible] ନାମ ହୁଏ ବ୍ୟବହାର ।
ମ[illegible] ପ୍ରେୟସୀ ଚିତ୍ତ ହାରିଣୀ ନାମରେ
ସେମାନ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ଉପପତ୍ନୀ ଠାରେ ।
ପତ୍ନୀଙ୍କ ସମାନ ଯାର ପ୍ରୀତି ଅଟଇ
ଉପପତ୍ନୀ ଗୃହିଣୀର ତୁଲ୍ୟ ଗଣ୍ୟ ହୋଇ ।

ଏସ୍ଥଳରେ ରହିଅଛି ନାନାବିଧ ସମ୍ବନ୍ଧ
ମାତ୍ର ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ଅଛି ମତଭେଦ ।
ଯେବଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ଯେଉଁ ଦେଶେ ପ୍ରଚଳିତ
ତାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଲେ ଅଟଇ ଗର୍ହିତ ।
ନିନ୍ଦିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ଆଦି ବେଦେ ଲେଖାଅଛି
ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଛନ୍ଦ ଥୋଇ ।
ପୁଣି ଦେଶଭେଦେ ତାହା ସଞ୍ଚାର କରଇ
ଯୋଗ୍ୟଲୋକ ମଧ୍ୟ ଗୁଡ଼ି ନ ପାରନ୍ତି ରହି ।
ତହିଁରୁ ବୃଦ୍ଧଙ୍କର ହୁଏ ଅପକୀର୍ତ୍ତି
ଦୂଷିତ ହୁଅନ୍ତି କୁଳ କାମିନୀ ଅତି ।
ତପସ୍ୟା ବଳରେ ଯେଉଁମାନେ ପାପରାଶି
ନାଶ କରିଥାନ୍ତି ତାକୁ ସେ କଳୁଷ ଗ୍ରାସି ।
ନପାରଇ କଦାଚନ ଆହେ ତପୀବର
ଏହା କହି ତୁନି ହେଲେ ସୂତଙ୍କ କୁମର ।
ଅମୃତମୟ ଅଟଇ ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ଭାଷାଲେଖେ ଗୀତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଘୃତାଚୀ ଓ ବିଶ୍ୱକର୍ମାଆଦି
ଉପାଖ୍ୟାନେ ନାମତ୍ରୟୋଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିପ୍ରପତ୍ନୀ ହରଣ ଏବଂ ବୈଦ୍ୟ, ଗଣକ, ଅଗ୍ରଦାନୀ, ସୂତ ଓ ଭଟ୍ଟମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ମୁନିମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧି ସୌତି ବାକ୍ୟବର
ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ସର୍ବେ ମୋହର ଉତ୍ତର ।
ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ବୀର୍ଯ୍ୟେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଜଠରେ
ଜନମିଲେ ବୈଦ୍ୟ ଜାତି ଜାଣିବେ ଅନ୍ତରେ ।
ବୈଦ୍ୟ ଆଉ ଶୂଦ୍ରାଣୀରୁ ହେଲା ବହୁଜନ
ମନ୍ତ୍ରାଦି ଜାଣନ୍ତି ସେହୁ ବିଦିତ ଭୁବନ ।
ତାହାଙ୍କ ଔରସେ ପୁଣ ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଜଠରେ
ବହୁସୁତ ଜନମିଲେ ଅବନୀ ମଧ୍ୟରେ ।
ସାପୁଆ କେଳା ନାମେ ବିଖ୍ୟାତ ଭୁବନ
ସର୍ପବିଦ୍ୟା ସର୍ପମନ୍ତ୍ରେ ଅତି ବିଚକ୍ଷଣ ।
ଏତେକ ବଚନ ଶୁଣି ଶୌନକ ସୁମତି
ପୁଚ୍ଛାକଲେ ଶୁଣ ପୁଣି ଆହେ ମହାମତି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହରିଲେ କିମ୍ପା ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର
ସେଇ ସବୁ କଥା କୁହ କରିଣ ବିସ୍ତାର ।
ସୌତି ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ଶୁଣ ତପୋଧନ
କହିବା ବିସ୍ତାରି ତବ ଅଗ୍ରତେ ସମସ୍ତ ।
ତୀର୍ଥଯାତ୍ରା ଲାଗି ଏକ ବିପ୍ରର ରମଣୀ
ପଦବ୍ରଜେ ଯାଉଥିଲା ଶୁଣ ମହାମୁନି ।
ପଥଶ୍ରମେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଦେଖିଲା ନୟନ
ଅଗ୍ରତେ ଦିଶଇ ଏକ ନିର୍ଜ୍ଜନ କାନନ ।
ବିଶ୍ରାମ ନିମନ୍ତେ ସତୀ ପାନ୍ଥଣୀ ମାନସ
ବସିଲା ସେଠାରେ ମନ ହୋଇଣ ସନ୍ତୋଷ ।
ସେଇ ପଥରେ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରଙ୍କ ସୁତ
ଯାଉଥିଲା ରମଣୀକୁ ଦେଖିଲା ସେ ନେତ୍ର ।

ନାରୀର ମୋହନ ରୂପ କରିଣ ଦର୍ଶନ
କାମବଶେ ଧରିବାକୁ କରିଲା ଗମନ ।
ତାହାଦେଖି ବିପ୍ରନାରୀ ନିଷେଧ କରିଲା
ନାନା ପ୍ରକାର ଭୟ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇଲା ।
କିନ୍ତୁ ସେ କଥାରେ ନ କରିଣ କର୍ଣ୍ଣପାତ
ମନସାଧ ମେଣ୍ଟାଇଲେ କରି ବଳାତ୍କୃତ ।
ଦଇବ ଲିଖନ କେବା କରିପାରେ ଆନ
ପ୍ରସବ କଲା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଏକଇ ନନ୍ଦନ ।
ସେ ପୁତ୍ରକୁ କୋଳେ ଧରି ବିପ୍ରବର ନାରୀ
ପତି ଗୃହରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଆସିକରି ।
ଶୁଣି ରୋଷେ ସେହି ବିପ୍ର ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ
ବର୍ଜନ କରିଲା ପୁତ୍ର ସହ ନାରୀକୁହିଁ ।
ପତ୍ନୀକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯହୁଁ ବର୍ଜନ କରିଲା
ସେ ନାୟିକା ଯୋଗକରି ପ୍ରାଣ ବିନାଶିଲା ।
ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ ନାମ ଅଟଇ ତାହାର
ଆଉ ଏକ କଥା ଶୁଣ ମନ କରି ସ୍ଥିର ।
ନଦୀରୂପେ ସେ ନାୟିକା ତହିଁ ରହିଥିଲା
ପୁତ୍ର ଶୋକ ଅଶ୍ୱିନୀଙ୍କ ସୁତ ପାଉଥିଲା ।

ତଇବଗେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଯତନରେ
ଘାଇଣ ପୁତ୍ରକୁ ସେହୁ ନେଲେ ଯେ ସଙ୍ଗରେ ।
ତନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଚିକିତ୍ସାଦି ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇଲେ
ନାନାରୂପେ ଶିଳ୍ପବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟାସ କରିଲେ ।
ପିତା ଯତ୍ନେ ପୁତ୍ର କ୍ରମେ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇଲା
ତଇଦଗେ ନାମ ତାର ବିନୁଶର୍ମ ହେଲା ।
ତାହାଙ୍କ ବଂଶରେ ଜନ୍ମି ଆଜ ଯେତେ ଜନ
ବେଦବିଦ୍ୟା କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ କରିଲେ ବର୍ଜନ ।
ଲୋଭବଶେ ସେ ସକଳେ ବେତନ ନେଇଣ
ଜ୍ୟୋତିଃ ଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନା କଲେ ଆନନ୍ଦେଣ
ସେହି ଜ୍ୟୋତିଃଷ ନାମରେ ହେଲେ ପରିଚିତ
ଆଉରି ଗଣକ ନାମେ ହୋଇଛନ୍ତି ଲିଖିତ ।
କେହି ୨ ଲୋଭବଶେ ଶୂଦ୍ରଦାନ ନେଲେ
ଅଗ୍ରଦାନ ନେଇ ସେହୁ ଆଦ୍ୟନିନ୍ଦ୍ୟା କଲେ
ଅଗ୍ରଦାନୀ ନାମରେ ସେ ହେଲେ ପରିଚିତ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ମାନ କରିବା ବ୍ୟକତ ।
ଏହାକହି ସୂତମୁନି ହରଷିତ ହେଲେ
ଦାନଶୀଳ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ଗୀତରେ ଭଣିଲେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରଙ୍କଦ୍ୱାରା ବିପ୍ରପତ୍ନୀ
ହରଣଆଦି ବିଧାନେ ନାମୋ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରଙ୍କ ପ୍ରତି ଶାପ ଓ ପୁନଶ୍ଚ ଶାପ ମୋଚନ

ଶୌନକ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜବର
କି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ତେବେ ମହର୍ଷି ପ୍ରବର ।
ନିଜ ଗୃହିଣୀଙ୍କୁ ରୁଷି କରିଣ ବର୍ଜନ
ତାହାପର କିବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଲେ ସାଧନ ।
ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର କାହା ବଂଶେ ଜାତ ହେଲେ
ଆମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ତାହା ବଖାଣନ୍ତୁ ଭଲେ ।
ଶୌନକ ବଚନ ଶୁଣି ପୌରାଣିକ ସୂତ
ବୋଇଲେ ଶ୍ରବଣ କର ଏ ଅପୂର୍ବ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ରମଣୀର ପତି ସେହି ସୁତପା ଆଖ୍ୟାନ
ଭରଦ୍ୱାଜ ପୁତ୍ର ଅଟେ ଆହେ ତପୋଧନ ।
କ୍ରୋଧବଶେ ରମଣୀକୁ କରିଣ ବର୍ଜନ
ହିମାଳୟକୁ ଚଳିଲେ ତପସ୍ୟା କାରଣ ।

ଏକମନେ ଧ୍ୟାନେ ତହିଁ ରହି ଲକ୍ଷେ ବର୍ଷ
କୃଷ୍ଣ ଆରାଧନା କଲେ ମୁନିଙ୍କର ଈଶ ।
ଲକ୍ଷେ ବର୍ଷ ଏଇରୂପେ କରିଣ ଯାପନେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଜ୍ୟୋତିରୂପ ଦେଖିଣ ନୟନ ।
ବର ମାଗିଲେ ଯେ ଋଷିବର ତତକ୍ଷଣ
ତତପଦେ ସଦା ମନ ରହିବ ମୋ ଜାଣ ।
ତକ୍ଷଣେ ଆକାଶୁଁ ବାଣୀ ହେଲା ନିରନ୍ତର
ଦାରଗ୍ରହ କରି ପୁଂଖ ରୁଢ଼ ନିଜ ଘର ।
ଯୋଗାନ୍ତେ ଏକାନ୍ତ ଭକ୍ତି ଅର୍ପିବୁ କୃଷ୍ଣରେ
ଏତେ ଶୁଣି ତପିଗଣ ଗଲେ ନିଜଘରେ ।
ପିତୃଲୋକ ମାନଙ୍କର ମାନସୀ ନନ୍ଦିନୀ
ତାହାରେ ବିବାହ କଲେ ସେହି ମହାମୁନି ।

କଲ୍ୟାଣ ମିତ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ ତ ହାର ଉଦରେ
ତାହାଙ୍କ ପବିତ୍ର ନାମ ଯେଉଁ ଜନ ସ୍ମରେ ।
ବଜ୍ର ଭୟ ନ ରହଇ କେତେବେଳେ ତାର
ମିତ୍ର ବରତ୍ୱ କଦାପି ନରହେ ତାହାଙ୍କ ।
ଏକଦା ସୁତପା ଋଷି ବିଶେଷ କାରଣେ
ହିମଗିରିରେ ପରିଚର୍ଯ୍ୟାର କଲେ ଯୋଧମନେ ।
ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ପରେ ପୂର୍ବ ଥିଲା ରୋଷ
ଅଭିଶାପ ଦେଲେ ଋଷି ହୋଇଣ ଅତୋଷ ।
ଯଜ୍ଞ ହବିର୍ଭାଗ କେବେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେବେ
ବ୍ୟାଧି ଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ସଦା ଅପୂଜ୍ୟ ରହିବେ ।
ଏତେ ବୋଲି ଅଭିଶାପ କରିଣ ପ୍ରଦାନ
କଲ୍ୟାଣ ମିତ୍ରଙ୍କ ସାଥେ ଚଳିଲେ ସଦନ ।
ବ୍ୟାଧି ଯୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରେ
ଉପଗତ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ମୁନିର ଗୋଚରେ ।
ନାନାରୂପେ ସ୍ତୁତି କଲେ ଦେବ ଦିବାକର
ସ୍ତବେ ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପରେ ସେହି ତପୋବର
ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଦିବାକରେ ବୋଇଲେ ବଚନ
ତୁମ ସ୍ତବରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲା ମୋର ମନ ।
ରୋଗ ମୁକ୍ତ କଲା ମୁହିଁ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରେ
ଯଜ୍ଞଭାଗ ପାଇବେ ମୁଁ କହିଲି ତୁମରେ ।
ବହୁଯାଇ ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ନେଇ
ଚଳିଲେକ ନିଜସ୍ଥାନେ ହରଷିତ ହୋଇ ।
ପୁରାଣେ ପ୍ରଧାନ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣ
ଯେଉଁଜନ ଶୁଣେ ସେହି ମହାପୁଣ୍ୟବାନ ।
ଏକମନେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଯେ କରଇ ଶ୍ରବଣ
ଅନ୍ତିମେ ସେ ଯାଇ ଯିବେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ପୁନ ନ ଆସଇ ସେହୁ ଭବ କାରାଗାରେ
ବିପତ୍ତି ବାସନା ନ ଲାଗଇ ତ ଅଙ୍ଗରେ ।
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କହେ ଯୋଡ଼ିକର
ଏକ ମନେ ହରି ପଦ ଚିନ୍ତ ସର୍ବନର ।

— * —

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାରଙ୍କୁ ଶାପ ଓ ପୁନଶ୍ଚ ଶାପ ମୋଚନେ ନାମ ପଞ୍ଚଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଷଷ୍ଠଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଧାତାଙ୍କର ଶାପରେ ନାରଦଙ୍କର ଗନ୍ଧର୍ବ କୁଳରେ ଜନ୍ମ

ଶୌନକ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆହେ ମହାମତି
ଶୁଣିଲୁ ତୁମର ମୁଖୁଁ ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ ।
ଆହୁରି ଏକଇ କଥା କୁହ ତପୋଧନ
ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶେ ଯଜ୍ଞ କରେ କେଉଁଜନ ।
କେଉଁ ୨ ଜନ ଗଲେ ଯୋଗ ସାଧନାରେ
ନାରଦଙ୍କର କି ହେଲା କୁହନ୍ତୁ ସତ୍ୟରେ ।
ବିରୋଧ କରିଣ ପିତୃ ଦେବଙ୍କ ସହିତ
ନାରଦ କି କଲେ ତାହା କରନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।
ପିତୃଶାପେ ବିଧାତାର କି ହୋଇଲା ଗତି
ବିସ୍ତାର କରିଣ ତାହା କୁହ ମହାମତି ।
ସୌତି ବୋଲେ ଶୁଣ ୨ ତପୋଧନଗଣ
କେଉଁମାନେ ପିତୃ ଆଜ୍ଞା ନ କଲେ ପାଳନ ।
ହଂସୀ ଯତି ଅରୁଣୀ ଯେ ବୋଢୁ ପଞ୍ଚଶିଖ
ସନକାଦି ପୁଲହଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ହେ ଶୌନକ ।
ଏହାଭିନ୍ନ ଅନ୍ୟ ୨ ତନୟ ନିକର
ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶେ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ପରସ୍ପର ।
ନାରଦଙ୍କ ଅଭିଶାପେ ଦେବ ପଦ୍ମାସନ
ଅପୂଜ୍ୟ ହୋଇଣ ରହେ ଏ ତିନି ଭୁବନ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ କୁଳେ ନାରଦ ଜନମ ଲଭିଲେ
ବିସ୍ତାରି କହୁଛି ତାହା ଶୁଣନ୍ତୁ ସକଳେ ।
ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ରାଜାଥିଲେ ଅତି ମହାମତି
ମହାଧର୍ମୀ ଅଟନ୍ତି ସେ ବିବେକ ସୁମତି ।
କିଛିହିଁ ଅଭାବ ତିଳେ ନଥିଲା ତାଙ୍କର
କିନ୍ତୁ ଭାଗ୍ୟ ଦୋଷେ ପୁତ୍ର ନ ହେଲା ତାଙ୍କର ।
ବଶିଷ୍ଠ ମୁନିଙ୍କ ପାଶେ ସେହୁ ବିନୟରେ
ବୋଇଲେ କି ରୂପେ ପୁତ୍ର ହୋଇବ ମୋହରେ ।
ତା ଶୁଣି ବଶିଷ୍ଠ ତାହା ପ୍ରତି ଦୟା କଲେ
ଶିବଙ୍କ କବଚ ସ୍ତୋତ୍ର ଆଦି ତାରେ ଦେଲେ ।
ଆବର ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥରେ
ଶିବଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା କର ମୋର ଆଦେଶରେ ।
ଶୁଣିଣ ଗନ୍ଧର୍ବ ରାଜ ସେହିକ୍ଷଣି ଯାଇ
ପୁଣ୍ୟ ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ।

ଭକ୍ତିଭରେ ସେହିସ୍ଥାନେ ହୋଇ ଏକମନ
ସ୍ତବ କରି ସ୍ତବିଲେକ ଶିବଙ୍କ ଚରଣ ।
କବଚ ସ୍ତୋତ୍ରାଦି ମନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାଦଶ ଅକ୍ଷର
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଠାରୁ ପାଇଥିଲେ ଯେ ସକଳ ।
ଜପ ତପ ସ୍ତବ କରେ ଐକାନ୍ତିକ ମନେ
ଦିବ୍ୟ ଶତ ବର୍ଷ ଗତ ହେଲା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ।
ତାପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ
ଆବିର୍ଭୂତ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମ ତେଜ ପ୍ରକାଶିଣ ।
ତ୍ରିଶୂଳ ପଟ୍ଟିଶ କରେ ଦିଶେ ଶୋଭାବନ
ବୃଷଭ ବାହନେ ବିଜେ ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ ।
ସୁମଧୁର ହାସ୍ୟ ଶୋଭେ ବଦନ କମଳେ
ସ୍ଫଟିକର ସମ ଶୋଭା ଦିବ୍ୟ କଳେବରେ ।
ଶିରେ ଶୋହେ ଜଟାଜାଲ ମହା ଧୂମ୍ରମୟ
ଗଳା ଦେଶେ ନାଗ ମାଳ ଶୋଭାର ଆଳୟ ।
ମହେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ନିରେଖି ଗନ୍ଧର୍ବ ନୃପତି
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଭକ୍ତିଭରେ କଲେ ସ୍ତୁତି ।
ସ୍ତବେ ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଦେବ ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ
ବରମାଗ କହିଲେକ ମଧୁର ବଚନ ।
ବେନିକର ଯୋଡ଼ି କହେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଭୂପତି
ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ଶୁଣ ଆହେ ମହାମତି ।
ବର ଦେବେ ଯଦି ପ୍ରଭୁ ନିବେଦି ଚରଣେ
ହରି ଭକ୍ତି ପାଏ ଯେହ୍ନେ ସଦା ମୁହିଁ ପ୍ରାଣେ ।
ଆଉ ଏକ ଇଚ୍ଛା ମୋର ଆହେ ପଞ୍ଚାନନ
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ପୁତ୍ର ହୁଅ ଏକ ଜଣ ।
ଏହାଶୁଣି ବୋଇଲେକ ଦେବ ପଶୁପତି
ଶୁଣ ୨ ମୋର ବାକ୍ୟ ଗନ୍ଧର୍ବ ଭୂପତି ।
ଏକ ବର ମାଗ ତୁମ୍ଭେ ଯାହାଇଚ୍ଛା ତବ
ଦୁଇ ବର ମାଗିବା ଯେ ନୁହଁଇ ସମ୍ଭବ ।
ବିଶେଷି କହୁଛୁ ଯାହା କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ହରି ଭକ୍ତି ଦେଇ ନ ପାରିବ କଦାଚନ ।
ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱ ଇନ୍ଦ୍ରତ୍ୱ କିବା ଯାହା ଇଚ୍ଛା ହୁଏ
ଏକ୍ଷଣି ଅର୍ପିବି ତାହା ଶୁଣ ମହାଶୟେ ।
ଅମୂଲ୍ୟ ହୃଦୟ ଧନ ଶ୍ରୀହରି ଭକତି
ତାହା ଦେଇ ନ ପାରଇ ଆହେ ମହାମତି ।

ଏତେକ ବଚନ ଶୁଣି ସେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରାୟ
ନିବେଦି ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଶୁଣ ଦୟାମୟ ।
ଆଜ ମୋର ଆନ ବରେ ଅଭିଳାଷ ନାହିଁ
ହରି ଭକ୍ତି ଆଉ ପୁତ୍ର ଏ ଦୁଇ ମାଗଇ ।
କେ ଏମନ୍ତ ମୂର୍ଖ ଅଛି ଅବନୀ ମଧ୍ୟରେ
ହରି ଭକ୍ତି ତେଜି ଅନ୍ୟ ବରେ ବାଞ୍ଛାକରେ ।
ଯଦ୍ୟପି ବାସନା ମୋ ନ କରିବେ ପୂରଣ
ଆପଣଙ୍କର ମସ୍ତକ କରିବି କର୍ତ୍ତନ ।
ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅନଳ ମଧ୍ୟେ ପକାଇବି ନେଇ
ନିବେଦନ ଏହା ମୋର ଆହେ ଉମାସାଇଁ ।
ଏତେ ବୋଲି ଅଶ୍ରୁଜଳ କରିଲେ ମୁଞ୍ଚନ
ପ୍ରବୋଧି ବୋଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ ।
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ପୁତ୍ର ଗୋଟିଏ ପାଇବ
ତାହା ଯୋଗେ ହରିଭକ୍ତି ନିଶ୍ଚେ ପ୍ରାପ୍ତହେବ ।
ସୁନ୍ଦର ସୁଠାମ ରୂପ ହେବ ନନ୍ଦନର
ଜିତେନ୍ଦ୍ରିୟ ହେବ ସେହୁ ଗୁଣର ଆକାର ।
ଏତେବୋଲି ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେଲେ ପଞ୍ଚାନନ
ଗନ୍ଧର୍ବ ସାନନ୍ଦେ କଲେ ପୁରକୁ ଗମନ ।
ଏ ସର୍ବ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଶୁଣି ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ
ଆନନ୍ଦ ଜଳଧି ମାଝରେ ହୋଇଲେ ମଗନ ।
ଏଥିତେ ପିତାଙ୍କ ଶାପେ ନାରଦ ଧୀମାନ
ଦେହ ତେଜି ଧରାତଳେ କରିଲେ ଗମନ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ନୃପତି ଘରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ସେ ରାଜ୍ୟରେ ରାଣୀ ଗର୍ଭ ହେଲା ତତକାଳେ
ଯଥା ସମୟରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ନନ୍ଦନ
ପ୍ରସବ କରିଲେ ରାଣୀ ହୋଇ ତୋଷମନ ।
ପୁତ୍ର ପ୍ରସବ ହେବାର ବାରତା ପାଇଣ
ତାହାଙ୍କ ଗୁରୁ ବଶିଷ୍ଠ ମିଳିଲେ ତକ୍ଷଣ ।
ବୋଇଲେ ସର୍ବତ୍ର ପୂଜ୍ୟ ହେବ ଏ କୁମର
ଉପବର୍ହଣ ନାମ ହୋଇଲା ତାହାର ।
ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ନାରଦଙ୍କ କଥା
ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେକେ ଯାଏ ଭବ ଭୟ ବ୍ୟଥା ।
କେ ଅବା ଜାଣିବ ଲୀଳା ଲୀଳାମୟଙ୍କର
କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ବୋଲଇ ତାର ଦୁଃଖ ହର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ବିଧାତାଙ୍କ ଶାପରେ ନାରଦଙ୍କର ଗନ୍ଧର୍ବ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ବିବରଣେ ନାମ ଷୋଡ଼ଶଅଧ୍ୟାୟ ।

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପବର୍ହଣର ପଞ୍ଚାଶତ ରମଣୀ ଗ୍ରହଣ ଓ ନୃତ୍ୟଗୀତ ଦର୍ଶନାର୍ଥେ ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥକୁ ଗମନ, ଓ ପରେ ଦେହତ୍ୟାଗ ଏବଂ ମାଲାବତୀର ବିଳାପ ।

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଆହେ ତପୋଧନ
ଏହିରୂପେ ପୁତ୍ର ଲଭି ଗନ୍ଧର୍ବ ରାଜନ ।
ନିମଗ୍ନ ହୋଇଣ ସେହୁ ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ
ଦୀନ ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରଙ୍କୁ ନାନା ଦାନ କଲେ ।
ସେ କୁମାର ଦିନୁଁ ଦିନ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଲା
ଶୁକ୍ଳ ଶଶୀ ପ୍ରାୟେ ତାର ରୂପ ବିକାଶିଲା ।
ଯୌବନ ଅବସ୍ଥା କ୍ରମେ ହୁଅନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ
ନାନା ବିଦ୍ୟା ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ ନୃପଶିଷ ।
ହରିମନ୍ତ୍ର ପାଇ ଶେଷେ ବଶିଷ୍ଠ ଦ୍ୱାରେ
ତପ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗମିଲେ ସତ୍ୱରେ ।
ଏକଦା ଗଣ୍ଡକୀ ତଟରେ ଉପବିଷ୍ଟ ହୋଇ
ହରିଙ୍କୁ କରିଲେ ଧ୍ୟାନ ଏକାଗ୍ରେ ସେହି ।
ସେହିକାଳେ ପଞ୍ଚାଶତ ଗନ୍ଧର୍ବ ରମଣୀ
ସ୍ନାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆସିଲେ ତକ୍ଷଣି ।
ସେ ଗନ୍ଧର୍ବ ରୂପ ସେହୁ କରି ଦରଶନ
କାମ ଅନଳରେ ସର୍ବେ ହୋଇଲେ ଦହନ ।
ତାହାପରେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇ ସେଠାରେ ପଡ଼ିଲେ
ଗନ୍ଧର୍ବ ରୂପକୁ ଚିନ୍ତି ପରାଣ ହାରିଲେ ।
ଚିତ୍ରରଥ ଘରେ ଆସି ହୋଇଲେ ଜନମ
ଉପବର୍ହଣଙ୍କୁ କଲେ ପତିରୂପେ ବରଣ ।
ବରମାଲ୍ୟ ଗଳେ ଦେଇ କରିଣ ଆଦର
ମନୋରଥ ସିଦ୍ଧ କଲେ ବହୁଦିନ ପର ।
ଜପ ତପ ଆଦି ତେଜି ଗନ୍ଧର୍ବ ନନ୍ଦନ
ରମଣୀ ସଙ୍ଗରେ ହେଲେ ଆନନ୍ଦେ ମଗନ ।
ତିନ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ରହି ନିର୍ଜନ ପ୍ରଦେଶେ
ରତିରଙ୍ଗ କଲେ ସୁଖେ ମଦନ ଆବେଶେ ।
ଅନନ୍ତର ସିଂହାସନେ କରି ଆରୋହଣ
କତିଦିନ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଜା କରିଲେ ଶାସନ ।
ତାହାପରେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞଜନ
ସେ ଉପବର୍ହଣଙ୍କର କେମନ୍ତ ବିଧାନ ।

ଥରେ ସେ ଉପବର୍ହଣ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପୁରେ
ଯାଇଣ ହରିଙ୍କ ଗାଥା ଗାଇଲେ ସେଠାରେ ।
ସେ ସମୟେ ଅପସରାମାନେ ନାଚୁଥିଲେ
ତାହାଙ୍କୁ ଏକଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।
ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ରମ୍ଭା ନାମରେ କାମିନୀ
ସର୍ବାଙ୍ଗସୁନ୍ଦରୀ ମୁନି ମାନସମୋହିନୀ ।
ତାର ମୁଖ ପୀନସ୍ତନ ପୃଥୁଳ ନିତମ୍ବ
ଦେଖି ତାହାଙ୍କର ମନେ ନ ରହିଲା ଦମ୍ଭ ।
ସେହିକ୍ଷଣି ରେତ ଖସି ପଡ଼ିଲାକ ତଳେ
ତା ସହି ନ ପାରି ଶୀଘ୍ରେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ସେ ପାଇଲେ
ସଙ୍ଗୀତଗାନ ବାଦନ ଆଦି ସବୁକଥା
ତେଜିଣ ପଡ଼ିଲେ ସଭାତଳେ ମହାରଥା ।
ତା ଦେଖି ସକଳ ଦେବେ ଉଚ୍ଚରେ ହସିଲେ
ବ୍ରହ୍ମା ସେହି ଉପବର୍ହଣଙ୍କୁ ଶାପ ଦେଲେ ।
ବୋଇଲେ ରେ ମୂଢ଼ ତୁହି କାମିନୀଲାଳସୀ
ହୋଇ କରି ଲମ୍ପଟରେ ନେଉ ଦିବାନିଶି
ଏବେ ପୁଣି ସଭା ମଧ୍ୟେ ଲାଜ ଛାଡ଼ିକରି ।
ପଡ଼ିଅଛୁ ସାଧାରଣ ମୂର୍ଖଲୋକ ପରି ।
ଏ ବେଳ ଆମ୍ଭର ଶାପେ ଯକ୍ଷଦେହ ତେଜି
ଶୂଦ୍ର ଯୋନିରେ ଜନମ ହୁଅ ତୁହି ଆଜି ।
କେତେକାଳ ଗଲେ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ସଙ୍ଗ ପାଇ
ଆସିବୁ ମୋହର ପାଶେ ନିଜଦେହ ବହି ।
ଆପଦ ଭୋଗ ନକଲେ କେହିଁ ପୁରୁଷର
ମହିମା ବଢ଼ଇ ନାହିଁ ମନରେ ବିଚାର ।
ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦୁଇକଥା କ୍ରମେ ଭୋଗ ହୁଏ
ଏହି ପରକାରେ ସବୁଠାରେ ଦେଖାଯାଏ ।
ଏମନ୍ତ କହିଣ ବ୍ରହ୍ମା ଦେବତାଙ୍କୁ ଘେନି
ଆପଣା ସ୍ଥାନକୁ ଗଲେ ଜାଣ ମହାମୁନି ।
ସେହିକ୍ଷଣି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ବଚନ ପ୍ରମାଣେ
ସେ ଗନ୍ଧର୍ବପୁତ୍ର ରହିକରି ସେହି ସ୍ଥାନେ ।

ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦେହ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ
ଷଡ଼ଚକ୍ର ଭେଦକରି ବ୍ରହ୍ମେ ଲୟ ହେଲେ ।
ମୂଳାଧାର ସ୍ୱାଧିଷ୍ଠାନ ମଣିପୁର ପୁଣି
ଅନାହତ ବିଶୁଦ୍ଧ ଯେ ଜ୍ଞାନନାମ ସେହି ।
ଏହି ଷଡ଼ଚକ୍ର ଭେଦକରି ଯେ ଅନ୍ତରେ
ଷୋଡ଼ଶ ନାଡ଼ିକି ଭେଦକଲେ ସତ୍ୱରରେ ।
ସେ ନାଡ଼ିଙ୍କ ନାମମାନ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ
ଇଡ଼ା ସୁଷୁମ୍ନା ସୁମେଧା ପିଙ୍ଗଳା ଯେ ପୁଣ ।
ପ୍ରାଣ ସନ୍ଧାରଣୀ ସର୍ବଜ୍ଞାନ-ପ୍ରଦାୟିନୀ
ମନ-ସଂଯମନୀ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିରୁଦ୍ଧାଙ୍କୁ ଘେନ ।
ତେଜଃଶୁଷ୍କକାରୀ ବଳପୁଷ୍ଟିବିଧାୟିନୀ
ବୁଦ୍ଧି ତୋଷଣୀ ଜ୍ଞାନ ନିମ୍ନଣସ୍ୱରଣୀ ।
ସର୍ବପ୍ରାଣ ବଶୀକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ଜୀବତକାରିଣୀ
ଏମନ୍ତ ସେ ନାଡ଼ିଙ୍କର ନାମମାନ ପୁଣି ।
ସେ ଅନ୍ତେ ମନ ସହିତ ପରମହଂସଙ୍କୁ
ଯୋଗ ପ୍ରଭାବରେ ନେଇ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ରଠାରୁ ।
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତହିଁ କରାଇ ବିଶ୍ରାମ
କଲେ ନେଇ ଅବିକ୍ଷୟ ବ୍ରହ୍ମରେ ଯୋଜନ ।
ଆହେ ଜନକ ଜାତିସ୍ମର ହୋଇ କରି
ଥିବାରୁ ସେ ଯକ୍ଷସୁତ ବହୁତପ କରି ।
ନିଷ୍କଳଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମମୟ ହୋଇଲେଟି ଜାଣ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ଯାହା ହେଲା ଏବେ ଶୁଣ ।
କୁଶ ତଳପରେ କରିଥିଲେ ତ ଶୟନ
ପୂର୍ବକୁ ଦକ୍ଷିଣ ମୁଣ୍ଡ ପଶ୍ଚିମେ ଚରଣ ।
ହିରନ୍ମୀ ବୀଣାକୁ ବାମସ୍କନ୍ଧରେ ପକାଇ
ଶୁଦ୍ଧସ୍ଫଟିକ ମାଳାକୁ ଦକ୍ଷକରେ ଥୋଇ ।
ବେଦସାର ପରଂବ୍ରହ୍ମ ମନ୍ତ୍ର ଜପକରି
ନିସ୍ତାର କାରଣ କୃଷ୍ଣନାମ କୁଣ୍ଡେ ଧରି ।
ହରେ କୃଷ୍ଣ ହରେ କୃଷ୍ଣ ଏ ଷୋଳଅକ୍ଷର
ପୁନଃପୁନଃ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଣ ସତ୍ୱର ।
ପରମ ବ୍ରହ୍ମକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତେ ସେ ଯାଇ
ଗନ୍ଧର୍ବଗଣ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ।
ଛନ୍ଦଯା ସହିତେ ଯୋଗ ଆସନରେ ବସି
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ମୁଖେ ଘୋଷି ଘୋଷି ।
ପରମବ୍ରହ୍ମରେ ଯାଇ ବିଲୀନ ହୋଇଲେ
ତା ଦେଖି କାମିନୀଗଣ ମହାଚିନ୍ତା କଲେ ।

ତାହାଙ୍କ ସେହି ଅବସ୍ଥା ଶୋକକରି
କାନ୍ଦିଲେ ଉଚ୍ଚରେ ଯେତେ ତାହାଙ୍କ ଯୁବତୀ ।
ତାଙ୍କମଧ୍ୟେ ମାଳାବତୀ ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ
ସମଧିକ ପ୍ରେୟସ୍ୱିନୀ ଥିଲା ସେହି ନାରୀ ।
ବକ୍ଷେ କରାଘାତ ଧରି କରି ସଘନ
ଧୂଳିରେ ଲୋଟିଣ କରେ ସଘନେ ରୋଦନ ।
ହେନାଥ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପେଲି ଦୁଃଖର ସାଗରେ
କି ଦୋଷରେ ଚାଲିଗଲ ବୃଦନ୍ତୁ ଆମ୍ଭରେ ।
କି କହିବ ଆହେ ନାଥ ତୁମ୍ଭର ବଦନେ
ଚଳଇଗ ଶୂନ୍ୟଲଗେ ରହିଲେ ନୟନେ ।
ଶୟନେ ଭୋଜନେ ସ୍ୱପ୍ନେ କିବା ଜାଗରଣେ
ସଦାତବ ରୂପନାଥ ପଡ଼ୁଅଛୁ ମନେ ।
ଯେତେ ପରକାର ମୁହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛୁ
କଦାପି ମୋହର ମନ ନାଥ ନ ବୁଝୁଛୁ ।
ଏଇରୂପେ ଖେଦକରି ମାଳାବତୀ ନାରୀ
ଧରାରେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ସୁନ୍ଦରୀ ।
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣ ସେହି ଦଶା ଅଟଇ ହୋଇଲା
ପ୍ରଭାତେ ପୁନଶ୍ଚ ତାର ଚେତନା ଫେରିଲା ।
ତାପରେ ଉଠିଣ ଶୋଷ କରଇ ରୋଦନ
କେଉଁଣେ ଅଛ କୃଷ୍ଣ ଦୟାମୟ ଭଗବାନ ।
ଜଗତର କର୍ତ୍ତା ତୁମେ ଆହେ ନାରାୟଣ
କି ହେତୁ ମୋପରେ ପ୍ରଭୁ ହେଲ ନିଦାରୁଣ ।
କାମିନୀମାନଙ୍କ ଗତି ଅଟେ ପତି ଧନ
ସେ ଧନ ହରିଲା କଲେ ପ୍ରଭୁ କି କାରଣ ।
ଏ ଛାର ଜୀବନେ ମୋର କିବା ପ୍ରୟୋଜନ
ଯେ ରୂପେ ହେଉ ତେଜିବି ଏ ପାପ ପରାଣ ।
ଶୁଣ ୨ ଦେବମାନ ଯେତେ ସୁରବର
ଧ୍ୱଂସ କରିବି ମୁଁ ଦର୍ପ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ।
ଶୁଣ ଆହେ ନାରାୟଣ କହୁଛି ତୁମ୍ଭରେ
ପ୍ରାଣନାଥ ମାରିଲ ଜବ ମୋହର ପତିରେ ।
ନହୁବା ତୁମକୁ ମୁହିଁ ଦେବି ଅଭିଶାପ
ଅଭିଶାପେ ପଡ଼ିଣାମେ ହେବ ମନସ୍ତାପ ।
ଶୁଣ ୨ ମୋର ବାକ୍ୟ ଆହେ ପଦ୍ମାସନ
ପୂଜ ଶାପେ ବଶେ, ନକରି ତୁମ୍ଭର ପୂଜନ ।
ମୁହିଁ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ଶାପ ଅର୍ପିବି ତୁମ୍ଭରେ
ଅଧିକାର ଚ୍ୟୁତ ହେବ ଜାଣିବେ ଅନ୍ତରେ ।

ତୁମକୁ ତ ଶାପ ଦେବ ଆହେ ପଞ୍ଚାନନ
ଚନ୍ଦ୍ରାନନ ଲୁପ୍ତ ତୁମେ ହେବ ତ୍ରିନୟନ ।
ଶୁଣ ଶୁଣ ଧର୍ମଦେବ ବଚନ ମୋହର
ଅଭିଶାପେ ଧର୍ମଲୋପ ହୋଇବ ତୁମ୍ଭର ।
ନଷ୍ଟୁର ମୃତ୍ୟୁର କନ୍ୟା ପାପ ଆଚରଣୀ
ଅଭିଶାପ ଦେବ ତାରେ କହିଲ ଏକ୍ଷଣି ।

ଏତେ ବୋଲି ମାଳାବତୀ ମୃତ୍ୟୁ ପତି ନେଇ
ବିକଳ ହୃଦେ ରୋଦନ କଲେ ସୁଦମୂର୍ଚ୍ଛି ।
କୌଶିକୀ ନଦୀକୁ ଶେଷେ କରିଲ ଗମନ
ଅଭିଶାପ ଦେବାପାଇଁ ବସ୍ତୁରିଙ୍କ ମନ ।
କବେ ଜଳଧର ଗୋସ୍ୱା ହୋଇଲ ଉଦ୍ୟତ
ଘାନସ୍ଥନ ଖେଚ୍ରାସୀ ବରଚଲ ଗୀତ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଉପବର୍ହଣର ଦେହତ୍ୟାଗରେ ମାଳାବତୀର ବିଳାପେ ନାମ ସପ୍ତଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କ୍ଷୀରୋଦ ସାଗରକୁ ହରିଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଦେବଗଣଙ୍କର ଗମନ ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସ୍ତବ ଏବଂ ତତ୍କର୍ତ୍ତୃକ ଦେବଗଣଙ୍କୁ ଅଭୟ ପ୍ରଦାନ ।

ଏ ଅନ୍ତରେ ବ୍ରହ୍ମାଆଦି ଦେବତା ନିକର
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସନ୍ନିଧେ ଗଲେ କ୍ଷୀରୋଦ ସାଗର ।
କ୍ଷୀରନିଧି ତୀରେ ସର୍ବେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ସ୍ନାନ କରି ସର୍ବେ ତହିଁ ଶୁଦ୍ଧ ପୂତ ହେଲେ
ସତୀ ନାରୀ ଅଭିଶାପ ଦେବୁ ଭୟ ପାଇ
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସ୍ତୁତି କଲେ ଏକମନେ ତହିଁ ।
ସର୍ବାଗ୍ରେ ବେଦବର ବ୍ରହ୍ମା ଉଭା ହୋଇ
ପରମ ଆତ୍ମାକୁ ମନେ ଧ୍ୟାନ କଲେ ତହିଁ ।
ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭ କରିଲେ ସର୍ବ ଦେବ ଯାକ
ବୋଇଲେ ନମସ୍ତେ ଦେବ ଭୁବନ ପାଳକ ।
ତୁମକୁ ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟେ ଯୋଗୀକରି ଧ୍ୟାନ
ସଂସାର କଳୁଷ ପାପୁଁ ହୁଅନ୍ତି ମୋଚନ ।
ଶୟନ ସ୍ୱପନ ଜନ୍ମ ମରଣେ ଯେ ନର
ଭକ୍ତିଭାବ ମନେ ରଖି ତୁମ୍ଭ ଶ୍ରୀ ପୟର ।
ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି ପୁଣି ଜପନ୍ତି ସର୍ବଦା
ତାହାକୁ କଳୁଷ ଛୁଇଁ ନ ପାରଇ କଦା ।
ଶରଣ ଜନ ରକ୍ଷଣ ପ୍ରଭୁ ଦୈତ୍ୟାରି
ସାବଧାନ ରୁହ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରି ।
ତବ ଶ୍ରୀ ଚରଣ ତଳେ ପଶୁଛୁ ଶରଣ
ଉଦ୍ଧାର କର ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଜଗତ କାରଣ ।
ଧାତା ବୋଇଲେ ସନ୍ତାନ ଶାପରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ
ମୋର ପୂଜା ନ ହୁଅଇ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ।

ଏବେ ଦେଖ ଯକ୍ଷ ଉପବର୍ହଣଙ୍କ ପତ୍ନୀ
ତା ପତି ମୃତ୍ୟୁରେ ହୋଇ ସେହୁ ଦୁଃଖୀ ଅତି
ମୋହ ସଙ୍କଟରେ ସବୁ ଦେବତାଙ୍କୁ ଶାପ
ଦେବ ଆମ୍ଭ ପ୍ରଭୁପଣ କରିବାକୁ ଲୋପ ।
ସଂକଳପ କରି ବସିଛନ୍ତି ନିଜ ମନେ
କି ରୂପେ ଉଦ୍ଧାର ଏଥୁଁ ହେବୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ।
ସେ କଥା ବିଚାର କର ଆହେ ଜଗଦୀଶ
ରକ୍ଷାକର ସତୀ ଶାପୁଁ ସକଳ ତ୍ରିଦଶ ।
ତବ କୃପାବଳେ ସବୁ ଅଧିକାର ପାଇ
ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରଭୁ ବୋଲାଉଛୁ ରମାସାଇଁ ।
ଏବେ ସେହି ପ୍ରଭୁପଣ ହେବାକୁ ବିନାଶ
ବସିଅଛୁ ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ଯିବୁ ନାଶ ।
ଏହିରୂପେ କହି ଧାତା ନୀରବ ରହିଲେ
ଏଥୁଅନ୍ତେ ମହାଦେବ ଉଠି ସ୍ତବ କଲେ ।
ବୋଇଲେ ନମୋହେ ଦେବ ପରମ ଈଶ୍ୱର
ତୁମ୍ଭର ଦୟାରେ ତିନି ଭୁବନ ଆବର ।
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଚଳାଚଳ ହେଉଅଛି
ତୁମଠାରୁ ଅନ୍ୟ ହୋଇ ଆଉ ନାହିଁ କିଛି ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ପରମ ଗୁପ୍ତ ଯେଉଁ ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ
ମୋହର ଦୁଷ୍କର ତପ ଫଳରୂପେ ପୁଣ ।
ପୂର୍ବରେ ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥେ ସମର୍ପଣ କରି
ଜଗତେ ଅଧିକ ମୋତେ କରିଅଛ ହରି ।

ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଧନ ବିଦ୍ୟା ଅବା ବଳ
ଜ୍ଞାନର କଳାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି ସକଳ ।
ଜ୍ଞାନ ଯୋଗେ ସବୁକଥା ଜଣାଯାଏ ସୁଖେ
ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇଣ କିଛୁ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନପକ୍ଷେ ।
ଯେମନ୍ତ ସେ ତତ୍ତ୍ବଜ୍ଞାନ ଦେଇଛ ମୋଠାରେ
ତାହା ଲେପ ହେଉଅଛି ସର୍ବାଙ୍ଗ ଶରୀରେ ।
ପତିବ୍ରତା ତେଜଠାରୁ ଅନ୍ୟତେଜ ସବୁ
ନଷ୍ଟ ଅଟଇ ଦେବ ଆଜ୍ଞା କ କହିବୁ ।
ଯେଉଁ ତେଜ ପ୍ରଭାବରେ ମୋହପଥ ଲୋକ
ଦଗ୍‌ଧ ହେବ ବୋଲି ଭୟେ କରୁଅଛି ଶୋକ
ତାହାର ମହିମା କିସ କହିବାକୁ ଅଛି
ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁହିଁ ଏତେକ ମାଗୁଛି ।
ଯେରୂପ ତନ୍ତ୍ରରେ ଯାଇ ନହେବ ଦହନ
ସେହି ପରକାରେ କର ତା ପ୍ରତି ବିଧାନ ।
ଏଥୁଁ ଅନ୍ତେ ଧର୍ମ ଦେବ ଯୋଡ଼ି କରକର
ବୋଇଲେ ହେ ଦେବ ଦେବଗଣ ଅଧୀଶ୍ବର
ସମସ୍ତ ତନ୍ତ୍ରରେ ସାର ଧର୍ମ ରୂପ ରତ୍ନ
ଯାହା ରଖିଅଛି ମୁହିଁ କରି ଅତି ଯତ୍ନ ।
ତାହା ପାଇଥିଲି ଆପଣଙ୍କ କୃପାବଳେ
ଏବେ ତାହା ନାଶ ହୁଏ ସତୀ ଶାପାନଳେ ।
ଅନେକ ତପସ୍ୟା କରି ମୁହିଁ ତୁମ୍ଭଠାରେ
ପାଇଥିବା ପଦାର୍ଥ ଯେ ନାଶ ଯାଏ ବାରେ ।
ଏ ଘେନ ଅସହ୍ୟ ହେଉଅଛି ଆହେ ନାଥ
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ନାଶ ହୋଇବ ସମସ୍ତ ।
ଆନ ଆନ ଦେବଗଣ ଅତି ବ୍ୟାକୁଳରେ
ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭିଲେ ପ୍ରଭୁ ରଖ ବିପଦରେ ।
ତୁମ୍ଭର ବଳରେ ଆମ୍ଭେ ଅଟୁ ବଳୀୟାନ
ଯଜ୍ଞଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜୁଅଛୁ ହୋଇ ତୋଷମନ ।
ସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଶାପେ ତାହା ହେଉଛି ବିନାଶ
ରକ୍ଷାକର ଏତେହେଲେ କମଳାଙ୍କ ଈଶ ।
ଏହା କହି ସର୍ବ ଦେବ ସଂଯତ ଭାବରେ
ରହିଲେ ସେଠାରେ ଭୟ କରିଣ ମନରେ ।
ଏହି ସମୟରେ ହେଲା ଅଶରୀରୀ ବାଣୀ
ଆହେ ଦେବଗଣେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ ଏହିକ୍ଷଣି ।
ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ମାଳାବତୀ ଅଛି ତହିଁ ଯାଅ
ମନରେ କୌଣସି ମତେ ଭୟ ଯେ ନ ପାଅ ।

ତୁମ୍ଭ ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇବ ମୁହିଁ ଶୁଣ ମନସ୍ଥିରେ ।
ତାହା ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରକେ ସକଳ ଅମର
ମନ ମଧ୍ୟରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଅପାର ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ସକଳେ ଚଳିଲେ
ମାଳାବତୀ ବାସ ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଦେଖିଲେ ସେ ପତିବ୍ରତା ମାନଙ୍କ ଈଶ୍ବରୀ
ଦିଶୁଅଛି ସାକ୍ଷାତରେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରି ।
ଭୂଷିତା ହୋଇଛି ନାନା ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାରେ
ଦେଖାଯାଏ ଯେସନ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ସେଠାରେ
ଅଗ୍ନି ପରିଷ୍କୃତ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି
ତେଜରେ କରୁଛି ନିନ୍ଦା ତମିସ୍ର ଅରିର ।
ମସ୍ତକରେ ଶୋହେ ରଙ୍ଗ ସିନ୍ଦୂରର ବିନ୍ଦୁ
ଶରୀର ଦିଶୁଛି ଯେସନ୍ତେ ଶରତ୍‌କାଳ ଇନ୍ଦୁ ।
ଚିରକାଳରୁ ପତିସେବା ଧର୍ମ ପ୍ରଭାବରେ
ପ୍ରଜ୍ବଳିତ ଅଗ୍ନି ସମ ଦିଶେ କିରଣରେ ।
ପତିଙ୍କର ଶବ ନିଜ ବକ୍ଷଦେଶେ ଧରି
ବସି ଅଛି ନିଷ୍ଠଳରେ ଯୋଗଧ୍ୟାନ କରି ।
ଯେବଣ ରୁଚିର ଯୋଗୀମନ କରି ସ୍ଥିର
ତପ କରୁଥାଏ ସେହିପରି ସମାଦର ।
ଏକାଧାନେ ବସିଅଛି ବୁଦ୍ଧି ସ୍ଥିର ହୋଇ
ପତିଙ୍କର ବୀଣା ହସ୍ତେ ଧରିଅଛି ସେହି ।
ଅକ୍ଷମାଳା ଦୁଇ ଶୋଭା ପାଏ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ
କିଂ ପୁରୁଷ ମାଳା ଗୋଟି ଧରିଅଛି କରେ ।
ପତିଠାରେ ସେ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ଥିବାରୁ ତାହାର
ଯୋଗମୁଦ୍ରା ଅନୁରୂପ ଧରି ଦକ୍ଷକର ।
ପରଶ କରଇ ସ୍ବାମୀ ସକଳ ଶରୀର
ଦେଖାଯାଏ କାନ୍ତିମତୀ ପାର୍ବତୀ ପ୍ରକାର ।
ସୁନ୍ଦର ଚମ୍ପକ ସମ ତା ଅଙ୍ଗ ଶୋଭଇ
ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ମୁନି ମନ ସେ ମୋହଇ ।
ପକ୍ବବିମ୍ବ ପରି ଦିଶେ ତାର ଓଷ୍ଠାଧର
ଉତ୍ତମ ମାଳାର ବାଳା ଦିଶଇ ରୁଚିର ।
ଅଳପ ବୟସ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହାକୁ
ଅଙ୍ଗର ଯୌବନ ଭାର ନନ୍ଦଇ ରଙ୍ଗକୁ ।
ସୁନ୍ଦର କଠିନ ଦିଶେ ଉଚ୍ଚ କୁଚ ଦୁଇ
ପୃଥୁଳ ନିତମ୍ବ ମନୋହର ଯେ ଦିଶଇ ।

ଚମ୍ପକ କଳା ଉଦରେ ଅଙ୍ଗ ଲ ଶୋଭେ
ଅଙ୍ଗର ସୌରଭ କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ ଗଞ୍ଜେ
ସ୍ୱାମୀର ଶବରେ ବାରମ୍ବାର ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ
ରହିଥାଏ ପ୍ରେମରସେ ମନକୁ ମଜାଇ ।
ଏମନ୍ତେ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ବ୍ରହ୍ମା ଆଦି ଦେବେ
ପ୍ରହ୍ଲାଦିତ ହୋଇ ସ୍ତୁତି କରିଲେକ ସବେ ।
ବହ୍ମାରେ ତାହାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ହେଲା ବଡଜାତ
କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ସ୍ଥିର କରି ନ ପାରିଲେ ଶତ୍ରୁ ।
ଦେବ ଦେବଙ୍କୁ ଯେ ସଦା ହୃଦ ଘଟେ ଧ୍ୟାଇ
ଅଜ୍ଞାମା କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ଏ ଗୀତ ଉଚଇ ।

———

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ କ୍ଷୀର ସାଗର ତଟରେ ଦେବତାଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଅଭୟପ୍ରଦାନେ ନାମ ଅଷ୍ଟାଦଶଅଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଊନବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ ମାଳାବତୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗମନ ଓ ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧ କଥୋପକଥନ ।

ଏହାପରେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶ୍ରବଣେ ପାପ ହୋଇବ ଦହନ ।
ଦେବତାଏ କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ରହିଣ ସେଠାରେ
ମାଳାବତୀ ନିକଟକୁ ଗଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ମୃତପତିକୁ ସୁନ୍ଦରୀ ରଖି କିଛି ଦୂରେ
ବକ୍ଷେ କରାଘାତ କରି କାନ୍ଦେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ ।
ସହସା ସେ ବିପ୍ର ଶିଶୁ ଅତି ମନୋହର
ଭୂମି ୨ ପ୍ରବେଶିଲା ଯାଇଣ ସେଠାର ।
ଦଣ୍ଡ ଛତ୍ର ଶୋଭାକରେ ଅତି ମନୋହର
ଶୁକ୍ଳ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ସହାସ୍ୟ ଅଧର ।
ଲଲାଟ ପଟ୍ଟରେ ଶୋଭେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତିଳକ
ଦୀର୍ଘ ପୋଥି ଶୋଭେ କରେ ମନୋହର ଭେକ
ପ୍ରଶାନ୍ତ ସ୍ୱଭାବ କବା ଜନ ମନ ମୋହେ
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଲିପ୍ତ ମଧୁପ ଗୋଡ଼ାଏ ।
ହରିଙ୍କ ଅପୂର୍ବ ଲୀଳା କେ ବୁଝି ପାରଇ
ମାୟାକରି ଆସିଛନ୍ତି ଜଗତ ଗୋସାଇଁ ।
ସହସା ପ୍ରବେଶି ତହିଁ ସେ ବିପ୍ର ନନ୍ଦନ
ବୋଇଲେ କି କରି ଏଥି ଦେବ ପଦ୍ମାସନ ।
ସୃଷ୍ଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ହର୍ତ୍ତା ଦେବ ମହେଶ୍ୱର
କି ନିମନ୍ତେ ଆସିଛନ୍ତି ଏ ସ୍ଥାନେ ସତ୍ୱର ।
ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେହୁ ସାକ୍ଷୀ ଜଗତରେ
ସେଇ ଧର୍ମଙ୍କୁ ଦେଖି ଛୁ ମୂର୍ତ୍ତି ଏ ସ୍ଥାନରେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ମୃତ୍ୟୁକନ୍ୟା ଦେବ ହୁତାଶନ
ଇତ୍ୟାଦି ସକଳ ଦେବ କିଶଣ ଦର୍ଶନ ।
ଏତେବୋଲି ମିଷ୍ଟସ୍ୱରେ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ
ସତୀରେ ସମ୍ବୋଧି ଧିରେ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ମୃତ ନର କୋଳେ ତବ ଏ କି ଚମତ୍କାର
ପତି ବୋଲି ମନେ ବୋଧ ହେଉଛି ମୋହର ।
କି କାରଣେ ଏ ଭାବରେ କରୁଛ ରୋଦନ
ପ୍ରକାଶ କରିଣ ବୋଲ ମୋ ଆଗେ ବଦନ ।
ଏତେକ ବଚନ ଶୁଣି ବୋଲେ ମାଳାବତୀ
ତେଜ ଅନନ୍ତ ପରାଣ ମୋହର ଯେ ପତି ।
ମୋର ପିତା ଚିତ୍ରରଥ ବଦିତ ସଂସାରେ
ପଞ୍ଚାଶ ତନୟା ତାର ଭବବେ ଚତୁରେ ।
ସଭିଙ୍କର ଏଇ ଏକମାତ୍ର ପତି ଜାଣ
ଏକେର ବହୁନେ ସବେ ଲଭନ୍ତି କଷଣ ।
ବ୍ରହ୍ମଶାପେ ମୋର ପତି ତେଜିଲେ ଜୀବନ
ଦେବତାଙ୍କୁ ଶାପ ଦେବ ଏ ସତ୍ୟ ବଚନ ।
କର୍ମ ଫଳ ଦାତା ଏହି ଦେବତା ଅଟନ୍ତି
ଅଧିକ କହିବ କସ ଆହେ ମହାମତି ।
ସତୀର ବଚନ ଶୁଣି ଅଖିଳର ପତି
କହିଲେକ ଶୁଣ ୨ ଆହେ ମାଳାବତୀ ।
କର୍ମଫଳେ ଜୀବଗଣ ଫଳାଫଳ ପାନ୍ତି
ଏଇ ହେତୁ କହେ ସତୀ ଶୁଣ ମୋ ଭାରତୀ ।
କର୍ମଫଳ ଜଗତରେ କେ ଖଣ୍ଡି ନ ପାରେ
ମରିଅଛୁ ତବ ପତି କର୍ମ ଅନୁସାରେ ।
ଯେଉଁ ସାଧନା ଯାହାର ସେହି ଫଳ ଲଭେ
କାତର ନ ହୁଅ ସତୀ କହୁଅଛୁ ଏବେ ।

ପ୍ରକୃତର ସେବାକରେ ଯେଉଁ ନାରୀଜାତ
ମନୋମତ ପତି ଲଭେ ସେହି ମହାସତୀ ।
ଯେଉଁ ନାରୀ ନିରନ୍ତର ଶିବ ପରାୟଣ
ଶିବ ବରେ ମନୋମତ ପାଏ ପତିଧନ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା କରେ ଯେହୁ ଭକ୍ତିଭରେ
ଧନଲାଭ ବିଦ୍ୟାଲାଭ ସେହିଜନ କରେ ।
ଭକ୍ତିଭରେ ଯେଉଁ ଜନ ପୂଜେ ନାରାୟଣ
ମୁକ୍ତିପଦ ପାଏ ସେହୁ ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ।
ତାହାର କରଣ୍ଠ ଧରା ମଧ୍ୟରେ ରହଇ
ଦିବ୍ୟରଥେ ଚଢ଼ି ସେହୁ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଗମଇ ।
ସେହିଜନ ନିରନ୍ତର ବିଷ୍ଣୁପରାୟଣ
ଇନ୍ଦ୍ରତ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମତ୍ୱ ତୁଚ୍ଛକରେ ସେହିଜନ ।

ସମନ ଭୟ ନରହେ ତାହାର ଅନ୍ତରେ
ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ଭାବେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ।
ନିଜ ୨ କର୍ମଫଳ ପାଏ ଜୀବଗଣ
ବୃଥା ଶୋକ ନ କରନ୍ତ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ।
ମନୋହର ମୁଗ୍ଧ କର ଏ ପୁରାଣ ଗାଥା
ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରକେ ତୁଟେ ଭବଭୟ ବ୍ୟଥା ।
ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ପଢ଼େ ବା ଯେହୁ କରଇ ଶ୍ରବଣ
ଅନ୍ତକାଳେ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ପାଏସ୍ଥାନ ।
ତେଣୁ ସୁଜ୍ଞ ସାଧୁଙ୍କର ପଦ୍ମରେ ନମଇ
ଶ୍ରବଣ ପଠନ କର ଗୋନବାସୀ କହି ।

—*—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ବଶିଷ୍ଠଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶରେ ମାଳାବତୀ ନିକଟକୁ ଗମନେ ନାମ ଉନବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯମ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁକନ୍ୟା ମାନଙ୍କ ସହିତ ମାଳାବତୀର କଥୋପକଥନ ।

ଏହାପରେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ଦେଇମନ
ମାଳାବତୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସ୍ନେହେ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
କୁହ କେଉଁ ରୋଗେ ମଲେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ ପତି
ଶୁଣିବା ପାଇଁକ ମୋର ବଳଅଛି ମତି ।
ଚିକିତ୍ସକ ବୋଲି ମୋର ଖ୍ୟାତବେ ଅନ୍ତରେ
ବିଶେଷେ ସମର୍ଥ ମୁହିଁ ରୋଗ ନାଶିବାରେ ।
ମୃତ୍ୟୁର ସମାନ ରୋଗ ହୁଅଇ ଯାହାର
ଅଥବା ମରଇ ଯେହୁ କାଳ କବଳର ।
ଜ୍ଞାନବଳେ ତାକୁ ମୁହିଁ ଏକ ସପ୍ତାହରେ
ଜୀବନ ନେଇଣ ପାରେ କହୁଛି ତୁମ୍ଭରେ ।
ସ୍ଥିର ହୁଅ ମାଳାବତୀ ନ କର ରୋଦନ
ନିଶ୍ଚୟ ମୁଁ କରିପାରେ ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ ।
କ୍ରନ୍ଦନ କରିଲେ କିଛି ମାତ୍ର ଆଉ ନାହିଁ
ପ୍ରଶ୍ନକାର ଉତ୍ତରକର ଆଗୋ ଶୁଦ୍ଧମୂର୍ତ୍ତି ।
ବ୍ୟାଧ ଯେଉଁପରି ପଶୁ କଣ୍ଠରେ ଦଉଡ଼ି
ବାନ୍ଧି ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଆଣିପାରେ ଭିଡ଼ି ।

ସେହିପରି ଜଗମୃତ୍ୟୁ ଯମ କାଳଦଣ୍ଡ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକସ୍ଥାନେ କରିପାରେ ଚୁଣ୍ଡ ।
ମୋହର ମହିମା ଏବେ ଶୁଣ ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ
ଦେବୀଙ୍କ ଦେହରେ ରୋଗ ନ ହେବ ଯେପରି ।
ତାହାର ଉପାୟ ମୁହିଁ ଜାଣେ ଭଲକରି
ସାବଧାନେ ଶୁଣ ତାହା ମନେ ହେତୁକରି ।
ଯେଉଁ ଯେଉଁ କାରଣରୁ ହୁଏ ଯେଉଁ ରୋଗ
ଯେତେକାଳ ରହି ଦେହେ ପୁଣି କରେ ଭୋଗ ।
ସମସ୍ତ କଥାକୁ ବୁଝି ଚହ୍ନିଅଛି ମୁହିଁ
ସନ୍ଦେହ କରିବା ପାଇଁ କିଛି ହେଲେ ନାହିଁ ।
ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ସବୁ ନିଦାନ କାରଣ
ଯୋଗ ଆଦି କରି ବୁଝିଅଛଇ ମୁଁ ପୁଣ ।
ଯେବେ କଷ୍ଟଯୋଗେ ପ୍ରାଣୀ ଜୀବହତ୍ୟା କରେ
ଜୀଇଁବା ଉପାୟ ତାର ହେବଣ ପ୍ରକାରେ ।
ହୋଇବ ଉତ୍ତମରୂପେ ସେ ସକଳ କଥା
କହିବି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନ ଭାବ ଅନ୍ୟଥା ।
ଏମନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଖ ବଚନକୁ ଶୁଣି
ଅଳ୍ପହସି ମାଳାବତୀ ସତୀ ଶିରୋମଣି ।

ତାହାଙ୍କ ମୁଖରୁ ସୃଷ୍ଟି ବୋଇଲେ ଦେବ ଦ୍ୱିଜ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଶୁଣିଲି ବ୍ରହ୍ମଠାରୁ ଆଜ ।
ବୟସରେ ହୋଇଅଛ ନବୀନ ବାଳକ
କହୁଅଛ ବୁଦ୍ଧି ସର୍ବ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରଯାକ ।
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲ ମୋହର କାନ୍ତକୁ
ସମରଥ ହେବ ବୋଲି ଜୀଆଇଁ ଦେବାକୁ ।
ତେଣୁ ଭରସୁଛି ନିଶ୍ଚେ ଜୀଇଁବେ ମୋ ଧବ ।
ମହତ ବଚନ କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନୋହିବ ।
ମାତ୍ର ତାଙ୍କୁ ଜୀବଦାନ ଦେବାର ପୂର୍ବରେ
କହିବ କେତେକ କଥା ମୋହର ଆଗରେ ।
ଯେଉଁ ଯେଉଁ ବିଷୟରେ ହେଉଅଛି ସନ୍ଦେହ
ପଚାରିବି ତାହାସବୁ ଆହେ ମହାଶୟ ।
ଯେତେବେଳେ ପତି ମୋର ଜୀବନ ପାଇବେ
ଦେବଙ୍କ ସହିତେ ସଭା ମଧ୍ୟରେ ବସିବେ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ମୁହିଁ ଉଭା ହୋଇକରି
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନାଇ ନ ପାରିବଟି ପଚାରି ।
ଏବେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଆଦି ଦେବେ
ଅଶେଷ ଗୁଣ ଭୂଷିତ ଅଟନ୍ତି ସରବେ ।
ଆପଣ ଯେ ବେଦଶାସ୍ତ୍ରଗଣରେ ନିପୁଣ
ମୋହର ଅଧୃଷ୍ୟ ହୋଇ କେହି ନାହିଁ ଜାଣ ।
ପତି ଯେବେ ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ରକ୍ଷା କରିଥାଏ
ଛୁଇଁବାକୁ ତାକୁ କେହି ସମର୍ଥ ନ ହୁଏ ।
ଶାସ୍ତି ଦିଏ ଯେବେ ପତି ଆପଣା ସ୍ତ୍ରୀକୁ
ସମର୍ଥ ନୁହଇ କେହି ରଖିବାକୁ ତାକୁ ।
ପତ୍ନୀ ପ୍ରତି ଗୃହସ୍ଥର ଯେତେ ଅଧିକାର
ତାହା ନ ପାଇବେ ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ପୁରନ୍ଦର ।
ଏହିପରି ଅଟେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ଭାବ
କାମିନୀର ଭର୍ତ୍ତା କର୍ତ୍ତା ଅଟନ୍ତି ଟି ଧବ ।
ପୋଷଣ ପାଳନକାରୀ ସର୍ବ ସୁଖଦାତା
ପତି ଏକା ରମଣୀର ଆହେ ଦେବଜ୍ଞାତା
ସ୍ୱାମୀଠାରୁ ପୂଜ୍ୟ ଅବା ଇଷ୍ଟ ହୋଇକରି
ଜଗତେ ନ ଥିବ କେହି ଆହେ ତପସ୍ୱୀ ।
ଯେଉଁ କନ୍ୟା ଭଦ୍ରକୁଳେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଏ
ସବୁବେଳେ ପିତାଙ୍କର ଅନୁଗତା ହୁଏ ।
ସ୍ୱଭାବରେ ଦୁଷ୍ଟ ଯେହୁ ସେ ହୁଏ କୁଳଟା
ପତିର ବୋଲକୁ ଭାଙ୍ଗେ କହି ସଟାବଟା ।

ପର ପୁରୁଷରେ ଇଚ୍ଛା କରାଇ ସେ ନଷ୍ଟ
ସ୍ୱାମୀର ନିନ୍ଦାକଥାରେ ହୋଇଥାଏ ମତ୍ତ ।
ଆହେ ଦ୍ୱିଜ ମୁହିଁ ଉପବର୍ହଣଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା
ଚିତ୍ରସେନ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଅଟଇ ତନୁଜା ।
ପତିଙ୍କ ଚରଣସେବା ବିନା ଅନ୍ୟକଥା
ମୋହର ମନକୁ ଛୁଇଁ ନଥାଏ ସର୍ବଦା ।
ତୁମ୍ଭେ ତ ବୋଲୁଛ ସବୁ ସୃଷ୍ଟିର ସଂହାର
କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧି ଅଛଇ ମୋହର ।
ଏ ସକାଶୁ ବୋଲୁଅଛି ମୋଠାରେ କରୁଣା
କରୁଅଛେ କରିବାହେଉ ବିପ୍ର ମହାମନା ।
କାଳଯମ ମୃତ୍ୟୁକନ୍ୟା ମୋହର ପାଶକୁ
ଆସିବେ ଯେ ରୂପେ କର ତେମନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ।
ମାଳାବତୀ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣବର
ଯମ ମୃତ୍ୟୁ ଆଦି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ସତ୍ୱର ।
ଆହ୍ୱାନ କରନ୍ତେ ସର୍ବେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ
ଆସିଲେ ସଭା ମଧ୍ୟକୁ ଗୋଟିଏ ନ ରହି ।
ମାଳାବତୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଅନାଇଲେ
ସଭଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ମୃତ୍ୟୁ କନ୍ୟାକୁ ଦେଖିଲେ ।
କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଅବୟବ ମହାଘୋର ରୂପ
ଭୟଙ୍କର ମୁଖଦେଶେ ଯେସନ୍ତେ କାଳସର୍ପ ।
ବାମ ଆଉ ଦକ୍ଷିଣରେ ଷଡଭୁଜ ସାଜେ
ମନ୍ଦହାସ ଯୋଗେ ଦନ୍ତ କିରଣ ବିରାଜେ ।
ପିନ୍ଧିଅଛି ସେ କାମିନୀ ରକତ ବସନ
କଣ୍ଠଦେଶେ ଶୋଭାପାଏ ମନ୍ଦାର ସୁମନ ।
କନ୍ୟାବତୀ ଶାନ୍ତଭାବ ପତିବ୍ରତା ସତୀ
କାଳ ପୁରୁଷ ଯେ ଅଟେ ତାର ନିଜ ପତି ।
ତାହାର ବାମ ଭାଗରେ ଚତୁଃଷଷ୍ଠୀ ସୁତା ।
ସଙ୍ଗତରେ ଯେନ ହୋଇଅଛି ଅବସ୍ଥିତା ।
ତଦନ୍ତରେ କାଳପୁରୁଷକୁ ମାଳାବତୀ
ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ପୁଣି ଦେଖିଲା ତା ମୂର୍ତ୍ତି ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅଂଶରେ ଜାତ ସେ କାଳ ପୁରୁଷ
ମହା ଉଗ୍ରରୂପ ଯେସନ୍ତେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହୁତାଶ ।
ଛଅ ଗୋଟି ମୁଖ ପୁଣି ଶୋଳଗୋଟି ଭୁଜ
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପରି ଦିଶୁଅଛି ତେଜ ।
ବିକଟ ବକ୍ରିତ ମୁଖ ଅତି ଭୟଙ୍କର
ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ଦେହ କମ୍ପେ ଥରହର ।

ଛଅଗୋଟି ପାଦ ତାର ଚଉଷଠି ନେତ୍ର
ପ୍ରତିମୁଖୁଁ ଅଗ୍ନି ଜ୍ୱାଳା ହୁଅଇ ନିର୍ଗତ ।
ସକଳ ଜୀବର କାଳ ଅଟଇ ଯେ ସେହି
ଶୁଣ ଆହେ ସଜ୍ଜନେ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।
ଦେବଙ୍କର ଦେବତା ସେ ସନାତନ ବେଦ
ତିନ ଭୁବନରେ ତାହାତୁଲ୍ୟ କେ ନଥିବ ।
ହେଉଅଛି ମନ୍ଦହାସ ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶ
ଅଷ୍ଟ ମାଳରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଦିଶଇ ସୁବେଶ ।
ପରମବ୍ରହ୍ମ ଯେ ନିରାକାର ନିରାମୟ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେବଙ୍କ ଠାରେ ଭକ୍ତିଅଛି ଲୟ ।
ତାହାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର ଜପ କରି ହୃଦଗତେ
ଅନାଇ ରହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଥିଲେ ଯହିଁ ସେଥେଁ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ମାଳାବତୀ ବ୍ୟାଧିକୁ ଅନାଇ
ଦେଖିଲେ ସବୁଠୁଁ ଅତି ବୃଦ୍ଧ ଦିଶେ ସେହି ।
ତଥାପି ଆପଣା ମାତା ସ୍ତନ ମଧୁ କ୍ଷୀର
ପିଉଛନ୍ତି ବ୍ୟାଧିମାନେ ହରଷ ଅନ୍ତର ।
ତଦନ୍ତରେ ସତୀ ମାଳାବତୀ ଆଉଥରେ
ଅନାଇ ଦେଖିଲେ ଜନ୍ତୁପତିଙ୍କ ପାଖରେ ।
ସ୍ଥୂଳପଦ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ
ଧ୍ୟାନ କରୁଛନ୍ତି ହୃଦେ କୃଷ୍ଣ ନାରାୟଣ ।
ପୁଣି ବଇଷ୍ଣବ ମନ୍ତ୍ର ଜପ କରୁଛନ୍ତି
ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ବିଚାର କର୍ତ୍ତା ସେ ଅଟନ୍ତି ।
ଅରଜିଲ କର୍ମ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଆଦି ସେହୁ ତୁଳନା କରନ୍ତି ।
ଏହିପରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖି ମାଳାବତୀ
ଯମଙ୍କ ପାଶକୁ ଆଗ ଯାଇ ମହାସତୀ ।
ପ୍ରହୃଷ୍ଟ ମନରେ ତାଙ୍କୁ କହିଲ ବଚନ
ବୋଇଲ ହେ ଧର୍ମବନ୍ତ ପୁରୁଷ ପ୍ରଧାନ ।
ଧାର୍ମିକ ପଣରେ କେହି ନାହିଁ ତବ ସରି
ତୁମ୍ଭେ ପାପୀତାପି ମାନଙ୍କର ଦଣ୍ଡକାରୀ ।
ଅକାଳରେ କମ୍ପା ନେଲ ମୋର ପତିପ୍ରାଣ
ମୋହର ଅଗ୍ରତେ ତାହା କରନ୍ତୁ ବଖାଣ ।
ତାହାଶୁଣି ଯମରାଜା ବୋଇଲେ ଗୋ ଦେବୀ
ଶୁଣ ତୁମ୍ଭେ ସାବଧାନେ ଯାହା ମୁଁ କହିବି ।
ଏ ଜଗତମଧ୍ୟେ କାର କାଳ ନ ପୂରିଲେ
ମରଣକୁ ନ ପାଇବ ଜାଣିଥାଅ ଭଲେ ।

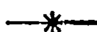
ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଦେଶ ମୁଁ କରିଣ ପାଳନ
ସମସ୍ତ ହୁଅଇ ଯାର ନଏ ତାର ପ୍ରାଣ ।
କିନ୍ତୁ ଜନେମାତ୍ର ଆୟୁ ରହିଥିବ ଯାର
କଦାପି ପରାଣ ନେଇ ନପାରଇ ତାର ।
ଏମନ୍ତ ଆଦେଶ ମୋତେ ପ୍ରଭୁଛନ୍ତିଦେଇ
ଯାର କାଳ ପୂରେ ତାକୁ କ୍ଷଣେ ନ ରଖଇ ।
ଆୟୁଷ ଶେଷ ହେବାର ଜାଣି ମୃତ୍ୟୁବାଳା
ଆଗଯେଉଁ ଜନ୍ତୁରଟି ଚପିଥାଏ ଗଳା ।
ତାର ପଛେ ଯାଇ ମୁହିଁ ତାହାର ଜୀବନ
ସଂହାର କରଇ ତାହା ଅଟଇ ବିଧାନ ।
ଏବେତ ତୁମ୍ଭର ଆଗେ ରହିଛନ୍ତି ସେହି
ପତିର ଏମନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନ୍ତି କମ୍ପାଇ ।
ଯମଙ୍କର ଏ ବଚନ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ମୃତ୍ୟୁର କନ୍ୟାକୁ ସତୀ ପୁଛିଲ ତକ୍ଷଣ ।
ଶୁଣ ୨ ମୃତ୍ୟୁ କନ୍ୟା ବଚନ ମୋହର
ତୁମେତ ଅବଳାଜାତି କହିବ କ ଗିର ।
ସ୍ୱାମୀର ବିରହେ ନାରୀ ଯେ ବେଦନା ପାଏ
ଅନୁଭବେ ଜାଣିଥିବ ତୁମ୍ଭେତ ନିଶ୍ଚୟେ ।
ମୁହିଁ ବଞ୍ଚିଥାଉ କମ୍ପା ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପତିରେ
ନେଇଗଲ ବୁଝାଇଣ କୁହ ମୋ ଆଗରେ ।
ସତୀର ଏତେକ ବାକ୍ୟ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ମୃତ୍ୟୁ କନ୍ୟା ଧୀରେ ୨ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ମୋର ତିଳେ ଦୋଷ ନାହିଁ ଶୁଣ ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ
ବିଧିର ଆଦେଶେ ମୁହିଁ ସର୍ବ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ।
ମୋହର ଉପରେ ସେହୁ ଦେଇଛନ୍ତି ଭାର
କୁହ ଧନୀ ଏଥେଁ କେଉଁ ଦୋଷ ଅଛି ମୋର ।
ମୃତ୍ୟୁ ଯଦି ହୁଏ ମୋର ତହିଁ ସୁଖ ଗଣି
ଏ ସମସ୍ତ ଦେଖି ପୁଣି ନାରୀ ସୁ ବଦନୀ ।
ପତି ଧ୍ରୁବ ସତ୍ୟ ଯାହାଅଏ ତାହାହୁଏ
ମୋହର ମରଣ ଶ୍ରେୟ ଜାଣୁଛି ହୃଦୟେ ।
କାଳର ଆଦେଶେ ମୁହିଁ ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟ କରେ
ପୂର୍ବଗଣେ ଭ୍ରମୁଛନ୍ତି ସେ କାଳ ଆଜ୍ଞାରେ ।
ଯଦ୍ୟପି ବିଶ୍ୱାସ ଏଥେଁ ନ ହୁଏ ତୁମ୍ଭର
କାଳକୁ ପଚାରି ବୁଝ ଏ ସବୁ ମର୍ମର ।
ଏତେକ ବଚନ ଶୁଣି ମାଳାବତୀ ସତୀ
କାଳକୁ ସମ୍ବୋଧି ଧୀରେ ବୋଇଲେ ଭାରତୀ ।

ବୋଇଲେ ମୋ ନମସ୍କାର ତୁମ୍ଭେ ଘେନାକର
ତୁମ୍ଭେ ଦୟାମୟ ଅଟ ଧର୍ମ ଅବତାର ।
ନିବେଦନ କରେ ଦେବ ତୁମ୍ଭର ଚରଣେ
ମୋ ପତିଙ୍କୁ ନେଲେ କିମ୍ପା କହ ମୁଁ ସଦନେ
ସତୀର ବଚନ କର୍ଣ୍ଣେ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ଉତ୍ତରେ ବୋଇଲେ କାଳ ମଧୁର ବଚନ ।
କିବା ମୂର୍ତ୍ତି କିବା ଯମ କିବା ବ୍ୟାଧିଗଣ
କିବା ମୃତ୍ୟୁ କନ୍ୟା ଆବର ଯେତେ ୨ ଜନ ।
କାହୁଁ କି କ୍ଷମତା ନାହିଁ ଜାଣିବେ କାହାର
ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ଅଟନ୍ତି ସର୍ବ ମୂଳାଧାର ।
ତାହାଙ୍କ ଆଦେଶ ସର୍ବେ ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ନିରନ୍ତରେ ଭ୍ରମୁଥାଉ ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ।
ମରିଅଛି ତବ ପତି କେବଣ କାରଣେ
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମା ବୃଥା ଅଛ ନ ଜାଣେ କେ ଜଣେ
ପତିର ଜୀବନ ତୁମ୍ଭେ ମୋଠାରୁ ବାଞ୍ଛୁଛ
ଏଥିରେ କୌଣସି ଫଳ ନାହିଁ ମନେ ମାଞ୍ଛ ।
ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ସର୍ବେ ହୋନ୍ତି ଆତଜାତ
ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ତିନି ଭୁବନ ସୃଜିତ ।
ଯାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ବାୟୁ ମନ୍ଦ ୨ ବହେ
ଯାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ଅଗ୍ନି ନିଜଗତ ବହେ ।
ଯାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ ବ୍ରହ୍ମା ସୃଷ୍ଟି ସରଜଇ
ଯାହାଙ୍କ ଆଦେଶ ମତେ ସାଗର ବହଇ ।
ଯାହାଙ୍କ ଆଦେଶେ ବିଷ୍ଣୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପାଳନ୍ତି
ଯାହା ଆଜ୍ଞାରେ ଶଙ୍କର ସର୍ବ ସଂହାରନ୍ତି ।
ଯା ଆଜ୍ଞାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ସଦା ଭ୍ରମୁଥାଇ
ଯାହାର ଆଜ୍ଞାରେ ଇନ୍ଦ୍ର ବରଷା କରଇ ।
ଯାହାର ମାୟାରେ ମୁଗ୍ଧ ସର୍ବ ଜୀବଗଣ
ପ୍ରକୃତି ସତତ ସ୍ଥିତ ଯାହାର କାରଣ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ନିରନ୍ତର ଯା ନାମ ଗାଆନ୍ତି
ମୂଳାଧାର ଏକମାତ୍ର ସେ ପ୍ରଭୁ ଅଟନ୍ତି ।
ସେହି ଦୟାମୟ କୃପାନିଧି ନିରଞ୍ଜନ
ତାହାଙ୍କ ଚରଣେ ନିଅ ଏକାନ୍ତ ଶରଣ ।
ତାହାଙ୍କ କରୁଣା ବଳେ ତବ ପତି ସତୀ
ଅବଶ୍ୟ ଜୀବିତ ହେବେ କହିଲୁ ଭାରତୀ ।
ତାହାଙ୍କ ଆଦେଶେ ମୁହିଁ ଭ୍ରମେ ଅନୁକ୍ଷଣ
ମୋହର କ୍ଷମତା ଟିକେ ନାହିଁ ଦେବୀ ଜାଣ ।

ଏତେକହି ମହାକାଳ ବିରତ ହୋଇଲେ
ବିପ୍ରରୂପୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ତକ୍ଷଣେ ବୋଇଲେ ।
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗାଥା ଅତି ମନୋହର
ଶୁଣିଲେ ସେ ଜନ ତରେ ଏ ଭବ ସାଗର ।
ହରିଙ୍କ ଯାବତ ଲୀଳା କିଏ ବୁଝିପାରେ
ମାୟାବଳେ ମୁଗ୍ଧ କରି ଅଛନ୍ତି ସଂସାରେ ।
ମାୟାଜାଲ କାଟିପାରେ ସଂସାରେ ଯେ ଜନ
ସେ ଜନ ପରମ ଭକ୍ତି ଲଭେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ପୁଣ୍ୟଫଳେ ହରିଭକ୍ତି ଜନମେ ଅନ୍ତରେ
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ହୋନ୍ତି ସେହିଫଳେ ନରେ ।
ସହଜେ ମିଳଇ ନ ହୁଏ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଭକ୍ତି
ଜାଣିବେ ତାପସଗଣ ମନେ ଏହା ଶକ୍ତି ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଟି କୋଟି ଜନଙ୍କ ଭିତରେ
ଦୈବବଳେ ଜଣେ କେହି ଭକ୍ତି ଲଭେ କରେ
ହିଂସାବାଦ ପାସୋରିଣ ରହେ ଶୁଦ୍ଧମନେ
ହରିଙ୍କ ଚରଣେ ମନରଖି ନିଶିଦିନେ ।
ସର୍ବ କର୍ମେ ଅନାଦର ଯେହୁଁ ଜନକରେ
ଭାଗ୍ୟବଶେ ସେହୁ ହରି ଭକ୍ତି ଲଭକରେ ।
ସେହିଏକା କୃଷ୍ଣଭକ୍ତ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ
ତାହାକୁ ଦେଖିଲେ ପୁଣ୍ୟ ହୃଦରେ ସଞ୍ଚରେ ।
ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତ ପାପ ହୁଅଇ ଖଣ୍ଡନ
ଅନ୍ତର ପବିତ୍ର ହୁଏ ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ।
ବୈଷ୍ଣବ ଜନର ଯଦି ଦରଶନ ହୁଏ
ଭକ୍ତିଭରେ ତା ପଦରଜ ବନ୍ଦିବେ ନିଶ୍ଚୟେ ।
ହରିସମ ଜ୍ଞାନ ସେହୁ ଲଭିବେ ଅନ୍ତରେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ହୃଦ ହୋଇବ ତାହାରେ ।
ପୁରାଣେ ରହିଛି ଦେଖ ନାନା ଉପାଖ୍ୟାନ
ମୂଳ ଅଟେ ହରିଭକ୍ତି ଆହେ ମତିମାନ ।
ହରିଭକ୍ତି ଏ ଜଗତେ ଅଟେ ମୂଳ ମାତ୍ର
ଭଜିଲେ ସକଳ ପାପ ହୋଇବ ଦୂରିତ ।
ପ୍ରାଣ ଯିବା ସମୟରେ ଯେବେ କେହିଥରେ
ଶ୍ରୀ ହରିଙ୍କ ନାମ ମୁଖେ ଧରି ପ୍ରାଣହାରେ ।
ତାହା ପୁଣ୍ୟ କିବା ମୁହିଁ କରିବି ଗାୟନ
ସ୍ୱୟଂ ବେଦବର କରି ନ ପାରେ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ଯମଦୂତମାନେ ତାର ପାଶ ନ ଯାଆନ୍ତି
ହରିମାନେ ବସାଇ ବିଷ୍ଣୁଲୋକେ ନେଇଯାନ୍ତି ।

ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନେ ସେହୁ ଲଭନ୍ତି ଆଶ୍ରୟେ
ଲଭନ୍ତି ଅନନ୍ତ ସୁଖ ମୁଖେ କହନୁହେଁ ।
ସେ ହରି ଭକ୍ତଙ୍କ ପାଦେ ରହୁ ମୋର ମନ
ଗୀତ ଛନ୍ଦେ ବିରଚିଲ ଅଧମ ମୋହନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଯମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ କନ୍ୟାମାନଙ୍କ ସହ ମାଳାବତୀର କଥୋପ କଥନେ ନାମ ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଏକବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶି ହରି ମାଳାବତୀ ସହିତ ରୋଗ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କଥୋପ କଥନ

ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ମାଳାବତୀ ମୁଖକୁ ଅନାଇଁ
ବିପ୍ରବେଶି ନାରାୟଣ ବୋଇଲେକ ତହିଁ ।
କାଳଯମ ମୃତ୍ୟୁକନ୍ୟା ଆଉ ବ୍ୟାଧିଗଣ
ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖିଲେ ସତୀ ଆପଣା ନୟନ ।
ଆଉ ଯେବେ ଇଚ୍ଛାଥାଏ କହିବା ପୁଚ୍ଛିବାରେ
ନିର୍ଭୟ ଚିତ୍ତରେ ତୁମ୍ଭେ ପଚାର ମୋଠାରେ ।
ଏତେକ ବଚନ ଶୁଣି ମାଳାବତୀ କହେ
ଶୁଣ ୨ ମୋର ବାକ୍ୟ ଆହେ ବିପ୍ରରାୟେ ।
କେଉଁ କାରଣରୁ ବ୍ୟାଧି ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ନାଶଇ
କେଉଁ ପ୍ରକାରେ ଜୀବଗଣେ ତ୍ରାଣ ପାଇ ।
ଏହି ସମସ୍ତ ବିସ୍ତାରି କୁହ ମୋ ଅଗ୍ରତେ
ଯାହା ମନକୁ ପାଇଲି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏଥେ ।
ସହଜେ ଅବଳା ମୁଁ ତ ନାହିଁ ମୋର ଜ୍ଞାନ
ବିସ୍ତାରି ସକଳ ଗାଥା କରନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ମାଳାବତୀ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି
ଆମ୍ଭର ବଚନ ଘୋଷି ଶୁଣ ହେତୁ କରି ।
ଯେଉଁଜନ ସ୍ୱରବେଦ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି
ଭକ୍ତିଭାବେ ତାର ପାଦତଳେ କରେ ସ୍ତୁତି ।
ପ୍ରଥମେତ ପ୍ରଜାପତି ଛନ୍ତି ସମ୍ମୁଖରେ
ସୃଷ୍ଟି ଯେବେ ସ୍ୱରବେଦ ଶୁଣ ଏ ଠାବରେ ।
ସ୍ୱର ବେଦ ଅର୍ଥ ଚିନ୍ତା କରି ପଦ୍ମାସନ
କରିଲେକ ଶେଷେ ଆୟୁର୍ବେଦର ସୃଜନ ।
ସାଦରେ ଅର୍ପିଲେ ତାହା ଭାସ୍କରଙ୍କ କରେ
ପଢ଼ିଲେ ଭାସ୍କର ତାହା ସାଦର ଅନ୍ତରେ ।
ତାହାଦେଖି କରିଲେ ସେ ସଂହିତା ନିର୍ମାଣ
ଶିଷ୍ୟଗଣ ହାତେ ତାହା କରିଲେ ପ୍ରଦାନ ।
ଧନ୍ୱନ୍ତରୀଆଦି କରି ଶିଷ୍ୟ ଷୋଳଜଣ
ସ୍ୱାବରେ ସଂହିତା ସେ କରିଲେ ଅଧ୍ୟୟନ ।

ଷୋଳ ଜଣ ଷୋଳ ଖଣ୍ଡ ଗ୍ରନ୍ଥ ବିରଚିଲେ
ତାହାଙ୍କ ନାମ ଶ୍ରବଣ କର ସର୍ବେ ହେଳେ ।
ଆଦ୍ୟେ ଧନ୍ୱନ୍ତରୀ କଲେ ଚିକିତ୍ସା ସଂଗ୍ରହ
ସଂସାର ବିଜ୍ଞାନ ବିରଚିଲେ ମହାଶୟ ।
ଯେତେ ଆୟୁର୍ବେଦ ଗ୍ରନ୍ଥ ନଜରେ ପଡ଼ଇ
ସେହି ସମସ୍ତର ମୂଳ ଧନ୍ୱନ୍ତରୀ ହୋଇ ।
ପରମ ଧାର୍ମିକ ସେହୁ ମହା ମତିମାନ
ଚିକିତ୍ସା ବିଷୟେ ତାହାଙ୍କର ବହୁ ଜ୍ଞାନ ।
ବ୍ୟାଧିର ବିନାଶ ବୈଦ୍ୟ ଯେ କରି ପାରନ୍ତି
ମୃତ ଲୋକେ ଜୀବ ଦେବାକାହିଁ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତି ।
ଯେତେ ପ୍ରକାର ବ୍ୟାଧି ବିଧିର ସୃଜନ
ଜ୍ୱର ହେଉଛି ତା ମଧ୍ୟେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୀଷଣ ।
ଶିବ ଭକ୍ତ ମହା ଯୋଗୀ ନାମ ଶିବଜ୍ୱର
ନିଷ୍ଠୁର ନିର୍ଦ୍ଦୟ ସେହୁ ଅତି ଭୟଙ୍କର ।
ତିନି ପାଦ ତିନିମୁଣ୍ଡ ଶୁଣି ଛଅ ହାତ
ନଅ ଚକ୍ଷୁ ଭସ୍ମବର୍ଣ୍ଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକୃତ ।
ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ସେହୁ କେବେ ନ ଛାଡ଼ଇ
କାଳାନ୍ତକ ଯମ ସମ ଦେହେଁ ଆକ୍ରମଇ ।
ବାୟୁପିତ୍ତ କଫ ଧୁଣି ମନ୍ଦାଗ୍ନି ଜନମେ
ମନ୍ଦାଗ୍ନି ହୋଇଲେ ଜ୍ୱର ଜାଣିବେକ ମନେ ।
ଚତୁର୍ବିଧ ଜ୍ୱର ସେହୁ ବାଧିତ ସଂସାର
ବାତ ପିତ୍ତ କଫ ଜାତ ତ୍ରିଦୋଷ ଆକର ।
ଏହା ଭିନ୍ନ ପାଣ୍ଡୁ ଆଦି କରି ବ୍ୟାଧିଗଣ
ଚତୁଃ ଷଷ୍ଠୀ ସଂଖ୍ୟା ତାର ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ।
ମୃତ୍ୟୁ କନ୍ୟା ଏ ସଭିଙ୍କ ଜନନୀ ଅଟଇ
ଆଉ ଏକ ଜ୍ୱର ସହୋଦର ନାମ ହୋଇ ।

ସହୋଦର ଗଣସଙ୍ଗେ ମିଳି ନିରନ୍ତର
ଭ୍ରମଣ କରେ ସେ ଜ୍ୱର ସଂସାର ଭିତର ।
ସୁଯୋଗ ପାଇବା ମତେ ସେହୁ ନ ଗୁଞ୍ଜଇ
ଶରୀର ଉପରେ ଆକ୍ରମିଣ ସେ ବସଇ ।
ନେତ୍ର କର୍ଣ୍ଣ ପାଦ ଆଉ ମସ୍ତକ ଉପରେ
ତଇଳ ଲଗାଏ ଯେହୁ ପ୍ରତି ଦିନରେ ।
ବସନ୍ତେ ଭ୍ରମଣ କରେ ବହ୍ନିର ସେବନ
ଯୁବତୀ ସହିତ କାମ୍ୟ ଯେ କରେ ରମଣ ।
ଶୀତଳ ଜଳରେ ସ୍ନାନ ଯେଉଁଜନ କରେ
ଚନ୍ଦନ ଲେପଇ ଯେହୁ ଆପଣା ଶରୀରେ ।
ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳେ ଅପରାହ୍ନେ କରଇ ଭ୍ରମଣ
ଶୀତଳ ବାୟୁ ଆନନ୍ଦେ କରେ ଆହରଣ ।
ବର୍ଷାକାଳେ ଉଷ୍ଣୋଦକେ ଯେହୁ କରେ ସ୍ନାନ
ସର୍ବଦା ଭୋଜନ କରେ ସମାନ ସମାନ ।
ଶରତ୍ କାଳେ ତାପରେ ଯେ ନକରେ ଭ୍ରମଣ
ହିମ କାଳେ ଉଷ୍ଣଅନ୍ନ କରଇ ଭୋଜନ ।
ଶିଶିର କାଳରେ ବସ୍ତ୍ର ଢାଙ୍କେ କଳେବର
ସଦ୍ୟୋମାଂସ ନବାନ୍ନ ଖାଏ ଯେଉଁ ନର ।
ପ୍ରତିଦିନ ଯେହୁ ଘୃତ ଦୁଗ୍ଧ ପାନ କରେ
ଯୁବତୀ କାମିନୀ ସହ ସମୟେ ବିହରେ ।
କ୍ଷୁଧା କାଳେ ଉତ୍ତମାନ୍ନ ଯେ କରେ ଆହାର
ତାମ୍ବୁଳେ ଆସକ୍ତ ସଦା ମାନସ ଯାହାର ।
ପ୍ରତିଦିନ ନବନୀତ କରଇ ଭୋଜନ
ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିଗ୍ରହ ସଦା କରେ ସେଇଜନ ।
ଜ୍ୱର ବ୍ୟାଧି ସେ ଜନଙ୍କୁ କଦାପି ନ ଘେରେ
କହିଲୁ ନିଗୂଢ଼ ତତ୍ତ୍ୱ ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ।
ଯେଉଁ ଜନ ରତ ହୁଏ ବୃଦ୍ଧା ରମଣୀରେ
ଅତିଶୟ ରତ ହୁଏ ଯେ ବାସି ଦଧିରେ ।
ରଜନୀରେ ଦଧି ଖାଏ ଯେଉଁ ମୂଢ଼ ନର
ବେଶ୍ୟାଳୟକୁ ଗମନ କରେ ବାର ବାର ।
ରଜସ୍ୱଳା ନାରୀସହ ଯେ ବିହାର କରେ
ବେଶ୍ୟା ଘରେ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜେ ଯେହୁ ଆନନ୍ଦରେ
ଜରା ଆଉ ବ୍ୟାଧି ଆସି ତାହାକୁ ଘେରଇ
ତୁମ୍ଭର ସକଳେ ଏହା କହିଲୁ ବୁଝାଇ ।

ଯେଉଁଥିରେ ପାପ କର୍ମ ହୁଏ ଆଚରଣ
ତା ଦେହେଁ ଏ ବ୍ୟାଧି ଜନ୍ମେ ଶାସ୍ତ୍ରର ବଚନ ।
କିନ୍ତୁ ହରିନାମ ଯେହୁ ତୁଣ୍ଡରେ ଭଜଇ
ଗୁରୁ ଆଉ ଅତିଥିକୁ ଯେ ସେବା କରଇ ।
ଗରୁଡ଼ ଦର୍ଶନେ ଯଥା ଭୁଜଙ୍ଗ ପଳାଏ
ସେଜନ ନିକଟେ ବ୍ୟାଧି ନ ପଶଇ ଭୟେ ।
ସେ ମହାତ୍ମା ଅଙ୍ଗେ ବ୍ୟାଧି ପଶି ନ ପାରଇ
ସକଳ ରୋଗର ମୂଳ ଜ୍ୱର ଯେ ଅଟଇ ।
ପିତ୍ତ କଫ ଆଉ ବାୟୁମାନ ବୃଦ୍ଧ ହେଲେ
ଜ୍ୱରର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୁଏ ଜାଣିବେ ସକଳେ ।
ପିତ୍ତ କଫ ବାୟୁ ଯେହୁ ଦମନ କରଇ
ଆପଣ ଶରୀର ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥାଇ
ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ରୋଗମାନଙ୍କ କାରଣ
ତାଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେବା ଦେବୀ ଅଟେ ଅକାରଣ ।
ଆଉର ଏକଇ କଥା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ଯେବଣ ରୋଗେ ମରିଛି ତବ ପ୍ରାଣଧନ ।
ତାହା ବିସ୍ତାରିଣ ମୁହିଁ କହୁଛି ବୁଝାଇ
ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ବାରେ ଶୁଣ ସୁନ୍ଦମୁହିଁ ।
ଯେଉଁଥିରେ ତବ ପତି ପାଇବ ଜୀବନ
ତାହାର ଉପାୟ ଆମ୍ଭେ କହିବା ଏକ୍ଷଣ ।
ତକ୍ଷଣ ଆନନ୍ଦେ ମାଳାବତୀ ବୋଲେ ଗିର
ଆହେ ଦୟାମୟ ବିପ୍ର ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ମୋର ପତି ଯାଇଥିଲେ ଅମର ସଭାକୁ
ଅପ୍ସରଙ୍କ ରୂପଦେଖି ଲୋଭ କଲେ ତାଙ୍କୁ ।
ଦେଖି ଅଭିଶାପ ଦେଲେ ତାହାଙ୍କୁ ବିଧାତା ।
ସେହି ଯୋଗେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଲେ ମୋର ଭର୍ତ୍ତା ।
ଭାଗ୍ୟବଶେ ଲଭିଲି ମୁଁ ତବ ଦରଶନ ।
ବଞ୍ଚାଅ ପତିଙ୍କୁ ମୋର ଧରୁଛି ଚରଣ ।
ସତୀର ଏତେକ ବାକ୍ୟ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ଦେବତାମାନଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ କହଇ ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞନର
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ଲୀଳା ଅଟେ ଅତି ଚମତ୍କାର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ମାଳାବତୀସହିତ
ବ୍ରାହ୍ମଣବେଶି ହରିଙ୍କର କଥୋପ କଥନେ ନାମ ଏକବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପବର୍ହଣର ପୁନର୍ଜୀବନ ପ୍ରଦାନାର୍ଥେ ଦେବଗଣଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଆଦେଶ

ସୌତି ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ୨ ତପୋଧନ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟଇ ମହାନ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଉ ଭକତିରେ ଯେ ଜନ ପଢ଼ଇ
ଅନ୍ତକାଳେ ଯାଇ ବଇକୁଣ୍ଠରେ ବସଇ ।
ଏହାପରେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ଯେମନ୍ତ ଭିଆଣ କଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ବିପ୍ରରୂପୀ ନାରାୟଣ ମାୟା ଭିଆଇଲେ
ତାହାଙ୍କୁ ଦେବତା ମାନେ ଚିହ୍ନି ନ ପାରିଲେ
ଅବଶେଷେ ଦେବଗଣେ କରି ସମ୍ବୋଧନ
କହିଲେକ ବିପ୍ରରୂପୀ ଦେବ ନାରାୟଣ ।
ଶୁଣ ୨ ଦେବଗଣେ ମୋହର ବଚନ
ଉପବର୍ହଣ ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ଦେଖନ୍ତୁ ନୟନ ।
ପତି ଶୋକେ କାନ୍ଦେ ଚିତ୍ରରଥର କୁମାରୀ
ପତି ଭିକ୍ଷା ମାଗେ ଅତି ଆକୁଳରେ ଗୋରୀ ।
ସମସ୍ତେ ଉଚିତ ଯାହା କରନ୍ତୁ ସକଳେ
ପତି ଶୋକେ କାନ୍ଦେ ସତୀ ଅନ୍ତର ବ୍ୟାକୁଳେ ।
ଅବଳାଟିଏ ଅଭିଶାପ କରିବେ ଅର୍ପଣ
ତୁମ ହିତ ହେତୁ ମୋର ଅଟେ ଆଗମନ ।
ପତି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରବୋଧ ବଚନେ
ଶାନ୍ତ୍ୱନା କରି ରଖିଛୁ ତାଙ୍କୁ ଏହିସ୍ଥାନେ ।
ଏଥି ପୂର୍ବେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ ସର୍ବ ଦେବେ
ହରିଙ୍କ ସଦନେ ଯାଇଥିଲେ ଏଥି ପୂର୍ବେ ।
ପ୍ରଭୁ ଆସିବାକୁ କହିଥିଲେ ଶୂନ୍ୟବାଣୀ
କିମ୍ପା ନ ଆସିଲେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କମ୍ବୁପାଣି ।
ଏତେ ବୋଲି ମୌନଭାବ ଧରିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ତାହାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧି ବୋଇଲେକ ପଦ୍ମାସନ ।
ଶୁଣ ୨ ଆହେ ବିପ୍ର ବଚନ ଆମ୍ଭର
ମମ ପୁତ୍ର ଅଟେ ଏହି ଗନ୍ଧର୍ବ କୁମାର ।
ଅଭିଶାପେ ଜନମିଛି ଗନ୍ଧର୍ବ ଭବନେ
ଅଭିଶାପେ ମରିଅଛି ଯୋଗବଳ ସ୍ୱନେ ।
ନିରୂପିତ କାଳ ହୋଇନାହିଁ ଯେ ପୂରଣ
ସହସ୍ରେ ବରଷ ସ୍ଥିର ରହିଅଛି ପ୍ରାଣ ।
ହରିଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ଏହିକ୍ଷଣି ଏ ପୁତ୍ରକୁ
ବଞ୍ଚାଇଣ ଦେବି ବିପ୍ର କହିଲି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଏବେ ଏକ କଥାକୁ ହେ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରବଣ
ସକଳ ଘଟରେ ବିଜେ ଜଗତ କାରଣ ।
ପ୍ରେମମୟ ପରମାତ୍ମା ସେହୁ ସନାତନ
ମୂର୍ତ୍ତି ନାହିଁ ତାହାଙ୍କର ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ।
ଭକ୍ତ ଉପରେ କରନ୍ତି କରୁଣା ପ୍ରକାଶ
ଶରୀର ଧରନ୍ତି ସମୟରେ ଜଗଦୀଶ ।
ସର୍ବବ୍ୟାପି ହୋଇ ରହିଅଛନ୍ତି ଭୁବନେ
ଏଇ ହେତୁ ବିଷ୍ଣୁ ବୋଲି ଡାକେ ସର୍ବଜନେ ।
ତାହାଙ୍କ ଆଦେଶେ ମୁହିଁ କରଇ ସୃଜନ
ବିନାଶ କରନ୍ତି ପୁଣି ଦେବ ପଞ୍ଚାନନ ।
ତାହାଙ୍କ ଆଦେଶ ଶିରେ କରିଣ ଧାରଣ
ଧର୍ମସାକ୍ଷୀ ଧର୍ମ ଦେବ କରନ୍ତି ଶାସନ ।
ତାହାଙ୍କ ଆଦେଶେ କାଳ ସମସ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ଦିବାନିଶି କରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଏ ତିନ ସଂସାରେ ।
ଏତେ ବୋଲି ମୌନ ହେଲେ ଦେବ ପଦ୍ମାସନ
ବିପ୍ରଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧି ପୁଣି କହେ ପଞ୍ଚାନନ ।
ଶୁଣ ୨ ଆହେ ଶିଶୁ ବିପ୍ରର ତନୟ
କି ନାମ କାହାର ଶିଷ୍ୟ ଦିଅ ପରିଚୟ ।
କାହାର ବଂଶରେ ତୁମ୍ଭେ ଧରିଛ ଜନମ
କାରେ ଯାଉ ଆସିଅଛ କହ ଅଧୁନ ।
ମୋହର ଈଶ୍ୱର ସେହି କରି ଦୟାମୟ
ତାଙ୍କୁ ଉପହାସ କର ଏ ବଡ଼ ବିସ୍ମୟ ।
ପରମାତ୍ମା ହରି ସେହି ସଭିଙ୍କ ଅନ୍ତରେ
ବିରାଜ କରନ୍ତି ସଦା କହିଲୁ ତୁମ୍ଭରେ ।
ମନ ଜ୍ଞାନ ମେଧା ଆଦି ଦୟା ଆଦିକରେ
ଯେତେ କିଛି ଶକ୍ତି ଅଛି ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ।
ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାବଶ ସର୍ବ ଜାଣିବେ ନିଶ୍ଚୟ
ସେ ମଧ୍ୟ ଦେହ ତେଜନ୍ତି ଆହେ ମହାମୟ ।
ତକ୍ଷଣେ ସେ ସର୍ବ ଶକ୍ତି କରନ୍ତି ପ୍ରସ୍ଥାନ
ଅଧିକ ବୋଲିବ କିବା ତବ ବିଦ୍ୟମାନ ।

କେତେକାଳ ତପ ମୂର୍ତ୍ତି କରନ୍ତି ସାଧନ
କେତେ କାଳ ତପ କରନ୍ତି ସନ୍ନ୍ୟାସନ ।
ତଥାପି ଆପଣମାନେ ବିବେଚନା କରି
ପରମ୍ପରା ହରିଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱ କିପ ବୁଝି ନ ପାରି ।
ଶ୍ରୀମୁଖେ ହରିନାମ କରଣ କୀର୍ତ୍ତନ
ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ କରିଅଛନ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱର ମଦନ ।
ହରିଗୁଣ ଗାଏ ଯେହୁ ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ମୃତ୍ୟୁ ଭୟ ନ ରହଇ ତାହାର ଶରୀରେ ।
ଶୁଣ ୨ ବନ୍ଧୁଗଣ ଆମ୍ଭର ବଚନ
ଗୋଲୋକେ ବସନ୍ତି ସେହି ଦେବ ସନାତନ
ଯେ ଜନ ଭଜନ କରେ ବୈକୁଣ୍ଠ ନଗରେ
ଶ୍ୱେତ ଦ୍ୱୀପବାସୀ ସେହୁ ଜାଣିବେ ଅନ୍ତରେ ।
ଏ ତିନ ପ୍ରଭେଦ ଜ୍ଞାନ କିଛୁମାତ୍ର ନାହିଁ
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରବଣ କର ତୁମ୍ଭେ ମନ ଦେଇ ।
ଏକ ବ୍ରହ୍ମା ପତି ହୋନ୍ତି ଯେତେ ସଂଖ୍ୟାହୀନେ
ହରିଙ୍କୁ ନିମିଷେ ହୁଏ ଶୁଣ ସର୍ବଜନେ ।
ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗତରେ ଛନ୍ତି ଯେତେ ଋଷିଗଣ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର କଳାରୁ ହୋଇଛୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ।
ତାହାଙ୍କ ମହିମା କେବେ ନ ପାରୁଛୁ ଜାଣି
ଏତେ ବୋଲି ମୌନ ହେଲେ ଦେବ ଶୂଳପାଣି
ତାହାରେ ଧର୍ମ ବୋଇଲେ ଆହେ ସୁରବର
ସର୍ବବ୍ୟାପି ଯେଣି ବାକ୍ୟ ମନ ଅଗୋଚର ।
ସର୍ବ ଆତ୍ମା ନିରଞ୍ଜନ ହୁଏ ଯେଉଁ ଜନ
ତାଙ୍କୁ ଉପହାସ କରେ ପଡ଼ଇ ଭ୍ରମେଣ ।
ସାଧୁଗଣ କେବେଁ ଆନେ ନିନ୍ଦା ନ କରନ୍ତି
ତାହାଙ୍କୁ ନିନ୍ଦଇ ଯେହୁ ଲଭଇ ଦୁର୍ଗତି ।
ହରି ନିନ୍ଦାକରେ ଅବା ଶୁଣେ ଯେଉଁଜନ
କୁମ୍ଭିପାକ ନରକେ ସେ କରଇ ଗମନ ।
ଏତେ ବୋଲି ଧର୍ମ ଦେବ ମଉନ ହୋଇଲେ
ବସ୍ତୁରୂପୀ ହରି ବୋଇଲେକ କୁତୂହଳେ ।
ଶୁଣ ୨ ସୁରଗଣ ଆମ୍ଭର ବଚନ
ଅଳୀକ ବିବାଦ କର୍ମ୍ମ କର ସର୍ବଜନ ।
ହରିନିନ୍ଦା କିବା ହେଲ ବଚନେ ଆମ୍ଭର
ଧର୍ମତଃ ଆମ୍ଭର ଦୋଷେ କର ହେ ସୁରବର ।
କହିଲେ ଆପଣା ମୁଖେ ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବଜନ
ସର୍ବବ୍ୟାପି ହରି ରହିଛନ୍ତି ସର୍ବସ୍ଥାନ ।

ତାହାଯଦି ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଦେବଗଣ
ଶ୍ୱେତ ଦ୍ୱୀପେ ଯାଇଥିଲ କୁହ କି କାରଣ ।
ଅଂଶେବା ଅଂଶୀରେ ଭେଦ କିଛୁମାତ୍ର ନାହିଁ
ଏଇହେତୁ କହୁଅଛି ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
କଳାଅଂଶ ତ୍ୟାଗକରି ମିଳଣ ସକଳେ
ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ସମୀପକୁ କିମ୍ପା ଯାଇଥିଲେ ।
କିବା ବିଷ୍ଣୁ କିବା ବ୍ରହ୍ମା କିବା ମହେଶ୍ୱର
ଧର୍ମ ଦିଗପାଳ ପୁଣି ଯେତେ ଦିଗମ୍ବର ।
କିବା ଏଇ ଚରାଚର ଯେତେ ଭୂତଗଣ
ପ୍ରତି ବିମ୍ବ ବିରାଜିତ ଛନ୍ତି ସର୍ବକ୍ଷଣ ।
କେତେ ଶତ ଅଛି ପୁଣି ଏହି ଜଗତରେ
କେତେ ବ୍ରହ୍ମାବିଷ୍ଣୁ ଛନ୍ତି କେତେ ଯେ ଅମରେ ।
ଈଶ୍ୱର ଇପୃତା କେହୁ କହି ନ ପାରଇ
ସକଳ ଈଶ୍ୱର କୃଷ୍ଣ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଭାଗେ ବୈକୁଣ୍ଠ ନଗର
ଗୋଲକ ବସିଛି ଜାଣ ତାହାର ଉପର ।
ଚତୁର୍ଭୁଜ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ବୈକୁଣ୍ଠର ପତି
ପାର୍ଷଦ ତଥା ନନ୍ଦ ସୁନନ୍ଦ ପ୍ରଭୃତି ।
ଗୋଲକ ବିହାରି ଯେଣି ସଭିଙ୍କ ଈଶ୍ୱର
ଦ୍ୱିଭୁଜ ରାଧିକା କାନ୍ତ ଶୁଣ ସୁରବର ।
ବେଷ୍ଟିତ ଅଛନ୍ତି ତହିଁ ଗୋପାଙ୍ଗନାଗଣେ
ଗୋପ-ପରିଷଦ କେତେ ନ ହୁଏ ଗଣନେ ।
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ତାହାଙ୍କୁହିଁ କହି
ସର୍ବଜୀବ ଆତ୍ମାରୂପୀ ସ୍ୱେଚ୍ଛାମୟ ସାଇଁ ।
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜିଣି ଜ୍ୟୋତିଃ ଅତି ଚମତ୍କାର
ସେ ଜ୍ୟୋତିଃ ବିରାଜକରେ ସଦା ଗୋଲାକାର ।
ଯୋଗୀଗଣ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେ ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ
ନିରନ୍ତର ଧ୍ୟାନକରେ ସେଇ ଜ୍ୟୋତି କରେ ।
ସେ ଜ୍ୟୋତି ଭିତରେ ରୂପ କରିଣ ଧାରଣ
ସଦା ଶୋଭାପାନ୍ତି କୃଷ୍ଣ ଅତି ବିମୋହନ ।
ନବୀନ ନୀରଦ ଶ୍ୟାମ ସେଇ କଳେବର
ମୃଦୁ-ହାସ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କିବା ଓଷ୍ଠାଧାର ।
ପୀତବାସ ପରିଧାନ ବ୍ରହ୍ମ ପୂର୍ଣ୍ଣ-ତମ
ଆପଣା ରୂପରେ କରେ ଆପଣି ରମଣ ।
ବୈଷ୍ଣବ ଯେ ହୃଦପଦ୍ମେ ବସାଇଣ ତାରେ
ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ତରେ ଧ୍ୟାନ ଉପାସନା କରେ ।

ଏବେ ଏକ କଥା ଶୁଣିବ କହୁଛି ଶ୍ରବଣେ
ମମ ପଞ୍ଚତତ୍ତ୍ୱ ଗୃହିଁଅଛ ସର୍ବଜନ ।
ସେ ସବୁ ଘଟଣା ମାତ୍ର ଶୁଣ ମନଦେଇ
ବିବାଦ କରିବା କାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।
ଆଦ୍ୟେ ଦେବଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରାଣ ଦାନ କର
ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ କଥା ପରେ କରିବେ ବିଚାର ।
ଏତେ ବୋଲି ବିପ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ଦେବ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ
ସେମାନଙ୍କ ଅଲକ୍ଷିତ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ।
ଏତେ ବୋଲି ଦେବଦାସୀ କହେ ଯୋଡ଼କର
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କର ଚରଣେ ଭଜ ସର୍ବନର ।

— ⁕ —

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଉପବର୍ହଣଙ୍କର ଜୀବନ ଦାନଲାଗି ହରିଙ୍କର ଦେବତାଗଣଙ୍କୁ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନେ ନାମ ଦ୍ୱାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପବର୍ହଣର ପୁନର୍ଜୀବନ ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ମାଳାବତୀଙ୍କର ସ୍ତବ

ସୌତି ବୋଇଲେ ନ ଶୁଣ ଆହେ ତପୋଧନ
ହରିର ଅପୂର୍ବ ଲୀଳା କର ଦରଶନ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଆଦି ଦେବଗଣ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ମାୟାରେ
ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ଉପବର୍ହ ଗଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ଉପନୀତ ହୋଇ ସର୍ବେ ଶବର ଗୋଚରେ
କମଣ୍ଡଳୁ ଜଳ ବ୍ରହ୍ମା ଦେଲେ ଶବ ପରେ ।
ସଲୀଳ ସ୍ପର୍ଶିଲା ସର୍ବ ଶରୀରେ ଯେସନ
ମନଃ ସଞ୍ଚାରିତ ହେଲା ଜାଣିବେ ତେସନ ।
ସୁନ୍ଦର ଶରୀର ହେଲା ଅତି ଚମତ୍କାର
ଜ୍ଞାନ ଦାନ କଲେ ତାର ଶିବ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର !
ଧର୍ମ ଦେଲେ ଧର୍ମଜ୍ଞାନ ବିପ୍ର ପ୍ରାଣଦାନ
ଜଠରାଗ୍ନି ଦେଲେ ତାରେ ବହ୍ନି ମତିମାନ ।
କାମ ଦରଶନେ ହେଲା କାମର ସଞ୍ଚାର
ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଦେଲେ ବାୟୁ ଗୁଣାଧାର ।
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ହେଲା ଦୃଷ୍ଟିର ଶକତି
ବାକ୍‌ଶକ୍ତି ସମର୍ପିଲେ ଦେବୀ ସରସ୍ୱତୀ ।
କମଳା ଦର୍ଶନ ତାର ହୋଇଲେ ଯେସନ
ଶରୀର ଶୋଭା ଧାରଣ କଲା ତତକ୍ଷଣ ।
ଏହିରୂପେ ଜୀବଦାନ ଯଦ୍ୟପି ପାଇଲା
ତଥାପି ଜଡ଼ ପରାୟେ ସେ ପଡ଼ି ରହିଲା ।
ପରମାତ୍ମା ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ନୋହିଲେ ସଞ୍ଚାର
ଉଠି ନ ପାରିଲା ଶକ୍ତି ନ ହେଲା ତାହାର ।
ଏହା ଦେଖି ମାଳାବତୀ ବ୍ୟାକୁଳିତା ମନ
ସ୍ତବ ଆରମ୍ଭିଲା ସତୀ ନିତ୍ୟ ନିରଞ୍ଜନ ।
ବୋଇଲେ ଗୋଲୋକ ପତି ବୈକୁଣ୍ଠ ନିବାସୀ
ତୁମେ ପରାତ୍ପର ଅଟ ସର୍ବ ଘଟ ବାସୀ ।
ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତୁମ୍ଭେ ସାବଧାନ ହୋଇଲେ
ବର୍ଣ୍ଣି ନ ପାରଇ ଜୀବ ଏ ଜଗତେ ତିଳେ ।
ନିର୍ଲିପ୍ତ ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମେ ଆଦିନାଥ
ସାକ୍ଷୀରୂପେ ବିରାଜ କରିଛ ସର୍ବନାଥ
ସଦା ସର୍ବ ସ୍ଥାନେ ତୁମେ ଅଟ ବିଦ୍ୟମାନ
ତୁମର ଚରଣେ କରେ ସତତ ପ୍ରଣାମ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବତାଗଣେ ତବ ଆଜ୍ଞାବହ
ତୁମରି ସର୍ଜନା ଅଟେ ଏ ଜଗତ ମୟ ।
ସବୁଠାରେ ଥାଇ ତୁମ୍ଭେ ସବୁ ଲୋକଙ୍କରେ
ଦେଖା ଯାଉଅଛ ପ୍ରଭୁ ସବୁ ସମୟରେ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଜନନୀ ଯେଉଁ ପ୍ରକୃତି ଈଶ୍ୱରୀ
ତାହାଙ୍କୁ ଯେ ତୁମ୍ଭେ ନିଜେ ଅଛ ଜାତକରି ।
ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତା ପ୍ରଜାପତି ସେବାକର ନିତି
ତୁମ୍ଭ ଗୁଣ ଗାନ କରୁଥାନ୍ତି ପଶୁପତି ।
ପାଳନ ସଂହାରକାରୀ ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ପୁଣି
ଆପଣଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରୁଥାନ୍ତି ଗୁଣୀ ଗୁଣି ।
ସକଳ ଦେବତା ଯକ୍ଷ ଦାନବ କିନ୍ନର
ସିଦ୍ଧ ସାଧ୍ୟ ଯୋଗୀ ମନୁ ମାନବ ଆବର ।
ତୁମ୍ଭ ରୂପ ଚିନ୍ତାକରି ଆହେ ନାରାୟଣ
କରନ୍ତି ଅଶେଷ ଦୁଃଖ ପାତକ ହରଣ
ତପ ଫଳଦାତା ବରଦାତା ତୁମ୍ଭେ ଅଟ
ହେଲେ ତବ ଦୟା ଦୂର ହୁଅଇ ସଙ୍କଟ ।
ତପସ୍ୟା ସ୍ୱରୂପ ସର୍ବରୂପ ସର୍ବାଶ୍ରୟ
ସମସ୍ତ କର୍ମ ଆଶ୍ରିତ ସୁକ୍ଷ୍ମ ନିରାମୟ ।

ହୋଇଅଛ ତୁମ୍ଭେ ଏକା ପ୍ରଭୁ ସନାତନ
କରୁଥାଅ ଭକତର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ ।
କେତେ ମୁନି ଋଷିମାନେ ନିରାକାର ଭାବେ
ତୁମ୍ଭରୂପ ଚିନ୍ତା କରି ନିରନ୍ତର ଥିବେ ।
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ତୁଲ୍ୟ ତେଜମୟ ଅଟ ହରି
ମଣ୍ଡଳ ଆକାରେ ସବୁ ସ୍ଥାନେ ଅଛ ପୂରି
ସୁନ୍ଦର ମୂରତି କମନୀୟ ତୁମ୍ଭ ରୂପ
ଦରଶନ କଲେ ଛୁଇଁ ନ ପାରଇ ପାପ ।
ନବୀନ-ନୀରଦ ପରି ଶ୍ୟାମଳ ବଦନ
ଶରତ- ପଙ୍କଜଦଳ ସମାନ ଲୋଚନ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବିମ୍ବ ତୁଲ୍ୟ ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳ
ମନ୍ଦହାସେ ଦିଶୁଥାଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଞ୍ଜୁଳ ।
କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ ନୁହେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସରି
ଲୀଳାର ସ୍ଥାନ ଯେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ହେ ଶ୍ରୀହରି ।
ଚନ୍ଦନରେ ବିଲେପିତ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଆବର
ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାରେ ଦିଶୁଥାଇ ମନୋହର ।
ବେନି ଭୁଜେ ସୁମଧୁର ମୁରଲୀ ବିରାଜେ
କଟିତଟେ ଝୀନ ପୀତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବାସ ସାଜେ ।
କିଶୋର ବୟସ ଶାନ୍ତ ରାଧିକା ବଲ୍ଲଭ
ଗୋପାଙ୍ଗନାଗଣେ ବିରାଜିତ ବାସୁଦେବ ।
କେତେବେଳେ ବୃନ୍ଦାବନେ କରୁଛ ବିହାର
କେବେ ଅବା ରାସଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟେ ସୁରେଶ୍ୱର
ରାଧାଆଦି ରମଣୀଙ୍କ ସେବାରେ ତୃପତ
ହୁଅ କେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ କରିଅ ମୋହିତ ।
ପୁଣି ଗୋପବାଳକଙ୍କ ମେଳେ କେତେବେଳେ
ରମ୍ୟ ଉପବନେ ଖେଳା କରି ଚରୁଚଲେ ।
ବତ୍ସ ସଙ୍ଗତରେ ଗାଭୀମାନଙ୍କ ରକ୍ଷଣ
କରୁଅଛ କେତେ ଶିଶୁ ରୂପରେ ଭ୍ରମଣ ।
ଗୋଲୋକରେ ପାରିଜାତ ବନକୁଞ୍ଜେ ଥାଇ
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧରେ ଦିବ୍ୟ ମୁରଲୀ ବଜାଇ ।
ଗୋପୀମାନସ ମୋହନ କରି ଅନୁକ୍ଷଣେ
ବିହାର କରୁଛ ଦେବ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଚତୁର୍ଭୁଜ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ
ଦେଖାଯାଏ ପ୍ରଭୁ ପାଶେ କମଳାଙ୍କୁ ଧରି ।
ଚତୁର୍ଭୁଜ ପାର୍ଷଦଗଣରେ ବେଷ୍ଟିତ
ହୋଇଥାଏ ଆହେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଜଗନ୍ନାଥ
କେବଣ ସ୍ଥାନରେ ଅଂଶରୂପେ ଅବତରି
ଦୁଷ୍ଟ ନାଶି ରକ୍ଷା କରୁଅଛ ବସୁନ୍ଧରା ।
ଶ୍ୱେତଦ୍ୱୀପେ ବିଷ୍ଣୁରୂପ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ସହ
ବିରାଜିତ ହୋଇଅଛ ଆହେ ବିଶ୍ୱମୟ ।
କେଉଁଠାରେ ଅଂଶକଳା ଯେନ ହୁଅ ଜାତ
ବ୍ରହ୍ମରୂପେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ହୋଇଛ ବିଦିତ ।
ଶଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ଶିବଲୋକେ
ଅଂଶମାତ୍ରେ ପୂରି ରହିଅଛ ମହୀଯାକେ ।
ଆହେ ବିଶ୍ୱରୂପ ତୁମ୍ଭ ଲୋମମୂଳେ ସ୍ଥାନ
ଲଭିକରି ରହିଅଛି ନିଖିଳ ଭୁବନ ।
ଏ ରୂପେ ଅଶେଷ ଲୋକ ପାଳନ ଅର୍ଥରେ
ଅବତାର ହେଉଅଛ ନାନା ପ୍ରକାରେ ।
କେତେବେଳେ ଯୋଗୀଙ୍କର ହୃଦେ ବାସକର
କେତେବେଳେ ମାୟାବଳେ ତାଙ୍କ ମନହର ।
ଜୀବରୂପ ସନାତନ ନିର୍ଗୁଣ ଯେ ଦେବ
ତାହାଙ୍କୁ ମୋ ସ୍ତୁତି କିବା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବ ।
ସହସ୍ର ମୁଖରେ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣକୁ ଅନନ୍ତ
ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେହେଁ ପାଇ ନ ପାରିବେ ଅନ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର ଗଣପତି ମୟୂର ବାହନ
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣିବା ପାଇଁ ନୁହନ୍ତି ଭାଜନ ।
ଜଗତମୋହିନୀ ମାୟା ତୁମ୍ଭର ମାୟାରେ
ମୋହିତ ହୋଇଣ ରହିଅଛି ନିରନ୍ତରେ ।
ତୁମ୍ଭ ସ୍ତୁତି ଗାଇବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ
ସମର୍ଥ ନୋହିଣ ଜଡ଼ ପ୍ରାୟେ ରହିଥାନ୍ତି ।
ପୁଣି ଯେଉଁ ବେଦ ଅଟେ ପୃଥିବୀରେ ସାର
ତନ୍ତ୍ରରେ ଯେ ଆଦିଅନ୍ତ ନ ମିଳେ ତୁମ୍ଭର ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମୁହିଁ ଅବଳା କାମିନୀ
ବିହ୍ୱଳା ହୋଇଛି ପୁଣି ପତିଚିନ୍ତା ଯେନ ।
ଶୋକରେ ଅଧୀର ହୋଇଅଛି ମୋର ମନ
କି କରି ପାରିବି ପ୍ରଭୁ ବିଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ଅଟ ଆହେ ହରି
ମୋ ପତିଙ୍କୁ ଜୀବଦାନ ଦିଅ ଦୟାକରି ।
ଏତେବେଳେ ମାଳାବତୀ ନୀରବ ହୋଇଲା
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ମନ ଦେଇଣ କାନ୍ଦିଲା ।
ସେ କଥାକୁ ଯୋଗବଳେ ଜାଣି ଜନାର୍ଦ୍ଦନ
ଭକ୍ତ ସନ୍ନିହିତରେ କଲେ ଶବହୃଦେ ସ୍ଥାନ ।

ଉପବର୍ହଣ ଗନ୍ଧର୍ବ ଉଠି ତତକାଳେ
ସାଣା ସେନ ପରବେଶ ହୋଇ ନଦୀଜଳେ ।
ବସନ ଧଇତ କରି ଦେବଙ୍କ ଚରଣେ
ବନ୍ଦନା କରି ଦେଖିଲେ ଅଛନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣେ ।
ସେହିକ୍ଷଣି ଯାଇ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି
ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ଉଭାହେଲେ କରଯୋଡ଼ି ।
ତାହା ଦେଖି ଦେବଗଣ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇ
ପୁଷ୍ପ ବରଷଣ କଲେ ସେହିଠାରେ ନେଇ ।
ସେ ସତୀ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଶୁଭ ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ
ଆପଣା ପୁରକୁ ସୁଖେ ଯାଅ ବୋଲି ବୋଇଲେ ।
ଦେବଙ୍କ ଆଗରେ ଉପବର୍ହଣ କିନ୍ନର
ନୃତ୍ୟ ଗାନ କଲେ ରହି ଦଣ୍ଡେକ ମାତର ।
ଦେବତାଙ୍କ ବରେ ପୁଣି ତାଙ୍କ ପିତାମାତା
ଜୀବନ ପାଇଲେ ସେହିକ୍ଷଣି ଛାଡ଼ି ଚିନ୍ତା ।
ପିତା, ମାତା ପତ୍ନୀ ଘେନି ସେ ଉପବର୍ହଣ
ଗନ୍ଧର୍ବ ନଗର ପ୍ରତି କଲେକ ଗମନ ।
ଦେବତାଏ ଆପଣାର ଭବନକୁ ଗଲେ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଳକ ତହିଁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ।
ଆନନ୍ଦରେ ମାଳାବତୀ ଦ୍ୱିଜଙ୍କୁ ଡକାଇ
ଦାନ କରିଦେଲେ ବହୁଧନ ରତ୍ନ ଗାଈ ।
ଏ ବାହାରେ ନାନାବିଧ ଭକ୍ଷ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ
ଭୋଜନ କରାଇ ଦେଲେ ଦକ୍ଷିଣା ପୁଣ ।
ଦେବତା ମନ୍ଦିରେ ବେଦପାଠ କରାଇଲେ
ବିବିଧ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ ନୃତ୍ୟ ଆରମ୍ଭିଲେ ।
ପତିଙ୍କୁ ଘେନିଣ ମହାସୁଖେ ନିଜ ଘରେ
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯାଇ ହରଷ ମନରେ ।
ଆହେ ମୁନିମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ତବ ମାଳାବତୀ
ପାଠକଲେ ତାର ଫଳ ଶୁଣ ଦେଇ ମତି ।

ଦେବପୂଜା ସମୟରେ ଏ ସ୍ତବକୁ ଯେବେ
ପଢ଼ିବ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତୋଷ ହୋଇବେଟି ତେବେ ।
ବର ପାଇବା ଇଚ୍ଛାରେ ଯେଉଁ ଭକ୍ତଜନ
ପଢ଼ଇ ତାହାକୁ ବର ଦିଅନ୍ତି ଭଗବାନ ।
ପୁଣି ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ଏହି ଚାରି
ଫଳ ପ୍ରାପତ ହୁଅଇ ଆହେ ତପସ୍ୱୀ ।
ବିଦ୍ୟା ଅଭିଳାଷୀ ହୋଇ ଯେ ଜନ ପଢ଼ିବ
ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରାପତ ହୋଇବ ।
ଧନ ଇଚ୍ଛାରେ ପଢ଼ିଲେ ନିଶ୍ଚେ ମିଳେ ଧନ
ଭାର୍ଯ୍ୟା ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ମିଳେ ରମଣୀ ରତନ ।
ପୁତ୍ରାର୍ଥୀ ପଢ଼ିଲେ ହୁଏ ଉତ୍ତମ କୁମର
ଧର୍ମ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ଧର୍ମ ଲଭଇ ଅପାର ।
ଯଶ ଅଭିଳାଷୀ ପାଏ ବିପୁଳ କୀରତି
ରାଜ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁ ନରପତି ।
ଏ ସ୍ତବ ପଢ଼ିଲେ ରାଜ୍ୟ ମିଳଇ ତାହାକୁ
ପ୍ରଜାହୀନ ହୋଇଥିଲେ ଲଭଇ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ।
ବ୍ୟାଧେ ପଢ଼ିଲେ ରୋଗୀ ରୋଗମୁକ୍ତ ହୁଏ
ବନ୍ଧନେ ପଡ଼ିବା ଲୋକ ଉଦ୍ଧାରକୁ ପାଏ ।
ଶତ୍ରୁଠାରୁ ଅବା ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ରଠାରୁ ଭୟ
ହୋଇଥାଏ ଯେବେ କେଉଁ ଲୋକର ଉଦୟ ।
ଏହି ସ୍ତୁତି ପଠନରେ ଦୂର ହୋଇଯାଏ
ସେହିପରି ଚୋର ଅଗ୍ନି ଭୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।
ଆଉ ଯେ କେବେ ହେଲେ ବିପଦ ନ ପଡ଼େ
ଭକ୍ତି କରି ଯେବେ ଲୋକ ଏ ସ୍ତବକୁ ପଢ଼େ ।
କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ ବୋଲଇ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର
ଆହେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଭବସାଗରୁ ଉଦ୍ଧାର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଉପବର୍ହଣଙ୍କର ପୁନର୍ଜୀବନ ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ମାଳାବତୀଙ୍କର ସ୍ତବ ନାମ ତ୍ରୟୋବିଂଶୋ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଉପବର୍ହଣର ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଗର୍ଭରେ ଜନ୍ମ ହେବା

ଶୁଣିଲୁ ବିବୁଧ ଜନେ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ମହାନ ଅଟଇ ।
ପଠନ ଶ୍ରବଣ ଯେହୁ କରେ ଭକ୍ତିଭରେ
ଅନ୍ତକାଳେ ବସିବ ସେ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରେ ।

କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଭଣ ନପଢ଼ି ଦୁଇଟି ଅକ୍ଷର
ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ଥିତ ସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ର ଅଟେ ମୂଢ଼ାଧାର ।
ତପସ୍ୱୀ ଗଣଙ୍କୁ ବୃକ୍ଷ ବୋଇଲେକ ସୌତି
ଏଇରୂପେ ମାଳାବତୀ ଲଭ କରି ମତି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ ବହୁ ଧନ ଦାନ କରି
ଯତନେ ପତିଙ୍କୁ ସେବା କରଇ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଏକାନ୍ତେ ପତିସେବା କରି ନିରନ୍ତରେ
ପତି ସଙ୍ଗେ ରତି ରଙ୍ଗେ ମାତିଲା ସତ୍ୟରେ ।
ଏମ୍ଭରୂପେ ବହୁକାଳ କରନ୍ତି ଯାପନ
ପତିରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର କରାଇ ସ୍ମରଣ ।
କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର କୃଷ୍ଣ-ସ୍ତବ କବଚ ଅର୍ଚ୍ଚନା
କରାଇ ପତିଙ୍କୁ ସତୀ ଗନ୍ଧର୍ବ ଲଳନା ।
ବଶିଷ୍ଠ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ରକ୍ଷଣ ପୁଷ୍କରେ
ଅର୍ପିଥିଲେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରମାନ ଦମ୍ପତିରେ ।
ହରି ମନ୍ତ୍ର ଶିବମନ୍ତ୍ର କରିଥିଲେ ଦାନ
ଶିବମନ୍ତ୍ର ଭୁଲିଗଲା ଗନ୍ଧର୍ବ ଧୀମାନ ।
ତେଣୁ ସେ ବଶିଷ୍ଠ ଋଷି ବସିଣ ନିର୍ଜ୍ଜନେ
ପୁନଶ୍ଚ ଶିବଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ ବେଦ ଜ୍ଞାନେ ।
ମନ୍ତ୍ର ପାଇ ଆନନ୍ଦିତ ଗନ୍ଧର୍ବ ଭୂପତି
ସୁଖେ ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା କରେ ସେହି ମହାମତି
ମାଳାବତୀ ଆଦି ଯେତେ ପତ୍ନୀ ସହକାରେ
ଉପବର୍ହଣ ଗମିଲ କାନନ ଭିତରେ ।
ରତି ରଙ୍ଗେ ନିୟୋଜିତ ଆପଣାର ମନ
ବୃଦ୍ଧ ନରପତି ଏକା ରହିଲେ ଭବନ ।
କିଛି ଦିନ ସୁଖେ ରହି ସମୁଚିତ କାଳେ
ପତ୍ନୀସହ ଗଲେ ବୃଦ୍ଧ ଜାହ୍ନବୀର ଜଳେ
ସେହିକାଳେ ବେଦଜନ ତେଜଣ ଜୀବନ
ସମାନେ ବସିଣ ଗଲେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ।
ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି କ୍ରିୟା କରିଣ ସେ ଉପବର୍ହଣ
ଆନନ୍ଦେ କରିଲେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ପାଳନ ।
ତାହାପରେ ଯୋଗବଳେ ତେଜ କଳେବର
ଜନମ ଲଭିଲେ ଯାଇ ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଗର୍ଭର ।
ମାଳାବତୀ ସତୀ ଦେଖି ପତିର ମରଣ
ପୁଷ୍କର ତୀର୍ଥରେ କରି ଅନଳ ସ୍ଥାପନ ।
ଅଭୀଷ୍ଟ କାମନା କରି ସେ ଅନଳେ ଡେଇଁ
ଭସ୍ମ ହୋଇଗଲେ ସର୍ବେ ଦେଖୁ ୨ ଠାଇଁ ।

ଯମାଳୟ ଯାଉଥିବେ ସତୀ ଜାତିସ୍ମର ହୋଇ
ସୃଞ୍ଜୟ ଆଳୟେ ଜନ୍ମ ହୋଇଲେକ ଯାଇ ।
ମନୁବଂଶ ରାଜା ସେହି ବିଖ୍ୟାତ ସଂସାରେ
ଜନମ କରିଲା ତାର ପତ୍ନୀର ଉଦରେ ।
ଯେ କାଳେ ଅଗ୍ନିରେ ସତୀ ତେଜିଲା ଜୀବନ
କାମ୍ନା କରିଥିଲା ମନ ମଧ୍ୟରେ ତକ୍ଷଣ ।
ଉପବର୍ହଣ ଯେମନ୍ତ ମୋର ପତି ହେବ
ଏଇ ବପୁ ମୋହପଟେ ସ୍ମୃତି ରଖିଥିବ ।
ଏରୂପେ କାମନା କରି ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ
ତେଜିଲା ଜୀବନ ପତି ନାମକୁ ସୁମରି ।
ସୌତିଙ୍କ ବଚନ ସର୍ବେ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ଶୌନକ ସାଦରେ କହିଲେକ ସୁ ବଚନ ।
କିରୂପେ ଉପବର୍ହଣ ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଗର୍ଭରେ
ଜନ୍ମିଲା ପ୍ରକାଶ କରି କୁହନ୍ତୁ ଆମ୍ଭରେ ।
ତାହାଙ୍କ ବଚନ ସୌତି କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ବୋଇଲେକ ଶୁଣ ୨ ଆହେ ତପୋଧନ ।
ଦ୍ରୁମିଳ ନାମରେ ପୂର୍ବେ ଥିଲେ ନରପତି
କନ୍ୟାକୁବ୍ଜ ନଗରରେ ତାହାଙ୍କ ବସତି ।
କଳାବତୀ ପତ୍ନୀ ତାର ପତି ପରାୟଣା
ତାହାସମ ତିନିପୁରେ ନାହିଁକେ ଲକ୍ଷଣା ।
ଦୁଃଖର ବିଷୟ କନ୍ୟା ସେହି ରୂପବତୀ
ପୁତ୍ରାଭାବେ ରହେ ସଦା ହୋଇ ଦୁଃଖମତି ।
ସ୍ୱାମୀ ଦୋଷେ ବନ୍ଧ୍ୟା ଶେଷେ ହୋଇଲାପ୍ରମାଣ
କଶ୍ୟପ ମୁନିଙ୍କ ପାଶେ କରିଲା ଗମନ ।
ପୁତ୍ରପାଇବା ଆଶାରେ ଗମିଲା ସୁନ୍ଦରୀ
ଦେଖିଲା ସେକାଳେ ଆଶ୍ରମରେ ତପସ୍ୱୀ ।
ଧ୍ୟାନଯୋଗେ ବସିଅଛି ତାପସ ପ୍ରବର
ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ସମାନ ତେଜଃପୁଞ୍ଜ କଳେବର ।
ତାହାଦେଖି କଳାବତୀ ସଭୟ ଅନ୍ତରେ
ଲୁଚିହୋଇ ରହିଲେକ ମୁନିବର ଦୂରେ ।
କ୍ଷଣେ ପରେ ଧ୍ୟାନଭଙ୍ଗ ହୋଇଲା ତାହାର,
କଟିତଟେ ପୀନବାସ ଅତି ମନୋହର ।
ନୟନ ଯୁଗଳ ତାର ଦିଶେ ଅନୁପମ
କଟିତଟେ ପୀତବାସ ଦିଶେ ମନୋରମ ।
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭାସ୍କର ପ୍ରାୟ ତେଜ ପ୍ରକାଶଇ
ଦେଖିଣ ଲଳନା ତାଙ୍କ ନିକଟେ ନଯାଇ ।

ଯୋଗାଏ ଦୂରରେ ଜଳ ହୋଇଣ ସୁନ୍ଦରୀ
ରହିଲା ଅଧୋ ବଦନେ ଲଜ୍ୟାଶୀଳା ଗୋରୀ ।
ଧ୍ୟାନ ଶେଷକରି ଋଷି ଦେଖିଲେକ ଅନାଇ
ଅପୂର୍ବ ଲଳନା ଗୋଟି ଦୂରେ ଅଛି ରହି ।
ରମ୍ଭା ଉର୍ବଶୀ କି ତିଲୋତ୍ତମାଙ୍କ ସହିତ
ରୂପରେ ଉପମା ନ ହେବ ସେହୁ କଦାଚିତ ।
ସୁନ୍ଦର ବଦନ ତାର ଅତି ମନୋହର
ଚମ୍ପକ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରାୟେ ଅଙ୍ଗ ଶୋଭା ତାର ॥
ଷୋଡ଼ଶୀ ସୁନ୍ଦରୀ ନବ ଯଉବନା ଗୋରୀ
ଦେଖିଲେ ତାପସ ନ ପାରିବେ ଅସ୍ଥିର ।
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଜହ୍ନ ପରାୟେ ମୁଖ ଶୋଭାପାଏ
ଦର୍ଶନ ହେଲା ତାଙ୍କର ଲାଜ ପ୍ରାୟେ ଶୋହେ ।
ସୁଧାଂଶୁ ଘନ କୁଣ୍ଡଳ ନିତମ୍ବ ଦେଶରେ
ପଡ଼ି ମନୋହର ଦିଶେ ଜନ ମନ ହରେ ।
ତିଳ ପୁଷ୍ପ ଜିଣି ତାର ନାସା ସୁ ଶୋଭନ
ସ୍ତନ ହସ୍ତ ଦିଶେ ପକ୍ୱ ତାଳଫଳ ସମାନ ।
ନୟନ କଟାକ୍ଷ କବି ବର୍ଣ୍ଣି ନ ପାରେ
ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ଶର ଯୋଗୀ ଯୋଗ ଭଗ୍ନ କରେ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟୀ ଦେବୀ ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରାୟେ ସେ ଦିଶଇ
କଣ୍ଠରେ ମୁକ୍ତା ମାଳ ମାନ ଲମ୍ବିଥାଇ ।
ରୁଣୁ ଝୁଣୁ ଶବ୍ଦ ଥାଏ ନୂପୁର ଶବଦ
ହସ୍ତରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚୂଡ଼ି ବାହେ ବାଜୁବନ୍ଧ ।
ପଦୁକଣ ମାଳ ମେଖି ଶାଢ଼ି ସର୍ବାଙ୍ଗରେ
ଫୁଟି ଦିଶଇ କାଞ୍ଚଲି ବସନ ଭିତରେ ।
ଏହି ପରକାରେ ସେହୁ ରମଣୀର ଶୋଭା
ବର୍ଣ୍ଣିବା ପାଇଁ ନାହିଁ ତା ସଙ୍ଗେ ଉପମା ।
ମୁନିଙ୍କ ରୂପରେ ଶୋଭା ହୋଇଛି ମୋହିତା
ପିଇଷ ବ୍ୟଗ୍ରିତ ତାର ନାହିଁ ଆନ ଚିନ୍ତା ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସେହୁ ନବୀନା ସୁନ୍ଦରୀ
ନେତ୍ର କୋଣେ ଠାରି ନିଜ ଭାବ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ।
ସ୍ତନ ଉରୁ ହସ୍ତ ମଧ୍ୟ ଜାଣି ୨ ସେହୁ
ବସନ ଖସାଇ ଦେଲ ତପସ୍ବୀଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି ।
ଆବର ବେନି ବାହୁକୁ ଟେକିଣ ଚତୁରୀ
ଅଳସ ଭାବ ଦେଖାଇ ହେଲ ଉନ୍ମାଦରୀ ।
ତାହାଙ୍କ ଏମନ୍ତ ଭାବ ଦେଖି ଋଷିବର
ଜାଣିଲେ ସମସ୍ତ କଥା ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟର ।

କହିଲେ ସେ କାମାତୁର ରମଣୀ ଅଟଇ
କାହିଁକି ମୋ ପାଖେ ଆସି ଏମନ୍ତ କରଇ ।
ଏଥିପରି ମନମଧ୍ୟେ ଚାହିଁ ଋଷିବର
ପଚାରିଲେ ଶାନ୍ତ ଭାବେ ପାଖେ ଯାଇ ତାର ।
ଆଗୋ ସୁକୁମାରୀ ତୁମ୍ଭେ କାହାର ନନ୍ଦିନୀ
କି ନାମ ତୁମ୍ଭର କିମ୍ପା ଆସିଅଛ ଧନୀ ।
ଏ ନିର୍ଜନ ବନେ କି କାରଣେ ଏକା ହୋଇ
ବୁଲୁଅଛ କହ ସଙ୍ଗତରେ କେହି ନାହିଁ ।
ସତ୍ୟ କରି ମୋ ଅଗ୍ରତେ କହ ତମ୍ଭାଗୋରୀ
ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ ହେବ କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିକରି ।
ମୁନିଙ୍କର ବଚନକୁ ଶୁଣି ସେ କର୍ଣ୍ଣରେ
ଭୟରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ତାର ଥରିଲା ସେଠାରେ ।
ମନମଧ୍ୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରି ସୁମରଣ
ମୁନିଙ୍କର ଆଗେ ଜଣାଇଲା ବିନୟେଣ ।
ବୋଇଲା ହେ ମୁନିଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର
ମୁହିଁ ଗୋପନ ସା କନ୍ୟା ଦ୍ରୁମିଳ ରାଜାର ।
ଆପଣଙ୍କ ସନ୍ନିଧକୁ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଦେଶେ
ଆସିଅଛି ପୁତ୍ର ଲାଭ କରିବା ମାନସେ ।
ଅନୁରୋଧ କରେ ତବ ପାଦତଳେ ମୁହିଁ
ଦୟାକରି ମୋ ଗର୍ଭରେ ପୁତ୍ର ଦିଅ ସାଇଁ ।
ତେଣୁ ମୋହ ସଙ୍ଗତରେ ରଙ୍ଗରସେ ମାତି
ବୀର୍ଯ୍ୟ ଦାନକରି ଦୟାକରି ଆହେ ଯତି ।
ଶାସ୍ତ୍ରେ ଲେଖାଅଛି ଯେବେ ରତି ବାଞ୍ଛା କରି
ଆସିଥିବା ନାରୀ ନ ସେବିବ ତପସ୍ୱରୀ ।
ପରସ୍ତ୍ରୀ ହରଣ ଦୋଷ ନ ହେବ ତୁମର
ଅନଳ ସମାନ ଯେଣୁ ଅଟ ସର୍ବସାଧୁ ।
ତୁମ୍ଭେ ସର୍ବ ପାପତାପ ତପ ପ୍ରଭାବରେ
ଜଳ ପୋଡ଼ି ଭସ୍ମ କରିଦେବ କ୍ଷଣକରେ ।
ଏମନ୍ତ କାମିନୀ ଗିର ଶୁଣି ସେ କଶ୍ୟପ
କହିଲେ ତାହାକୁ ମନେ ହେଲାପରି କୋପ ।
ବୋଇଲେ ଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରାନନା କହିଲୁ ଯେ ଗିର
ଆମ୍ଭ ପକ୍ଷରେ ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏ ବେଭାର ।
ଯେଉଁଜନ ଆପଣାର ଭୋଗ କଲା ସ୍ତ୍ରୀକି
ଅପର ହାତରେ ନେଇ ଦେଇ ଯାଚି କରି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଦାପି ତାହାକୁ ନୁହନ୍ତି ସଦୟ
ଲେଖା ହୋଇଅଛି ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣେ ନିଶ୍ଚୟ ।

ଦ୍ରମିଳ ସ୍ୱଜନ ତେତେ ତେଜବାନ୍ତୁ ଏବେ
ଜାଣୁଅଛୁ ଆଉ ଭୋଗ କରି ନ ପାରିବେ ।
ଘରେ ରହିଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଫିଙ୍ଗିଲେ ବାହାରେ
ଆଉକ ପୁନଶ୍ଚ ସେହୁ ଲେଉଟଇ ଘରେ ।
ସହଜେ ତ ଅଟେ ମୂର୍ଖ ଜାତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଏବେ ଉତ୍ତ କରୁଅଛୁ ତପ ଆଚରଣ ।
ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଯେଉଁପରି ଶୂଦ୍ରର ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗ
ସମ୍ଭୋଗ କରିବ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ନ ଭାବିବ ।
ବାମଣରେ ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଦ୍ୱିଜ ମୂର୍ଖପଣେ
ଧୂର୍ତ୍ତ କରଇ ଆଣି ତାହାକୁ ଆପଣେ ।
ଚଣ୍ଡାଳ ମଧ୍ୟରେ ସେହୁ ଗଣନା ହୁଅଇ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲିଣ ତାକୁ କେହି ନ ଗଣଇ ।
ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧେ ଯଜ୍ଞକାଳେ ଦେବତା ପୂଜାରେ
ଅଧିକାରୀ ନୁହଇ ସେ କେବଣ ପ୍ରକାରେ ।
ଇହଲୋକ ଥିବାଯାକେ ପତିତ ହୁଅଇ
ମୃତ୍ୟୁପରେ କୁମ୍ଭିପାକ ନରକେ ପଡ଼ଇ ।
ଆଉରି ତାହାର ଯେତେ ପିତୃ ମାତୃବଂଶ
ସକଳେ ଯାଇ ନରକେ କରନ୍ତି ନିବାସ ।
ତର୍ପଣ କାଳରେ ଯେଉଁ ଜଳ ସେ ଦିଅଇ
ମୂତ୍ର ସମାନରେ ସେହୁ ଗଣନା ହୁଅଇ ।
ଶ୍ରାଦ୍ଧକାଳେ ପିଣ୍ଡ ଦେଲେ ପୁରୀଷ ସଦୃଶ୍ୟ
ହୁଏ ତାହା ପିତୃଲୋକେ ନ କରନ୍ତି ଗ୍ରାସ ।
ତା ହାତରୁ ପୂଜାକାଳେ ନୈବେଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ
ନ ଖାଆନ୍ତି ସୁରଗଣେ ହୁଏ ତାହା ବ୍ୟର୍ଥ ।
ସନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ ଦ୍ୱିଜ ଶୂଦ୍ରନାରୀ ସଙ୍ଗ
କରେ ଯେବେ ଅପବିତ୍ର ହୁଅଇ ତା ଅଙ୍ଗ ।
ତାକୁ ଛୁଇଁ ତିନ ଦିନ ଉପାସ ନ କଲେ
ତା ଅଙ୍ଗରୁ ପାପ ନାଶ ନ ହୁଅଇ ହେଲେ ।
ଯଦ୍ୟପି ତା କରୁ ଅନ୍ନ କରିବ ଗ୍ରହଣ
ପୁରୀଷ ସମାନ ତାହା ଶାସ୍ତ୍ରର ପ୍ରମାଣ ।
ସେ ପାପରୁ ଚିରକାଳ କୁମ୍ଭୀପାକେ ପଡ଼ି
ନାନା ପରକାର କ୍ଳେଶ ଭୋଗୁଥାଇ ଗଡ଼ି ।
ତା ସଙ୍ଗରେ ତାର ଏକ ବଂଶର ପୁରୁଷ
ନରକ ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ କରନ୍ତି ବାସ ।
ଶୂଦ୍ରର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଯେବେ ଭୁଞ୍ଜଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଚଣ୍ଡିଲୁ ଯେତେକ ପାପ ହୁଏ ଉତପନ ।

ତାହା କହିବା ପାଇଁକ ମୋ ଶକତ ନାହିଁ
ଶୁଣ ଗୋ ଅଙ୍ଗିରମୁନି ଯାହାଛନ୍ତି କହି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗଣରେ ସେହୁ ଅଧର୍ମି ଅଟଇ
ତା ସମ ନାରକୀ କେହି ତ୍ରିଜଗତେ ନାହିଁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀର ଅଙ୍ଗ ଯେବେ ଶୂଦ୍ର ଭୋଗକରେ
ପ୍ରଥମ ବୋଲାଏ ସେହି ପକ୍ଷୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ।
ଚଉଦଟି ଇନ୍ଦ୍ର କଳ୍ପ ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ନରକ କୁଣ୍ଡରେ ଥାଇ ହୁଏ ଅବିରତ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନରକେ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଇନ୍ଦ୍ରକଳ୍ପ
ପଡ଼ି ରହିଥାଏ ସେହୁ ହୋଇ କୃମିପୋକ
ତଦନ୍ତରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଚଣ୍ଡାଳ ଯୋନିରେ
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଭକ୍ଷଣ କରେ ବୁଲି ଘରେ ଘରେ ।
ସେ ପାତକୀ ଶୂଦ୍ର ମଧ୍ୟ ଚଣ୍ଡାଳ ଜନମ
ଲଭଇ ସନ୍ଦେହ ଏଥେଁ ତିଳେ ନାହିଁ ଜାଣ ।
ଏଥିଅନ୍ତେ କୁଷ୍ଠରୋଗ ହୁଏ ତା ଅଙ୍ଗରେ
ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବରେ ନ ରହନ୍ତି ତା ସଙ୍ଗରେ ।
ଏମନ୍ତ କହିଣ ତପୀ ହୋଇଲେ ମଉନ
ଏଥୁଁ ଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ଦେଇମନ ।
ବୃଷଳୀର ପୁତ୍ର ଆଶା କରି ଆସିଥିଲା
ନାହିଁ କହିବାରୁ ମୁନି ସେଠାରେ ରହିଲା ।
ତାଙ୍କ କଥା କଣ୍ଠ ଓଷ୍ଠ ଶୁଖି ଗଲା ତାର
ମୁଖ ଟେକି କରି ନ ପାରିଲା ସେ ଉତ୍ତର ।
ଦଇବେ ସେ ସମୟରେ ଅପ୍ସରା ମେନକା
ସୁନ୍ଦର ବେଶ ହୋଇଣ ଯାଉଥିଲା ଏକା ।
ମୁନିଙ୍କର ଆଶ୍ରମ ତ ଥିଲା ସେ ପଥରେ
ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ସେ ଠାବରେ ।
କ୍ରମେ ୨ ଆସି ଯହୁଁ ସନ୍ନିଧିରେ ହେଲା
ତପୀଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ତାହା ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ।
ଅମର ମଣ୍ଡଳ ସ୍ତ୍ରୀ ସେ ଅଟଇତ ସେହି
ଉପମା ଦେବାକୁ ତିନିପୁରେ କେହି ନାହିଁ ।
ତାର ଉରୁ ସ୍ତନ ଦେଖି ଋଷିଙ୍କର ମନ
ସ୍ଥିର ନ ହୋଇଣ କାମେ ହେଲା ଅଚେତନ ।
ବୀର୍ଯ୍ୟଧାର ସାଥେ ସାଥେ ସ୍ଖଳିତ ହୋଇଲା
ଗୋପିକା ଯେ ଋତୁ ସ୍ନାନ କରି ଯାଉଥିଲା ।
ସେ ଋଷି ରେତକୁ ଜଳ ସଙ୍ଗେ ପାନ କଲା
ତତକ୍ଷଣେ ତାର ଗର୍ଭ ଲକ୍ଷଣ ଦିଶିଲା ।

ତହୁଁ ସେ ମୁନିଙ୍କ ପାଦେ ପ୍ରଣତି ଜଣାଇ
ଆପଣା ପୁରେ ଗମନ କଲେ ନୃପମୂର୍ତ୍ତି ।
ଗୋଟି ୨ କରି ସବୁ ପତ୍ନିଙ୍କ ଆଗରେ
କହିଲେ ଯେ ଘଟିଥିଲା ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ।
ଶୁଣି ନରପତି ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ପ୍ରିୟାକୁ ମଧୁର ଭାବେ ବଚନ ବୋଇଲେ ।
କହିଲେ ଆଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ ଶୁଭକ୍ଷଣେ ଯେବେ
ଋଷିଙ୍କର ବୀର୍ଯ୍ୟ ପଡ଼ିଅଛି ତବ ଗର୍ଭେ ।
ତେଣୁ ତବସମ କେହି ନାହିଁ ଭାଗ୍ୟବତୀ
ନିଶ୍ଚୟ ଜାତ ହୋଇବ ଅପୂର୍ବ ସନ୍ତତି ।
ଯେ ହେତୁ କଶ୍ୟପ ମୁନି ତପିଙ୍କ ଶେଖର
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସମାନ ତାଙ୍କ ତେଜ ବଳୀୟାର ।
ତାହାଙ୍କ ବୀର୍ଯ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ହେବ ଜାତ
ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁ ସମାନ ସେହୁ ହେବ ବଳବନ୍ତ ।
ଅଶେଷ ଜନମ ତପଫଳରେ ସୁନ୍ଦରୀ
ଏମନ୍ତ ସନ୍ତାନ ନାରୀ ଗର୍ଭେ ପାରେ ଧରି ।
ସେ ପୁତ୍ର ନିମନ୍ତେ ଶତେ ପୁରୁଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ବସନ୍ତ ହୋଇ ଶୁଚିବନ୍ତ ।
ଜରାମୃତ୍ୟୁ ଆଦି ସେ ଠାବରେ ନ ବାଧଇ
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସେବା କରନ୍ତି ଦିନ ନ୍ୟନ୍ତ ସେହି ।
ଜାଣ ଆଗୋ ପତିବ୍ରତା ରମଣୀଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ସଂସାର କଷ୍ଟରୁ ମୁକ୍ତି ଲଭିବ ଅବଶ୍ୟ ।
ତୁମେ ଏବେ ସୁଚରିତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପାଶେ
ରତ୍ନ ଧନ ନେଇଥାଅ ମନର ସନ୍ତୋଷେ ।
ମୁହିଁ ଯାଉଅଛି ତପ କରିବା ନିମନ୍ତେ
ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ କରି ତୁମ୍ଭେ ରହ ହର୍ଷ ଚିତ୍ତେ ।
ଜନ୍ମିଲେ ସନ୍ତାନ ଅର୍ପି ସାଧୁଙ୍କ ପସ୍ୱରେ
ମୋହ ନିକଟକୁ ଯିବ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ।
ଏହିପରି ରମଣୀକୁ ଉପଦେଶ ଦେଇ
ଧନରତ୍ନ ଦାନ କଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ରାଇ ।
ଇଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜାକରି ଆନନ୍ଦରେ
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ କରାଇଲେ ନଗର ମଧ୍ୟରେ ।
ଦୁଇଲକ୍ଷ ଅଶ୍ୱ ଏକଲକ୍ଷ ମତ୍ତଗଜ
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦାନ ଦେଲେ କରାଇଣ ସଜ ।
ସହସ୍ରେକ ରଥ ପୁଣି ସହସ୍ରେ ଶକଟ
ଦେଲେ ସେ ରାଜନ ମନେ ନ ରଖି କପଟ ।

ଖାରଶତ ଗାଈ ତିନ ସହସ୍ର ବୃଷ
ଦାନକଲେ ବିପ୍ରବରେ ଦୁମିଳ ନରେଶ ।
ଯୋଖା ହୋଇଥିବା ତିନିଲକ୍ଷ ରାଜ ହଂସ
ଉତ୍ତମ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଦାନକଲେ ହୋଇ ତୋଷ
ପୁଣି ଲକ୍ଷେ ଘାରି ଲକ୍ଷେ ଗୁଆଙ୍କ ସହିତ
ଦାନକଲେ ଆନନ୍ଦରେ ହପ୍ରେ ନରନାଥ ।
ପୁଣି ଦୁଇଶତ ଦାସ ଦାସୀ ଦାନକଲେ
ତାଙ୍କ ସହିତରେ ଶହେ ଗୋଟି ଗ୍ରାମ ଦେଲେ
ବିବିଧ ପଦାର୍ଥମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣଥିଲା ତହିଁ
ତାହା ସବୁ ଦାନକଲେ ସନ୍ତୋଷରେ ସାଇଁ ।
ଆଉରି କୋଟିଏ ଘର ତଣ୍ଡୁଳ ସଙ୍ଗରେ
ସୁନା ହୀରା ମଣି ଆଦି ଦେଲେ ନୃପବରେ ।
ଏହି ପରକାରେ ବହୁ ଧନରତ୍ନ ଦେଇ
ସଭିଙ୍କ ମନକୁ ତୋଷକଲେ ନରସାଇଁ ।
ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଆସି କରି ପ୍ରସାରଣ
ତାହାକୁ ଆନନ୍ଦେ ଦାନ କଲେ ନରଗଣ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଆନକଥା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ
ଏକ ଶୁଦ୍ଧବନ୍ତ ଦ୍ୱିଜ ସନ୍ନିଧିକୁ ଯାଇ ।
ବହୁ ଧନରତ୍ନ ଦାନ କରିଲେ ତାହାଙ୍କୁ
ତଦନ୍ତରେ ବୋଇଲେ ଆପଣା ପ୍ରିୟାକୁ ।
ନାନାବିଧ ଅଳଙ୍କାର କରିଣ ମଣ୍ଡଣୀ
ମୂଲ୍ୟବାନ ପାଟବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧାଇଲେ ପୁଣି ।
କରଧରି ଦ୍ୱିଜବର ପାଶକୁ ସେ ନେଇ ।
ବୋଇଲେ ମୋହର ବାକ୍ୟ ଶୁଣନ୍ତୁ ଗୋସାଇଁ
ଏ ରମଣୀ ହୀନ ଅଟେ ମୋର ପ୍ରିୟବଶ ।
କଶ୍ୟପଙ୍କ ବୀର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଅଛୁ ଗର୍ଭବଶ ।
ଆପଣଙ୍କ ସୁଚରିତ ଜାଣି ଆଗୁଁ ମୁହିଁ
ମୋ ପ୍ରିୟାକୁ ସମର୍ପଣ କରୁଛି ଗୋସାଇଁ ।
ତପସ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ଆଜ ଜରେ ମୁଁ ଗମନ
ତେଣୁ ତବ ପାଶେ ଦେଉଅଛି ନାରୀରତ୍ନ ।
ସନ୍ତାନ ଜନମ ହେଲେ ରଖାଇଣ ତାକୁ
ଏ ରମଣୀ ହୀନ ଯିବ ମୋହର ପାଶକୁ ।
ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହି
ଦିନ ବିତାଇବ ଆହେ ବିପ୍ରଙ୍କର ସାଇଁ ।
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାହା ସମ୍ମତ ହେଲେ
ଆପଣା ମାତା ସ୍ୱରୂପ ରାଣୀଙ୍କୁ ପାଳିଲେ ।

ଏହା କହି ସାର ପୁଣି ଦ୍ରୁମିଳ ରାଜନ
ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ କରେ ଅରପିଲେ ରାଜ୍ୟଧନ ।
ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସୁମରଣା କରି
ବଦରିକା ଶ୍ରମେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ମାସେ ଉପବାସେ ଚର୍ଣ୍ଣି ତପ ଆଚରିଲେ
ତଦନ୍ତେ ଗଙ୍ଗାନଦୀ କୂଳରେ ମିଳିଲେ ।
ସେ ଠାବରେ ଯୋଗବଳେ ତେଜିଲେ ଶରୀର
ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତଗଣେ ଆସି ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ।
ଦିବ୍ୟ ବିମାନରେ ତାଙ୍କୁ ହରଷେ ବସାଇ
ବଇକୁଣ୍ଠ ଭୁବନରେ ସ୍ଥାନ ଦେଲେ ନେଇ ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଦାସ ହୋଇ ସେ ଗୋପ ରାଜନ
ସେବାକରି ଆନନ୍ଦରେ ବିତାଇଲେ ଦିନ ।
ଏଥିଅନ୍ତେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ
ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ବାର୍ତ୍ତା କଳାବତୀ ପାଇ ।
ଅନଳ ଜାଳିଣ ଝାସ ଦେବା ସମୟରେ
ବାରଣ କରିଲେ ବିପ୍ର ଆସିଣ ସେଠାରେ ।
ବୋଇଲେ ଗୋ ମାତ ଯାହା କରୁଅଛ ତୁମ୍ଭେ
ଉଚିତ ହେଉଛି କିବା କୁହ ମୋର ଆଗେ ।
ଶୋକଭରେ ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ତେଜିବ ଜୀବନ
ବାଳକ ହତ୍ୟା ଦୋଷରେ ଭାଗୀ ହେବା ଜାଣ ।
ଏପରି ସାନ୍ତ୍ୱନା ବାଣୀ କହି ଦ୍ୱିଜବର
କଳାବତୀକୁ ଘେନିଣ ଗଲେ ନିଜପୁର ।
ତାହାପରେ ବିପ୍ରପୁରେ ରହି କିଛୁଦିନ
ସେ ଗୋପ ସୁନ୍ଦରୀ ଜନ୍ମ କରିଲା ନନ୍ଦନ ।
ତପ୍ତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟ ଅଟେ ବଦନ ସୁଚାରୁ
ବ୍ରହ୍ମତେଜ ବଳେ ସେହୁ ଅତି ବଳୀୟାର ।

ସେ ଗ୍ରାମରେ ଯେତେ କୁଳାଙ୍ଗନା ମାନେ ଥିଲେ
ଶିଶୁ ଦରଶନ ଲାଗି ସକଳେ ଧାଇଁଲେ ।
ଦେଖିଲେ ସେ ପୁତ୍ର ଗୋଟି ଅତି ତେଜୋବନ୍ତ
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତା ତେଜେ ହୋଇବ ନିନ୍ଦିତ ।
କନ୍ଦର୍ପଠାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଛି ସୁନ୍ଦର
ମୁଖ ନିନ୍ଦା କରୁଅଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଧାକର
ଶରଦ ପଦ୍ମ ପରାୟେ ନୟନ ଯୁଗଳ
ଆରକ୍ତ ଅମ୍ବର କର ଦିଶଇ ସୁଢଳ ।
ପାଦରେ ଶୋଭିତ ଚକ୍ର ପଦ୍ମ ଅଛି ରହି
ହସ୍ତରେ ସେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେଖା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଦିଶଇ ।
ସ୍ତନ୍ୟ ପାନ କରିବାକୁ ଜନନୀକୁ ଚାହିଁ
କ୍ରନ୍ଦନ କରଇ ପୁତ୍ର କୁଆଁ ରବ ଦେଇ ।
ତା ଦେଖି କାମିନୀମାନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
କଲ୍ୟାଣ କରିଣ ଯେ ଯା ପୁରେ ଚାଲିଗଲେ ।
ରଖିଥିଲେ ଯେଉଁ ବିପ୍ରବର ଗୋପିକାକୁ
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ଦେଖି ସନ୍ତାନ ମୁଖକୁ ।
ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ସଙ୍ଗତେ ଆସି ତା ନବର
ନୃତ୍ୟ ଗୀତ ଆରମ୍ଭିଲେ ଦେଖିଣ କୁମର ।
ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷ ଶଶୀସମ ସେ କୁମରମଣି
ବଢ଼ିଲା ଦିନକୁ ଦିନ ଦେଖ ଦଇବଠାଣି ।
ସେ କୁମରଙ୍କୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜନନୀ ସଙ୍ଗତେ
ରଖିଲେ ଅତି ଆଦର କରି ବିଧିମତେ ।
ଦେଲେ ଧନ ଧାନ କ୍ଷେତ୍ର ଆହେ ସାଧୁଜନେ
ଅପୂର୍ବ ଚରିତ ଶୁଣ ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।

—*—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଉପବର୍ହଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଶୂଦ୍ରାଣୀ ଗର୍ଭରେ ଜନ୍ମ ହେବା ବିବରଣେ ନାମ ଚତୁର୍ବିଂଶୋ ଅଧ୍ୟାୟ

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନାରଦଙ୍କର ଶାପମୋଚନ ଓ ପୂର୍ବ ଦେହ ପ୍ରାପ୍ତ

ଶୁଣନ୍ତୁ ବିବୁଧ ଜନେ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ
କ୍ରମେ ପାଞ୍ଚ ବରଷର ହୋଇଲା ସେ ପୁତ୍ର ।
ଜାତିସ୍ମର ହେତୁ ଜ୍ଞାନ ହେଲା ତା ଅନ୍ତରେ
ପୂର୍ବମନ୍ତ୍ର ସ୍ମୃତି ଜାଗି ଉଠିଲା ହୃଦରେ ।

ହରି ନାମ ତାହାକର ସର୍ବଦା ବୁଲଇ
ନାଚି ୨ ଅଶ୍ରୁଜଳେ ସେହୁ ଭାସିଯାଇ ।
ଯେଉଁଠାରେ ହୁଏ ହରିନାମର କୀର୍ତ୍ତନ
ଦ୍ରୁତଗତିକରି ତହିଁ ମିଳଇ ବଦନ ।

ଆକର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପାଠ ହୁଏ ଯେଉଁଠାରେ
ଶୁଣିବା ପାଇଁକ ସୁତ ମିଳଇ ସେଠାରେ ।
ପୁଣି କେତେବେଳେ କରି ପ୍ରତିମା ଗଠନ
ଧୂଳିର ନୈବେଦ୍ୟ ଦେଇ କରଇ ପୂଜନ ।
ସେ କାଳରେ ଯବ ତାର ଜନନୀ ଡାକଇ
ଉତ୍ତର ମଧୁର ବାଣୀ କୁମର ବୋଲଇ ।
ଶୁଣମାତ ହରିପୂଜା କରିଛୁ ଏଠାରେ
ପୂଜା ସାରି ଯିବ ମୁହିଁ ଅବିଳମ୍ବେ ଘରେ ।
ଅନାବୃଷ୍ଟି କାଳେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା ସେହୁ
ଜନମି ସଲିଳ ଦାନ କଲେ ହର୍ଷ ହୋଇ ।
ଏ ହେତୁ ନାରଦ ନାମ ରଖିଲା ସୂତ୍ରବ
ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ସୂତ୍ର ଜାଣିଲେ ସଂସାର ।
ଆଉ ଏକ କଥା ସର୍ବେ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ନାର ଶବ୍ଦେ ଜ୍ଞାନ ହୁଏ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି କହି ।
ସକଳ ଶିଶୁଙ୍କୁ ଜ୍ଞାନ କରିବାରୁ ଦାନ
ନାରଦ ନାମ ତାହାର ବଟେ ସେ ଭୁବନ ।
ସୌନକ ବୋଇଲେ ବାରେ ଶୁଣ ମହାମତି
ଶୁଣିଲୁ ତୁମ୍ଭର ମୁଖୁଁ ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ ।
କଶ୍ୟପ କ ହେତୁ ଧରେ ନାରଦ ଆଖ୍ୟାନ
ପ୍ରକାଶ କରିଣ ତାହା କୁହ ମତିମାନ ।
ଶୁଣିଣ ସୌତି ବୋଇଲେ ଶୁଣ ତପୀବର
ନରନାମେ ମୁନି ଥିଲେ ଧର୍ମଙ୍କ କୁମର ।
କଶ୍ୟପ ମୁନିଙ୍କୁ ଅପୂର୍ବିକ ଦେଖି ସେହୁ
ପୁତ୍ର ଏକ ଅରପଣ କଲେ ଦୟା ବହି ।
ଏ ହେତୁ ନାରଦ ନାମ ହୋଇଲା ତାଙ୍କର
ଏହା ଶୁଣି ବୋଇଲେକ ସୌନକ ପ୍ରବର ।
ଶୂଦ୍ର-ଜନମ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ତନୟ
ନାରଦ ଆଖ୍ୟାନ କମ୍ପା ଧରିଲେକ କୁହ ।
ତାହାଙ୍କ ବଚନ ସୌତି ଶୁଣିଣ କର୍ଣ୍ଣରେ
ବୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ମନେ ତାହାଙ୍କ ଆଗରେ ।
କଲ୍ପାନ୍ତରେ ବିଧାତାଙ୍କ କଣ୍ଠଦେଶ ଦେଇ
ବହୁ ସଂଖ୍ୟା ନର ଜନ୍ମ ହୋଇଲେକ ମହୀ ।
ବିଧାତାଙ୍କ କଣ୍ଠ ଦେଶୁ ହୋଇବାରୁ ଜାତ
ନାରଦ ନାମ ତାଙ୍କର ହୋଇଲା ବିଖ୍ୟାତ ।
ଏହି ପରକାରେ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମ ବିବରଣ
ଏହାପରେ ଯହା ହେଲା ଶୁଣ ତପୀଗଣ ।

ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ସମ ସେ କୁମର ମଣି
ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିଲା ବୟସରେ ପୁଣି ।
ପାଞ୍ଚ ବରଷ ବୟସ ହେବାରୁ ସୁତର
ଏକଦା [illegible] ସୁତ ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ।
ନାରଦଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ସମସ୍ତେ ସେହୁ
ପାଞ୍ଚ ବରଷରୁ କାହୁ ଅଧିକ ନୁହଇ ।
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଦ୍ୱିଜବର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
ଭକ୍ତିଭରେ ଯଥାବିଧି ସନ୍ମାନ କଲେ ।
ବସିବାକୁ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତମ ଆସନ
ତା ଦେଖି ବାଳକ ଗଣେ ହେଲେ ତୋଷମନ
ସୁଖେ ବସି ପଥ ଶ୍ରମ ନିବାରଣ କରି
ଦିଶିଲେ ଦେହକୁ ଯେହ୍ନେ ମାରତଣ୍ଡ ପରି ।
ବ୍ରହ୍ମ ତେଜରେ ଆବୃତ ଅଟେ ତାଙ୍କ କାୟ
ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ଅତିଶୟ ତେଜୋମୟ ।
ଏ ଅନ୍ତରେ ଗୃହଦ୍ୱିଜ ଫଳ ମୂଳ ଆଣି
ଦେଲେ ପିଇବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱାଦୁପାଣି ।
ସେ ଚାରି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖି ମହା ଆନନ୍ଦରେ
ଭୋଜନ କଲେ ଫଳ ମୂଳ ସେଠାବରେ
ତାଙ୍କଠାରୁ ଯାହକଛୁ ବଳକା ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ
ଗୋପୀକା ନନ୍ଦନ ସବୁ ବସିଣ ଭୁଞ୍ଜିଲା ।
ତାହାର ଭକ୍ତି ଦେଖିଣ ଚତୁର୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଆନନ୍ଦେ ପିଠିକି ତାର ଆଉଁସିଣ ପୁଣ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ତାହାର କର୍ଣ୍ଣେ କହି ଦେଲେ
ତଦପରେ ପୂଜାବିଧାନ ବତାଇଲେ ।
ମାତାର ଆଜ୍ଞାରେ ସେହୁ ବାଳକ ତାହାଙ୍କୁ
ସେବା କରିଣ ରହିଲା ପ୍ରକାଶି ଭକ୍ତିକୁ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦିନେ ନିଶାକାଳେ କଳାବତୀ
ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ମାର୍ଗେ ଯାଉଥିଲେ ସତୀ ।
କାଳ ସର୍ପ ଦଂଶିବାରୁ ତତ୍ତ ସେହିଠାରେ
ହରିଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ମାନସ ମଧ୍ୟରେ ।
ଜୀବନ ତେଜିବା ମାତ୍ରେ ଆସି ବିଷ୍ଣୁଦୂତେ
ବିମାନେ ବସାଇ ନେଇ ଗଲେକ ତୁରିତେ ।
ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ମେଳଣ ତା ପତି ପାଶରେ
ରଖାଇଲେ ପୁଣି ନାରାୟଣଙ୍କ ସେବାରେ ।
ପ୍ରଭାତ ହୁଅନ୍ତେ ତା ର ପୁତ୍ର ଏକା ହୋଇ
ମାତାର ଗୁଣ ସୁମରି କାନ୍ଦିଲା ତୁହାଇ ।

ତାପରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ସଙ୍ଗେ ସାଥି ହେଲ
ପୂର୍ବେ ଥିବା ଦିବସରୁ ବାହାରିଣ ଗଲ ।
ତାହାକୁ ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣେ କୃପା ବଶମନେ
ବ୍ରହ୍ମମନ୍ତ୍ର ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ ଦେଇ ଏକ ସ୍ଥାନେ ।
ରଖାଇ ଆପଣା ବେଶେ ସେଠୁ ଚଳିଗଲେ
ବାଳକର କଥା ଶୁଣ କହୁଅଛୁ ଭଲେ ।
ମନୋହର ଗଙ୍ଗାନଦୀ ତୀରକୁ ସେ ଯାଇ
ବିପ୍ରେ ଦେଇଥିବା ବିଷ୍ଣୁମନ୍ତ୍ର ମନେଧ୍ୟାଇ ।
ପବିତ୍ର ଜାହ୍ନବୀ ଜଳେ ସ୍ନାନ ବିଧି ସାରି
ଜପକଲ ଆନନ୍ଦରେ ବୋଲି ହରିହରି ।
କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଆଦି ତାକୁ ନ ଲାଗିଲ ଆଉ
ପ୍ରସନ୍ନ ହେବାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ମହାବାହୁ ।
ମହାଘୋର ଅରଣ୍ୟରେ ଅଶ୍ୱଥର ମୂଳେ
ଯୋଗାସନ କରି ତହିଁ ବସିଣ ନିଶ୍ଚଳେ ।
ଅନେକ ସମୟ ସେହି ସ୍ଥାନେ କଟାଇଲ
କେବଳ ତପସ୍ୟା କରିବାରେ ଚିତ୍ତ ଦେଲ ।
ଏହା ଶୁଣି ସଜନକ ଭକତି ଭାବରେ
ସଇତ ମୁନିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେ କାଳରେ ।
କେମନ୍ତ ଏକଇ କଥା ପୁଚ୍ଛି କହିଁ ମୁହିଁ
ଦୟାକରି ତା ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତୁ ବତାଇ ।
ବାଳକକୁ ଯେଉଁମନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱିଜେ ଅରପିଲେ
ଦୟା କରି ତାହା ଆମ୍ଭ ଆଗେ କୁହ ଭଲେ ।
ଶୁଣିବା ସାନନ୍ଦ ମନରେ ବୋଇଲେ କ ସୌତି
କହିବା ସେ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣ ସ୍ଥିର କରି ମତି ।
ଯେ କାଳରେ ଦୟାକର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଧାତାଙ୍କୁ
ଦେଇଥିଲେ ଗୁପତରେ ସେ ମହା ମନ୍ତ୍ରକୁ ।
ଦ୍ୱାବଂଶତି ଅକ୍ଷରଟି ଅଛଇ ତହିଁରେ
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅଟଇ ତାହା ଦେବଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ।
ବ୍ରହ୍ମାକାଳେ କୁମରଙ୍କୁ ଦେଲେ ଦୟାବନ୍ତ
କୁମାର ଗୋପ ଶିଶୁର ଆଗେ ଦେଲେ କହି ।
ତାହାର ସ୍ୱରୂପ ଏବେ ଶୁଣ ମୁନିବର
ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀ ଭଗବାନ ରାସ ଅଧୀଶ୍ୱର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପିକା କାନ୍ତ ଏହି ପରକାରେ
ଗଠିତ ହୋଇଛି ମନ୍ତ୍ର ବାଇଶି ଅକ୍ଷରେ ।
ଫଳପ୍ରଦ ଅଟଇ ସେ କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ପରି
ପ୍ରମାଦ ନ ପଡ଼େ ଯାକୁ ଜପିଲେ କାହାରି ।

ଆଗୁଁ କହିଅଛୁ ମହା ପୁରୁଷ ସ୍ତୋତ୍ରକୁ
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତିରେ ପାଠ କରିବ ତାହାକୁ ।
ତାପରେ କବଚ ଆଦି କରିବ ପଠନ
ସେହିପରକାରେ ଅଟେ ଏ ମନ୍ତ୍ରର ଧ୍ୟାନ ।
ମୁଖ୍ୟ ସାମବେଦରେ ସେ ହୋଇଅଛି ଉକ୍ତ
ପଠନ ମାତ୍ରକେ ଜୀବ ହୋଇଯାଏ ମୁକ୍ତ ।
କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ତେଜ ମଣ୍ଡଳରେ ଯାହାଙ୍କର
ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଗୋଲକ ଧାମର ।
ଧ୍ୟାନଯୋଗେ ଯୋଗୀମାନେ ଦିବସ ରଜନୀ
ଯାହାଙ୍କ ନାମକୁ ଜପ କରୁଛନ୍ତି ପୁଣି
ଆବର ଦେବତା ସିଦ୍ଧ ବଇଷ୍ଣବମାନେ
ସଦା ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ବସି ଏକ ମନେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ମନୋହର ଦିବ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି
ତରୁଣ ଜଳଦ ସମ ଶୋଭାପାଏ ଜ୍ୟୋତି ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଧାକର ଜିଣି ଶ୍ରୀମୁଖ ମଣ୍ଡଳ
ଶରଦ କମଳ ପରି ନୟନ ଯୁଗଳ ।
ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ଯୁଗ କମନୀୟ ଦିଶେ
ସାକ୍ଷାତେ ପାଚିଲା ବିମ୍ବଫଳ ଅବା କ ସେ ?
ମୁକୁତାର ମାଳା ଯେହ୍ନେ ଶୁଭ୍ର ତେଜବେଶ
ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ଯେମନ୍ତ ଦୁଇ ଦନ୍ତଶ୍ରେଣୀ ।
ବେନଭୁଜେ କଟିତଟେ ଧୃତ ପୀତ ବାସ
ରତ୍ନ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭୂଷଣ ଶଖରେ ପ୍ରକାଶ ।
କନକ କୁଣ୍ଡଳ ବେନି କର୍ଣ୍ଣଦେଶେ ସାଜେ
କାରଣ ଜଳରେ ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ ବିରାଜେ ।
ମୟୂର ପୁଚ୍ଛରେ ଚୂଡ଼ା ଦିଶଇ ଶୋଭନ
କଣ୍ଠ ଦେଶରେ ଝୁଲଇ ରତ୍ନ ହାର ମାନ ।
ପୁଣି ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ଶୋଭା
ଯେମନ୍ତେ ସରସୀ ମଧ୍ୟେ ନୀଳୋତ୍ପଳ ପ୍ରଭା ।
ସୁନ୍ଦରୀ ଷୋଡ଼ଶୀ ଗୋପାଙ୍ଗନାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
ଆସକ୍ତ ହୋଇଣ ଥାନ୍ତି ନାନାଦି କ୍ରୀଡ଼ାରେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଶିବ ଆଦି ଦେବଗଣଙ୍କର
ପରମ ପୂଜିତ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ।
କିଶୋର ବୟସ ରାଧାକାନ୍ତ ଶାନ୍ତରୂପ
ନିର୍ଲିପ୍ତ ବିକାର ଶୂନ୍ୟ ନିର୍ଗୁଣ ସ୍ୱରୂପ ।
ଏମନ୍ତ ଯେ ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କୁ କରୁଅଛି ଧ୍ୟାନ
ଦୟାକରି କରନ୍ତୁ ମୋ ମନବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଆହେ ଶଉନକ ମୁନି ଏହି ପରକାରେ
ଧ୍ୟାନମାନ ଲେଖାଅଛୁ ମନ୍ତ୍ର ସକାଶରେ ।
ଆବର କବଚ ସ୍ତୋତ୍ର ଅଛୁ ମଧ୍ୟ ତହିଁ
ପଠନ କଲେ ନିଶ୍ଚେ ମଙ୍ଗଳହୁଅଇ ।
ଏବେ ସେ ବାଳକ ଯାହା କଲା ତଦନ୍ତରେ
ତାହା କହୁଅଛୁ ଶୁଣ ଏକାନ୍ତ ଚିତ୍ତେ ।
ଦିବ୍ୟ ସହସ୍ର ବରଷ ନିରାହାରେ ରହି
ତପ ଆଚରଣେ କୃଶ କଲା ନିଜ ଦେହି ।
ତାହାପରେ ସେହି ମନ୍ତ୍ର ସିଦ୍ଧ ହୋଇବାରୁ
ଅତି ତେଜୋବନ୍ତ ହେଲା ତାହା ପ୍ରଭାବରୁ ।
ଧ୍ୟାନ ମାର୍ଗେ ଦିବ୍ୟଲୋକ କଲା ଦରଶନ
ଅଛନ୍ତି ତହିଁରେ ଏକ ବାଳକ ରତନ ।
ବିଜେ କରିଛନ୍ତି ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ଉପରେ
ରତନ ଭୂଷଣ ମାନ ଶୋଭେ ତା ଅଙ୍ଗରେ ।
ଶ୍ୟାମଳ ବରନ ତନୁ କିଶୋର ବୟସ
ଗୋପବାଳ ବେଶଧାରୀ ସ୍ମିତ ବରହାସ ।
ଗୋପାଳ ଗୋପରମଣୀ ଗଣରେ ବେଷ୍ଟିତ
ପୀତବାସେ କଟୀଦେଶ ଦିଶଇ ଶୋଭିତ ।
ଜାନୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ବେନି ବାହୁ ଲମ୍ବମାନ
ବେନି ହସ୍ତରେ ମୁରଲୀ ଦିଶେ ଶୋଭାବନ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଶିବ ପୁଣି ଦେବ ଦେବୀଙ୍କରେ
ସେବିତ ଅଟନ୍ତି ସବୁକାଳେ ସର୍ବଠାରେ ।
ସେ ପରମ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ବିକ୍ଷିଣ ନୟନେ
ନିରେଖି ରହିଲା ଗୋପସୁତ ଏକଧ୍ୟାନେ ।
ଦିବ୍ୟତେଜ ହେତୁ ସେହି ମୂର୍ତ୍ତି ନ ପାଇଲା
ମନ ମଧ୍ୟେ ବିଷାଦ ତାର ଜନମିଲା ।
ଅତି ଉଚ୍ଚରେ ରୋଦନ କରିଲା କୁମର
ସୁନ୍ଦର ରୂପରେ ଭୁଲିବାରୁ ମନ ତାର ।
ସେହିକାଳେ ଆକାଶରୁ ଶୁଭିଲା ଏ ବାଣୀ
କାହିଁପାଇଁ କାନ୍ଦୁଅଛୁ ରେ କୁମର ମଣି ।

ସେବଣ ରୂପକୁ ତୁମ୍ଭ କଲୁ ଦର୍ଶନ
ଆଉ ଦେଖି ନ ପାରିବୁ ତାହା କଦାଚନ ।
ଦୃଢ଼ନାହିଁ ଚିତ୍ତ ଯେଉଁ ଯୋଗୀ ମାନଙ୍କର
ଦର୍ଶନ ନ ମିଳନ୍ତି ଏହି ରୂପକୁ ନେତ୍ରର ।
ତୋର ନିଜ କଳେବର ତେଜି ଯେତେବେଳେ
ପାଇବୁ ଦିବ୍ୟ ଶରୀର ଜାଣ ସେହିକାଳେ ।
ଆମ୍ଭର ଏ ରୂପ ପୁଣି ଦର୍ଶନ କରିବୁ
ଜନମ ମରଣ ତେଜି ସୁଖରେ ରହିବୁ ।
ଏହିରୂପେ ସତ୍ୟବ୍ରତ ମାତାଙ୍କୁ ବାକ୍ୟ
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଗୋପର ବାଳକ ।
ସେଠାରେ ଅନେକ କାଳ ପୁଣି ତପ କଲା
ଶେଷରେ ଯାଇଣ ନିଜ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜିଲା ।
ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କରୁଥିଲା ଧ୍ୟାନ
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଦୁନ୍ଦୁଭି ବଜାଇଲେ ଦେବଗଣ ।
ଆନନ୍ଦେ ତାହା ଉପରେ ପୁଷ୍ପ ବରଷିଲେ
ଏ ରୂପେ ନାରଦ ପିତୃ ଶାପୁଁ ମୁକ୍ତହେଲେ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଶରୀରରେ ଯାଇଁ ହୋଇଲେ ବିଲୀନ
ନିତ୍ୟ ହୋଇଲେ ତେଜି ସେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭୁବନ
କାଳେ ପୁଣି ଉଦ୍ଭବିତ ହୋଇଲେକ ତହିଁ
ଏମନ୍ତ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତିରେ ମହିମା ଅଟଇ ।
ନିତ୍ୟ ଦେହମାନେ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ
ଦୃଶ୍ୟ ବା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ସୁଖରେ ।
ଆହେ ଶଉନକ ମୁନି ଶୁଣ ମନଦେଇ
ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ ମଧ୍ୟେ ସେହୁ ପ୍ରଧାନ ଅଟଇ ।
ଜରା ମୃତ୍ୟୁ ବ୍ୟାଧି ଆଦି ନ ଲଗଇ ତାରେ
ଦେବତାମାନେ ସମ୍ମାନ କରନ୍ତି ତାହାରେ ।
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ ବୋଲେ ଯୋଡ଼ି କର
ସେ ହରି ଭକ୍ତଙ୍କ ରେଣୁ ପଡ଼ୁ ମମ ଶିର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନାରଦଙ୍କର ପୂର୍ବ ଦେହପ୍ରାପ୍ତି ବିବରଣେ
ନାମ ପଞ୍ଚବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷଡ୍‌ବିଂଶୋ ଅଧ୍ୟାୟ

ଧାତାଙ୍କଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମୁନିମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି

ଶୁଣ ଆହେ ସୁଜ୍ଞଜନ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ
ଯାହା ଶ୍ରବଣରେ କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ।
ଶଉନକଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏବାଣୀ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ
ବୋଇଲେ ଶୁଣନ୍ତୁ ବାରେ ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ ।
ପୁଣି କେତେ କାଳ ଅନ୍ତେ ବିଧାତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ
ସୃଷ୍ଟି କରିବା ନିମନ୍ତେ ହେଲା ପ୍ରକଳ୍ପ ।
ତେଣୁ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠ ଦେଶୁ ଜନ୍ମିଲେ ନନ୍ଦନ
ମରୀଚ, ମିଶ୍ର, ନାରଦ ଆଦି ଷଡ଼ଜଣ ।
କାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମ ଆଭା ତାଙ୍କର ଦିଶଇ
ନାରଦ ସବୁଙ୍କ ପରେ ଶୋଭା ବଳଇ ।
ଧାତାଙ୍କର ନାମ ଯେଣୁ ଅଟଇ ନାରଦ
ତେଣୁ ସେ ପୁତ୍ରର ନାମ ହେଲେ ସେ ନାରଦ
ପୁଣି ଧାତାଙ୍କ ମନରୁ ହେଲେ ଯେଉଁ ସୁତ
ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ବୋଲିଣ ନାମ ଦେଲେ ଲୋକନାଥ ।
ଦକ୍ଷ ପାଦୁଷ୍ଠରୁ ଜାତ ହେବା ପୁତ୍ରଙ୍କର
ଦକ୍ଷ ବୋଲିକରି ନାମ ହୋଇଲା ସତ୍ୱର ।
ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେଣୁ ଦକ୍ଷ ସେ ଅଟଇ
ଦକ୍ଷ ନାମ ତିନିପୁରେ ବ୍ୟାପିଗଲା ତହିଁ ।
କର୍ଦ୍ଦମ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଛାୟା ବୋଲିକରି
ଉଲ୍ଲେଖ କରିଅଛନ୍ତି ବେଦେ କୃଷ୍ଣଧାମ ।
ସେ ପୁତ୍ର ଧାତାଙ୍କ ଛାୟା ମଧ୍ୟରୁ ଜନ୍ମନ୍ତେ
କର୍ଦ୍ଦମ ନାମ ଦେଲେକ ଧାତା ତୋଷ ଚିତ୍ତେ ।
ତେଜର ଅନ୍ୟ ନାମ ଯେ ମରୀଚି ଅଟଇ
ସେ ହେତୁ ତେଜସ୍ୱୀ ପୁତ୍ର ଦେଲେ ଲୋକସାଇଁ
ତାପରେ ଆନ ଯେ ସୁତ ହୋଇଲା ସମ୍ଭୂତ
କ୍ରତୁ ନାମ ତାର ହେଲା ତ୍ରିପୁରେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ ଯେ ମୁଖ ଅଟଇ ତହିଁରୁ
ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଲେ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ଅତିସ୍ୱରୁ ।
ମହାତେଜୋବନ୍ତ ସେହୁ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ
ଭଗ ବୋଲି ତେଜକୁ ତ ବୋଲନ୍ତି ସକଳେ
ସେ ହେତୁ ଅଙ୍ଗିରା ନାମ ଦେଲେ ଯେ ସୁତର
ଏହାପରେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞନର ।
ପୁଣି ଅତି ତେଜଶୀଳ ଅଟଇଟି ଯେହୁଁ
ଭୃଗୁ ବୋଲିକରି ନାମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିଲ ତହୁଁ ।

ଏଣୁ ତେଜୋବାନ ସୁତ ହୋଇବାରୁ ଜାତ
ଭୃଗୁ ନାମ ଦେଲେ ଆନନ୍ଦରେ ଲୋକତାତ ।
ଆଉର ଯେଉଁ ନନ୍ଦନ ହୋଇଲା ଉତ୍ପନ୍ନ
ଅରୁଣ ନାମ ତାହାର ଦେଲେ ଲୋକମାନ୍ୟ ।
ପୁନଶ୍ଚ ଜାତ ହେବାରୁ ଏକଇ କୁମର
ହଂସୀ ବୋଲି ତାହାନାମ ଦେଲେ ବେଦବର ।
ଆପଣାର ଯୋଗବଳେ ପରମହଂସକୁ
ଦରଶନ କରି ତୋଷ ହୋଇଲେ ମନକୁ ।
ତାହାପରେ ଯେଉଁ ସୁତ ସମ୍ଭୂତ ହୋଇଲା ।
ଅତି ଶାନ୍ତ ଶିଷ୍ଟପଣ ତାର ଦେଖାଗଲା ।
ତେଣୁ ବ୍ରହ୍ମର କରିଣ ସାବିତ୍ରୀ ରମଣ
ବଶିଷ୍ଠ ତାହାର ନାମ କଲେ ବଖାଣ ।
ସେ ପୁତ୍ର ସଦା ସର୍ବଦା ତପେ ରତ ହୋଇ
ପଞ୍ଚଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲାଇଲେ ସେହି ।
ପୁଲ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଅଟେ ତପ ଜାଣି
ତପସ୍ୱୀଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସାର ହେଲା ଯେ ନନ୍ଦନ ।
ତାହାର ନାମ ପୁଲସ୍ତ୍ୟ ଦେଲେ ପିତାମହ
ତଦପରେ ଆନଗାଥା ଶୁଣ ଋଷିଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କଠାରେ ଯେ ସୁତ କରିଲା ଉତପତ
ଅତ୍ରି ନାମ ତାର ବାଛିଦେଲେ ଲୋକପତ ।
ସେ ପୁତ୍ର ମସ୍ତକଦେଶେ ଅନଳ ସମାନ
ପଞ୍ଚ ଗୋଟି ଜଟା ଦିଶୁଥିଲା ଶୋଭାବନ ।
ତପସ୍ୟା ତେଜରୁ ସେହି ଜନମି ଥିବାରୁ
ପଞ୍ଚଶିଖା ନାମ ତାକୁ ଦେଲେ ଲୋକଗୁରୁ ।
ମରୁ ଦ୍ୱୀପ ମଧ୍ୟେ ସେହୁ ପୁତ୍ର ଜନମରେ
ତପ କରିଥିଲେ ଲୟ ଲଗାଇ ବ୍ରହ୍ମରେ ।
ତେଣୁ ଅନ୍ତରଆତ୍ମା ନାମ ତାହାଙ୍କର
ଦେଲେ ରତ୍ନାକର ହୃଦପଦ୍ମେ ବେଦବର ।
ଆଉର ଋଷି ଶେଖର ଅଟଇ ଯେ ସୁତ
ତର୍କ ବିତର୍କରେ ଅଟେ ଯେ ମହା ପଣ୍ଡିତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଧାତା କୁପତ ହୋଇଲେ
ବୋଢୁ ବୋଲି ତାର ନାମ ବାଛି୨ ଦେଲେ ।
ଏଥୁଅନ୍ତେ ହେଲା ଯେଉଁ ଅନ୍ୟତମ ସୁତ
ତପସ୍ୟା ବଳରେ ଦିଶୁଥାଇ ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ ।

ରୁଦ ଶବଦରୁ ଯାହି ଅର୍ଥ ତ ଦୁଃଖଯେ
ସେ ହେଉଛନ୍ତି ରୁଦ୍ର ନାମ ଦେଲେ ଧାତା ଙ୍କ
ତା ପରେ ସନୋନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନେତ୍ରନରୁ ଜାତ
କ୍ରମେ ହୋଇଥିଲେ ଯେଉଁ ଏଗାରଟି ସୂତ ।
ସେ ବନୁ ଜନ୍ମ ହେବାରୁ ରୁଦ୍ର ନାମ ପାଇ
କ୍ରୋଧେ ହେଲେ କୋପକାଳେ ହେବାରୁଟି ଯେଣୁ
ସନ୍ଦେହ ଚିତ୍ତରେ ଏବ୍ରକାଳେ ସଉନକ
ବନପୂରେ ପଚାରିଲେ ସଉତିଙ୍କୁ ବାକ୍ୟ ।
ଶୁନ ବନେନ ସନ୍ତୋଷ ଆହେ ମୁନିବର
ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ କଥାରେ ସନ୍ଦେହ ମୋହର ।
ପଚାରୁଛି ଏକ କଥା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ଶୁଣିଛି ମୁଁ ରୁଦ୍ରଙ୍କର ନାମ ପଞ୍ଚାନନ ।
ସକଳ ଦେବଙ୍କ ପରେ ଅଟନ୍ତି ସେ ସାର
ଯୋଗ ମାୟା ଇନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ପାଶରେ ତାଙ୍କର ।
ପୁଣି ସୌତିଙ୍କୁ ଅନାଇ ସୌନକ ବୋଇଲେ
ଯେଉଁ ରୁଦ୍ରଙ୍କର କଥା ଏଠାରେ କହିଲେ ।
ଏ ରୁଦ୍ରକ ଏକାଦଶ ରୁଦ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗର
ତାହା ବିସ୍ତାରଣ ବାରେ କହ ତପୀବର ।
କି ଅବା ଅନ୍ୟ କେଉଁ ରୁଦ୍ର ସେ ଅଟନ୍ତି
ଶୁଣିବା ପାଇଁକି ଆମ୍ଭ ବଳଅଛୁ ମତି ।
ସଉତି କହିଲେ ଯେବେ ପଚାରିଲ ମୋତେ
ବିସ୍ତାରି କହୁଛି ତାହା ଶୁଣ ସୁ ଚିତ୍ତରେ ।
ସତ୍ତ୍ୱ ଗୁଣରେ ଯେ ବିଷ୍ଣୁ ପାଳନ କରନ୍ତି
ରଜୋଗୁଣେ ଧାତା ପୁଣି ସୃଷ୍ଟି ତିଆରନ୍ତି ।
ତମୋଗୁଣବନ୍ତ ଯେତେ ରୁଦ୍ରମାନେ ଜାଣ
ମହାଭୟଙ୍କର ତାଙ୍କ ରୂପଟି ପ୍ରମାଣ ।
ଶଙ୍କରଙ୍କ ଅଂଶୁଁ ଯେଉଁ ରୁଦ୍ର ହେଲେ ଜାତ
କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବିଜଗତ ।
ଶୁଦ୍ଧ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣ ମୟ ଯୋଗମାୟା ପତି
ଏହି ଏକାଦଶ ମଧ୍ୟୁ ଭିନ୍ନ ସେ ଅଟନ୍ତି ।
ସଂହାରକ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ନ ଜାଣିବା ନର
କୃଷ୍ଣ ବୃଥାରେ ଶୁଣ ଆହେ ତପୀବର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଳା ଯେଣୁ ବିଷ୍ଣୁ ସଦାଶିବ
ଜାତ ହୋଇଛନ୍ତି ଲଭି ସତ୍ୟ ଗୁଣ ସବ ।
ରୁଦ୍ରଙ୍କ ଜନମ ଗାଥା ମୁଣି ସମୟରେ
କହୁଛି ପ୍ରକାଶ କର ଯତନେ ସୁଚିତ୍ତରେ ।
ଏବେ କଥା ଆଉ ଅଛି ମନେ ଯେବା ହେଲ
ଶୁଣୁଅଛୁ କହ ମନୁଁ ପାଶୋରିଣ ଗଲ ।
ଈଶ୍ୱର ମାୟାରେ ମୁନି ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ
ମତିଭ୍ରମ ହେବା କଥା ନୁହଇ ଅସାଧ୍ୟ ।
ସନକ ସନନ୍ଦ ସନାତନ ଯେ ଆବର
ଚତୁର୍ଥ ଅଟନ୍ତି ଯେଉଁ ସନତ କୁମାର ।
ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଶରୀର ମଧ୍ୟୁ ଏ ସବେ ଜନ୍ମ ଲେ
ସୃଷ୍ଟିକର ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ନ ଶୁଣି ତାହାଙ୍କ କଥା ତପ କରିବାକୁ
କାହାରି ସିବାରୁ ସବେ ବନସ୍ତ ମଧ୍ୟକୁ ।
କ୍ରୋଧ ଭରେ ପିତାମହ ହେଲେ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି
ସେହିକାଳେ ରୁଦ୍ରଗଣଙ୍କର ଉତପତ୍ତି ।
ହୋଇଅଛି ଆହେ ମୁନିଗଣ ମନ ଦେଇ
ଶୁଣ ଏଥୁ ପରେ ଯାହା ହେଲ କହୁଥାଇଁ ।
ସନକ ସାନନ୍ଦ ଦୁହେଁ ଆନନ୍ଦ ବାଚକ
ଆନନ୍ଦରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟନ୍ତି ବାଳକ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସନାତନ ନିତ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପ
ତାହାଙ୍କର ଭକ୍ତମଧ୍ୟେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ।
ସେ ସକାଶୁ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତ ହେବାକୁ ଚତୁର୍ଥ
ବାଳକଟି ସନାତନ ନାମ କଲେ ସ୍ୱାର୍ଥ ।
ସନତ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ନିତ୍ୟ ବୋଲିଯାଏ
କୁମାରତ ବାଳକଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ସବୁଁଏ ।
ଏ ଦୁଇ ପଦକୁ ଯୁକ୍ତ କରି ପ୍ରଜାପତି
ସନତ୍ କୁମାର ନାମ ଦେଲେ ବହି ପ୍ରୀତି ।
ବ୍ରହ୍ମା ଆଉ ବାଳକଙ୍କ ନାମରେ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି
ଶୁଣିଲତ ଯଥାକ୍ରମେ ଆହେ ମହାମତି ।
ନାରଦ ଚରିତ ଏବେ କହିବି ବିସ୍ତାରି
ଶୁଣ ସାବଧାନ ହୋଇ ମନ ସ୍ଥିର କରି ।
ଏହାପରେ ଆନ ଗାଥା କହିବ ଗାୟକ
ଗୀତ ଛନ୍ଦେ ସବଲେଖେ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ଦୀନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡ ଧାତାଙ୍କଠାରୁ ମୁନିମାନଙ୍କ ଉତ୍ପତ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଷଷ୍ଠ ଅଂଶୋଧ୍ୟାୟ ।

ସପ୍ତବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନାରଦଙ୍କର ବଦାସ୍ୟରେ ଧାତାଙ୍କର ଖେଦ

ଏହାପରେ ଆନକଥା ଶୁଣ ହେଇ ମନ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ ମହାନ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଉ ଭକତରେ ଯେ ଏହା ପଢ଼ିବ
ଅନ୍ତକାଳେ ବ୍ରହ୍ମ ପଦେ ସେହୁ ଲୀନ ହେବ ।
ସଉତି ବୋଇଲେ ବାରେ ଶୁଣ ହେ ସନକ
ସୃଷ୍ଟି କରଣେ ସୁତଙ୍କୁ ସାବଧୀ ନାୟକ ।
ବୋଇଲେ ହେ ପୁତ୍ରମାନେ ଶୁଣ ମୋର ଗିର
ସରଜନା କର ତୁମ୍ଭେ ଏ ସୃଷ୍ଟି ସତ୍ୟର ।
ନାରଦତ ସେ ନମନ୍ତେ କରୁଥିଲେ ନାହିଁ
ଡାକଣ ତାହଙ୍କୁ ପୁଣି ପାଶରେ ବସାଇ ।
ସତ୍ୟ ତଥ୍ୟ ହିତକର ଅଟେ ଯେଉଁବାଣୀ
କହିଲେ ମଧୁର ଭାବେ ସମସ୍ତକୁ ଜାଣି ।
ବୋଇଲେ ରେ ସୁତ ମୋର ସଦ୍‌ଗୁଣର ନଧି
ସଂସାର ରହସ୍ୟ ତୋତେ କହିବା ଅବଧି ।
ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱୀପ ଶିଖାରେ ତୁ ଅଜ୍ଞାନ ତମିର
ଦୂର କରି ଅଛୁ ପୁଣି ଅଟୁ ଶାନ୍ତ ଧୀର ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ସବୁଠାରୁ ପୂଜ୍ୟ ହୋଇନର
ନ ମିଳିବ ଆଉ କେହି ପିଅରଙ୍କ ପରି ।
ବିଦ୍ୟାଦାତା ମନ୍ତ୍ରଦାତା ନୁହନ୍ତି ସମାନ ।
ପିତାର ସଦୃଶ ସେହି ଭକତି ଭାଜନ ।
ଆରେ ସୁତ ମୁଁ ତୋହର ପିତା କନ୍ୟାଦାତା
ଆବର ଅଟଇ ମଧ ପାଳନ କରତା ।
ମୋହର ଉପତ ଲାଗି ମୋ ଅନୁଜ୍ଞା ମାନ
ଗୃହ ଜଞ୍ଜାଳରେ ମନଦେଇ ପତ୍ନୀସେନ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଆଦେଶ ଯେହୁ କରଇ ପାଳନ
ସେହିଟି ଉତ୍ତମ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କେ ପ୍ରଧାନ ।
ଅବଜ୍ଞା କରଇ ଯେହୁ ଅଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱରେ
ତାହାର ମଙ୍ଗଳ କେବେଁ ନୁହେଁ କେଉଁଠାରେ
ଅକୁଣ୍ଠିତ ଚିତ୍ତେ ଯେହୁ ଗୁରୁଙ୍କ ବଚନ
ଆଦର ସହିତ କରୁଥିବ ଯେ ପାଳନ ।
ସେହି ଯେ ପଣ୍ଡିତ ଜ୍ଞାନୀ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ନର
ତା ସଙ୍ଗେ ସମାନ କେହୁ ନୁହେଁ ଜନପୁର ।

ସବୁବେଳେ ହେଉଥାଏ ତାହାର ମଙ୍ଗଳ
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ କିଛି ମନରେ ନ ଭାଳ ।
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ସବୁ ଆଶ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ
ଗୃହସ୍ଥଙ୍କୁ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ କେ ହୋଇ ନ ପାରେ
ସ୍ତ୍ରୀ ଶିଶୁହ ପୋଷ ଧନ ପୂରିତ ମନ୍ଦିର
ଅଶେଷ ତପସ୍ୟା ଫଳ ଜାଣରେ କୁମର ।
ଯେଉଁପରି କୂପ ପାଶେ ଥିବା ଜଳ କୁଣ୍ଡ
ପାଶେ ଯାଇ ଗାଈ ଗୋରୁମାନେ ହୋନ୍ତି ତୁଣ୍ଡ
ତେମନ୍ତ ଗୃହସ୍ଥ ଘରେ ପିତୃମାନେ ନିତ
ଅତିଥି ରୂପରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ ହୁଅନ୍ତି ।
ଆବର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଅଦ୍ୟ ପର୍ବମାନ ଯେତେ
ସେ ସମୟେ ପୂଜା ନେବାକୁ ତୋଷିତେ ।
ସମସ୍ତ ଦେବତାମାନେ ସେଠାରେ ମିଳନ୍ତି
ପୂଜା ପାଇ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କୁ ଫଳଦେଇ ଯାନ୍ତି ।
ଗୃହୀମାନେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ବିଧି ଅନୁସାରେ
କରନ୍ତି ଭକତି ରଖି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଲୋକରେ ସେ ସୁଖଭୋଗ କରି ସାରି
ଦେହଅନ୍ତେ ପୁଣ୍ୟବଳେ ଯାନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗପୁରୀ ।
ନିଜ ଧର୍ମ ପାଳି ଯେଉଁ ଗୃହସ୍ଥ ଚଳଇ
ଖାଇଁ ଥାଉଁ ୨ ସେହୁ ମୁକତି ଲଭଇ ।
ଧନ ଜନ ଗୋପଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁଣ୍ୟ ଯଶ କୀର୍ତ୍ତି
ତାହାପାଶେ ସ୍ୱୟଂ ଆସି ଆଶ୍ରୟ କରନ୍ତି ।
ଯଶ ଅରଜିଲା ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁହେଲେ ତାର
ଖାଇଁକରି ରହିଥାଇ ଜୀବନ୍ତ ଶରୀର ।
କୀର୍ତ୍ତିହୀନ ଜନ ଜୀବନରେ ଥିଲେ ହେଲେ
ମଲାପରି ଅଟଇ ସେ ଜାଣିଥାଅ ହେଲେ ।
ଏହିରୂପେ ଧାତାଙ୍କର ବଚନକୁ ଶୁଣି
ଘଡ଼ିଏ ଯାଏ ନାରଦ ମନେ ୨ ଗୁଣି ।
ଉପ୍ତ ଭକ୍ତି ସେନ ମନେ ହରଷ ହୋଇଲେ
ବିନମ୍ର ଭାବରେ ପୁଣି ବଚନ କହିଲେ ।
ବୋଇଲେ ହେ ତାତ ପୂର୍ବେ ଆଉ ଜନକରେ ।
ତର୍କ କରିଥିଲି ଆପଣଙ୍କ ସହିତରେ ।

ସେହି ଶାପ ଯୋଗେ ହେଲ ଗନ୍ଧର୍ବ ବୃଷଳ
ତୁମ୍ଭେ ମଧ୍ୟ ମୋର ଶାପ ପାଇଣ ସେ କାଳ ।
ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଲ ସକଳ ଜନରେ
ଦୁହେଁ ଦୁର୍ବିଙ୍କ ଶାପରେ ଏହି ପରକାରେ ।
ପିତା ପୁତ୍ର ହୋଇ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପର ଷଣ୍ଡ
କଲହଇଲେ ଦୈବ ଯୋଗେ କ୍ରୋଧକରି ମତ୍ତ ।
ମୁହିଁ ଏତେକାଳେ ଆସି ହୋଇଲି ମୁକତ
ତୁମ୍ଭେ ମୁକ୍ତ ହୋଇନାହଁ ଆଜପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
ଏଣୁ ବୋଲୁଅଛି ଯଦି ଅବରୋଧ କରିବ
ଦୋଷଭଜନା କେବେହେଁ ତହୁଁ ଗୁଣ ନ ଲଭିବ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ ନଷ୍ଟଳେ ଭକତି
କରିବା ପାଇଁ କ ସେ ବଞ୍ଚଇ ଅନୁମତି ।
ସେହି ଏକା ପିତା ବନ୍ଧୁ ପୁତ୍ର ଭାଇ ଗୁରୁ
ଅଧିକ ମଙ୍ଗଳକାରୀ ନାହିଁକେ ତାଠାରୁ
ଅଜ୍ଞାନରେ ପୁତ୍ରେ ଯେବେ ଆସିଲ ମାର୍ଗରେ
ଭ୍ରାନ୍ତ ଅଥବା ଦୋଷ କରନ୍ତି ଭୂଲରେ ।
ଦୟାକରି ଯେଉଁ ପିତା ନବର୍ତ୍ତାଇ ଦେବ
ଉତ୍ତମ ପଥରେ ଯିବାପାଇଁ ଶିଖାଇବ ।
କରୁଣା ସାଗର ବୋଲି ବୁଦ୍ଧି ତାହାଠାରେ
ହୋଇବ ନଷ୍ଟପ୍ରୁ ପୁତ୍ର ମାନଙ୍କର ଖଟେରେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ଭକ୍ତି କରିବା ସୁତକୁ
ନେବ ଯେହୁ ନବର୍ତ୍ତାଇ ଆନ ବିଷୟକୁ ।
ସେ ପିତା ତନୟଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କାମନା
କରୁଅଛି ବୋଲି ମନେ ହେବ କି ଭାବନା ।
ତାର ପରିଗ୍ରହ କଲେ ଦୁଃଖ ବିନା ଆଉ
ନ ମିଳଇ କେଉଁ କଥା ଆହେ ମହାବାହୁ ।
ତପସ୍ୟା ସ୍ବର୍ଗ କାମନା ମୁକ୍ତି ସାଧନର
ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବୋଲିଣ ମନରେ ବିସ୍ତର ।
ତେନ ପରକାରେ ଗୃହୀ ଜନମାନଙ୍କର
ରମଣୀଏ ଆଶ୍ରେକରି ଥାଆନ୍ତି ପାଶର ।
କହୁଅଛୁ ତାହାଙ୍କର ନାମ ମାନ ଶୁଣ
ଭୋଗଯୋଗ୍ୟ ପତିବ୍ରତା କୁଳଟା ଯେ ପୁଣ ।
ଥାଏ ସବୁଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ଭୋଗ ଅଭିଳାଷ
ନିତ୍ତ ବାଞ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି ସ୍ବର୍ଗେ ବହୁ ବାସ ।
ପତିବ୍ରତା ନାରୀ ଆନଜନ ଇସୁକରି
ଶୁଣି ଆପଣାର ଯଶ ଗୁଣ ଇଷ୍ଟକରି ।

ପତି ମାନେ ଚହିଁ କାମ ଭୋଗ ଅଭିପ୍ରାୟେ
ତାର ମନକୁ ରଞ୍ଜାଇ ସେବା କରୁଥାଏ ।
କେବଳ କାମଟିଏ ଭୋଗ୍ୟ ଅଟେ ସେ ନାୟିକା
ମେ ହ୍ବଷ ହୋଇଣ ପତି ସଙ୍ଗ ଇଚ୍ଛେ ଏକା ।
ସେବା କରୁଥାଏ ଭୋଗ ପାଉଥିବା ଯାକେ
କଷ୍ଟତେ ଜଣା ହୋଇଲେ କହେ କଟୁବାକ୍ୟ
ଅସ୍ତ୍ର ଅଳଙ୍କାର ଯେତେ ଧନ ପାଉଥାଏ
ପତି ପାଶୁଁ ଷଣେମାତ୍ର ଅନ୍ତର ନ ହୁଏ ।
ମାତ୍ର ଯେଉଁଦିନ ତାହା ନ ପାଏ ସେ ନାରୀ
ଅନ୍ୟ ପତିପାଶେ ଚାଲିଯାଏ ଇଚ୍ଛାକରି ।
କୁଳଟା ଅଟଇ କୁଳ ଅଙ୍ଗାର ପରାୟେ
କୁଳର ମାନ ମହତ୍ତ୍ବ କରଇ ସେ କ୍ଷୟେ ।
ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ ପତି ସେବା କରୁଥାଏ
କିନ୍ତୁ ତିଳେ ମାତ୍ର ଭାବ ଅନ୍ତରେ ନ ଥାଏ
କାମରେ ଆତୁର ହୋଇ ପର ପୁରୁଷକୁ
ସବୁବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ସେ ମନକୁ ।
ଆପଣା ପତି ଆଗରେ କପଟ ଆଚାର
କହୁଥାଏ ଗୋଟାପଣେ ଅଟେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ।
ସଦା ମନ ମଧ୍ୟେ ଜାର ପୁରୁଷେ ଖୋଜଇ
ସୁବିଧା ପାଇଲେ ଗୁପତରେ ସେ ରମଇ ।
ଆବର ଯାର ଗୁରୁଷ ପ୍ରେମରେ ସଢ଼ଣ
ଆପଣା ପତିଙ୍କୁ କେବଳ ମାତ୍ର ଛନ୍ତି ଜାଣ ।
ତେମନ୍ତ ନାରୀଙ୍କୁ ଯେହୁ ବିଶ୍ବାସ କରଇ
ଆହେ ତାତ ନଷ୍ଟପ୍ରୁ ସେ ବିନାଶ ହୁଅଇ ।
ତେନ ପରକାରେ ନାରୀ ଜାତି ଯେ ଅଟନ୍ତି
ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ପୁଣି ଅଧମ ବୋଲନ୍ତି ।
ତାହାଙ୍କ ହୃଦୟ ଯୋଗୀମାନେ ଯେ ଜାଣନ୍ତି
ତେଣୁ ତାଙ୍କ ନିକଟରୁ ଦୂରରେ ରହନ୍ତି ।
ଅଜ୍ଞାନୀମାନେ ନ ଚିହ୍ନି ପାରି ସେ ନାରୀଙ୍କୁ
ପତଙ୍ଗ ପରି ଧାଆନ୍ତି ପୋଡ଼ି ମରିବାକୁ ।
ଶରଦ ପଦ୍ମ ପରାୟେ ରମଣୀଙ୍କ ମୁଖ
ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ଜାତ ହେଉଥାଏ ସୁଖ ।
ସେମାନେ ହିଁ ଅନଳରେ ପତଙ୍ଗ ସମାନ
ରମଣୀ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ହରାଅନ୍ତି ଜ୍ଞାନ ।
କିନ୍ତୁ ଋଷି ମୁନିମାନେ ତେମନ୍ତ ନୁହନ୍ତି
ନାୟିକାଙ୍କ ମୁଖ ଦେଖି କେବେହେଁ ନ ଭୁଲନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ସମୟରେ କୋପ କରନ୍ତି ପ୍ରକାଶ
ସେତକାଳ କ୍ଷଣକରେ କରିଦ୍ୟନ୍ତି ଭସ୍ମ ।
ଯୋଗୀଙ୍କର ପ୍ରେମରେ ସେହୁ ନ ଭୁଲନ୍ତି
ତେଣୁ କାମକୁ ଆବାଲ୍ୟ କରୁଁ ଜିଣିଛନ୍ତି ।
ଆନ ମାନଙ୍କ ପାଖରେ କହଣ ନନ୍ଦନା
କରନ୍ତି ରମଣୀମାନେ ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧ ବଣା ।
ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ ଆଠଗୁଣ ଅଧିକରେ
କାମ ଉଦ୍ରେକ ଥାଏ ନାରୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ।
ଆହାର କରନ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଦ୍ୱିଗୁଣ
କପଟ ବୁଦ୍ଧି କଷ୍ଟୁର ଅଟେ ବହୁଗୁଣ ।
ଆଉର ନିଗୁଣ କ୍ରୋଧ ତାଙ୍କର ଅଟଇ
ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ତିନଗୁଣ ଥାଏ ରହି ।
କେଉଁଠି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାଥେ ଯେ ସଙ୍ଗ ହୁଅଇ
ସତ୍ୟେ ଜ୍ଞାନ ତାହାର ଦେହୁଁ ନାଶ ଯାଇ ।
ପୁରୁଷର ସବୁ ନାଶ କାରଣୀ କାମିନୀ
ତେଣୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗ ତେଜ୍ୟା କରନ୍ତି ସୁଜ୍ଞାନୀ ।
ଏପରି ଅନେକ ଦୋଷ ଯେଉଁ ନାରୀଠାରେ
କେଉଁ ସୁଖ ମିଳିବ ବା ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।
ମଳମୂତ୍ର କଫ ବାତ ପିତ୍ତ ଶୁକ୍ର ରକ୍ତ
ଯେଉଁ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଛି ପୂରିତ ।
ସେଥିରେ କ୍ରୀଡ଼ା କରିଲେ ମିଳିବ କି ଶାନ୍ତି
ବିଚାର କରିଣ କୁହ ହେ ଜଗତ ପତି ।
କାମିନୀ କାଞ୍ଚନ ମୋହ ଯାହାକୁ ଗ୍ରାସଇ
ତେଜ ଓଜ ବର୍ଣ୍ଣ ଆଦି ତାର ନାଶ ଯାଇ ।
ବିଷୟରେ ବାକ୍ୟାଳାପ କରେ ଯେ ନାରୀରେ
ଧନ ଜନ ଆଦି ନାଶ ହୁଏ ଅକ୍ଳେଶରେ ।
ଆଉର ଅଧିକ ଯେହୁ ଆଶକ୍ତ ହୁଅଇ
କ୍ଷୟ ବ୍ୟାଧିରେ ପଡ଼ିଣ ତାର ପ୍ରାଣ ଯାଇ ।
ନାରୀ ବଶ ମାନବର ନ ରହେ ପୌରୁଷ
କଳହ କରିଲେ ମାନ ହୋଇଯାଏ ନାଶ ।
ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ସବୁ ନାଶ ହୁଏ
ଏ ସକାଶୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗ ସୁଖ ଯେ ନ ଥାଏ ।
ଧନୀ ଆଉର ତେଜସ୍ୱୀ ହୋଇବ ଯେ ଜନ
ସ୍ତ୍ରୀ ବଶକୁ ଅଟଇ ସେହି ଯେ ଭଜନ ।

ଧନହୀନ ଆଉ ରୋଗୀ ଯେବେ ହୁଏ ପତି
ଲୋକ ଅପବାଦ ନିନ୍ଦା ଭୟରେ ଯୁବତୀ ।
ସେ ବୃଦ୍ଧ ସ୍ୱାମୀ ପାଶରୁ ଯାଇ ନ ପାରଇ
ଅବହେଳା କଲେ ଅଳ୍ପ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ।
ସର୍ବଦା ମନ ମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚେ ସେହୁ ନାରୀ
ମରିଗଲେ ବୃଦ୍ଧ ସୁଖ ହୁଅନ୍ତା ମୋହର ।
ଏମନ୍ତ ମନରେ ବାଞ୍ଛା କରେ ସେ ରମଣୀ
ସମୟରେ ବିଷ ଦିଏ ପ୍ରାଣ ନିଏ ଜାଣି ।
ଏହିପରି ନାନା ରୂପେ ଦୁଃଖ ଭୋଗମାନ
ଗୃହୀ ଲୋକର ହୁଅଇ ଆହେ ପିତା ଜାଣ ।
ଆପଣତ ସର୍ବଜ୍ଞାନୀ କିବା ଅଗୋଚର
ଅଧିକ କହିବା ସିନା ବୃଥା ଅଟେ ଗିର ।
ଧରୁଛି ପୟର ମୋତେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି
ବିଦାୟ ଦିଅନ୍ତୁ ତାତ ଯିବି ତପକରି ।
ଆପଣ ଅଟନ୍ତି ଯେଣୁ କଳ୍ପତରୁ ସମ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକତ ମାତେ ଦିଅ ମହାତମ ।
ଏମନ୍ତ କହି ଚରଣେ ହୋଇ ଦଣ୍ଡବତ
ଆଜ୍ଞାଅରେ ଯିବାପାଇ ମାଗିଲେ ତୁରିତ ।
ପୁଣ ପୁଣ ଭକ୍ତିଭରେ ପ୍ରଣିପାତ କରି
ଉଠିଲେ ଉଦ୍‌ବେଗେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳୁ ଧରି ।
ଦେଖି ପ୍ରଜାପତି ତାହା ବିମନ ହୋଇଲେ
ସାମାନ୍ୟ ଜନଙ୍କ ପରି ରୋଦନ କରିଲେ ।
ତାହାପରେ କୁମରକୁ କରି ଆଲିଙ୍ଗନ
ସ୍ନେହରେ ଧରିଲେ କୋଳେ ଦେଇଣ ଚୁମ୍ବନ
ଜାନୁପରେ ବସାଇଣ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ
ଘାରି ହୋଇଲେ ନନ୍ଦନ ବିରହ ଚିନ୍ତାରେ ।
ଭୁବନ ସର୍ଜନା କର୍ତ୍ତା ଯୋଗୀଙ୍କର ଗୁରୁ
ହେଲେହେଁ ପୁତ୍ର ଶୋକରେ ସେହୁ ଅତିଶରୁ
ବୈଷ୍ଣବୀ ମାୟାରେ ସେ ମୋହିତ ହୋଇଥିଲେ
ସନ୍ତାନ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ବ୍ୟାକୁଳେ କାନ୍ଦିଲେ ।
ସେ ପିତା ପୁତ୍ରଙ୍କ ପାଦତଳେ କରି ଧ୍ୟାନ
ଗୀତଛନ୍ଦେ ବିରଚିଲ ଯେ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ।

—*—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନାରଦଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟେ ଧାତାଙ୍କର ଖେଦ,
ବିବରଣେ ନାମ ସପ୍ତବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

ଅଷ୍ଟାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଧାତାଙ୍କ ସହିତ ନାରଦଙ୍କର ବାକ୍ୟାଳାପ ଓ ନାରଦଙ୍କର ଶିବଲୋକକୁ ଗମନ

ଏହାପରେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ସଙ୍କେତ ବୋଇଲେ ସୃଷ୍ଟି ଋଷିଙ୍କୁ ବଚନ ।
ବିଧାତା ନାରଦେ ସୃଷ୍ଟି ବୋଇଲେକ ଗିର
ତପ ଅଭିଳାଷୀ ହୋଇ ଯାଉଛୁ କୁମର ।
ସଂସାର ସର୍ଜନା କରି ମୋର କି ହୋଇବ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଗ୍ରତରେ କହିଦେବ ସବ ।
କାହିଁପାଇଁ ମୋହ ଜଞ୍ଜାଳରେ ପାଶି ଦେବ
ଗୋଲକ ନାଥଙ୍କୁ କହି ନିସ୍ତାର ପାଇବ ।
ସନକ ସନନ୍ଦ ସନାତନ ପଞ୍ଚଶିଖ
ସନତ କୁମାର ଆଦି ସତଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ।
ଅରୁଣୀ ହଂସୀ ଆବର ବୋଢୁ ଆଦିକରି
ପୁତ୍ରଗଣ ମାନେ ଗଲେ ତପସ୍ୟା ଆଚରି ।
କି ଲଭ ହୋଇବ ମୋର ସଂସାର କାର୍ଯ୍ୟରେ
ପରିଶ୍ରମ କମା ମୁହିଁ କରିବ ବୃଥାରେ ।
ମରୀଚ ଅଙ୍ଗିର ଭୃଗୁ କ୍ରତୁ ମନୁ ଅତ୍ରି
କର୍ଦ୍ଦମ ପ୍ରଚେତା ରୁଚ ମୋର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ।
ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ବଳି ଅଟଇ ବଶିଷ୍ଠ
ସକଳ ପୁତ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସେହି ଏକା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।
ମୋର ବୋଲରେ ଏମାନେ ଜଗତକୁ ଯାଇ
ଆରମ୍ଭିଲେ ସୃଷ୍ଟି କାର୍ଯ୍ୟ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ବହି ।
ଅନ୍ୟ ପୁତ ମାନେ କଥା ନ ମାନିଣ ଗଲେ
ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ତପରେ ମାତିଲେ ।
ମୁଁ କମା ଏ ସଂସାରରେ ପଡ଼ି ଅବିରତ
ଦିବାରାତ୍ର ଧାଇଁ ଧାଇଁ ହେବ ହରକତ ।
ଆରେ ପୁତ୍ର ଶୁଣ ଏବେ ମୋହର ବଚନ
ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଯା ହୋଇଛି ଲିଖନ ।
ଲୋକରେ ଆଦୃତ ହୋଇ ପରଂପରା କ୍ରମେ
ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳ ପୁଣି ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ଭବେ ।
ଦେଖ ଏ ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ସର୍ବ ଜ୍ଞାନୀମାନେ
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ କାମ ମୋକ୍ଷ ଲୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ମନେ ।
ଏହି ଗୃହଗୋଟି କଥା ବେଦ ପୁରାଣରେ
ଉତ୍ତମ ବୋଲି କଥିତ ହୋଇଛି ସର୍ବରେ ।

ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମେଳରେ ସଭା ସମିତିରେ
ଏହାର ପ୍ରଶଂସା ହୁଏ ଜାଣ ସବୁଠାରେ ।
ଧର୍ମତ ଅଟଇ ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରର ସମ୍ମତ
ଅଧର୍ମ ହେଉଛି ଭିନ୍ନ ଜାଣ ଅଟେ ସୁତ ।
ସେହି ଗୃହ ଆଶ୍ରମର ସ୍ୱରୂପକୁ ମୁହିଁ
କହୁଅଛୁ ତୋରେ ପୁତ୍ର ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ସନ୍ତାନ ଦଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ
ଦଶନର୍ମେ ଯଜ୍ଞସୂତ୍ର ପକାଏ ସ୍କନ୍ଧରେ ।
ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ ବେଦଶାସ୍ତ୍ର କରଇ ପଠନ
ଗୁରୁଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣା ଦିଏ ଟୋପେ ନେଇ ଧନ ।
ସେ ଅନ୍ତେ ଉତ୍ତମ କୁଳୁଁ କନ୍ୟାଟିଏ ଆଣି
ଗ୍ରହଣ କରଇ ବିଧିମତେ ତାର ପାଣି ।
ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଯଦି କୁଳଜ ହୋଇ ଥିବାରୁଟି ଜାଣ ।
ହୁଏ ସତୀ ପତିବ୍ରତା ଗୁଣରେ ନିପୁଣ ।
ଉଚ୍ଚବଂଶେ କେବେହେଲେ ଗୁଣହୀନ ହୋଇ
ପୁତ୍ର କନ୍ୟା ମାନେ ଜାତ ନ ହୁଅନ୍ତି କାହିଁ ।
ଯେସନ୍ତ ପର ପଦ୍ମରାଗ ମଣିର ଖଣିରେ
କାଚମଣି ଜାତ କେବେହେଁ ନ ହୁଏ ତହିଁରେ ।
ଅସାଧୁ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ଥାଏ ଯେଉଁ ନାରୀ
ସେହି ଏକା ହୁଏ ପିତା ମାତା ଦୋଷ ଧାରୀ ।
ଅଜନସୁ ସତୀ ଦୁଷ୍ଟା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ହୁଏ
ପତି ପ୍ରତି ଭକ୍ତିଭାବ ନରଖେ ଟିକିଏ ।
କମଳାଙ୍କ କଳାରେ ଯେ ନାରୀ ହୋଇନ୍ତି ଜାତ
ତାଙ୍କଠାରେ ପୂରିଥାଏ ସୁଗୁଣ ବହୁତ ।
ସ୍ୱର୍ଗ ବେଶ୍ୟାଙ୍କର ଅଂଶ ଥାଏ ଯାହାଠାରେ
ଅସାଧୁ କୁଳେ ସେମାନେ ଜନ୍ମନ୍ତି ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ।
ସବୁ ଦୋଷ ତାଙ୍କଠାରେ ହୁଅଇ ପୂରିତ
ନ ଜାଣନ୍ତି କୁଳଶୀଳ ମହତ କେମନ୍ତ ।
ପତିବ୍ରତା ସତୀ ସାଧ୍ୱୀ ଗୁଣବତୀଙ୍କର
ପତି ଅଟଇ କେବଳ ପରମ ଈଶ୍ୱର ।
ହେଲେହେଁ ନିର୍ଗୁଣ ତାକୁ ସେବା ସେ କରଇ ।
ତାର ପରଶଂସା ଶତ ମୁଖେ ସେହି ଗାଇ ।

କୁଳଟା ରମଣୀମାନେ ପର ସେବା ଛାଡ଼ି
ସତ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗରେ ପାପେ ଥାନ୍ତି ବୁଡ଼ି ।
ଏ ସକାଶୁ ପଣ୍ଡିତେକେ ଉତ୍ତମ ବଂଶରେ
ବିବାହ କରିବ କନ୍ୟା ବାଛି ସୁଚିତ୍ତରେ ।
ତାଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର କନ୍ୟା ହେବେ ଜାତ
ବୃଦ୍ଧ କାଳରେ ସହାୟ ହୋଇବେ ବହୁତ ।
ତପସ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ତାହାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
ନେଲେ ବହୁତ ସୁଫଳ ମିଳଇ ଅଚିରେ ।
ବେଦବେଦନ ପରେ ପୁଣି ଭିକ୍ଷୁକ ଭାବରେ
ଚତୁର୍ଥ ଆଶ୍ରମ ସେବା କରିବ ଶେଷରେ ।
ସ୍ୱରଗୋଟି ଆଶ୍ରମରେ ଏହିପରି ରହି
କାଳ କଟାଇଲେ ଲୋକେ ଧନ୍ୟ ସେ ବୋଲାଇ
କେବଳ ଦୁଷ୍ଟା ଭାର୍ଯ୍ୟା ଘରେ ରଖିବାର
ଅଟଇ ଯେସନେ ସାପମୁଖେ ହେବା କର ।
ତୁମ୍ଭେତ ତୁଳେ ପୁଣି ଅଟ ଗୁଣବନ୍ତ
ପଢ଼ିଅଛ ମୋହଠାରୁ ସବୁ ବେଦତନ୍ତ୍ର ।
ଗୁରୁ ଦକ୍ଷିଣା ସ୍ୱରୂପ ମାଗୁଅଛି ମୁହିଁ
ଭାର୍ଯ୍ୟା ଗ୍ରହଣ ତୁମ୍ଭେ କର ତୋଷ ବହି ।
ପୂର୍ବ ଜନମରେ ଯେଉଁ ସତୀ ମାଳାବତୀ
ହୋଇଥିଲା ତୁମ୍ଭର ସେ ପ୍ରାଣ ପ୍ରିୟବତୀ ।
ଶୁଭବେଳେ ତାର ପାଣି ଯେ ଗ୍ରହଣ କରି
ସାଂସାରିକ ସୁଖ ଭୋଗେ ନିଶିଦିନ ହର ।
ମନୁବଂଶରେ ଜାତ ସେ ଅଟନ୍ତ ତନୟ
ସାଧୁତା ଗୁଣରେ ସେ ବୋଲନ୍ତ ଅଦ୍ୱିତୀୟ ।
ତାହାଙ୍କ ଗୁଣରେ ଜାତ ହୋଇ ସେ କାମିନୀ
ତପସ୍ୟା କରୁଛି ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗ ଇଚ୍ଛା ଘେନି ।
ରତ୍ନମାଳା ବୋଲି ନାମ ହୋଇଅଛି ତାର
କମଳା ସଦୃଶେ ରୂପେ ଦିଶେ ମନୋହର ।
ପୁଣି ସେ ପବିତ୍ରଭୂମି ଭାରତବର୍ଷରେ
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପତି ସ୍ୱରୂପେ ଲଭିବା ମନରେ ।
ତପ କରୁଥିବାରୁଟି ବୋଲୁଅଛି ମୁହିଁ
ତୁମ୍ଭ ବିନା ତାର ଫଳ ଯିବ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ।
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ତ ଲେଖାଅଛି ବିଜ୍ଞବନ୍ତ ନର
ଭାର୍ଯ୍ୟା ଘେନଣ ଆଗ କରେ ଘର ଦ୍ୱାର ।
ନବଢ଼ିଲେ ଭୋଗ ଇଚ୍ଛା ତପ କରିବାକୁ
ଧନ ସମ୍ପଦ ଛାଡ଼ି ଯିବ ଅରଣ୍ୟକୁ ।
ତଦନ୍ତରେ ମୋକ୍ଷ ପାଇଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇବ
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭିକ୍ଷୁଧର୍ମ ଆଶ୍ରୟ କରିବ ।
ଅଟଇ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପିତା ଏହି ପରକାରେ
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ନ ଶୁଣ ମୋହ ବଚନ କର୍ଣ୍ଣରେ ।
ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିଏ ପୁଣି ଯାହା କହିଛନ୍ତି
ସେକଥା କହିବା ଶୁଣ ତୋଷକରି ମତି ।
ବଇଷ୍ଣବ ମାନଙ୍କର ବିଷ୍ଣୁପୂଜା ବିଧି
ଅନ୍ୟକର୍ମ ଅପେକ୍ଷାରେ ଅଟଇ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଇଷ୍ଣବ ହୋଇଅଛ ଯେଣୁ
ବିଷ୍ଣୁପୂଜା କର ଗୃହ ମଧ୍ୟେ ରହି ତେଣୁ ।
ଆହାର ଅନ୍ତରେ ପୁଣି ବାହ୍ୟଦେଶେ ହରି
ଥାଆନ୍ତି କୋଟିଏ ପୁଣ୍ୟ ନୁହେ ସମସରି ।
ହରିଙ୍କ ଚରଣେ ଭକ୍ତି ନ କରିବା ଲୋକ
ଅଧର୍ମ ଅରଜ ଅନ୍ତେ ଲଭେ କୁମ୍ଭୀପାକ ।
ହରିଙ୍କ ଭଜନ ଗୋଟି ତପସ୍ୟା ଅଟଇ
ଭାବିବାକୁ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ କଥା କିଛି ନାହିଁ ।
ଯେଉଁଠାରେ ଥିଲେ ହେଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକତ
କାଳେ ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ ଜାଣ ଆହେ ମହାମତ ।
ଏ ସକାଶୁ ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ମୋ ବଚନ ମାନ
ଗୃହେ ରହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଭଜ ପ୍ରତିଦିନ ।
ଗୃହୀ ଯେଉଁ ସୁଖଭୋଗ କରେ ସଂସାରେଥାଇ
ଗୃହହୀନ ଲୋକେ ତାହା ପାଇବ ବା କାହିଁ ।
ରୂପବତୀ ଯୁବତୀର ରତିରସ ଭୋଗ
ସଂସାରରେ ଅଟଇ ସେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟତଳ ସ୍ୱର୍ଗ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷର ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ ସୁଖ ଏକାସାର
ତାହାଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତନର ।
ସବୁଦ୍ରବ୍ୟ ଠାରୁ ଭାର୍ଯ୍ୟା ହେବାରୁ ଅଧିକ
ପ୍ରିୟା ବୋଲି ତାର ନାମ ଦେଇଥାନ୍ତି ଲୋକ
ଏ ବାହାରେ ପୁତ୍ରଙ୍କର ଅଙ୍ଗସ୍ପର୍ଶ ସୁଖ
ଦରଶନ କରିବାର ଅଟେ ବଡ଼ ସୁଖ ।
ପୁତ୍ରପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଅଇ କାମିନୀ
ତା ତହୁଁ ଅଧିକ ପୁତ୍ର ଅଟେ ସେହି ଘେନି ।
ପୁତ୍ରଠାରୁ ବଳି ପ୍ରିୟବନ୍ଧୁ କେହି ନାହିଁ
ଆତ୍ମାର ସମାନ ଜାଣ ହୋଇଥାଏ ସେହି ।
ବଳରେ ବା କଉଶଳେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜୟ
କରିପାଏ କିନ୍ତୁ ପୁତ୍ର ଅଟଇ ଅଜେୟ ।

ପ୍ରିୟତମ ପୁତ୍ର ଠାରେ ସକଳ ସମ୍ପର୍କି
ଅର୍ପଣ କରନ୍ତି ଲୋକେ ତୋଷ ବନ୍ଧ ଅତ ।
ଏହାଶୁଣି କହି କୁନ ହେଲେ ଦେବବର
ତା ଶୁଣି ନାରଦ ମୁନ ଜ୍ଞାନୀଙ୍କ ଶେଖର ।
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ ସମ୍ପନ୍ନ ବଚନ ଉଚ୍ଚାରି
ବୋଇଲେ ମୋଠାରୁ ଶୁଣ ଆହେ ଭୃଗଧାରୀ ।
ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ର ଅର୍ଥ ସବୁ ଜାଣିକରି ଯେବେ
ପୁତ୍ରକୁ ଅସତ ମାର୍ଗେ ଚଳାଇବ ତେବେ ।
ବସ୍ତାକୁ ବୋଲଣ ସେହି ପିତାକୁ କପଟ
ବୋଲିବା ଏକଥା ମୋତେ କହୁଚ ବସ୍ତୁରି ।
ଜଳଫେଣ ପରି ସିନା ଅଟଇ ସଂସାର
ମୁହୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ହୋଇପାରେ ଘୁରଖାର ।
ପାଣିର ଉପରେ ଗାରଟିଏ କାଟିଦେଲେ
ଯେମନ୍ତ ସେ ନରହଇ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ।
ସେହିପରି ଏ ଜଗତ କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଆନ
ହେଉଅଛୁ ପୁଣି ଦେଖୁଅଛୁ ତ ନୟନ ।
ତଥାପି ବିଷୟ ଭୋଗ ସୁଖ ବୋଲି ଯାହା
କହୁଛ ଆପଣ ମୋତେ ନ ରୁଚଇ ତାହା ।
ନଶ୍ବର ଭବରେ ଯେହୁ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ
କରଇ ତାହାର ପାପ ହୁଅଇ ମୋଚନ ।
ଏ ସଂସାର ସାଗରକୁ ହରିନାମ ସାର
ଭଜନ କରିଲା ଜନ ତହିଁ ହୁଏ ପାର ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ ନାମ ଯେହୁ ଅନ୍ତରେ ଭଜଇ
ସର୍ବଦା ଅନ୍ତର ତାର ପବିତ୍ର ହୁଅଇ ।
ଏ ଭବ ସଂସାରେ କେହି ନୁହଁଇ କାହାର
ଏକ ମାତ୍ର ହରିନାମ ଯେ ସଖା ସୋଦର ।
ଅନ୍ତକାଳେ ପିଣ୍ଡୁ ଜୀବ ଯିବା ସମୟରେ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିମାନରେ ଗମଇ ଅମରେ ।
ଦେବତାମାନେ ଯେପରି ଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜୁଛନ୍ତି
ତେମନ୍ତ ଭବରେ ମଧ୍ୟ ଭୋଗ ଭୁଞ୍ଜେ ନିତ ।
ପାପୀଜନ ମାନଙ୍କର ନିମନ୍ତେ ଟି ଜାଣ
ରୌରବ ନରକ ହୋଇଅଛଇଁ ନିର୍ମାଣ ।
ପୁଣି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନର୍କ ହୋଇଛୁ ବିସ୍ତାର
କୁମ୍ଭି ପାକ ବା ଶୋଣିତ ନରକ ଆଦର ।
ଯିଏ ଯେତେ ପ୍ରକାର ପାପ କରିଥାଏ
ସେହି ଅନୁସାରେ ଦଣ୍ଡ ତାକୁ ଦିଆଯାଏ ।

କଲୁ ପୁଣ୍ୟବାନ ଜନ ପାଶକୁ ମାତର
ନ ଆସନ୍ତି ଯମଦୂତେ ଶୁଣ ତପୀବର ।
ଧର୍ମ ଅର୍ଥ ସତ୍ୟ ଆଉ ସତ୍ୟ ଅର୍ଥ ବେଦ
ଯୋଗୀଜନ ମାନଙ୍କର ଅଟେ ଏ ସମ୍ପଦ ।
ସଦଗୁରୁ ସେବା କଲେ ଏ ସବୁ ମିଳଇ
ତେଣୁ ଗୁରୁଟି ଈଶ୍ବର ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଧର୍ମ ବିପରୀତ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ ଯେଉଁ ଜନ
ପିତା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶତ୍ରୁ ଅଟଇ ସେ ଜାଣ ।
ହେ ପିତର ଏହିପରି ବେଦର ବଚର
ମାତ୍ର ମୂର୍ଖ ଅଟଇ ଯେ ତନୟ କୁମର ।
ଏଥିଲାଗି ତବ ଆଜ୍ଞା ପାଳନ କରିବ
ନର ନାରାୟଣଙ୍କର ଆଶ୍ରମକୁ ଯିବ ।
ନାରାୟଣଙ୍କର ଗାଥା ସେହିଠାରେ ଶୁଣି
ଦାର ପରିଗ୍ରହ ପଛେ କରିବ ମୁଁ ପୁଣି ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ନାରଦ କହିଲେ କାଳରେ
ଆକାଶୁ ସୁମନ ବୃଷ୍ଟି ହେଲା ତାଙ୍କ ଶିରେ ।
ପୁଣି ନାରଦ ଧାତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି
ବୋଇଲେକ ଅତି ବିନୟରେ କରଯୋଡ଼ି ।
ହେ ଜନକ ଯେଣାକରି ବିମତ ପୁତ୍ରର
ବାରେ ମାତ୍ର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମନ୍ତ୍ର ଦାନ କର ।
ଯହିଁର ଜୀବର ଗତି ମୁକତି ହୁଅଇ
ସେହି ମନ୍ତ୍ର ଗୋଟି ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ ଗୋସାଇଁ
ସେ ଅଭୟ ପାଦପଦ୍ମ କରି ଦରଶନ
ତାହାଙ୍କ ପ୍ରେମ ଅମୀୟ ଭକ୍ତି କରି ପାନ ।
ପରେ ଆପଣଙ୍କ କଥା ରକ୍ଷା କରି ମୁହିଁ
ଘର ସଂସାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ନିଶ୍ଚେ ହୋଇବଇଁ ।
ଶୁଣି ଧାତା ବୋଇଲେକ କୋମଳ ବଚନେ
ଯାହା କହିଲୁରେ ଧନ ବୁଝୁଅଛୁ ମନେ ।
ପ୍ରକୃତରେ ହରିନାମ ଏ ସଂସାରେ ସାର
ମୋଠେ ଯା କହିଲୁ ମନ୍ତ୍ର ଦେବାକୁ କୁମର ।
ତାହାର କାରଣ ବାରେ ଶୁଣ ଦେଇ ମନ
ପିତା ଆଉ ଭର୍ତ୍ତା ଦୁଇ ଅଟନ୍ତି ସମାନ ।
ଯାଙ୍କଠାରୁ ମନ୍ତ୍ର ନେବା ନୁହଁଇ ଉଚିତ
ଏହା ମଧ୍ୟ ଲେଖା ହୋଇଅଛି ନାନା ଶାସ୍ତ୍ର ।
ଆଦର ମନ୍ତ୍ର ଦେବାକୁ ଯେ ଅନୁପଯୁକ୍ତ
ତାହାଙ୍କର ନାମ ମନ ଦେଇ ଶୁଣ ସୁତ ।

ଯେ ଦୁରାଚାରୀ ଅନାଚାରୀ ପ୍ରବଞ୍ଚନାରେ ଥିବ
ତାଙ୍କଠାରୁ ମନ୍ତ୍ର ଜାଣ କଦାପି ନ ନେବ ।
ନଜାଣି ନଶୁଣି ଯେହୁଁ ନେବ ଅଜ୍ଞାନରେ
ଅଳ୍ପଦିନେ ଅମଙ୍ଗଳ ହୋଇବ ତାହାରେ ।
ଦୁଷ୍ଟ ହୀନ ଆଚରଣ ଯେହୁ କରୁଥିବ
ଜୀବ ବଧ କରି ତାର ମାଂସ ଭକ୍ଷୁଥିବ ।
ସେପରି ଲୋକଙ୍କୁ କେବେହେଁ ଗୁରୁ ନ କରିବ
କରିଲେ ମନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହଣ ନରକେ ପଡ଼ିବ ।
ଏହି ପରକାରେ ବହୁ କାରଣ ଅଛଇଁ
ମୁଁ କପରି ପିତା ହୋଇ ମନ୍ତ୍ର ଯେ ଦେବଇଁ ।
ମନ୍ତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ତଥ୍ୟା ଗୁରୁ ଜ୍ଞପ୍ୟା ପନ୍ତ
ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନ ସୁଖ ଦୁଃଖ ତନୟ ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଏ ସବୁ ଜନମ କାଳେ କପାଳରେ ଲେଖି
ଥାଆନ୍ତି ଈଶ୍ୱର କେହି ନ ପାରନ୍ତି ଦେଖି ।
ନିଜ ପଉରୁଷ ବଳେ କେଉଁଣସି ଲୋକ
ଲଭି କରି ନ ପାରଇ ତୁମ୍ଭେ ମନେରଖ ।
ପୂର୍ବ ଜନମରେ ଯେହୁ ଯାହା ଅର୍ଜିଥାଇ
ଏ ଜନମେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକେ ତାହାକୁ ଭୁଞ୍ଜଇ ।
ଅପର ଜନ୍ମରେ ଏ ଜନ୍ମର ଭୋଗପାଏ
ଏଥିରେ ନାରଦ ତିଳେ ସନ୍ଦେହ ନ ଥାଏ ।
ତୁମ୍ଭ ମନ୍ତ୍ରଦାତା ଅଟନ୍ତି ମହାଦେବ
ପୂର୍ବଜନ୍ମୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ପାଇଅଛ ସର୍ବ ।
ଏବେ ସେ ଶିବଙ୍କ ପାଶେ କରିଣ ଗମନ
ନିଜ ମନ କଥା କହ ଶାନ୍ତକର ମନ ।
ଜ୍ଞାନୀଜନ ମାନଙ୍କର ଯେହୁ ଶୁଭଦାତା
ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝିବେ ଜାଣ ସେହୁ ତବ କଥା ।
ତାଙ୍କ ଦୟାରୁ ଯଦ୍ୟପି ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ମନ୍ତ୍ର
ଲଭିବ ତୁମ୍ଭର ଅଙ୍ଗ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ।
ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦ ପଦ୍ମ କରିଣ ବନ୍ଦନ
ଆସିବ ମୋହ ସଦନେ ଫେରିଣ ନନ୍ଦନ ।
ଏହା କହି ପିତାମହ ହୋଇଲେ ମଉନ
ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲା ନାରଦଙ୍କ ମନ ।
ପିତାଙ୍କର ପାଦ ପଦ୍ମ ବନ୍ଦି ଭକତରେ
ପାଦରଜ ଶିରେ ବୋଳି ଚଳିଲେ ସତ୍ୱରେ ।
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ କହେ ଯୋଡ଼ିକର
ଏ ଭବ ସଂସାରୁ ବାରେ ମାତ୍ର କରପାର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଧାତା ଓ ନାରଦଙ୍କର କଥୋପ କଥନେ ନାମ ଅଷ୍ଟାବିଂଶୋ ଅଧ୍ୟାୟ ।

ଊନବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମହାଶୂନ୍ୟ ପୁରରେ ଶିବଙ୍କ ସହିତ ନାରଦଙ୍କର କଥୋପ କଥନ

ଶୁଣ ୨ ସୁଜ୍ଞଜନେ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ
ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଶୁଣିଲେ ପାପ ହୋଇବ ଦହନ ।
ଶଉନକଙ୍କୁ ଅନାଇ କହିଲେ ସଉତ
ମନଦେଇ ଶୁଣ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଭାରତୀ ।
ପିତା ପୁତ୍ର ଦେହଙ୍କର ଯାହା ସମ୍ବାଦର
କହିଲିତ ଶୁଣିଛନ୍ତି ସର୍ବ ତପିବର ।
ପିତାଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ହୋଇଣ ନାରଦ
ଶିବଙ୍କ ପୁରେ ଚଳିଲେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ।
ମହାଶୂନ୍ୟେ ମନଯାନେ ବସି ତତପର
ଶିବଙ୍କ ପୁରରେ ଯାଇ ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ।
ସେ ପୁର ମହିମା କେସ କହିବଇଁ ମୁହିଁ
ସ୍ୱୟଂ ଧାତା ଯାର ମୁଖେ ବର୍ଣ୍ଣି ନ ପାରଇ ।
ସେ କାଳରେ ମହାଦେବ ଶୂନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳରେ
ବିରାଜ କରିଅଛନ୍ତି ଶୂନ୍ୟ ଆସନରେ ।
ଅନେକ ପ୍ରକାର ପୁର ସେଠାବରେ ଅଛି
ହୀରା ମାଳା ମାଣିକ୍ୟରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଛି ।
ତପସ୍ୟାରେ ଯାହାଙ୍କର ପାପ ଯାଏ ଛୁଡ଼ି
ବସିଅଛନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ସେ ପୁରକୁ ମଣ୍ଡି ।
ମହା ମହା ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ତପୀ ମାନଙ୍କର
ବହୁ କଷ୍ଟରେ ହୁଅଇ ସେ ପୁର ଗୋଚର ।
କିରଣ ନ ପଡ଼େ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ତହିଁ
ତା ଚଉପାଶରେ ଅଗ୍ନି ଘେରି ରହିଛଇଁ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ କିରଣ ତହୁଁ ହୋଇଣ ବାହାର
ଆକାଶକୁ ବ୍ୟାପିଅଛି ଶିଖା ସହତର ।

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନକ୍ଷତ୍ର ମାଳା ପରାଏ ଶୋଭଇ
ଗଗନ ମଣ୍ଡଳେ ଯେବେ ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶଇ ।
ସେହିପୁରକୁ ବେଢ଼ିଛି ପ୍ରକାର ସଦୃଶ୍ୟ
ଶୁଣ ଆହେ ମୁନିଗଣ ମନେ ହୋଇ ତୋଷ ।
ତେଣୁ ସେଠାକୁ ନିଶାଚର ବା ଖେଚର
ଯାଇ ନ ପାରନ୍ତି ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର ।
ଲକ୍ଷେ ଯୋଜନ ବିସ୍ତୃତ ସେ ପୁର ଅଟଇ
ତିନିଗୋଟି ମନୋହର ଦ୍ୱାର ଅଛି ତହିଁ ।
ବଡ ବଡ଼ ଦରପଣ କାନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ
ବସିଥିବାରୁ ଶୋଭଇ ବ୍ୟବପାତୁଣରେ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ମଣ୍ଡପରେ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶେ ସେ ପୁର ମଧ୍ୟରେ ।
ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ଟଣା ହୋଇଅଛି
ଶରଦ ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳ ଶୋଭାକୁ ନିନ୍ଦୁଛି ।
ଶିର ଦେଶେ ରଙ୍ଗମାନ ପତାକା ଶୋଭଇ
ବାୟୁବେଗେ ଫରଫର ହୋଇଣ ଉଡ଼ଇ ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ସେ ପୁରକୁ ଥରେ ସ୍ୱପନରେ
ଦେଖିଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରତେ ନ ହୁଏ ମନରେ ।
ଶଙ୍କରଙ୍କ ଦାସମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖରେ
ବାସ କରି ରହିଛନ୍ତି ସେ ପୁର ମଧ୍ୟରେ ।
ତତପରେ ଲକ୍ଷକୋଟି ଶିବଗଣ ତହିଁ
ରହିଛନ୍ତି ଯେ ଯାହାର କର୍ମେ ମନଦେଇ ।
ପୁଣି ପାରିଷଦ ଗଣ ଗଣନା ନ ଯାଏ
ଶିବଙ୍କ ସେବାରେ ରହିଅଛନ୍ତି ସଭିଏଁ ।
ବୃଷଲକ୍ଷ ନବସ୍ତ ରହିଛନ୍ତି ତହିଁ
ବୀରତ୍ୱ ପଣେ ତାଙ୍କ ସମ କେହି ନାହିଁ ।
ପାରିଜାତ ଆଦି କରି ଅମର କୁସୁମ
ଅତି ମନୋହର ଶୋଭା ଦିଶେ ଅନୁପମ ।
ଆବର ଯେତକ ଧେନୁ ବତ୍ସା ତହିଁଛନ୍ତି
କାମଧେନୁ ଅଂଶୁ ହୋଇଛନ୍ତି ଉତପତ୍ତି ।
ଏମନ୍ତେ ଶିବଙ୍କ ପୁର ଦେଖିଣ ନାରଦ
ବିସ୍ମିତ ହୋଇଣ ମନ ମଧ୍ୟେ କଲେ ଖେଦ ।
ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ସେହି ଅପରୂପ ପୁର
ଭାବିଲେ କିବା ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି ଏଠାର ।
ଏହି ଜନମେକେ ମୁହିଁ ନ ଦେଖିନ୍ତି ଯାହା
କପରି ମୋ ନୟନକୁ ଦେଖାଗଲା ତାହା ।

ଏଠାକରେ ରୋଗ ଶୋକ ଜରା ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ
ଅଢନେ ମନ୍ଦ ମଳୟ ମୃଦୁମୃଦୁ ବହି ।
ଏହିପରି ମନମଧ୍ୟେ କରିଣ ବିଚାର
ଶିବଙ୍କ ମଣ୍ଡପ ପାଶେ ମିଳିଲେ ସତ୍ୱର ।
ଖଣ୍ଡେ ଦୂରେ ଉଭା ହୋଇ ନରେଶି ରହିଲେ
ଶିବଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ମଙ୍ଗଳମୟ କରତା ଶାନ୍ତ ସୌମ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି
ସର୍ବ ଜନଙ୍କର ଗତି ମୁକ୍ତି ଦାତା ପତି ।
ଫୁଟନ୍ତା ପଦ୍ମ ପରାଏ ମୋହେ ତ୍ରିନୟନ
ପାଞ୍ଚମୁଖ ଦିଶେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରମା ସମାନ
ଶୁଭ୍ର ଗଙ୍ଗାଧାର ଜଟା ଦେଇଁ ବନ୍ଧୁଅଛି
ସୁନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ରଖଣ୍ଡେ ମସ୍ତକେ ଶୋଭୁଛି ।
ତାମ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଜଟା ଦିଶେ ଅତି ମନୋହର
ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ ଭସ୍ମ ବିଲେପନ ଦିଗମ୍ବର ।
କଣ୍ଠତଟେ ସର୍ପମାଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଭଇ
ସୁନୀଳ କମଳ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ବିରାଜଇ ।
ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁ ନାମକୁ ଜପ କରୁଛନ୍ତି ବସି
ଦୂରକୁ ଦିଶନ୍ତି ଉଦେ ହେଲା ପରି ଶଶୀ ।
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀମାନଙ୍କର ବନ୍ଦନ ଉପୂର
ଧର୍ମ କର୍ମ ଫଳ ଦାତା ମୁକ୍ତିରୂପିଙ୍କର ।
ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ଭକ୍ତବନ୍ଧୁ ଶମ୍ଭୁ ନାରାୟଣ
ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ପୁଣି ସିଦ୍ଧି ପ୍ରଧାନ କାରଣ ।
ମଦନର ଦର୍ପଜିତ ସୁଗନ୍ଧ ବଦନ
ବିଶ୍ୱପତି ବିଶ୍ୱରୂପ କର୍ତ୍ତା ସନାତନ ।
ଯାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ମାତ୍ରେ ସଂସାର ମାୟାରୁ
ମୁକତ ଲଭନ୍ତି ଜନେ ତରନ୍ତି ସଂସାରୁ ।
ଯାହାଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣେ ବିପତ୍ତି ଖଣ୍ଡଇ
ଏମନ୍ତ ଦେବଙ୍କୁ ଧାତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଚାହିଁ ।
ତାହାଙ୍କ ପାଶକୁ ଗଲେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ
କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ଭୟ ଭ୍ରାନ୍ତି ନ ଜାଣିଣ ସେହି ।
ମସ୍ତକ ଲଗାଇ ପାଦେ ପ୍ରଣିପାତ କଲେ
କରଯୋଡ଼ି ବିନମ୍ରରେ ବଚନ ଭାଷିଲେ ।
ତଦନନ୍ତେ ବୀଣା ଧରି ସୁସ୍ୱରେ ବଜାଇ
କୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମ ଘୋଷି ନୃତ୍ୟ କଲେ ତହିଁ ।
ଏରୂପେ ତାହାଙ୍କ ଭକ୍ତି ଦେଖି ତ୍ରିଲୋଚନ
ଭାବିଲେ ଅଟନ୍ତି ଏହି ଧାତାଙ୍କ ନନ୍ଦନ ।

କାହିଁପାଇଁ ଏ ଠାବକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଧାଇଁ
ଏବେ ଶିବ ଆସନରୁ ଉଠିଲେକ ସାଇଁ ।
ସ୍ନେହବଶେ ନାରଦଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ
ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ଆସନରେ ବସାଇଲେ ।
କୁଶଳାଦି ସମାଚାର ପୁଚ୍ଛିଲେ ପ୍ରଥମ
ସେ ପଛେ ବୋଇଲେ ଆହେ ମୁନିଙ୍କ ଉତ୍ତମ
କି କାମରେ ଏଠାବକୁ ଆସିଅଛ ଧାଇଁ
କୁହ ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ମନ ବଳୁଛଇ ।
ଏମନ୍ତ ପଚାରି ଶିବ ବସନ୍ତେ ଆସନେ
ପାରିଷଦମାନେ ବସିଲେକ ଯେଝାସ୍ଥାନେ ।
ନାରଦ ଦେଖିଣ ତାହା ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରି
ଉଭା ହୋଇ ବିନୟରେ କର ଯୋଡ଼ିକରି ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ରଚନ ଯେଉଁ ସ୍ତୋତ୍ର ପଢ଼ିଥିଲେ
ସେ ସ୍ତୋତ୍ର ଉଚ୍ଚାରି ପୁଣି ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭିଲେ
ବେଦ ବିଧି ଅନୁସାରେ ସେ ସ୍ତୋତ୍ର ରଚନା
ହୋଇଥିଲା ପଠନ କଲେ ମହାମନା ।
ଶିବଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଇ ସନ୍ତୋଷ ଚିତ୍ତରେ
ବସିଲେ ଯାଇଣ ସିଂହାସନେ ସେ ବାମରେ ।
ନିଜ ଅଭିଳାଷ ମାନ ବଖାଣ କରିଲେ
ଯହିଁପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି ତାହା ବଖାଣିଲେ ।
ବୋଇଲେ ହେ ପ୍ରଭୁ ଯହିଁ ପାଇଁ ଆସିଅଛୁ
ତାହାତ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ନାହିଁ କିଛୁ ।
ପିତା କହୁଥିଲେ ଗୃହ ତଞ୍ଜ କରେ ରହି
ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ର ସହ ସୁଖେ ବାସ କର ଯାଇ ।
ଚତୁର୍ଥ କାଳରେ ପଛେ ତାହା ତ୍ୟାଗ କରି
ବନ୍ୟାଶ୍ରମ ଧର୍ମେ ମନ ନିବେଶିବୁ ତୋରି ।
ତାହାଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣି କମ୍ପିଲା ମୋ ଗାତ୍ର
ପାଦ ପଦ୍ମତଳେ ହୋଇ ବୋଇଲି ଉଦନ୍ତ ।
ଆବର କହିଲେ ପିତା ଶୁଣ ମୋର ଗିର
କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ଗୋଟି ମୋତେ ତୋଷେ ଦାନକର
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସନ୍ନିଧରେ ରହି କିଛି ଦିନ
ପରେ ଆସି ପାଳିବି ମୁଁ ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ ।
ଉଚିତ ବେଳରେ ପତ୍ନୀ ଗ୍ରହଣ କରିବି
ମାନସରେ ଆହେ ପିତା ଅଛୁ ଏହା ଭାବି ।
ମୋହର ବଚନ ଶୁଣି ଜନକ ବୋଇଲେ
ଅତି ସ୍ନେହ କରି ମୋତେ ସେ ବତାଇ ଦେଲେ
ବୋଇଲେ ଶିବ ଅଟନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ପୂର୍ବଗୁରୁ
ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ ଯାଇ ନିଅ ତାଙ୍କଠାରୁ ।
ପିତା ଆଜ୍ଞାପାଇ ତବ ଛାମୁକୁ ଆସିଛି
କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ଦାନ କର ନିରଞ୍ଜନ ବସି ।
ନାରଦଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ଶିବ ତୃପତ ହୋଇଲେ
ନିଶ୍ଚୟେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ର ଦେବଇଁ ବୋଇଲେ ।
ଏହା କହି ସଦାନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ମଉନ
ରୀତଛନ୍ଦେ ଶିବ ଲେଖେଁ କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ହୀନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ମହାଶୂନ୍ୟପୁରେ ଶିବନାରଦଙ୍କର
କଥୋପକଥନେ ନାମ ଊନତ୍ରିଂଶୋ ଅଧ୍ୟାୟଃ

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନିତ୍ୟାଗ୍ନିର ପ୍ରକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ନାରଦଙ୍କୁ ଧାତାଙ୍କର ଉପଦେଶ ପ୍ରଦାନ

ମନ କର୍ଣ୍ଣଦେଇ ସର୍ବେ ଶୁଣ ସୁଚିତ୍ତରେ
ଏ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ ସାର ସର୍ବପରେ ।
ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ କିବା ଭକ୍ତିରେ ପଢ଼ିଲେ ଶୁଣିଲେ
ସମନ ଦଣ୍ଡରୁ ମୁକ୍ତ ଲଭିବଟି ଭଲେ ।
ସୁତଙ୍କ ନନ୍ଦନ ମନେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ
ବୋଇଲେ ହେ ଶଉନକ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ଶଙ୍କର ଦେଲେ ନାରଦଙ୍କୁ
ଆବର କବଚ ସ୍ତୋତ୍ର ପୂଜା ବିଧାନକୁ ।
ଧ୍ୟାନ ଆଦି ସହିତରେ ସଦାଶିବ ଦେଲେ
ତାହା ପାଇଣ ନାରଦ ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ ।
ପୁଣି ଶିବଙ୍କ ପାଦରେ ପଡ଼ିଣ ସତ୍ୱର
ଜଣାଇଲେ କରଯୋଡ଼ି ଧାତାଙ୍କ କୁମର ।
ବୋଇଲେ ହେ ଗୁରୁଦେବ ଦେବତାଙ୍କ ଈଶ
ତବ ଲାଗି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ମୋର ଅଭିଳାଷ ।
ଏବେ ଆଉ ଏକ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ମନ
ଦୟାକରି କୁହ ବାପେ ଜଗତ ଜୀବନ ।

କଳୁପେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଧର୍ମ ପ୍ରସାଦେ ଅଟଇ
ଯେଉଁ ଭାବରେ ପାଳନ କରନ୍ତି ଯେ ସେହି ।
ପୁଣି କପରି ଆହ୍ନିକ କର୍ମ ଆଚରନ୍ତି
ଦୟାକରିବାରେ ମାତ୍ର କୁହ ସନ୍ତ ପନ୍ତ ।
ଆପଣଙ୍କ ମୁଖରୁ ତାହା କରିଲେ ଶ୍ରବଣ
ମୋହର କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବଟି ଜାଣ ।
ନାରଦଙ୍କ ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ଉମାଙ୍କର ପତି
ବୋଇଲେ ଶ୍ରବଣ କର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ରୀତି ।
ସେମାନଙ୍କ ନିତ୍ୟକର୍ମ ପୁଣି ସୁଖାସ୍ପର
ଗୋଟିଗୋଟି କରି ତାହା ଶୁଣ ମୁନିବର ।
ଅରୁଣ ଉଦୟକାଳେ ଶଯ୍ୟା ତ୍ୟାଗକରି
ଉଠିବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସୁମରି ।
ଆଦ୍ୟେ ମସ୍ତକରେ ବ୍ରହ୍ମରନ୍ଧ୍ର ସମୀପରେ
ସୁନିର୍ମଳ ଦଶେ ଯେଉଁ ପଙ୍କଜ ସେଠାରେ ।
ତା ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀଗୁରୁଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବ
ନିଶି ପିନ୍ଧା ବସନକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଦେବ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ବଦନ ଶିଷ୍ୟ ବତ୍ସଳ ସସ୍ମିତ
ପ୍ରୀତିକର ସୁ ନୟନ ପୁଣି ଅତିଶାନ୍ତ ।
ଏହି ପରକାରେ ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଚିନ୍ତିବ
ସାକ୍ଷାତରେ ତାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମମୟ ବିଚାରିବ ।
ଗୁରୁଙ୍କ ଭାବନା ପରେ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ନେଇ
ବ୍ୟବଧାନ କରି କ୍ଷଣେ ମାତ୍ର ହେବ ଭିନ୍ନ ।
ସେ ଅନ୍ତେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟେ କଳଙ୍କ ରହିତ
ତେଜସ୍କର ଶ୍ୱେତ ଶତପତ୍ର ବିରାଜିତ ।
ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ସୁଗନ୍ଧ ପଦ୍ମ ପୁଷ୍ପର ଉପରେ
ଚିନ୍ତିବ ଆପଣା ଇଷ୍ଟଦେବଙ୍କୁ ମନରେ ।
ଯେଉଁ ଦେବଙ୍କର ଯେଉଁ ଧ୍ୟାନ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣି
ତାହାକୁ ଅନ୍ତରମଧ୍ୟେ କରିବ ଭାବନ ।
ଇଷ୍ଟଦେବତା ଅନୁଜ୍ଞା ନେଇ ସେ ଅନ୍ତରେ
ନିତ୍ୟ ଯୋଗ ଦେବ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ
ପ୍ରଥମରୁ ଗୁରୁଙ୍କର ପୂଜାବିଧି ସାରି
ଅନୁଜ୍ଞା ମାଗିଣ ତାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ।
ଇଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ପୂଜା ଆଦି ଯେତେ
ସଂପାଦନକରେ ସବୁ ସାଧିବ ଭକତେ ।
ଦେବଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଅଟନ୍ତି ତ ଗୁରୁ
ସେ ନେଇ ତାହାଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବ ଆଗରୁ ।

ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ ମନ୍ତ୍ର ପୂଜା ଶିକ୍ଷା ପାଇ
ତନ୍ତ୍ରରେ ଦେବଙ୍କୁ ଲୋକ ପ୍ରସନ୍ନ କରଇ ।
କିନ୍ତୁ ଦେବତାଙ୍କ ଯୋଗେ ନ ମିଳନ୍ତି ଗୁରୁ
ଜାଣ ହେ ନାରଦ ମୁନି ଆସ୍ଥା କହିବାରୁ ।
ଗୁରୁ ଜାଣ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଦେବ ମହେଶ୍ୱର
ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷ ଚନ୍ଦ୍ର ପବନ ଭାସ୍କର ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବରୁଣ କୁବେର ସ୍ୱରୂପ ଅଟନ୍ତି
ଆବର ଜନକ ମାତା ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ପତି ।
ଗୁରୁଙ୍କ ସମାନ ପୂଜାଯୋଗ୍ୟ କେ ନୋହିବେ
ପରମବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ଗୁରୁ ଏକା ଇବେ ।
କ୍ରୋଧ କଲେ ଇଷ୍ଟଦେବତାର ପ୍ରତିକାର
କରାଇ ପାରନ୍ତି ଗୁରୁ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ।
ଗୁରୁ କ୍ରୋଧ କଲବେଳେ ସର୍ବ ଦେବେ ମଧ୍ୟ
ତାର ସମାଧାନ କରି ନ ପାରନ୍ତି ସାଧ୍ୟ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପାଦଙ୍କ ପରେ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରସନ୍ନ
ସକଳ ସମ୍ପଦ ତାର ହୁଏ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ରୁଷ୍ଟ ହୋନ୍ତି ଗୁରୁ ଯେଉଁ ଲୋକର ଉପରେ
ସର୍ବନାଶ ହୁଏ ତାର ଜାଣ ନିଶ୍ଚୟରେ ।
ଗୁରୁଙ୍କୁ ନ ପୂଜି ଯେତୁ ଅନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ
ପୂଜା କରନ୍ତି ନିର୍ବୋଧ ବୋଲନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଶରେ ଯେଉଁ ପାତକ ହୁଅଇ
ସେ ପାପକୁ ସେହିମାନେ ନିଅନ୍ତି ମୁଣ୍ଡାଇ ।
ଏହିପରି ସାମବେଦେ କହିଛନ୍ତି ହରି
ପୂଜିବ ଗୁରୁଙ୍କୁ ତେଣୁ କିଛି ନ ବିଚାରି ।
ଗୁରୁଙ୍କ ଭାବନା ପୂଜା ହେଲପରେ ଶେଷ
ମଳମୂତ୍ର ତେଜିବାକୁ ଯିବ ବହିର୍ଦ୍ଦେଶ ।
ଶାସ୍ତ୍ରଉକ୍ତ ସ୍ଥାନ ତନ୍ତ୍ରି ନିରୂପଣ କରି
ଦେଖିବ ତାହାକୁ ଭଲ ରୂପରେ ଯତ୍ନରି ।
ଜଳରେ ବା ଜଳପାଶେ ରନ୍ଧ୍ର ଥିବାଠାରେ
ଲୋକ ସମୀପରେ ଅବା ବୃକ୍ଷର ମୂଳରେ ।
ଦେବାଳୟ ପାଶରେ ବା ପ୍ରଶସ୍ତ ମାର୍ଗରେ
ମଳମୂତ୍ର ତ୍ୟାଗ ନ କରିବ କେବେ ଅରେ ।
ହଳରେ ଯେବଣ ଭୂମି ଚଷା ହୋଇଥିବ
ଅଥବା ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଶସ୍ୟ ଦେଖାଯିବ ।
ଗୋଗୋଷ୍ଠ ନଦୀ କନ୍ଦର କୁସୁମ ଉଦ୍ୟାନ
ପଙ୍କମୟ ଦେଶ ଗ୍ରାମ ନିକଟ ଯେ ସ୍ଥାନ ।

ନ ଅବା ତାହାର ଘରସମୀପ ଯେ ଦେଶ
ବାସୁ ଉଜା ବନ୍ଧା ହୁଡ଼ା ଶ୍ମଶାନ ପ୍ରଦେଶ ।
ଚତୁଷ୍ପଥ ଅଗ୍ନି ଜଳୁଥିବାର ଯେ ସ୍ଥାନ
ଖେଳପଡା ଖାତ ଉଳ ନଦୀର ଅରଣ୍ୟ ।
ସୁଶୀତଳ ବୃକ୍ଷ ଛାୟା ପଡ଼ିବାର ସ୍ଥଳ
ଯେଉଁଠାରେ ଥିବ ଦୂବ ଘାସ ମାଳ ମାଳ ।
ଜଳବଳ କରୁଥିବେ ଯେବେଣ ସ୍ଥାନରେ
ପରିଷ୍କୃତ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ କାର୍ଯ୍ୟ ଅପେକ୍ଷାରେ
ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ କରିବାପାଇଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ
ଖୋଳା ହୋଇଥିବ ଦୂବଘାସ ଖଣ୍ଡିମାନ ।
ଏ ସମସ୍ତ ଛାଡ଼ିକରି ଅନ୍ୟଠାକୁ ଯିବ
ଯେଉଁଠାରେ ଦେବାକର ତାପ ନ ବାଜିବ ।
ହାତେ ପରିମାଣେ ଏକ ଗାତ ଖୋଳଦେଇ
ବର୍ଜ୍ଜନ କରି ଆସିବ ମଳମୂତ୍ର ତହିଁ ।
ମଳତ୍ୟାଗ କଲା ସମୟରେ ଦିବସରେ
ମନେ ରଖିଥାଅ ମୁଖ କରିବ ଉତ୍ତରେ ।
ରାତ୍ରିରେ ପଶ୍ଚିମ ମୁଖ ହୋଇଣ ବସିବ
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ମୁଖ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଦେଇଥିବ
ମଳମୂତ୍ର ଉତ୍ସର୍ଗରେ ନ କହିବ କଥା
ଯେରୂପେ ଦେହକୁ ଗନ୍ଧ ନ ଲାଗେ ସର୍ବଥା ।
ଉତ୍ସର୍ଗ ଅନ୍ତରେ ସେହି ଗର୍ତ୍ତେ ମାଟି ଭରି
ମାଟେକଶିବ ଜଳଥିବା ସ୍ଥାନେ ଯାଇ କରି ।
ପ୍ରଥମେ ମୃତ୍ତିକା ସେନ ଜଳ ସଙ୍ଗତରେ
ଶଉଚ କରିବ ଅତି ନିର୍ମଳ ଭାବରେ ।
ମୃତ୍ତିକା ନିୟମ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ଯେଉଁପରି
କହୁଅଛୁ ତାହା ଏବେ ଶୁଣ ତପସ୍ୱୀ ।
ମୂତ୍ରଶୌଚେ ଏକଥର ଲିଙ୍ଗେ ଲଗାଇବ
ବାମହସ୍ତେ ଚାରିଥର ଘର୍ଷଣ କରିବ ।
ଦୁଇ ହସ୍ତ ମିଶାଇଣ ଦୁଇଥର ପୁଣି
ଘର୍ଷଣ କରିବ ମାଟି ସଙ୍ଗେ ଘେନ ଆଣି
ମୈଥୁନ ଅନ୍ତରେ ମୂତ୍ର ଶୌଚରୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ
କରିବ ସଂଯତ ହୋଇ ଆହେ ଋଷିଗଣ ।
ମଳ ଶଉଚରେ ଥରେ ଲିଙ୍ଗରେ ଲଗାଇ
ଗୁହ୍ୟେ ତିନିଥର ଦେବ ଜଳକୁ ମିଶାଇ ।
ବାମକରେ ଦଶଥର କରିଣ ମର୍ଦ୍ଦନ
ଦୁଇହସ୍ତେ ସପ୍ତବାର ଲଗାଇବ ଜାଣ ।

ଛଅଥର ଦୁଇପାଦେ ଦେବ ସେ ଜଳରେ
ଏମନ୍ତେ ଗୃହସ୍ଥ ଦ୍ୱିଜ ଶୁଦ୍ଧି ଲଭିକରେ ।
ଏହାଠାରୁ ଦୁଇଗୁଣେ ବିଧବା କାମିନୀ
ଶୁଦ୍ଧ ହୁଅଇ ନିଶ୍ଚୟ ଆହେ ମହାମୁନି ।
ଯତି ବଇଷ୍ଣବ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱୀ
ଗୃହସ୍ଥଙ୍କ ଚାରିଗୁଣ ଶୌଚ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ।
ପବିତ୍ର ହୁଅନ୍ତି ଏହା ବେଦର ପ୍ରମାଣ
ବ୍ରତ ହୋଇ ନ ଥିବ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସନ୍ତାନ ।
ସଧବା ରମଣୀ ଶୂଦ୍ର ଏହି ତିନଙ୍କର
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଛାଡ଼ିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ହୁଅଇ ସତ୍ୱର ।
ତୃଷ୍ଣୀ ଦ୍ୱିଜ ଯେଉଁପରି ଶୁଚି ହୁଏ ବୋଲି
ପ୍ରଥମରେ କୁହ ଆଗେ କହି ମୁଁ ଆସିଲି ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟଙ୍କ ଶୁଦ୍ଧି ଅଟେ ସେହିରୂପ
ମନଦେଇ ଶୁଣ ଆହେ ମୁନିଙ୍କ କଳାପ ।
ବଇଷ୍ଣବ ମୁନିଙ୍କର ତହିଁରେ ଦ୍ୱିଗୁଣ
ଅଟଇ ବୋଲିଣ ମୁହିଁ କହୁଅଛି ପୁଣ ।
ଏହି ନିୟମରେ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ଯେ ରହିବ
ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ନ କଲେ ତା ଦୋଷ ନ ଛାଡ଼ିବ ।
ଯେଉଁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ ମୃତ୍ତିକାକୁ ଆଣି
ଶୌଚ ନ କରିବ ତାହା କହୁଅଛୁ ପୁଣି ।
ଉଇଙ୍କର ବିଲ ଆଉ ମୂଷାଖୋଳା ମାଟି
ଏ ବାହାରେ ଥିବ ଯାହା ଜଳ ମଧ୍ୟରେଟି ।
ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଶୌଚ କରି ଛାଡ଼ିଥିବ ଯାହା
ଜାଣିକରି ଲୋକ ନ ଆଣିବ କେବେ ତାହା ।
ଘର ଲିପା ହେଲାପରେ ଯେ ମାଟି ବଳିବ
କ୍ଷୁଦ୍ର କୀଟ ମୁଖେ ଯାହା ଖୋଳା ହୋଇଥିବ ।
ହଳରେ ଚାଷ କରିବା କାଳେ ଯେ ମୃତ୍ତିକା
ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ହୋଇଥିବ ଟେକା ।
ତାହାକୁ କେବେହିଁ ଶୌଚ ପାଇଁ ନ ଆଣିବ
ପୁଣି କୁଶ ଦୂବମୂଳ ମାଟିକି ତେଜିବ ।
ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ମୂଳର ମାଟି ନ ଆଣିବ କେବେ
ଗୋରୁ ଗୋଷ୍ଠ ଗୋରୁଖୁରା ପଡ଼ିଥିବ ଯେବେ
ସେହି ଭୂମିର ମାଟିକି ଗ୍ରହଣ ନ କରି
ଅନ୍ୟଠାକୁ ସେହିକ୍ଷଣି ପଳାଇବ ଫେରି ।
ଦଣ୍ଡାର ହାଟରୁ ଅବା ବାଟରୁ ମାଟିକି
ଆଣିବ ନାହିଁ ଶଉଚ କରିବା ପାଇଁକି ।

ଅସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଉପବନ ଭିତରୁ ଯେପରି
ମୃତ୍ତିକା ନ ନେବ କେବେ ଶୌଚଇଚ୍ଛା କରି
ସ୍ନାନ କରୁ ନ କରୁ ବା ମୃତ୍ତିକା ଗ୍ରହଣ
କଲେ ଶୁଦ୍ଧି ଲଭି କରି ପାରଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ଶୌଚହୀନ ହେଲେ ଦ୍ୱିଜ ଚଣ୍ଡାଳ ସଦୃଶ
ଅନର୍ହ ଅଟଇ ଧର୍ମ କର୍ମକୁ ଅବଶ୍ୟ ।
ଏମନ୍ତ ଶଉଚ କରି ମୁଖକୁ ଧୋଇବ
ପ୍ରଥମେ ଷୋହଳ ଗୋଟି ଗଣ୍ଡୂଷ ଫେଳିବ ।
ସେ ଅନ୍ତରେ ଦନ୍ତ ଘରଷଣ କରିବାକୁ
ଶୁଣ କହଇ ଯେରୂପେ ଆଣିବ କାଷ୍ଠକୁ ।
ଆହ୍ନିକ କ୍ରମରେ ସାମବେଦ ମଧ୍ୟେ ହରି
ଲେଖିଛନ୍ତି ଯାହା ଏବେ ବୁଝ ହେଜୁ କରି ।
ଅପାମାର୍ଗ ସିନ୍ଦୁବାର ଆମ୍ର କରବୀର
ଖଇର ଶିରୀଷ ଜାତି ଯେ ନାଗକେଶର ।
ଦେବଦାରୁ ଅରଜୁନ ଚମ୍ପକ ଅଶୋକ
ତଦପରେ ଷୀର ବାହାରିବା ଗଛ ଯାକ ।
ମନ୍ଦାର ଜାମ୍ବୁ ବକୁଳ ପଲାଶ ଏ ସ୍ୱର
ନିମ୍ବ ଶିମୁଳୀ ଆବର ଜମ୍ବିଲ କଦମ୍ବ ।
ଏହି କାଷ୍ଠ ମାନଙ୍କରେ ଯେ ଦନ୍ତ ମାଜିବ
ଆବର ଯେଉଁ ପାଦପେ କଣ୍ଟା ଜନ୍ମି ଥିବ ।
ସୁଖେ ଲଗାଇବ ଦନ୍ତ ଘର୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ
ବାଛି ବାଛି ଚାରି ଡାଳ ଆଣି ଯତନରେ ।
ପିପ୍ପଳୀ ପିଆଳ ତନ୍ତୁଳୀ ଖର୍ଜ୍ଜୁର
ନାରିକେଳ ତାଡ଼ିବ ଯେ ବୃକ୍ଷ ବେଶିକରି ।
କେବେହେଁ ଦାନ୍ତ ଘଷିବାକୁ ନ ଆଣିବ ଜାଣ
ଆଣିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଦୋଷ ହେବ ଏ ପ୍ରମାଣ ।
ଦନ୍ତ ଶୁଦ୍ଧି ନ କରିବା ଲୋକ ଶୌଚହୀନ
ଅଟଇ ବୋଲନ୍ତି ଭୂମେ ମାନସରେ ଘେନ ।
ସ୍ନାନ ସନ୍ଧ୍ୟା ତରପଣ ଆଦି ଯେତେ କର୍ମ
ତହିଁକି ନୁହଁଇ ଯୋଗ୍ୟ ଦନ୍ତ ଶୁଦ୍ଧିହୀନ !
ମୁଖ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲାପରେ ସ୍ନାନ ଶୌଚ କରି
ପିନ୍ଧିବ ଧୌତ ହୋଇବା ଲୁଗାକୁ ବିଚାରି ।
ପ୍ରାତଃକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଚରିବ ପାଦଧୋଇ
ମଧ୍ୟାହ୍ନ କାଳେ ତେମନ୍ତ କରିବଟି ତହିଁ ।
ଯଦ୍ୟପି ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା ନ ଆଚରିବଟି ଜାଣ
ସାରା ଦିବସର ଫଳ ହେବ ଅକାରଣ ।

ଯେବଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସଦା ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା କରଇ
ସକଳ ତୀର୍ଥର ସ୍ନାନଫଳ ସେ ଲଭଇ ।
ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା ବା ଆଚମନ ଯେହୁ ନ କରିଣ
ଭୋଜନ କରଇ ପଶୁ ପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ମାରିଣ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁଳରେ ଜନ୍ମ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ।
ଶୂଦ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ସେ ହୀନ ବୋଲାଏଟି ସେହି ।
ଆବର ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା ନ କରେ ।
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ଦୋଷ ଜାଣ ଲାଗଇ ତାହାରେ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାକର୍ମ ହୀନ ଏକାଦଶୀ ଉପବାସ
ନ କରିବ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନୁହେଁ ସେ ମନୁଷ୍ୟ ।
ଶୂଦ୍ର ରମଣୀ ହରଷେ ଯେଉଁ ପାଶ ହୁଏ
ସେହି ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଏହି ପାପ ଯେ ଯୋଗାଏ ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ
କହିଲୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବତ୍ସ ପୃଚ୍ଛିବାରୁ ଆଜ ।
ପ୍ରତ୍ୟହ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରାତଃସ୍ନାନ ସନ୍ଧ୍ୟାସାରି
ପ୍ରଣାମ କରିବ ଗୁରୁ ଇଷ୍ଟଙ୍କୁ ସୁମରି ।
ଆଦିତ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମା ଆବର ରୁଦ୍ର ନାରାୟଣ ।
ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ଯୋଗ ମାୟା ଜାଣ
ଏହାଙ୍କ ପାଦରେ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣାମ କରିବ
ଘୃତ ଦରପଣ ମଧ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଛୁଇଁବ ।
ଆଉ ଏକ କଥା ବତ୍ସ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ସ୍ନାନର ବିଧି ବିଧାନ କହିବା ବୁଝାଇ ।
ଯେବଣ ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଯିବ
ଆଗେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ମାଟିପିଣ୍ଡ ଫିଙ୍ଗିଦେବ ।
ପୁଣି ତୀର୍ଥ ସ୍ନାନ ଆଉ ଯେତେ ନଦନଦୀ
ସେଠାରେ କରିବ ଆହେ ଶୁଣ ଧାତା ବିଧି ।
ସ୍ନାନ ସାରି ସଙ୍କଳପ କଲା ସମୟରେ
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସ୍ତବ ପଠନ କରିବ ଭକ୍ତିରେ ।
ବୈଷ୍ଣବ ମୁଖରୁ ଶୁଣିବାକୁ ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ତୁତି
ଗୃହସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଟେ ଅଶେଷ ଉଚିତ ।
ବେଦ ମନ୍ତ୍ରରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସଙ୍କଳପ କରି
ସ୍ନାନକାଳେ ଶୁଚିମନ୍ତ ହୁଏ ତପସ୍ୱୀ ।
ସେହି ମନ୍ତ୍ରମାନ ସବୁ କହୁଛୁ ବୁଝାଇ
ଶୁଣ ହେ ଧାତା ନନ୍ଦନ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।
ଅଶ୍ୱରଥ ବିଷ୍ଣୁକ୍ରାନ୍ତା ଦେବୀ ବସୁନ୍ଧରା
ଯେ ମୃତ୍ତିକା ସ୍ୱରୂପକୁ ରହିଛୁ ଆବୋରି .

ମୁଁ ଯେଉଁ ପାତକରାଶି କରିଅଛୁ ମାତ
ଦୟାବନ୍ତ ତାହାସବୁ କର ମା ବିନାଶ ।
ଭଗବତୀରେ କୃଷ୍ଣ ଦନ୍ତେ ତବ ଗାତ୍ର
ସ୍ପର୍ଶ କରିବାରୁ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇଛ ପବିତ୍ର ।
ମୋହର ଶରୀରେ ମାତା କରି ଆରୋହଣ
ପବିତ୍ର କର ମୋ କାୟା ପଶୁଛି ଶରଣ ।
ସ୍ନାନକୁ ଅନୁଜ୍ଞା ଦେଇ ପୁଣ୍ୟ ଦାନକର
ତବ ଦୟାବଳେ ପାପ ହୋଇଯାଏ ଦୂର ।
ଏହାବୋଲି ଜଳେ ବୁଡ଼ ନ ଭି ପଢିପନ୍ତେ
ମନ୍ତ୍ରଏକ ତହିଁ ପଢିମାଣ ବୃନ୍ଦହାତେ ।
ତହିଁ ତୀର୍ଥ ଆବାହନ କରି ଦରଶନ
ମନ୍ତ୍ର ପଠନ କରିବ ଆହେ ତପୋଧନ ।
ଯେତେ ତୀର୍ଥ ଅଛି ତାହା କହୁଅଛି ମୁହିଁ
ଆନନ୍ଦ ମନରେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ଯମୁନା କାବେରୀ ମନ୍ଦାକିନୀ ସରସ୍ୱତୀ
ଗୋଦାବରୀ ନର୍ମଦା ଯେ ସିନ୍ଧୁ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରୀ ।
ପଞ୍ଚବେଣୀ ହୁଅ ଆସି ମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରେ
ଧୌତ କରିଦିଅ ପାପପଙ୍କ ମୋ ଅଙ୍ଗରେ ।
ମହାପଥିକା ନନ୍ଦନୀ ନଳିନୀ ମାଳିନୀ
ସୀତା ବିଷ୍ଣୁପାଦ ଯାତା ତ୍ରିପଥ ଗାମିନୀ ।
ପଦ୍ମାବତୀ ଶୋଭାବତୀ କଳିଙ୍ଗିକା ପାକ୍ଷା
ପୃଥ୍ୱୀ ସୁଭଗା ବିଶ୍ୱକାୟା ସୃଷ୍ଟିରେଖା ।
ସିତା ଶିବା ବିଦ୍ୟାଧରୀ ପ୍ରସନ୍ନା ଗୋମତୀ
ଲୋକ ପ୍ରସାଦନୀ ଦୁର୍ଗା ତୁଳସୀ ସାବିତ୍ରୀ ।
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରାଣାଧିକା ରାଧା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ
ଶାନ୍ତା ଶାନ୍ତିପ୍ରଦା ଦୁର୍ଗା ତୁଳସୀ ସାବିତ୍ରୀ ।
ଲୋପା ମୁଦ୍ରା ଦିତି ସଜ୍ଞା ସାହା ସ୍ୱଧାରତି
ଅରୁନ୍ଧତୀ ଶତରୂପା ଅହଲ୍ୟା ଅଦିତି ।।
ଏମାନଙ୍କୁ ସୁମରଣା କରି ପୁନଃ ପୁନଃ
ହୃଷ୍ଟଭାବେ ପୁଣି ତହିଁ କରିବ ସ୍ନାନ ।
ତା ଅନ୍ତେ ତିଳକ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ କପାଳେ
ବାହୁମୂଳେ କଣ୍ଠଦେଶେ ପୁଣି ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ।
ଲଲାଟେ ତିଳକ ଚନ୍ଦନ ନ ଥିବ ଯାହାର
ସ୍ନାନ ଦାନ ଜପ ହୋମ ନିଷ୍ଫଳ ତାହାର ।
ଏ ବାହାରେ ଦେବ ପିତୃ କାର୍ଯ୍ୟହେବ ବୃଥା
ଧର୍ମ ଶାସ୍ତ୍ର ସନମତ ଅଟଇ ଏ କଥା ।

ତିଳକ କରି ଉତ୍ତରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ତରପଣ
କରନ୍ତି ଆହ୍ନିକ କର୍ମ ଜ୍ଞାନୀ ବିପ୍ରଗଣ
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଦେବେ ଦରଶନ କରି
ଗୃହକୁ ଯିବ ଆନନ୍ଦେ ସୁମରଣା କରି ।
ଶୁଦ୍ଧ ବାସ ପିନ୍ଧି ପାଦ କରି ପ୍ରକ୍ଷାଳନ
ଆପଣା ଅନ୍ତଃପୁରକୁ କରିବ ଗମନ ।
ଯେଉଁ ଲୋକ ପାଦ ନ ଧୋଇଣ ଯାଏଘରୋ
ଜପ ହୋମ ଦେବ ପୂଜା ଆଦି ଯାହାକରେ
ସେ ସବୁ ନିଷ୍ଫଳ ହୁଏ ଅବଶ୍ୟ ତାହାର
ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏହା ଲେଖିଛନ୍ତି ବେଦକର ।
ଏହା ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାର ଗୃହେ ନ ରହନ୍ତି
ସେହିକ୍ଷଣି ଶାପ ଦେଇ ଅନ୍ତର ହୁଅନ୍ତି ।
ଉପରକୁ ପାଦଟେକ ଧୂଏ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଚଣ୍ଡାଳ ଠାରୁଟି ସେହି ଅଟଇ ନିନ୍ଦନ ।
ଗଙ୍ଗା ଦରଶନ କରେ ଯେତେକାଳ ଯାଏ
ପାପ ତାର ଅଙ୍ଗେ ଘର କରି ରହିଥାଏ ।
ଆସନ ଉପରେ ବସି କରି ଆଚମନ
ତା ଅନ୍ତେ ଦେବତା ପୂଜା କରିବଟି ଜାଣ ।
ମଣିମୟ ରତ୍ନ ଅବା ଶାଳଗ୍ରାମ ରଖି
ପୂଜା କରିବ ବୋଲିଣ ଶାସ୍ତ୍ରେଅଛି ଲେଖି ।
ନୋହିଲେ ବା ଜଳେ ସ୍ଥଳେ ଧାତୁ ପ୍ରତିମାରେ
ଅଥବା ଗାଈଙ୍କ ପୃଷ୍ଠଦେଶେ ବିପ୍ରଠାରେ ।
ଶ୍ରୀହରିଙ୍କୁ ଆବାହନ କରିଣ ପୂଜିବ
ତେମନ୍ତ ହେଲେ ଅଶେଷ ଫଳପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ।
ସବୁଠାରୁ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳାରେ ପୂଜନ
କରିବାର ଦ୍ୱିଜ ପକ୍ଷେ ଅଧିକଟି ଜାଣ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ରଖି ଶିବଙ୍କ ନାମରେ
ପ୍ରତିଦିନ ଯେଉଁ ବିପ୍ର ଅଭିଷେକ କରେ ।
ସକଳ ତୀର୍ଥର ସ୍ନାନ ସର୍ବ ଯଜ୍ଞ ଫଳ
ଲଭଇ କଦାପି ତାହା ନ ହୁଏ ବିଫଳ ।
ଯେବା ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଧୋଇ ସେ ଜଳକୁ
କରୁଣ ଥିବ ଯଦ୍ୟପି ନ କରି ହେଳାକୁ ।
ଜୀବତରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ ସେହି
ଦେହଅନ୍ତେ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁରେ ହେବ ଯାଇ ।
ଶାଳଗ୍ରାମ ତିଷ୍ଠଥାଏ ଯେବଣ ସ୍ଥାନରେ
ପାରିଷଦ ସେନ ବିଷ୍ଣୁ ରହନ୍ତି ସେଠାରେ ।

ଜ୍ଞାନରେ ବା ଅଜ୍ଞାନରେ ମୃତ୍ୟୁ ଯାଉଥାନ୍ତି
ହୁଅଇ ସେ ଲୋକ ବ୍ରହ୍ମ ସମାନ ଆଶ୍ଳେଷ ।
ଯାଏ ଶ୍ରୀ ହରିଙ୍କ ସମୀପକୁ ଆନନ୍ଦରେ
ରହେ ଚିରକାଳ ସେବାକରି ତାଙ୍କପୁରେ ।
ହେଳ ଏଥି ଯୋଗେ ଶାଳଗ୍ରାମ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର
ପୂଜା ନ କରନ୍ତି ଅନ୍ୟଠାରେ ଜ୍ଞାନୀନର ।
ଏବେ ପୂଜା କରିବାର ନିୟମ କହୁଅଛୁ
ଶୁଣ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ଧାତାଙ୍କର ବତ୍ସ ।
କେବଳ ବୈଷ୍ଣବ ଷୋଡ଼ଶଟି ଉପଚାରେ
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ପୂଜା କରଇ ମନେ ଭକ୍ତିଭରେ ।
ଦ୍ୱାଦଶ ଦ୍ରବ୍ୟରେ କେଉଁମାନେ ବା ପୂଜନ୍ତି
କେ ଅବା ପାଞ୍ଚ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ସମାପ୍ତ କରନ୍ତି
ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଏହିପରି ପୂଜାକରି
ଅଶେଷ ସୁକୃତ ଫଳ ପାଆନ୍ତି ନିସ୍ତରି ।
ସେ ଉପଚାରର ସଂଖ୍ୟା ଅଟେ ଯେଉଁ ପରି
ତାହା ମୋଠାରୁ ଶୁଣ ମନଦେଇ କରି ।
ଆସନ ବସନ ପାଦ୍ୟ ଅର୍ଘ୍ୟ ଆଚମନ
ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଧୂପ ଦୀପ ନଇବେଦ୍ୟ ଅନ୍ନ ।
ସୁଗନ୍ଧ କୁସୁମମାଳ ଦିବ୍ୟ ଆଭରଣ
ଆଚମନ ଜଳ ଶଯ୍ୟା ତାମ୍ବୁଳ ଯେ ପୁଣ ।
ଏହିସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଷୋଳ ଉପଚାର
ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ଦେବ ବାରମ୍ବାର ।
ଚନ୍ଦନ ନୈବେଦ୍ୟ ଜଳ ତାମ୍ବୁଳ ବ୍ୟତୀତ
ଦ୍ୱାଦଶ ପୂଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ହୁଅଇ ନିଶ୍ଚିତ ।
ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଧୂପ ଦୀପ ନଇବେଦ୍ୟ ମିଶି
ପଞ୍ଚ ଉପଚାର ହୁଏ କହିଲି ବିଶେଷି ।
ଗୁରୁଠାରୁ ଯେଉଁ ମୂଳମନ୍ତ୍ର ଘେନଥିବ
ତାହାକୁ ପୂଜାକାଳରେ ସ୍ମରଣ କରିବ ।
ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କୁ କରୁଥିବଟି ପୂଜନ
ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରରେ ଦେବ ଉପଚାରମାନ ।
ପ୍ରଥମେ ଆସନ ଶୁଦ୍ଧି ହେଲେ ସମାପତ
ଭୂତଶୁଦ୍ଧି ପ୍ରାଣାୟାମ କରିବ ଉଚିତ ।
ସେ ଅନ୍ତେ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ନ୍ୟାସ ମନ୍ତ୍ରନ୍ୟାସ
ଶେଷକରି ଦେବତାଙ୍କୁ ଭାବିବ ମାନସ
ତ୍ରିକୋଣ ମଣ୍ଡଳ ଲେଖି ଶଙ୍ଖାଧାରକୁ ଥୋଇ
ତହିଁରେ ରଖିବ ଶଙ୍ଖଜଳକୁ ପୂରାଇ ।

ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପ ପକାଇଣ ସେ ଶଙ୍ଖ ମଧ୍ୟରେ
ସଂସ୍କାର କରିବ ପୁଣି ମନ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ।
ଗଙ୍ଗା ଗୋଦାବରୀ ଆଦି ତୀର୍ଥ ଆବାହନ
କରିବ ତାପରେ ହସ୍ତ ଦେଇଣ ବନ୍ଦନ ।
ତାଡ଼ନ ରକ୍ଷଣ ଆଦି ମୁଦ୍ରା ଦେଖାଇବ
ସେହିଜଳେ ପୂଜାଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରୋକ୍ଷଣ କରିବ ।
ସେ ଅନ୍ତରେ ବାମହସ୍ତେ ପୁଷ୍ପଟିଏ ଧରି
ଦେବତାଙ୍କୁ ହୃଦପୁରେ ସ୍ମରଣା କରି ।
ଦକ୍ଷିଣ ହସ୍ତରେ ପାଦ୍ୟପାତ୍ର ଘେନ ଧୀରେ ।
ଧ୍ୟାନ ମୂଳମନ୍ତ୍ରମାନ ଉଚ୍ଚାରି ମୁଖରେ ।
କରିବଟି ତାହା ଦେବତାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ
ପୁଣି ଜଳଧାର ଅରପିବ ପୁନଶ୍ଚଣ ।
ଏପରି ସକଳ ଉପଚାର ଦେଲା ପରେ
ମୁଦ୍ରାମାନ ଦେଖାଇବା ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ।
ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ପାର୍ଶ୍ୱ ଦେବତା ଆୟୁଧ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉପଚାରେ କରାଇବ ବୋଧ ।
ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ମୂଳମନ୍ତ୍ରକୁ ଜପିବ ।
ବିବିଧ କବଚ ସ୍ତୋତ୍ର ପଠନ କରିବ ।
ଏହିରୂପେ ପୂଜାବିଧି ସମାପନ କରି
ପ୍ରଣାମ କରିବ ହୃଦେ ଭକ୍ତିଭାବ ଧରି ।
ସେ ଅନ୍ତରେ ବୈଶ୍ୱଦେବ ଯଜ୍ଞ ସମାପନ
କରିବ ଯାଜ୍ଞିକ ଅଗ୍ନି କରି ସଂସ୍ଥାପନ ।
ଅଥବା ସାମାନ୍ୟ ଅଗ୍ନି ରଖି ସମ୍ମୁଖରେ
ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଦେବ ଆହୁତି ତହିଁରେ ।
ତାହାପରେ ଦାହ୍ୟବଳି ବିସର୍ଜିବ ନେଇ
ଏମନ୍ତ ବିଧିକୁ ପଞ୍ଚଯଜ୍ଞ ବୋଲି କହି ।
ଏହି ପଞ୍ଚଯଜ୍ଞ ନିତ୍ୟ ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ନ କଲେ ମହାପାତକ ପାଆନ୍ତି ସେ ଜାଣ ।
ଏହାପରେ ଏକୋଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାର୍ବଣ ଯେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ
କରିବ ପିତୃଦିବସେ ହୋଇକରି ବାଧ ।
ପ୍ରତିଦିନ ଅତିଥିଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥିବ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବେ ଯଥାଶକ୍ତି ଦାନ ଦେବ ।
କର୍କଶ ବଚନ କାହାକୁ ଯେ ନ କହିବ
କୋମଳ ବାକ୍ୟ କହିଣ ସଜ୍ଜନେ ତୋଷିବ ।

ବେଦଶାସ୍ତ୍ରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ନିତ୍ୟକର୍ମ ବିଧି
ଏପରି ହୋଇଅଛି ଲେଖା ଆହେ ତପୋନିଧି ।
ଶଙ୍କରଙ୍କ ବୋଲି ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତ ବିଧାନ
କହିଲ ଆଉ କ ଶୁଣିବାକୁ ଥିଲେ ମନ ।
ଇଚ୍ଛା କର ଆହେ ମୁନି ଋଷିଙ୍କର ଈଶ
ଏତେବୋଲି ତୁନି ହେଲେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ୟୋମକେଶ
ବିନୟରେ କରଯୋଡ଼ି ଖେଚର କହଇ
ଏ ଭବ ସାଗରୁ ମୋତେ ପାରକର ସାଇଁ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନିତ୍ୟାଚାର ପ୍ରକରଣ ସମ୍ପର୍କରେ ନାରଦଙ୍କୁ ଧାତାଙ୍କର ଉପଦେଶ ପ୍ରଦାନ ନାମ ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—୦—

ଏକତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନାରଦଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଶିବଙ୍କର କଥୋପକଥନ ।

ଶୁଣ ଶୁଣ ସଜ୍ଜନକ ବାରେମନ ଦେଇ
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପବିତ୍ର ଗାଥା ଏବେ ମୁଁ କହଇଁ ।
ଶ୍ରବଣ କରିଲେ ମନ ହୋଇବ ପବିତ୍ର
ଶିବଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି ପୁଚ୍ଛିଲେ ପୁଣି ଧାତା ସୁତ ।
ବୋଇଲେ ହେ ଦେବ ଦେବ ଶଶାଙ୍କ ଶେଖର
ସର୍ବ ଦେବଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଟ ତୁମ୍ଭେ ସାର ।
ଆଉ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ଶ୍ରୀମୁଖ ବଚନ
ମନ ବଳାଅଛି ଦୟାକର ପଞ୍ଚାନନ ।
ଯାହା ଶ୍ରବଣ କରିବ ତବ ମୁଖୁଁ ମୂର୍ତ୍ତି
ଚିତ୍ତରେ ଯେସନ୍ତେ ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ ହେବଇଁ
ଯାହାଯାହା କହିଗଲେ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ଚିତ୍ତ ମନାଦି ପବିତ୍ର ହୋଇଲା ମୋ ଜାଣ ।
ଆଉ ଏକ କଥା ମୋତେ କୁହ ଗୁରୁଦେବ
କାହାର କେଉଁ ପ୍ରକାର ଅଟଇ ସ୍ୱଭାବ ।
ଗୃହସ୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଯତି ବୈଷ୍ଣବ ସନ୍ୟାସୀ
ବିଧବା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନିତ୍ୟବ୍ରତ ମୁନିଋଷି ।
ଏମାନଙ୍କର ଆହାର ଭୋଜ୍ୟ ବା ଅଭୋଜ୍ୟ
ହେବାପାଇଁ କେଉଁ ୨ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଟେ ଯୋଗ୍ୟ ।
ପୁଣି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ କେଉଁ ଗିର
ବିସ୍ତାର ଭାବେ ଏ ଦାସେ କହନ୍ତୁ ସତ୍ୱର ।
ଶୁଣି ବିନମ୍ର ବଚନ ନାରଦଙ୍କ ବାଣୀ
ହସି ହସି ବୋଇଲେକ ଦେବ ଶୂଳପାଣି ।
ଯାହା ପଚାରିଲ ମୋତେ ହେ ଧାତାକୁମର
ମନ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ତାହା ଯେ ଶ୍ରବଣ କର ।
ଆହାର ନକରି କେଉଁ କେଉଁ ତପୀମାନେ
ରତ ହୋନ୍ତି ତପସ୍ୟାରେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ ।
କେ ଅବା ସମସ୍ତ ଦିନ୍ତ ପବନ ଭକ୍ଷିଣ
ଫଳମୂଳ ଆଦି କେହୁ କରନ୍ତି ଭକ୍ଷଣ ।
ପୁଣି ଗୃହସ୍ଥ ଯେ ନିଜ ରମଣୀ ସହିତେ
ଭୋଜନ କରଇ ଅନ୍ନ ଯଥାକାଳେ ନିତ୍ୟେ ।
ଯାହାରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ହୋଇଥାଏ ଇଚ୍ଛା
ସେଥିରେ ତାହାର ତୃପ୍ତ ହୁଏ ମନୋବାଞ୍ଛା ।
କେବଳ ଗୃହୀ ବିପ୍ରର ଅବଶ୍ୟ ଭୋଜନ
ସବୁଠୁଁ ସାର ଅଟଇ ମନ ମଧ୍ୟେ ଘେନ ।
ନାରାୟଣଙ୍କୁ କି ଅବା ଇଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କୁ
ସମର୍ପଣ ନ କରିଣ ଭକ୍ଷିଲେ ଅନ୍ନକୁ ।
ତାହା ଅଭକ୍ଷ ଅଟଇ ଆହେ ତପୀଗଣ
ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ରହିଛି ଏହାର ପ୍ରମାଣ ।
ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟମାନ ପୂଜା ହୋଇଣ ନ ଥିବ
ବିଷ୍ଠାର ସମାନ ସେହୁ ଅଟେ ମନେ ଭାବ ।
ସେ ଖାଦ୍ୟ ସହିତେ ପାନ କରିବ ଯେ ଜଳ
ମୂତ୍ର ଠାରୁ ଅତି ହୀନ ଆହେ ଧାତାବାଳ ।
ବିଷ୍ଣୁ ଉପାସନା ବିନା ଯଦ୍ୟପି ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଭୋଜନ କରଇ ଅନ୍ନ ଆନନ୍ଦ ମନେଣ ।
ଗୋହତ୍ୟା ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାରେ ହୁଏ ଯେତେ ଦୋଷ
ଆବର ଗର୍ଭଣୀ ନାରୀ ପ୍ରାଣେ କଲେ ନାଶ ।
ସେ ସର୍ବ ପାପରେ ଭାଗୀ ହୁଏ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଜୀବନାନ୍ତେ ନରକରେ ଲଭଇ କଷଣ ।

ଏଥି ନିମନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉପାସନା ଦିନ
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ କଦାପି ନ କରେ ଭୋଜନ ।
ସେହିପରି ଶାକ୍ତ ଶୈବ ନିଷେଧ ଦିନରେ
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କରଇ ଯଦି ନିଜ ଘରେ ।
କାଳ କବଳରେ ଚଉଦିନ ଘାଣ୍ଟି ହୋଇ
ନାନାଦି ଦଣ୍ଡ ସେ ଜୀବଥାଇଣ ଭୋଗଇ ।
ମଲେ ରୌରବ ନର୍କେ ବାସ ହୁଏ ତାର
କୃମିଗଣ ଖାଇଆନ୍ତି ବେଢ଼ି ତା ଦେହର ।
ଚର୍ମ ରକ୍ତ ମାଂସ ମେଦ ଇତ୍ୟାଦି ଭକ୍ଷନ୍ତି
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଯୁଗ ସେ ଠାବରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ।
ପୁଣି ଶିବରାତ୍ରୀ ଦିନ ନିଷେଧ କାଳରେ
ଭୋଜନ କରଇ ଯେହୁ ଅତି ଗରବରେ ।
ଏଥିରୁ ଦ୍ୱିଗୁଣ ପାପ ତାହାର ହୁଅଇ
ନାନାଦି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହା ଲେଖା ହୋଇଛଇଁ ।
ଉପବାସ କରିବାକୁ ନଥିଲେ ଶକତ
ଫଳମୂଳେ ଭୋଜନରେ ଲଭିବ ଭୁପତ ।
ଏମନ୍ତ ନ କଲେ ଆତ୍ମଘାତ ବୋଲାଇବ
ଜୀବନାନ୍ତେ ନରକରେ ପତିତ ହୋଇବ ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନଇବେଦ୍ୟ ବା ହବିଷ୍ୟ ଅନ୍ନ
ଭକ୍ଷଣ କରଇ ଯେହୁ ଧର୍ମେ ଦେଇ ମନ ।
ଉପବାସ ଭଙ୍ଗ ଦୋଷ ନ ଲାଗଇ ତାକୁ
ଦେବତା ମାନେ କଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି ତାହାକୁ ।
ଏକାଦଶୀରେ କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ପାଦୋଦକ
ସେବନ କରିବ ଏହା ଅଟେ ନୀତିବାକ୍ୟ ।
ଆହାର ତେଜ ଯଦ୍ୟପି ରହିବ ନିଷ୍ଠରେ
ଯିବ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରକୁ ସେହି ପୁଣ୍ୟଫଳେ ।
ଗୃହସ୍ଥ ଶାକ୍ତ ବା ଶୈବଧର୍ମୀମାନଙ୍କର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟଇ ଏହି ନିୟମ ଆଚାର ।
ବଇଷ୍ଣବ ଯତି ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଯେଉଁମାନେ
ଏହା ଜାଣିବା ଉଚିତ ଅଟେ ସାବଧାନେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନଇବେଦ୍ୟ ନିତ ଯେ ବୈଷ୍ଣବ
ହୃଦୟରେ ଭକ୍ତି ବହି ସେବା କରୁଥିବ ।
ଶତ ଉପବାସ ବ୍ରତ ଫଳରେ ସେ ଯାଇ
ବସିବ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରେ ମହାସୁଖ ପାଇ ।
ତାହାର ସଂସର୍ଗ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ଦେବତା
ପାଶକୁ ଆସିବେ ହେବାପାଇଁ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।

ଉଷୁନା ଚାଉଳ ଅନ୍ନ କେଉଁ କେଉଁ ଦେଶେ
ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଟଇ ମାତ୍ର ଭୋଜନ ସକାଶେ ।
କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିଜ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବଇଷ୍ଣବଙ୍କର
ଉଚିତ ନୁହଇ ଦେବପୂଜା କରିବାର ।
ଭକ୍ଷଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ନୁହଇ ଉଚିତ
ମୋର କହିବାରୁ ଜାଣ ଆହେ ତପୋବନ୍ତ ।
ବିଶେଷ ବିଧବା ନାରୀ ଯତିମାନେ ଯେବେ
ଭୋଜନ କରନ୍ତି ଦୋଷ ହୁଅଇଟି ତେବେ ।
ତାମ୍ବୁଳ ଭକ୍ଷଣ ଯେବେ ଯତି ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ
ଆବର ବୈଷ୍ଣବ ଶୈବ ପତିହୀନା ନାରୀ ।
କରନ୍ତି ତହିଁକୁ ଦୋଷ ହୁଅଇ ବହୁତ
ଗୋମାଂସ ଭକ୍ଷଣ ତୁଲ୍ୟ ଅଟେ ସେ ନିଯୁତ ।
ସାମବେଦ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଆହ୍ନିକ ଆଖ୍ୟାନେ
ଲେଖିଛନ୍ତି ଯା କହିଛନ୍ତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଋଷିମନେ ।
ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କର ଅଭକ୍ଷ ତାମ୍ବୁଳ
ଭକ୍ଷଣ କରିଲେ ଦୋଷ ହୁଅଇ କେବଳ ।
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟଦ୍ରବ୍ୟରେ ଘୃତ ତାମ୍ରପାତ୍ରେ କ୍ଷୀର
କ୍ଷୀର ସଙ୍ଗେ ଲୁଣ ଯେବେ କରିବ ଆହାର ।
ଗୋମାଂସ ଭକ୍ଷଣ ତୁଲ୍ୟ ଅଟଇ ସେ ଜାଣ
ସନ୍ଦେହ ଏଥିରେ କିଛି ନାହିଁ ମନେ ଘେନ ।
ନାରିକେଳ ଜଳ ଯେବେ କଂସାରେ ରଖିବ
ଅଥବା ତାମ୍ର ପାତ୍ରରେ ଗୁଡ଼ ମହୁ ଥିବ ।
ତାହାକୁ କଦାପି ନ ଖାଇବ ବିଜ୍ଞଜନ
ଦୂଷିତ ଅଟଇ ତାହା ମଦ୍ୟର ସମାନ ।
ଠିଆହୋଇ ବାମହସ୍ତେ ଢାଳ ଟେକିକରି
ପାଣି ପିଏ ଯେଉଁ ଦ୍ୱିଜ ବିଚାର ନ କରି ।
ସୁରାପାୟୀ ଚଣ୍ଡାଳରୁ ଅଟଇ ସେ ଊଣା
ତାହାକୁ ସକଳ ଧର୍ମ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ମନା ।
ଯେଉଁ ଅନ୍ନ ଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା ନୋହିଥାଏ
ଅଥବା ତହିଁରୁ ଆଗକର କେହି ଖାଏ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାହାକୁ କେବେହେଲେ ନ ଭୁଞ୍ଜିବ
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଗୋମାଂସ ଭକ୍ଷ ପାପକୁ ପାଇବ ।
ସେହିପରି ଜଳପାନ କଲାପରେ ଯାହା
ବଳକା ହୋଇବ କେବେ ନ ପିଇବ ତାହା ।
ପିଇଲେ ସୁରାପାନର ଦୋଷକୁ ପାଇବ
ଚାନ୍ଦ୍ରାୟଣବ୍ରତ କଲେ ଯହିଁ ମୁକ୍ତ ହେବ ।

କାର୍ତ୍ତିକରେ କାଇତଣ ମାଘରେ ମୂଳକ
ଫାଲଗୁନ କାଳରେ ଯେ କଳମ୍ବୀ ଶାକ ।
ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ତାଳ ପୁଣି ମସୁର ଯେ ମାଛ
ହିଜଳ ଗଛରେ ଏହା ଅଟେ ଅତ ତୁଚ୍ଛ ।
ସକଳ ଦେଶରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ବ୍ରାହ୍ମଣେ
ଏହାକୁ ପାଳନ କରୁଥାନ୍ତି ସେ ଯତନେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ମାଛ ଯେବେ ଖାଏ
ସେଥିରୁ ତାହାର ଯେଉଁ ପାପ ଜାତ ହୁଏ ।
ତିନ ଦିନ ଉପବାସ କଲା ପରେ ପୁଣି
ସୂର୍ଯ୍ୟଦର୍ଶନ କଲେ ମୁକ୍ତ ହୁଏ ଆହେ ମୁନି ।
କୁଷ୍ମାଣ୍ଡ ଖାଇଲେ ପ୍ରତିପଦା ତିଥି ଦିନେ
ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଥ ବିନାଶ ହୁଏ ଘେନ ମନେ ।
ଦ୍ୱିତୀୟାରେ ଅଙ୍କବାନ୍ତ ଖାଇବନ୍ତି ଯେବେ
ହରିଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ମୁକ୍ତ ହେବ ତେବେ ।
ସେପରି ପଟୋଳ ଫଳ ଅଭକ୍ଷ୍ୟ ଅଟଇ
ଖାଇଲେ ସର୍ବଦା ଶତ୍ରୁ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥାଇ ।
ତୃତୀୟା ଚତୁର୍ଥୀ ଦୁଇ ତିଥିରେ ଯେ ଜନ
ମୂଳକ ଖାଇବ ନଷ୍ଟ ହେବ ତାର ଧନ ।
ପଞ୍ଚମୀରେ ବିଲ୍ୱ ଯେହୁ ଭକ୍ଷଣ କରିବ
କଳଙ୍କୀ ହୋଇଣ ଜଗତରେ ସେ ରହିବ ।
ଷଷ୍ଠୀରେ ଯେ ନିମ୍ବପତ୍ର ଫୁଲକୁ ଭକ୍ଷଇ
ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ଯୋନିରେ ସେ ଜନମ ହୁଅଇ ।
ତାଳ ଭକ୍ଷଣ କରିଲେ ରୋଗ ଯେ ବହୁତ
ହୁଅଇ ଏକଥା ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରର ସମ୍ମତ ।
ସପ୍ତମୀ ଦିନରେ ତାଳ ଅତି ଦୋଷାବହ
ଖାଇଲେ ତାହାକୁ ନିଶ୍ଚେ ନାଶହୁଏ ଦେହ ।
ଅଷ୍ଟମୀରେ ନାରିକେଳ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଟଇ
ଭକ୍ଷଣ କରିଲେ ବୁଦ୍ଧି ବୃତ୍ତି ନଷ୍ଟହୋଇ ।
ନବମୀ ତିଥିରେ ଲାଉ ଦଶମୀରେ ପୁଣି
କଳମ୍ବୀ ଶାଗ ଖାଇବ ଯେଉଁ ଲୋକ ଜାଣି ।
ତାହାର ଅଶେଷ ପାପ ହୁଅଇ ନିଘୃତ
ଗୋମାଂସ ଭକ୍ଷଣ ତୁଲ୍ୟ ତାହା ଅଟଇ ତ ।
ଏକାଦଶୀରେ ଯେ ଶିମ୍ବ କେବେ ନ ଖାଇବ
ଦ୍ୱାଦଶୀ ତିଥିରେ ପୋଇଶାଗ ବରଜିବ ।
ସେପରି ତ୍ରୟୋଦଶୀରେ ବାଇଗଣ ଫଳ
କେବେହେଲେ ନ ଖାଇବ ଆହେ ତପଶୀଳ ।
ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ନ ମାନି ଯେହୁ ମୂର୍ଖପଣ କରି
ଖାଇବ ତାହାର ପୁଅ ଯିବ ନିଶ୍ଚେ ମରି ।
ଋଷି ନ ଖାଇବ କେବେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦିନ
ଖାଇଲେ ମହାପାପରେ ହୋଇବ ମଗନ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଅଥବା ଅମାବାସ୍ୟା ଦିବସରେ
ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ କରିବ ମାଛ ମାଂସ ଖାଇବାରେ ।
ତାହାକଲେ ଗୋହତ୍ୟା ପାପ ନିଶ୍ଚେ ହେବ
ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏହିପରି ଲେଖିଛନ୍ତି ଦେବ ।
ଦେବୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପଶୁ ହୋଇଲେ ପ୍ରୋକ୍ଷିତ
ତା ମାଂସେ ଅଟଇ ଅନ୍ୟଦିନରେ ପ୍ରଶସ୍ତ ।
ପାର୍ବଣ ବା ଏକୋଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିବସରେ
ବ୍ରତ ଉପବାସେ ପ୍ରାତଃ ସ୍ନାନ ସମୟରେ ।
ଷୋଡ଼ଶ ତୈଳ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ
ତର୍ପଣରେ ନୁହଇ ଦୋଷ ଆହେ ବିଧିମତ ।
ଆଦର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଅମାବାସ୍ୟା ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ
ଅଷ୍ଟମୀ ନବମୀ ରବିବାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ।
ଏହି ଦିନମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ସେ ପ୍ରକାରେ
ସୋରିଷ ତୈଳ ଗ୍ରହଣ କରିବ ବିଧିରେ ।
ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଅବା ବ୍ରତ ଉପବାସ ଦିନ ହେଲେ
ତିଳତୈଳ ନ ଘେନିବ କେତେବେଳେ ଭଲେ ।
ବର ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣ ଶାଗ କାଂସ୍ୟ ପାତ୍ରେ ଅନ୍ନ
ସେହିଦିନମାନଙ୍କେ ନ କରିବଟି ଭୋଜନ ।
ପ୍ରୋକ୍ଷଣ ହୋଇଥିଲେହେଁ କଚ୍ଛପ ମାଉଁସ
ଉଚିତ ନୁହଇ ଜାଣ କରିବାର ଗ୍ରାସ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ର ସୁ ଆଦି ଚାରି ବର୍ଣ୍ଣଙ୍କର
ନିଷିଦ୍ଧ ଦିବସେ ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ଭୋଗ କରିବାର ।
ରାତ୍ରରେ ଦଧି ଭକ୍ଷଣ କଲେ ମହାଦୋଷ
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳରେ ଶୋଇଲେ ହୁଏ ଆୟୁନାଶ
ରଜସ୍ୱଳା ନାରୀଠାରେ ଆସକ୍ତ ହୋଇଲେ
ନରକ ମଧ୍ୟକୁ ଗତି ହୁଏ ଅନ୍ତଃକାଳେ ।
କୁଳଟା ରମଣୀଠାରୁ ଅନ୍ନ କଲେ ଗ୍ରାସ
ସକଳ ଧର୍ମରେ ହାନି ଘଟଇ ଅବଶ୍ୟ ।
ଶୂଦ୍ରରେ ଯାଜକ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ଅଥବା ଭୋଜନ କରେ ଶୂଦ୍ର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଅନ୍ନ ।
ଅଭକ୍ଷ ଭକ୍ଷଣ ଦୋଷ ହୁଅଇ ତାହାର
ଅଥବା ବୃଷଳୀପତି ଅନ୍ନ ଯେ ଆହାର ।

କରଇ ତାଠାରୁ ବଳ ପାପୀ କେହ୍ନନାହିଁ
ପତିତଜନଙ୍କ ହସ୍ତୁ ଅନ୍ନ ଯେ ଭୁଞ୍ଜଇ ।
ସେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଶ୍ରେଣୀରେ ହୁଅଇଟି ଲେଖା
ଅମୂଳକ ଉଙ୍କ ହୁଏ ତାର ହେଲେ ଦେଖା ।
ଯେଉଁ ବିପ୍ର ଆଜହୋଇ ଦାନ ସେନ ଥାଇ
ଯେ ଅବା ଗ୍ରାମରେ ବୁଲି ଚକସ୍ତା କରଇ ।
ସେ ଦୁହିଙ୍କ ଠାରୁ ଅନ୍ନ ଖାଇବା ନସିଦ୍ଧ
ନିଶ୍ଚୟ କରି ଅଛନ୍ତି ସକଳ ବିବୁଧ ।
ହସ୍ତା ଚିତ୍ରା ନକ୍ଷତ୍ରରେ ତଇଳ ସେବନଲେ
ସମାନ ଅଟେ ଅଭକ୍ଷ ଖାଇବାର ତୁଲେ ।
ମୂଳା ମୃଗଶିର ଭାଦ୍ରପଦ ନକ୍ଷତ୍ରରେ
ମାଂସ ଖାଇଲେ ସମାନ ଗୋମାଂସ ସଙ୍ଗରେ ।
କୃତ୍ତିକା ନକ୍ଷତ୍ର ଅମାବାସ୍ୟାରେ ଯେପଥି
ଖଜୁର ଯେ ହୁଏ ପାପ ହୁଅଇ ତାହାଥି ।
କ୍ଷୌର ଅବା ସ୍ତ୍ରି ସଙ୍ଗ ନାଲପରେ ସେହି
ସ୍ନାନ ନ କରି ଦେବତା ପିତୃଙ୍କୁ ପୂଜଇ ।
ଜଳହୁଏ ତାର ତହିଁ ରକତ ସମାନ
ଅନ୍ତକାଳେ ନରକରେ ହୁଅଇ ପତନ ।
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ଅକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିସ୍ତାର ଭାବେଣ
ଶୁଣିଲତ ତପୋଧନ ମୋହଠାରୁ ଜାଣ ।
ଆଜ ଯେବେ କିଛୁ ଶୁଣିବାକୁ ମନ ଅଛୁ
ମନରେ କିଛୁ ନ ଭାବ ହେ ଧାତାଙ୍କ ବତ୍ସ ।
ଏହା କହିଣ ଶଙ୍କର ମଉନ ହୋଇଲେ
ପ୍ରଥମ ଖେଦ ମୋହନ ଗୀତେ ଭାବ ବୋଲେ

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନାରଦ ଶିବଙ୍କର କଥୋପ କଥନେ
ନାମ ଏକତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶିବଙ୍କଠାରୁ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଶୁଣି ନାରଦଙ୍କର ପ୍ରସ୍ଥାନ

ଶୁଣ ୨ ସୁଜ୍ଞଜନେ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ
ଶିବଙ୍କ ବାକ୍ୟେ ନାରଦ ହୋଇଲେ ତୃପତ ।
ବେନକର ଯୋଡ଼ି ପୁଣି ବୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ
ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରସାଦରୁ ସବୁ ଶୁଣିଲଇଁ ।
ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ଅଟନ୍ତି ସାକ୍ଷାତ ଆପଣ
ଶୁଣିବାକୁ ତବଠାରୁ ବ୍ରହ୍ମ ନିରୂପଣ ।
ମନ ବଳଅଛୁ ଆହେ ଜଗତର ନାଥ ।
ଦୟାକରି ମୋହ ଆଗେ କୁହନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମ କେମନ୍ତ ଭାବରେ ହୁଅନ୍ତି ପ୍ରକାଶ
ସାକାର ଅଟନ୍ତି କିବା ଅଟନ୍ତି ଅଦୃଶ୍ୟ ।
କି ଅବା କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅଟେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥିତି
ଏହିକଥା ଶୁଣିବାକୁ ବଳଅଛୁ ମତି ।
ବେଦରେ କପଥି ଯେ ବ୍ରହ୍ମର ରୂପ ଗୁଣ
ନିରୂପିତ ହୋଇଅଛି କୁହନ୍ତୁ ଆପଣ ।
ପ୍ରକୃତି ଦେବୀ ଆବର ଅଟନ୍ତି କେମନ୍ତ
ବ୍ରହ୍ମରୁ ସେ ଭିନ୍ନ କିବା ଥାନ୍ତି ତାଙ୍କ ସାଥ ।
ତାହାଙ୍କ ବିଷୟ ବେଦେ କପଥି ରହିଛି
ଶୁଣିବାପାଇଁ କି ମନ ବଳଅଛି କହି ।
ବ୍ରହ୍ମ ଆଉ ପ୍ରକୃତିଏ ବେନ ଜଣଙ୍କର
ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନା ବିଷୟ ହୋଇଛି ବିସ୍ତାର
ସମସ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି କୁହ ଶୂଳପାଣୀ
କୃତାର୍ଥ ହୋଇବି ଏହା ତବ ମୁଖୁଁ ଶୁଣି
ନାରଦ ମୁନିଙ୍କ ବାକ୍ୟ କରିଣ ଶ୍ରବଣ
ଅଳପ ହସି ବୋଇଲେ ଗାବଂଶ ରମଣ ।
ବ୍ରହ୍ମ ନିରୂପଣ ବିଧି ହୋଇଛି ଯେମନ୍ତ
ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେମନ୍ତ ଅଛଇ ଲଖିତ ।
କହିଲେ ନିଶ୍ଚଳ ଚିତ୍ତେ ଶୁଣ ମୋହ ଗିର
ଯାହା ଶୁଣିବାକୁ ମନ ବଳିଛି ତୁମ୍ଭର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ରହସ୍ୟମୟ ପୁଣି ଜ୍ଞାନପ୍ରଦ
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ଯାର ଭେଦ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଆଉ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସଙ୍ଗତରେ ମୁହିଁ
ପ୍ରଧାନ ଦେବତା ରୂପେ ଖ୍ୟାତ ହୋଇଛଇଁ
ଧର୍ମ ଆବର ଅନନ୍ତ ଦେବ ଆଦିକରି
ତିନଲୋକରେ ପ୍ରଧାନ ଅଟନ୍ତି ସେପରି ।
ଆଦିଅନ୍ତ ନିରୂପଣ ଆମ୍ଭ ମାନଙ୍କର
ହୋଇଅଛି ବେଦ ଆଉ ପୁରାଣ ମଧ୍ୟର ।

ସେ ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ନିତ୍ୟ ସନାତନ ମୟ
ନାହିଁ ଜନେ ମାତ୍ର ତାହାଙ୍କର ବୃଦ୍ଧି କ୍ଷୟ ।
ସ୍ଥୂଳରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯା ହୁଅଇ ଲୋକରେ
ନିରୂପିତ ହୋଇଅଛି ତେମନ୍ତ ବେଦରେ ।
ତାହା ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ଜାଣୁ ଭଲକରି
ସେ କଥା କହୁଛୁ ବତ୍ସ ଶୁଣ କର୍ଣ୍ଣ ଡେରି ।
ଧର୍ମ ବେଦବର ଦିନେ ବଇକୁଣ୍ଠପୁରେ
ଯାଇଥିଲେ ଜାଣ ମୋତେ ନେଇ ସଙ୍ଗତରେ
ଆମ୍ଭେ ତିନିଜଣ ଏହି ବ୍ରହ୍ମ ଜାଣିବାକୁ
ପଚାରି ବୁଝିଲୁ ଯାହା କହିବା ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ବତ୍ସ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ଯେମନ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ରହ୍ମ ନିରୂପଣ ହୋଇ ।
ସକଳ ବେଦରେ ପରମ୍ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
ହୋଇଛି ପରମ ଆତ୍ମାରୂପେ ବିଦ୍ୟମାନ ।
ଯେଉଁ ଯେଉଁ କର୍ମ ପ୍ରାଣୀ କରୁଥାଏ ନିତ୍ୟେ
ସାକ୍ଷୀରୂପେ ତାହା ବୁଝୁଥାନ୍ତି ସେ ଜାଗ୍ରତେ ।
ଜୀବର ଯେ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ଦେବ ନାରାୟଣ
ମନରୂପେ ବିରାଜିତ କମଳଆସନ ।
ଅଶେଷ ଜ୍ଞାନ ସ୍ୱରୂପେ ପ୍ରକାଶଇ ମୂର୍ତ୍ତି
ପ୍ରକୃତି ଦେବୀ ରହନ୍ତି ଶକ୍ତିରୂପ ହୋଇ ।
ଆତ୍ମାର ଅଧୀନ ଆମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ସେଠାରେ
ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଣ ଥାଉଁ ଯେ ଯାହା କର୍ମରେ ।
ଆତ୍ମା ଯେବେ ଗଚ୍ଛାଏ ତାକୁ ଅନୁସରି
ଯାଉ ରଜାଙ୍କର ପଛେ ପ୍ରଜା ଯେମ୍ନ ପରି ।
ଯେଉଁରୂପେ ଜଳପାତ୍ରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର
ପ୍ରତିବିମ୍ବ ପଡ଼ିଥାଏ ସେରୂପେ ଆତ୍ମାର ।
ଏହିରୂପେ ହୋଇ ଜୀବ ସୁଖ ଦୁଃଖମାନ
ଭୋଗ କରୁଥାଏ କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଜାଣ ।
ଜଳପାତ୍ର ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ଯେବଣ ପ୍ରକାରେ
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବିମ୍ବ ଲୀନ ହୁଏ ସେହିଠାରେ ।
ସୃଷ୍ଟି ସଂହାର କାଳରେ ଜୀବ ଯାଇକରି
ପରମ ବ୍ରହ୍ମରେ ଲୀନ ହୁଅଇ ସେପରି ।
ଯୁଗଶେଷେ ଏକାହୋଇ ବ୍ରହ୍ମ ରହିଥାନ୍ତି
ଚରାଚର ଜୀବ ତାଙ୍କଠାରେ ମିଶିଯାନ୍ତି ।
ଆମ୍ଭେମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କଠାରେ ଲୀନ ହେଉଁ
ପୁଣି ସୃଷ୍ଟି ହେବାଯାଏ ଅପ୍ରକାଶେ ଥାଉଁ ।

ସେ ପ୍ରଭୁ ମଣ୍ଡଳାକାର ତେଜ ସ୍ୱରୂପରେ
ପ୍ରକାଶନ୍ତି କୋଟିସୂର୍ଯ୍ୟ ସମାନ ଦୀପ୍ତିରେ ।
ସକଳ ସ୍ଥାନରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକାଶ ସଦୃଶ
ଦେଖାଯାନ୍ତି ଯେସନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ପ୍ରକାଶ ।
ମହାତପୀ ଯୋଗୀଜନେ ତାଙ୍କ ରୂପ ଦେଖି
ଆନନ୍ଦ ଲଭ କରନ୍ତି ହୋଇ ମହାସୁଖୀ ॥
ପରଂବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଭାବି ମାନସରେ
ଧ୍ୟାନ କରୁଥାନ୍ତି ବସି ଦିବସ ନିଶିରେ ।
ସ୍ୱେଚ୍ଛାମୟ ନିରାକାର ପରମ ପୁରୁଷ
ସକଳ ଜୀବର ହେତୁ ଦେବତଶ୍ରେଷ ।
ପରମ ଆନନ୍ଦରୂପ ଆନନ୍ଦ କାରଣ
ପ୍ରକୃତିରେ ହେତୁ ସେହି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ସମସ୍ତ ଜୀବସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକୃତି ତହିଁରେ
ଲୀନ ହୋଇଥାଏ କାଳେ ବିଧି ଅନୁସାରେ ।
ଯେଉଁରୂପେ ଅନଳରେ ଦାହିକା ଶକତି
ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦେହରେ ପ୍ରଭା କରିଥାଏ ସ୍ଥିତି ।
ଦୁଗ୍ଧରେ ଧବଳ ରୂପ ଜଳେ ଶୀତଳତା
ଆକାଶରେ ଶବ୍ଦ ମହୀଠାରେ ଗନ୍ଧବତ୍ତା ।
ସେହିରୂପେ ବ୍ରହ୍ମଠାରେ ପ୍ରକୃତି ସୁନ୍ଦରୀ
ଅଭେଦ ଭାବରେ ଥାନ୍ତି ଲୀନ ହୋଇକରି ।
ତାହାଙ୍କ ଯୋଗରେ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷ ବୋଲନ୍ତି
ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭରେ ଦୁହେଁ ପ୍ରକାଶ ହୁଅନ୍ତି ।
ସେ ପ୍ରକୃତି ମହାମାୟା ତିନିଗୁଣେ ପରି
ବିରାଜମାନ ହୁଅନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀରୂପ ଧରି ।
ଯେଉଁରୂପେ କୁମ୍ଭକାର ମାଟିପିଣ୍ଡ ନେଇ
ନିର୍ମାଣ କରଇ ଘଟ ଚକପରେ ଥୋଇ ।
ସେରୂପେ ପରମବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକୃତିକୁ ନେଇ
ସର୍ଜନା କରନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ଜାଣ ଆହେ ମୁନି ।
ଏ ବାହାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର କୁଣ୍ଡଳ ଯେରୂପେ
ଘଟଣା କରଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରହି ନେଇ ଆପେ ।
ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକୃତିଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ତେମନ୍ତ ପ୍ରକାର
ଏଥିରେ ସଂଶୟ କିଛି ନାହିଁ ମୁନିବର ।
କିନ୍ତୁ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣକାର କୁଶଳଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ
ଅନିତ୍ୟ ଅଟଇ ବୋଲି ମାନସରେ ହେଜ
ପରମବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରକୃତି ହୋଇଣ ମିଳିତ
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଅଟନ୍ତି ନିତ୍ୟ ।

ପୁରୁଷଠାରୁ ପ୍ରକୃତି ନୁହନ୍ତି ଅଧିକ
ସମାନ ବୋଲି କହନ୍ତି କେତେ ବଇଷ୍ଣବଲୋକ ।
ଯୁଗଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣକାର ମୃତ୍ତିକା ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଆଣିବାକୁ ସମରଥ ହୁଅନ୍ତିଟି ଜାଣ ।
ମୃତ୍ତିକା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ଆଣିବା ସକାଶେ
ସମରଥ ନୋହେବେକେ ହୁଅନ୍ତି ବଂଶରେ ।
ଏ ସକାଶୁ ବ୍ରହ୍ମ ଏକା ପ୍ରକୃତିଙ୍କଠାରୁ
ଉତ୍ତମ ବୋଲନ୍ତି ଆହେ ମୁନିଙ୍କର ଗୁରୁ ।
କେଉଁମାନେ କହନ୍ତି ସେ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
ପ୍ରକୃତିଠାରୁ କଛୁହିଁ ନ ଅଟନ୍ତି ଭିନ୍ନ ।
ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମତରେ ବ୍ରହ୍ମରୁ ପ୍ରକୃତି
ବଭିନ୍ନ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇ ସେ ଅଛନ୍ତି ।
ସକଳ ଲୋକର ଆତ୍ମା ସର୍ବକର୍ମ ସାକ୍ଷୀ
ଅଟନ୍ତି ଯେ ବ୍ରହ୍ମ ତାଙ୍କ ରୂପ ନୁହେ ଦେଖି ।
ନିର୍ଲିପ୍ତଭାବରେ ଥାନ୍ତି ସର୍ବଘଟେ ପୂରି
ଶ୍ରୁତି ଶାସ୍ତ୍ରେ ନିରୂପଣ ହୋଇଛୁ ଏପରି ।
ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଆଦି କାରଣ ପ୍ରକୃତି
ତାହାକୁ ମୁନିଏ ବୋଲୁଥାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମଶକ୍ତି ।
ତେଜରୂପେ ସବୁଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସେହି
ବସିଥାନ୍ତି ଯୋଗୀଜନେ ତାଙ୍କରୂପ ଧ୍ୟାୟି ।
ମାତ୍ର ବଇଷ୍ଣବମାନେ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବୁଦ୍ଧି ଯେନ
ସେ ତେଜକୁ ନ ଭଜନ୍ତି ଜାଣ ଆହେ ମୁନି ।
ତାଙ୍କ ମତେ ସେ ତେଜର ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଷ
ହୁଅନ୍ତି ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ରୂପରେ ପ୍ରକାଶ ।
କାରଣ ନ ଥିଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ନ ହୁଅଇ ଯେଣୁ
ବୈଷ୍ଣବେ ବିଶ୍ୱାସ ତାହା ନ କରନ୍ତି ତେଣୁ ।
କେବଳ ପୁରୁଷରୂପ ଧ୍ୟାନ ମାର୍ଗ ଦେଖି
ଆପଣ ର ମାନସରେ ହେଉଥାନ୍ତି ସୁଖୀ ।
ମଣ୍ଡଳ ଆକାରେ ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ସେ ତେଜ
କୋଟିସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣକୁ ବଳଇ ସେ ଲାଜ ।
ନିତ୍ୟସ୍ଥଳ ପ୍ରଭାମୟ ଜ୍ୟୋତିରେ ଆବୃତ
ଗୋଲୋକ ତାହାର ମଧ୍ୟେ ଅଟଇ ଅଦ୍ଭୁତ ।
ଲକ୍ଷେ କୋଟି ଯୋଜନ ତା ବିସ୍ତାର ଅଟଇ
ଚତୁରସ୍ର ଆକାରକୁ ବହିଅଛି ସେହି ।
ବେଷ୍ଟିତ ହେବାରୁ ଘୃତ ଉପରେ କିରଣ
କର୍ପୂର ଦିଶଇ ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳ ସମାନ ।

ଅଷ୍ଟରତ୍ନେ ପଚନରେ ହୋଇଛି ନିର୍ମିତ
ଧ୍ରୁବକୁ ଯେ ଦେଖାଯାଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ
ବଇକୁଣ୍ଠ ପୁରରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପଞ୍ଚାଶତ
କୋଟି ଯୋଜନ ଅନ୍ତରେ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ ସ୍ଥିତ
ଗୋପାଳ ଗୋପିକାଗଣ ଆନନ୍ଦରେ ତହିଁ
ବାସ କରନ୍ତି ମହାସୁଖେ ଦିନ ନେଇ ।
ଏ ବାହାରେ କାମଧେନୁ ଅଛନ୍ତି ବହୁତ
ବୁଲୁଛନ୍ତି ନିଜ ନିଜ ବତ୍ସାଙ୍କ ସହିତ ।
ବଚିତ୍ର ରାସମଣ୍ଡଳ ଅତି ଶୋଭାବନ
ଦେଖିବା ଫଳରେ ହର୍ଷ ଘେନଯାଏ ମନ ।
ବୃନ୍ଦାବନ ବନ ଶୋଭା ସବୁଠାରୁ ବଳି
ନନ୍ଦନ କାନନ ପ୍ରଭା ଦେଇଅଛି ଦଳି ।
ଶତଶୃଙ୍ଗ ବରଜିତ ପର୍ବତରେ ପୁଣି
ପୂରିତ ହୋଇଛୁ ଜାଣ ଆହେ ମହାମୁନି ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଟି କୋଟି ଆଶ୍ରମ ଥିବାରୁ
ତପୋଧନ ପୁଷ୍ପ ଘର ଦିଶୁଅଛି ଗୁରୁ ।
ଆଦର ବହୁତ ଦିବ୍ୟ ଆବାସ ଭବନ
ଦେବାଳୟ ପୁଷ୍କରିଣୀ ପୁଷ୍ପ ଉପବନ ।
ଆବରଣ କରି ତାକୁ ଅଛଇ ସେଠାରେ
ପାଚେରି ବେଢ଼ାଇଅଛି ତା ଚାରିପାଖରେ ।
ଗମ୍ଭୀର ପରିଖା ତାର ନିକଟରେ ରହି
ଚନ୍ଦ୍ରନେମିପରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ।
ଗୃହମାନଙ୍କ ଉପରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଳଶ
କରିଅଛି ଇନ୍ଦ୍ରମଣିଙ୍କ ତାର ପାଶ ।
ଷୋଳକ ଗୋପାଳଗଣ ଅତି ମନୋହର
ମଣି ଦର୍ପଣ ନିର୍ମିତ କବାଟ ଦୁଆର ।
ବିବିଧ ଚିତ୍ର ବଚିତ୍ର ରୂପରେ ସେ ପୁଷ୍ପ
ହୋଇଛୁ ଦେବତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପଯାନ ଘର ।
ଷୋହଳଟି ଦ୍ୱାର ତାର ଭିତରକୁ ଅଛି
ରତ୍ନ ସୋପାନଶ୍ରେଣୀ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଜଳୁଛି ।
ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ନିର୍ମିତ ଦିବ୍ୟ ସିଂହାସନ
ତେଜରେ ଦିଶଇ ପୁଣି ଅତି ଶୋଭାବନ ।
ପରମ ପୁରୁଷ ବିଷ୍ଣୁ ତା ମଧ୍ୟରେ ବସି
ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଆଦିତ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଯାଉଛନ୍ତି ଦିଶି ।
ନୂତନ ମେଘ ସଦୃଶ ଶ୍ୟାମଳ ବଦନ
କିଶୋର ବୟସ ବାଲ୍ୟ ରୂପ ଶୋଭାବନ ।

ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ରମା ତୁଲ୍ୟ ଶ୍ରୀମୁଖ ସୁନ୍ଦର
ନୀଳୋତ୍ପଳଦଳ ନେତ୍ର ଦର୍ଶନ ମଧୁର ।
ରୂପକୁ କୋଟିଏ କାମ ନ ହୋଇବେ ସରି
ତୁସନ୍ଧ ବୁଣରେ ଲକ୍ଷଚନ୍ଦ୍ର ଶୋଭାଧାରୀ ।
ସସ୍ମିତ ମୁରଳୀହସ୍ତ ଦିବ୍ୟ ରୂପ ଗୁଣ
ମଙ୍ଗଳମୟ ଶ୍ରୀହରି ଯୋଗୀଜନ ଗୁରୁ ।
ଅନଳ ସମ୍ଭୂତ ବାସ ପରିଧାନ କରି
ଦଶନ୍ତି ବିଦ୍ୟୁତବନ୍ତ ନବଘନ ସରି ।
ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ସୁବାସିତ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ
ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ଶୋଭମାନ ।
ମାଳତୀ କୁସୁମମାଳ ଜାନୁ ପରିଯନ୍ତେ
ଲମ୍ବିତ ହୋଇଣ ଶୋଭା ପାଏ ଅବିରତେ ।
ମଣି ମାଣିକ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର ଦେହେ
ସୁନ୍ଦର ପ୍ରକାଶମାନ ଦିଶେ ଅତିଶୟେ ।
ମସ୍ତକ ଦେଶରେ କେକୀ ପୁଚ୍ଛ ଶୋଭିବନ
ଝଟ ଝଟ ଦିଶୁଥାଏ ନାନାଦି ଭୂଷଣ ।
କେୟୂର କଙ୍କଣ ଆଉ ପାଦରେ ନୂପୁର
ଲମ୍ବିଅଛି କଣ୍ଠଦେଶେ ଅଷ୍ଟରତ୍ନ ହାର ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କୁଣ୍ଡଳ ବେନି କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୋଭଇ
ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ କିରଣରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶଇ ।
ଶୁଭ୍ରଦନ୍ତ ପନ୍ତି ତାଙ୍କ ମୁକୁତା ପରାୟେ
ଅଧର ଶୋଭା ଦିଶଇ ପକ୍ୱ ବିମ୍ବ ପ୍ରାୟେ ।
ମୁଖର ଶୋଭା ବଢ଼ାଏ ଉନ୍ନତ ନାସିକା
ସଚେତନ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଶୋଭା ଠୁଳ ଏକା ।
ହୋଇଣ ବେଷ୍ଟିତା ପ୍ରଭୁ ଗୋପୀକା ଗଣରେ
ଶୋଭା ପାବନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ର କ ତାରକା ଘନ୍ତରେ ।
ସେ ସମସ୍ତ ବାଳାମାନେ ନବ ଯଉବନା
ମଣ୍ଡି ହୋଇଛନ୍ତି ରତ୍ନ ହେମମାଳା ଜଣୀ ।
ଆବର ନାନାଦି ଅଳଙ୍କାର ଶୋଭାପାଏ
କରିଣିକ ତାହାପୁଣି ମୁଖେ ଅବା କଏ ।
ଅନଙ୍ଗ ରସରେ ସର୍ବେ ମାନସ ମଜାଇ
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖପଦ୍ମେ ଦୃଷ୍ଟି ଛନ୍ତି ଦେଇ ।
ସେହି ପ୍ରଭୁ ଅଟନ୍ତି ଯେ ସକଳ ବନ୍ଦିତ
ବ୍ରହ୍ମା ନାରାୟଣ ସାଥେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଭକ୍ତ ।
ରାଧାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଧନ ରାସ ଅଧୀଶ୍ୱର
ଅଟନ୍ତି ସେହି ଜଗତ ଜନଙ୍କ ଈଶ୍ୱର ।

ଗୋଲକରେ ତାହାଙ୍କର ବସତ ଅଟଇ
ସଦା ମୁନି ଋଷିଗଣେ ଧ୍ୟାନ ଛନ୍ତି ଦେଇ ।
ଆମ୍ଭର ପରମ ପୂଜ୍ୟ ଦେବତାଟି ସେହି
ଅକ୍ଷୟ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲିଣ ତାହାଙ୍କୁଟି କହି ।
ଆବର ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟେ ଅଟନ୍ତି ସେ ଭିନ୍ନ
ସକଳ ଜୀବ ଆଧାର ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ।
ତ୍ରୈଲୋକ ଈଶ୍ୱର ସର୍ବପୂଜ୍ୟ ଫଳଦାତା
ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଶୁଭ ଅଶୁଭ ବିଧାତା ।
ପ୍ରଧାନ ପୁରୁଷ ସେହି ଗୋଲକ ନିବାସୀ
ଦ୍ୱିଭୁଜ ବିଶାଳ ବକ୍ଷ ଅଟଇ ତାଙ୍କର ।
ନିଜେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଗୋପାଳ ବେଶରେ
ରହିଛନ୍ତି ପାର୍ଷଦ ଗଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ।
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ରାଧା ଆଦି ଗୋପନାରୀ
ବିହାର କରନ୍ତି ନାନା ସୁଖେ ରସପୁରି ।
ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ହୃଦେ ଥାନ୍ତି ସେ ପୁରୁଷ
ଜୀବ ଆତ୍ମା ସ୍ୱରୂପରେ ଅଟନ୍ତି ପ୍ରକାଶ ।
ତାହାଙ୍କର ଆଦି ଆଉ ଅନ୍ତ କିଛି ନାହିଁ
ଯେମନ୍ତ ଭାବରେ ଯେତ୍ତୁ ଭକ୍ତେ ସେତ୍ତୁ ପାଇ ।
ସର୍ବଦା ନୂତନ ସେହୁ ନୁହେଁ ପୁରାତନ
କ୍ଷୟ ନାହିଁ ବୃଦ୍ଧି ନାହିଁନାହିଁ ଭିନ୍ନା ଭିନ୍ନ ।
ସକଳ ଆଦି ପୁରୁଷ ଅଟନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି
ତେଣୁ ତାହାଙ୍କର ନାମ କୃଷ୍ଣ ବୋଲିକରି ।
ତାହାଙ୍କର ଏକ ଅଂଶ ଅଛି ବୈକୁଣ୍ଠରେ
ନାରାୟଣ ନାମେ ଶୋଭା ପାଆନ୍ତି ତ୍ରିପୁରେ ।
ଅତି ମନୋହର ରୂପ ତାଙ୍କର ଅଟଇ
ପାର୍ଷଦ ଗଣ ମଧ୍ୟେ ବିରାଜନ୍ତି ସେହି ।
ଜଗତ ପାଳନ କର୍ତ୍ତା କମଳାଙ୍କ ବର
ବିଷ୍ଣୁ କଳା ରୂପେ ସେହୁ ରାଜନ୍ତି ସଂସାର ।
ସିନ୍ଧୁସୁତା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ସେ ପରାଣ ନାଥ
ମୁନିଗଣ ମାନଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ବନ୍ଦିତ ।
ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱ କଥା ଯାହା ପଚାରିଲେ ମୋରେ
କହିଲିତ ବିସ୍ତାରିଣ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ ।
ଏବେ ତବ ଇଚ୍ଛା ହେଉଅଛି ଯାହାକର
ଏପରି କହି ମଉନ ହୋଇଲେ ଈଶ୍ୱର ।
ନାରଦ ଶୁଣିଣ ତାହା ହରଷ ହୋଇଲେ
ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ ସ୍ତୋତ୍ରରେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ତୁତି କଲେ ।

ତାଙ୍କର ସ୍ତବେ ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଣ ଶଙ୍କର
ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ମନ୍ତ୍ର ତୁଲେ ଯାଚିଦେଲେ ବର ।
ସେ ବର ଲଭିଣ ମୁନି ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲେ
କରଯୋଡ଼ି ଯିବାପାଇଁ ଅନୁଜ୍ଞା ମାଗିଲେ ।
ଆଦେଶ କରିଲେ ଯହୁଁ ବୃଷଭ ବାହନ
ନାରାୟଣାଶ୍ରମେ ଗଲେ ନାରଦ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ।

—*ଃ*—

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ଶିବଙ୍କଠାରୁ ନାରଦଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ ଶ୍ରବଣେ ନାମ ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟଃ ।

ତେତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ନାରାୟଣଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ନାରଦଙ୍କର ପ୍ରବେଶ

ଶୁଣ ୨ ସୁଜନେ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ
ଯାହା ଶ୍ରବଣରେ କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ।
ସୂତ କହିଲେ ଶୁଣ ଆହେ ଶୌନକ
ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ପୁଣି ଋଷିଙ୍କ ନାୟକ ।
ନାରାୟଣଙ୍କ ଆଶ୍ରମେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ
ଅପୂର୍ବ ପୁର ଦର୍ଶନ କରି ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ ।
ପୂରିଅଛି ସବୁଆଡ଼େ ବଦରୀ କାନନ
ଆଉରି ନାନାଦି ଲତା ଆଉ ଗୁଳ୍ମମାନ ।
କୋକିଳ କାକଳୀ ବସି ପତ୍ର ଗହଳରେ
କୁହୁ କୁହୁ ତାନେ ରବ କରନ୍ତି ହର୍ଷରେ ।
ସିଂହ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ଆଉରି ହରିଣ ଭଲ୍ଲୁକ
ଏକାଠେ ବୁଲୁଅଛନ୍ତି ହୋଇଣ ନିର୍ଭୀକ ।
ବାଦ ହିଂସା ତହିଁ କାହା ପ୍ରତିକାର ନାହିଁ
ଏକ ଜନନୀ ସନ୍ତାନ ପରି ଅଛନ୍ତି ରହି ।
ପୁଣି ସେଠାରେ ଯେଉଁ କାନନ ରହିଛି
ନନ୍ଦନ ବନ ତା ସଙ୍ଗେ ସମ ନୋହେ କିଛି ।
ବହୁ ଚନ୍ଦନ ପାଦପ ସେଠାରେ ଶୋଭଇ
ସୁବାସରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ବାୟୁ ଚମକଇ ।
ଏହିପରି ଦେଖି ୨ ନାରଦ ମହର୍ଷି
ଗଲେ ହରଷରେ ମନେ ହୋଇ ଅତି ତୋଷି ।
ଦେଖିଲେ ଏକ ଆଶ୍ରମ ମଧ୍ୟେ ତପୀମାନେ
ସଭା କରୁଛନ୍ତି ବସି ଆନନ୍ଦିତ ମନେ ।
ତାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାରାୟଣ ବସିଛନ୍ତି
ସୂର୍ଯ୍ୟତେଜ ପରିବଣେ ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ଜ୍ୟୋତି ।
ଯେତେ ମୁନିମାନେ ସେଠି ହୋଇଛନ୍ତି ଠୁଳ
କଳନା କରିବାପାଇଁ ନାହିଁ ତାର ବଳ ।
ଅପ୍ସରା ମାନେ ମିଳିଣ ନୃତ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି
ଦେଖିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମନ ହରଣ କରନ୍ତି ।
ଆଉରି ବାଦ୍ୟବାଦନ କରି ଆନନ୍ଦରେ
ନାଚନ୍ତି କିନ୍ନର ଗଣ ହରଷେ ସେଠାରେ ।
ସଭିଙ୍କ ମୁଖରେ ଶୋହେ ନାରାୟଣ ନାମ
ଗଦ୍ ଗଦ୍ କଣ୍ଠେ ସେହି ସ୍ୱର ଅବିରାମ ।
ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ପରେ ବିଜେ କରିବାରୁ
ମନୋହର ଦିଶନ୍ତି ସେ ଯୋଗୀଙ୍କର ଗୁରୁ ।
ପରମବ୍ରହ୍ମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ରକୁ ସତତେ
ଜପ କରୁଛନ୍ତି ବସି ନିଜ ହୃଦଗତେ ।
ଏହିରୂପେ ନାରାୟଣ ମୁନିଙ୍କୁ ନାରଦ
ଦେଖିକରି ଆନନ୍ଦରେ ମନେ ବହି ମୋଦ ।
ପ୍ରଣାମ କରିଣ ଆଗେ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ଯାଇ
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନାରାୟଣ ଋଷିକୁଳ ସାଇଁ ।
ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ବେଗେ ଆସନୁ ଉଠିଲେ
ବେନିଭୁଜେ ଧରି ଗାଢ଼େ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ ।
ସେ ଅନ୍ତରେ ପଚାରିଣ କୁଶଳ ବାରତା
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଆସନେ ବସାଇଲେ ଛାଡ଼ି ଚିନ୍ତା ।
ଏ ବାହାରେ ଫଳମୂଳ ଜଳ ଆଣିଦେଇ
ଅତିଥି ସତ୍କାର କଲେ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ।
ସେ ସକାଶୁଁ ମୁନିବର ନାରଦ ମହର୍ଷି
ପଥଶ୍ରମ ନିବାରିଲେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ନ ବସି ।
ନାରାୟଣ ମୁନିଙ୍କର ମୁଖକୁ ଅନାଇ
ବହିଲେ ସେ ଅନ୍ତରେ ବିନୟକୁ ବହି ।
କହିଲେ ହେ ମୁନିଗଣ ମସ୍ତକ ମଣ୍ଡନ
ଆପଣ ଅଟନ୍ତି ଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ ।

ବେଦଶାସ୍ତ୍ର ଶିକ୍ଷାକରି ପିତାଙ୍କ ମୁଖରୁ
ମନ୍ତ୍ର ଗ୍ରହଣ କଲି ମୁଁ ଶଙ୍କରଙ୍କଠାରୁ ।
ତଥାପି ମୋହର ମନ ନ ହୋଇଲା ତୋଷ
ସେ ହେତୁ ଆସିଲି ଖୋଜି ଆପଣଙ୍କ ପାଶ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତାମୃତ ଶୁଣିବାପାଇଁକି
ବହୁତ ଦିନରୁ ମୁହିଁ ଇଚ୍ଛାଅଛି ଥାକି ।
ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରସାଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୋରଥ
ହେବ ବୋଲି ହେବଅଛୁ ଆହେ ତପୋବନ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ଇନ୍ଦ୍ର ଆଦି କରି
ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ତାହାକୁ ମନରେ ବସ୍ୱର ।
ଏ ବାହାରେ ମୁନିମାନେ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ଘେନ
କେଉଁରୂପେ ଦରଶନ କରନ୍ତି ହେ ମୁନି ।
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାହାଠାରୁ ହୁଏ ଜାତ
ଅନ୍ତଃକାଳେ ପୁଣି କେଉଁଠାରେ ହୁଏ ଲୁପ୍ତ ।
କିଏସେ ବୋଲନ୍ତି ସବୁ ଦେବତାଙ୍କ ଈଶ
କିରୂପେ ସବୁ ଲୋକରେ ଅଟେ ତାଙ୍କବାସ ।
ସ୍ୱରୂପ କର୍ମ ତାଙ୍କର କେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ
ଏ ସମସ୍ତ ଦୟାକରି କୁହନ୍ତୁ ମୋହରେ ।
ଶ୍ରବଣ କରିବି ଆପଣଙ୍କ ମୁଖରୁ ମୁହିଁ
କୃତାର୍ଥ ହୋଇବି ଜାଣ ଆହେ ତପୀସାଇଁ ।
ନାରଦଙ୍କର ବଚନ ଶୁଣି ଏହିପରି
ହସିହସି ବୋଇଲେକ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ।
ପବିତ୍ର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗାଥା ଆରମ୍ଭ କରିଲେ
ସେ ହରିଙ୍କ ପାଦ ଚିନ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ବୋଲେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତ ପୁରାଣେ ବ୍ରହ୍ମଖଣ୍ଡେ ନାରଦଙ୍କର ନାରାୟଣାଶ୍ରମେ ଗମନ ଓ
ନାରାୟଣଙ୍କ ସହିତ କଥୋପ କଥନେ ନାମ ତ୍ରୟୋତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଚଉତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସ୍ୱରୂପ ନାରାୟଣଙ୍କଠାରୁ ନାରଦଙ୍କର ଶ୍ରବଣ ।

ସୌତି ବୋଇଲେ ସକଳ ଋଷିଙ୍କୁ ଅନାଇ
ଏହାପରେ ଯାହାହେଲା ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ନାରଦଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣି ଦେବନାରାୟଣ
ବୋଇଲେ ପୁଚ୍ଛିଲ ଯାହା ମନଦେଇ ଶୁଣ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ରୂପଗୁଣ ଅଟଇ ଅପାର
ଶୁଣିବାକୁ ଯେବେ ମନ କଲଛ କୁମର ।
ସନ୍ତୋଷ ମନରେ ବସି କର ହେ ଶ୍ରବଣ
କହିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ରୂପ ଆଉ ଗୁଣ ।
ପରମବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଟନ୍ତି
ତାଙ୍କଠାରୁ ଚରାଚର ହୁଏ ଉତପତ୍ତି ।
ହରିହର ଗଣପତି ବ୍ରହ୍ମା ଆଦିସୁରେ
ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ ସହିତରେ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପାଦ ପଦ୍ମତଳେ କରି ଧ୍ୟାନ
ବିତାନ୍ତି ଦିବସ ରାତ୍ରୀ ଶୁଣ ଦେଇମନ ।
ଏ ସଂସାର ଅଟେ ମହା ଘୋର ସାଗର
ଥଳ ଆଉ କୂଳ କେହି ନ ଜାଣନ୍ତି ପାର ।
କେତେ ନଦନଦୀ ଆଉ ସାଗର ପର୍ବତ
କେତେ ସ୍ଥଳ କେତେ ଜୀବ ଅଛନ୍ତି ପୂରିତ ।
ତାହା ସହଜରେ କେହି ନ ପାରନ୍ତି ଜାଣି
କିଛିମାତ୍ର ଜାଣିଛନ୍ତି ଦେବ ଶୂଳପାଣି ।
ନିକେ ଧାତା ଏ ଜଗତ ସର୍ଜନା କରିଛି
କିନ୍ତୁ ତାର ଆଦି ଅନ୍ତ ପାଇନାହିଁ କିଛି ।
ସମସ୍ତ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ହୋଇଛନ୍ତି ଲୀନ
ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପୀ ଅଟନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁ ଭଗବାନ ।
ସେ କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ରହେ ଯାହାଙ୍କର ମତି
ଏ ଭବ ସାଗରୁ ଏକା ସେମାନେ ତରନ୍ତି ।
ବରାହ ରୂପରେ ଦିନେ ଦନ୍ତ ଅଗ୍ରେ ମହୀ
ଟେକି ଧରିଥିଲେ ଭଗବାନ ଦୟାବହି ।
ତାହାଙ୍କ ଲୋମ କୂପରୁ ସଂସାର ଉତ୍ପାଣ
ମନଦେଇ ଆହେ ବିଧାତାଙ୍କ ସୁତ ଶୁଣ ।
ଏମନ୍ତ ଅଟନ୍ତି ଯେଉଁ ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ
ସହଜେ ଜାଣିବ ଅବା ତାଙ୍କୁ କେଉଁଜନ ।

ହେ ନାରଦ ମୁନି ତୁମ୍ଭେ ପରମ ଆଦରେ
ପ୍ରଣାମ କର ସେ ଦେବ ଦେବଙ୍କ ପଯୁରେ ।
ତୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭ ସନ୍ଥତରେ ସିଦ୍ଧ ମୁନିଗଣ
ତାହାଙ୍କର ଏକ ଏକ ଅଂଶ ବୋଲି ଜାଣ ।
ଆବର ଦେବତା ଯକ୍ଷ ରାକ୍ଷସ ଗନ୍ଧର୍ବ
ଏକ ଏକ କଳା ଅଂଶ ଅଟନ୍ତି ସେ ସର୍ବ ।
ସେହି ଅନାଦିଙ୍କ ନାଥ ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁରୁଷ
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଟେ ତାହାଙ୍କର ଅଂଶ ।
ଧର୍ମ ଅବତାରେ ନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବସୁନ୍ଧରା
ରଖିଲେ ରଜ ଶର୍ଯ୍ୟରେ ମସ୍ୟ ଅବତାର ।
ସେହି କୃଷ୍ଣଙ୍କ କଳାରୁ କଚ୍ଛପ ଜନ୍ମି ଣ
ବହିଥିଲା ପୃଥିବୀକୁ ସୁଚରିତ୍ରେ ଶୁଣ ।
ଗୋଲକର ନାଥ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଯଶତାନ
ବେଦ ପୁରାଣରେ ହୋଇ ନପାରେ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ପଦ୍ମ ପୁରାଣାଦି ଯେତେ ଇତିହାସ ଗ୍ରନ୍ଥ
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଯଶ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନୁହନ୍ତି ସମର୍ଥ ।
ଏ ସକାଶୁ ବୋଲୁଅଛୁ ଆହେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର
ତାହାଙ୍କୁ ଭଜନେ ତୁମ୍ଭେ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ।
ବିଶ୍ୱ ଜଗତରେ ତାଙ୍କ ପର କେହି ନାହିଁ
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ତାଙ୍କ ଅଂଶ ବୋଲି କହି ।
ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ବେଦ ଦେବେ ଦେବେ ଜାତ
ମାତ୍ର ନ ଜାଣନ୍ତି କେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱ ।
ଜଗତଜନନୀ ଦେବୀ ପ୍ରକୃତିଙ୍କୁ ସେହି
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସର୍ଜନା କଲେ ଜାଣ କହୁଥାଇ ।
ତାଙ୍କଠାରୁ ସୃଷ୍ଟି ଜାତ କଲେ ସେ ଅନ୍ତରେ
ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ପ୍ରାଣୀ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଆଦି ଦେବଗଣ ସେହି ପ୍ରକୃତିଙ୍କୁ
ଭଜନ୍ତି କରନ୍ତି ମନେ ବହୁତ ପ୍ରୀତିକୁ ।
ପରମ ବ୍ରହ୍ମରୁ ସେହି ନ ଅଟନ୍ତି ଭିନ୍ନ
ଯେଣୁ ତାଙ୍କ ଯୋଗେ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
ଯୋଗମାୟା ଆଦି କରି ସମସ୍ତ ଦେବତା
ପ୍ରକୃତିଙ୍କ ମାୟାବଳେ ହୁଅନ୍ତି ମୋହିତା ।
ପରମ ପୁରୁଷଙ୍କର ଶକ୍ତିରୂପା ସେହି
ତାହାଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱ ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି କେହି ।
ତାଙ୍କ ବିନା ପରମାତ୍ମା ଯଥାର୍ଥ ଘଟନା
କରି ନ ପାରନ୍ତି ଜାଣ ଆହେ ମହାମନା ।

ଏବେ ଆମ୍ଭ ବୋଲକର ବେଗ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ
ଘରକୁ ଯାଇ ବିବାହ କର ବୋଲୁଁ ଆମ୍ଭେ ।
ପିତାଙ୍କ ଆଦେଶ ରକ୍ଷା ନ କଲେ ତୁମ୍ଭର
ମଙ୍ଗଳ ନୋହିବ ଜାଣ ଆହେ ତପୀବର ।
ଆନନ୍ଦରେ ପାଳଇ ଯେ ପିତାଙ୍କର କଥା
ସବୁଠାରେ ପୂଜ୍ୟ ସେହି ହୁଅନ୍ତି ସର୍ବଥା ।
ଆପଣାର ଘରଣୀକୁ ବସ୍ତ୍ର ଅଳଙ୍କାର
ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମ ଦେଇ ଯେ ପୁରୁଷବର ।
ସନ୍ତୋଷ କରଇ ନିତ୍ୟ ତାଠାରେ ପ୍ରକୃତି
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଣ ତାର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତି ।
ଯେରୂପେ ବିପ୍ରଙ୍କଠାରୁ ପୂଜା ପାଇକରି
ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରନ୍ତି ଶ୍ରୀଭୂ ନରହରି ।
ସେରୂପେ କାମିନୀ ପୂଜା କଲେ ମହାମାୟା
ପ୍ରକୃତି ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ କରନ୍ତି ସୁଦୟା ।
କାମିନୀ ରୂପରେ ସେହି ପ୍ରକୃତିଟି ଜାଣ
ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ କରୁଅଛନ୍ତି ଭ୍ରମଣ ।
କାମିନୀକୁ ଅପମାନ ଦିଏ ଯେଉଁ ଲୋକ
ତା ଠାରେ ପ୍ରକୃତି ନିଷ୍ଟେ ହୁଅନ୍ତି ବିମୁଖ ।
ପତି ପୁତ୍ର ସହିତରେ ସତୀ ରମଣୀକି
ପୂଜାକଲେ ଯେଉଁ ଲୋକ ବଢ଼ାଏ ପ୍ରୀତିକି
ପ୍ରକୃତିଙ୍କ ଦୟାବଳେ ତାହାର କଲ୍ୟାଣ
ହୁଅଇ ସନ୍ଦେହ ଏଥି ନାହିଁ କହୁଁ ଜାଣ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପଣୀ ସେ ମୂଳ ପ୍ରକୃତି
ଆପଣାକୁ ପାଞ୍ଚଭାଗ କରି ସେ ଅଛନ୍ତି ।
ପରମାତ୍ମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜୀବନ
ଅଟନ୍ତି ରାଧିକା ବୋଲି ଯାହାଙ୍କର ନାମ ।
ସେହିଟି ପ୍ରଥମଭାଗ ପ୍ରକୃତି ବୋଲନ୍ତି
ଯେଉଁ ଦେବୀ ନାରାୟଣଙ୍କର ପ୍ରିୟବତୀ ।
ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋଲି ନାମ ଅଟେ ତାହାଙ୍କର
ପାଳନ କରନ୍ତି ସେହି ଅଶେଷ ଭଣ୍ଡାର ।
ପ୍ରକୃତି ଦ୍ୱିତୀୟଭାଗ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜାଣ
ବଚନ ଦେବତା ଯେହୁ ଅଟନ୍ତି ସେ ପୁଣ ।
ସକଳ ଲୋକରେ ପୂଜ୍ୟ ନାମ ସରସ୍ୱତୀ
ପ୍ରକୃତି ଦେବୀ ତୃତୀୟ ଭାଗ ସେ ଅଟନ୍ତି ।
ବିଧାତାଙ୍କ ପ୍ରିୟା ଯେହୁ ସର୍ବ ଦେବ ମାତା
ସାବିତ୍ରୀ ତାହାଙ୍କ ନାମ ସର୍ବ ପତିବ୍ରତା ।

ଏ ଜୀବ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଇ ଗୋଟି ପଥ
ସୃଷ୍ଟ ଆରମ୍ଭରୁ ବ୍ରହ୍ମ କରିଛୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ପାପ ଆଉ ପୁଣ୍ୟ ଏହି ଦୁଇ ଗୋଟି ଜାଣ
ଅଟଇ ଅପଲ ମାର୍ଗ ମନଦେଇ ଶୁଣ ।
ପୁଣ୍ୟ କଥାତ କହିଲି ସଂକ୍ଷେପରେ ମୁହିଁ
ପ ପର ଗାଥା ଶୁଣନ୍ତୁ ମନକର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ ।
ଜୀବରେ ଦୟା ନ କରେ ଯେବଣଟି ଜନ
ମହା ପାତକୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ହୁଏ ଗଣ୍ୟ ।
ଆହୁର ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସ୍ତର ଅଛଇ
ଗୋଟି ୨ କରି ତାହା ଶୁଣ ମନଦେଇ ।
ପରଧନ ଦେଖି ଯେହୁ ହାଇଁପାଇଁ ହୁଏ
ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧରେ ଆସି ଚୋରିକରି ନିଏ ।
ଆବର ପର ରମଣୀ ଦେଖି ଲୋଭକରେ
ନାନା ଅତ୍ୟାଚାର କରେ ତାହାର ସାଙ୍ଗରେ ।
ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଦୁଆରେ
ଭିକ୍ଷା ନ ଦେଇ ଫେରାଇ ଦିଏ ନିରାଶରେ ।
ପୁଣି ଗୋପନରେ କରେ ଯେହୁ ଭ୍ରୂଣହତ୍ୟା ।
ଆବର ଯେ ହୁଏ ପରନିନ୍ଦା କାତରତା ।
ମହାପାପୀଙ୍କର ମଧ୍ୟେ ଗଣା ସେ ହୁଅଇ
ବସୁଧା ତାହାର ଭାର ସହି ନ ପାରଇ
ଅନନ୍ତ ମୁଖରୁ ଅଗ୍ନି ହୋଇ ଉଦ୍‌ଗାରଣ
ଦହଇ ପାତାଳ ସହିତରେ ତ୍ରିଭୁବନ ।
ତାପରେ ଜଳ ବରଷେ ରଜନୀ ଦିବସ
ତା ଦେଖି ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷ ହୁଅନ୍ତି ଅଦୃଶ୍ୟ ।
ଆକାଶକୁ ବ୍ୟାପି ଜଳମାନ ବ୍ୟାପିଯାଏ
ସକଳ ଜୀବ ଜଗତ ନାଶ ହୋଇଯାଏ ।

ବିରାଟ ପୁରୁଷ ତାହା ଦେଖି ନୟନରେ
ସକଳ ଜୀବ ମାନଙ୍କୁ ଭରିଣ ଗର୍ଭରେ ।
ମହାଶୂନ୍ୟ ପୁରେ ଯାଇ ବିଶ୍ରାମ କରନ୍ତି
ଏହିପରକାରେ କେତେ ଯୁଗଯାଏ ବିତି ।
ତାପରେ ମନେ ବିଚାରି ସେ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରୁଷ
ନିଦ୍ରା ତେଜି ଚଉଆଡ଼େ ଦେଖନ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ।
ସ୍ଥଳ ନାହିଁ ତେଣେମାତ୍ର ଘୋଟିଅଛି ଜଳ
ଗୋଟିଏ ନାହାନ୍ତି ଜୀବ ସକଳେ ନିର୍ମୂଳ ।
ତେଣୁ ନିମିଷକ ମଧ୍ୟେ ମନରେ ବିଚାରି
ଅଙ୍ଗରୁ ପୁରୁଷ ଏକ ଦିଅନ୍ତି ଜାତକରି ।
ସେହି ପୁରୁଷ ଅଟଇ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ
ତାହାଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ପିତବାସ
ବ୍ରହ୍ମରୂପୀ ନାରାୟଣଙ୍କର ଆଦେଶରେ
ଅରୂପରୁ ରୂପ ଜାତ ହୁଅଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ।
ତାପରେ ଏହି ଜଗତ ହୁଅଇ ନିର୍ମାଣ
ସଭିଙ୍କ ମୂଳରେ ବ୍ରହ୍ମସାର ଅଟେ ଜାଣ ।
ବ୍ରହ୍ମ ଏକମାତ୍ର ମୂଳ ଆଉ ସର୍ବେ ଡାଳ
ଡାଳରୁ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ପତ୍ର ଫୁଲ ଫଳ ।
ସବୁ ଯାକ ହୋଇଅଛି ବ୍ରହ୍ମଠାରୁ ଜାତ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବର ବ୍ରହ୍ମ ହୋଇଛି ପ୍ରସୂତ ।
ଏଣୁ ସାଧୁ ସୁଜ୍ଞ ପାଦେ କରେ ନମସ୍କାର
ବ୍ରହ୍ମ ନାମ ଜପି ଏ ସଂସାରୁ ହୁଅ ପାର ।
ଏହି ବ୍ରହ୍ମ ସନାତନ ସର୍ବ ପଟେ ସାର
ଅଧମ କ୍ଷେତ୍ର ମୋହନ ସେ ପାଦେ ଜୁହାର
ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଏଠାରେ ହୋଇଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ନ ଧରିବ ମୋର ଦୋଷ ସାଧୁ ସୁଜ୍ଞଜନ ।

ପ୍ରଥମଖଣ୍ଡ ସମାପ୍ତ

ମୁଦ୍ରାକର— ଶଶୀ ବେହେରା, ଶୈଳା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପ୍ରେସ୍, ଅଲିଶା ବଜାର, କଟକ ୨

ଭଣ୍ଡାର

ଗୀତ, କାବ୍ୟ, ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ

ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ	ଟ	୧୫-୦୦
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଲୀଳା	ଟ	୨-୦୦
ଶ୍ରୀରାମଲୀଳା (ଅରଣ୍ୟ)	ଟ	୨-୫୦
ଶ୍ରୀରାମଲୀଳା (ଲଙ୍କା)	ଟ	୨-୫୦
ଶ୍ରୀରାମଲୀଳା (ସଚିତ୍ର)	ଟ	୩-୨୫
ଶ୍ରୀରାମଲୀଳା (ପିତବାହିଆ) ସେଟ୍	ଟ	୮-୦୦
ବିଚିତ୍ର ରାମାୟଣ	ଟ	୨-୦୦
ବୈଦେହୀ ଚମ୍ପୂ	ଟ	୨-୦୦
ପ୍ରବନ୍ଧ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର	ଟ	୨-୫୦
[illegible]	ଟ	[illegible]
[illegible]	ଟ	[illegible]
ଲାବଣ୍ୟବତୀ (ସଚିତ୍ର)	ଟ	୧୦-୦୦
ରସିକ ହାରାବଳୀ	ଟ	୨-୫୦
ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି	ଟ	୨-୫୦
ବର୍ଜାର ବୋଲି	ଟ	୦-୫୦
ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କ ଚଉପଦୀ	ଟ	[illegible]
ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ ସେଟ୍	ଟ	୨୦-୦୦
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦରୀ	ଟ	୧୪-୦୦
ରସରତ୍ନାକର	ଟ	୩-୦୦

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ଅଲିଶା ବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋନ୍ ନଂ-୨୦୭୯୨